

Programmabegroting 2020

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Gemeente Leusden

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding.....	6
Domein Bestuur	9
1. Samenleving Voorop	10
2. Publieksdienstverlening	12
3. Samenwerking	15
4. Veiligheid.....	18
Domein Leefomgeving.....	24
1. Duurzaamheid en milieu	25
2. Water en riolering.....	29
3. Wegen en infrastructuur.....	33
4. Accommodaties en onderwijs	34
5. Onderhoud buitenruimte	38
Domein Samenleving	42
1. Leusden is toegankelijk voor iedereen en iedereen doet mee.....	43
2. Terugdringen van eenzaamheid	45
3. Versterken van de voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp	47
4. Versterken van arbeidsparticipatie.....	51
5. Beperken van (verborgen) armoede	53
6. Goed omgaan met mensen met verward gedrag.....	55
7. Leusden is een dementievriendelijke samenleving.....	57
Domein Ruimte.....	71
1. Ruimte	72
2. Wonen.....	74
3. Verkeer en vervoer.....	77
4. Economie	81
5. Buitengebied	86
6. Cultuurhistorie	91
7. Omgevingswet	94
Overhead.....	102
Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien	105
Paragrafen.....	113
Paragraaf A Lokale heffingen.....	114
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	119
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen	124
Paragraaf D Financiering	131
Paragraaf E Bedrijfsvoering	136
Paragraaf F Verbonden Partijen	141
Paragraaf G Grondbeleid	155
Paragraaf H Toezicht en verantwoording.....	160
Paragraaf I Taakstellingen	163

Gemeente Leusden

Financiële begroting	167
Uiteenzetting financiële positie.....	168
Overzicht baten en lasten	178

Gemeente Leusden

Aanbieding

Aanbieding

Gemeente Leusden

Hierbij bieden wij u de begroting 2020-2023 aan. Een begroting die in 2020 sluitend is. Dat was geen eenvoudige opgave. Al bij het vaststellen van de vorige begroting voor 2019 was duidelijk dat er een tekort zou ontstaan. Er lag een uitdaging bij de taken die wij uitvoeren in het Sociaal Domein. Tekortschietende middelen en tegenvallende ontwikkelingen bij de uitkering die we van het Rijk ontvangen maakten het er niet gemakkelijker op. Voor deze begroting betekende dit een ombuigingstaakstelling van € 1,5 miljoen. Een flink tekort dat we langs drie lijnen oplossen. Ten eerste hebben we binnen het Sociaal Domein maatregelen aangewezen die tot kostenbeheersing en besparingen moeten leiden. Ten tweede worden elders binnen onze huishouding bezuinigingen doorgevoerd. En als derde wordt de OZB verhoogd wat een ultiem middel is. Immers, we willen de OZB op grond van het coalitieakkoord helemaal niet verhogen, maar constateren dat het niet anders kan. In mei 2019 kwam het Rijk met extra geld over de brug voor de jeugdzorg, middelen die niet toereikend en (nog) niet structureel zijn. De taakstelling voor deze begroting kon hier niet mee worden verlaagd. Het Rijk voerde namelijk tegelijkertijd maatregelen door in het Gemeentefonds die ons een lagere algemene uitkering opleveren. Op 11 juli 2019 heeft de raad met voornoemde maatregelen ingestemd bij de behandeling van de Kaderbrief 2020. De maatregelen zijn daarop in deze begroting verwerkt.

Na de vaststelling van de Kaderbrief zijn we met nieuwe tegenvallers geconfronteerd. In september 2019 is de cao voor gemeenten afgesloten. De loonstijging ligt boven de inflatie wat een nieuw tekort voor onze begroting betekende. Ook het effect van de landelijke besluitvorming over het abonnementstarief voor maatwerkvoorzieningen van de Wet maatschappelijke ondersteuning kunnen we niet zomaar opvangen. Vervolgens bleek op Prinsjesdag in de septembercircularis dat het Gemeentefonds vanaf 2020 meer gaat groeien dan eerder werd verwacht, wat een hogere uitkering oplevert. Dankzij deze laatste meevaller en een paar aanvullende maatregelen kunnen we in 2020 een sluitende begroting aanbieden. Voor het tekort in 2021 doen we een beroep op de algemene reserve. Vanaf 2022 is er een positief begrotingsresultaat.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Resultaat voor maatregelen (incl meicircularis)	-1.336	-1.669	-1.464	-1.660
Maatregelen scenario's	1.330	1.485	1.485	1.500
Extra verhoging OZB	-	60	120	180
Resultaat Kaderbrief 2020	-6	-124	141	20
Ontwikkelingen na Voorjaarsnota 2019	-433	-628	-689	-540
Septembercircularis 2019	257	672	763	666
	-182	-80	215	146
Dekking begrotingstekort				
Schrappen investeringsvolume	135			
Verlagen budgetten 2020	50			
Algemene reserve; basisdeel		80		
Begrotingsresultaat	3	0	215	146

Onontkoombaar is dat de gemeentelijke woonlasten toenemen. Behalve de OZB zal ook de afvalstoffenheffing behoorlijk omhoog gaan doordat de kosten van inzamelen en verwerken van afval alsmaar stijgen (zie de paragraaf lokale heffingen). De lokale woonlasten nemen toe met ruim 15% voor huishoudens met een eigen woning. Dat is een forse toename. Wel verwachten we dat de lastendruk voor Leusdenaren in 2020 beneden het landelijk en regionaal gemiddelde blijft.

Nog meer dan in voorgaande jaren merken we dat we voor onze financiën steeds afhankelijker zijn van de Rijksoverheid. De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is verreweg onze belangrijkste inkomstenbron. Wanneer het Rijk zoals de laatste jaren het geval is minder geld uitkeert dan plukken we daar als gemeente de wrange vruchten van. In de zogeheten trap-op-trap-af systematiek worden we dan gekort op onze uitkering. Telkens gaat het om grote schommelingen. Vanaf 2020 zal het Gemeentefonds weer groeien, zoals hierboven is vermeld. Per saldo moet er worden bezuinigd. Overigens heeft niet alleen Leusden te maken met stijgende uitgaven en dalende inkomsten. De meeste gemeenten verkeren in financiële problemen en zijn net als Leusden genooddaakt om te bezuinigen. Dit maakt duidelijk dat een grondige herziening van de wijze van bekostiging van gemeentelijke taken door het Rijk hard nodig is. De taken in het Sociaal Domein en grote opgaven op gebied van verduurzaming en energie vragen daar nadrukkelijk om. Een herziening van het Gemeentefonds is inmiddels per 2021 aangekondigd.

We bieden u een sluitende begroting aan die ombuigingen bevat, en nemen daar zelfs een nieuw onderdeel voor op: de paragraaf Taakstellingen. Ondanks de ombuigingen houden we middelen beschikbaar om onze ambities te verwezenlijken. We werken 'gewoon' door aan CUP-opgaven zoals op gebied van zorg, duurzaamheid, veiligheid, en economische ontwikkeling. En aan wettelijke verplichtingen zoals de Omgevingswet die per 2021 wordt ingevoerd. We zijn er trots op dat Leusden een mooie gemeente is met een goed leefklimaat en voorzieningenniveau. Dat willen we zo houden en waar nodig verbeteren. Dat doen we graag samen met u, ook in 2020. Samen vooruit, om verder te bouwen aan een sociaal, duurzaam en solide Leusden!

Het college van burgemeester en wethouders van Leusden

Gemeente Leusden

Domein Bestuur

Domein Bestuur

De gemeentelijke bestuursstijl is open en transparant. De bestuursstijl kenmerkt zich door nauw contact met inwoners, bedrijven en instellingen. We zijn een overheid die met passie en betrokkenheid zich openstelt voor de andere partners uit de samenleving, voorwaarden schept en coalities aangaat om samen met partners maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. De houding van de ambtelijke organisatie is gericht op het mogelijk maken van initiatieven.

Het Domein Bestuur is onderverdeeld in de onderdelen Samenleving Voorop, publieksdienstverlening, samenwerking en veiligheid. Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld die zijn ingevuld met doelstellingen:

Ambitie Samenleving Voorop

Wij, de Gemeente Leusden zijn van en voor de inwoners, ondernemingen, organisaties en stakeholders. We regelen het vooral samen waar het kan en pakken onze rol en verantwoordelijk waar het moet!
Met Samenleving Voorop gaan we verdere stappen zetten naar een moderne en eigentijdse gemeentelijke dienstverlening.

Ambitie publieksdienstverlening

Onze basisattitude is een dienstverlenende houding vanuit de kernwaarden Samenleving Voorop. Daarbij zijn we duidelijk en transparant. Onze medewerkers van publieksdienstverlening geven bij uitstek het goede voorbeeld. Echt contact, de ander zien en horen zijn daarbij uitgangspunt. We maken gebruik van en sluiten aan bij de digitale ontwikkelingen die tot onze beschikking staan en optimaliseren deze.

Ambitie samenwerking

De gemeente ontwikkelt zich naar een compacte, professionele en slagvaardige organisatie die een volwaardige plaats heeft in samenwerkingsverbanden met de regiogemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Ambitie veiligheid

In Leusden gaan we de aanpak van thema's zoals ondermijning, (digitale) cyber criminaliteit en woonoverlast verder intensiveren naast de aanpak van klassieke criminaliteit. Wij gaan dat onder meer doen door onze samenwerking binnen de Veiligheidscoalitie Midden Nederland verder vorm te geven.

1. Samenleving Voorop

Ambitie

Wij, de Gemeente Leusden zijn van en voor de inwoners, ondernemingen, organisaties en stakeholders. We regelen het vooral samen waar het kan en pakken onze rol en verantwoordelijk waar het moet!
Met Samenleving Voorop gaan we verdere stappen zetten naar een moderne en eigentijdse gemeentelijke dienstverlener.

Context en achtergrond

De samenleving verandert snel, de gemeente Leusden verandert mee. In de ontwikkeling van Samenleving Voorop zien we dat het samen aan de lat staan in deze tijd centraal staat. We hebben vanuit de ontwikkeling Samenleving Voorop ervaren dat er tal van initiatieven zijn die zonder de gemeente tot mooie resultaten komen. Ook hebben we gezien dat faciliteren werkt. Het aanmoedigen van initiatieven die zonder hulp van de grond komen en het zetten geven waar dat nodig en mogelijk is blijven we doen. De verdere ontwikkeling zit in de aanpak van maatschappelijke problemen. Als gemeente kunnen we de maatschappelijke problemen niet alleen aanpakken of oplossen. De manier waarop de gemeente haar diensten verleent en opgaven en opdrachten oppakt moet hierin meebewegen. De gemeente Leusden wil in verbinding met haar inwoners, partners, ondernemers en stakeholders, vanuit goed vakmanschap, vernieuwend werken zodat onze inwoners vertrouwen hebben en houden in de dienstverlening van de gemeente. Dienstverlening moet worden gezien in de breedste zin.

Vanuit deze context is het zaak om de samenleving centraal te stellen en samen te werken waar dat effectief en efficiënt is.

‘Samenwerking is het sleutelwoord.’

Wat willen we bereiken?

- **1. De gemeente wil een gastvrije en dienstverlenende organisatie zijn, gericht op de mens en de samenleving van Leusden**

Dat zit in ons DNA! We regelen het vooral samen met onze partners waar het kan en nemen onze leidende rol en verantwoordelijkheid waar het van ons wordt verwacht.

In de afgelopen jaren hebben we mooie resultaten bereikt met onze huidige missie Samenleving Voorop. Voor de komende periode verschuift de focus van Samenleving Voorop naar meer samen doen met partners. Daarom zijn een nieuwe missie en slogan ontwikkeld, waarbij ‘Samen Vooruit’ het uitgangspunt is.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B1.1.1 De kernwaarden Samenleving Voorop dragen we binnen en buiten de organisatie krachtig uit**

Gemeente Leusden

De missie is algemeen bekend in de samenleving van Leusden. De medewerkers van de gemeente hebben de missie in hun DNA. De nieuwe manier van werken komt tot uiting in het reguliere werk en niveau van dienstverlening.

We hebben in 2019 het Recht om uit te dagen onder de aandacht gebracht bij DAVA, LeusdenZeT en Buurkracht Alandsbeek. Hier kunnen pilots uit ontstaan in 2020.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Relevante beleidsnotities

Boekje Samenleving Voorop

Kaders Samenleving Voorop

Plaat Raadsconferentie 6 april

Raadsconferentie Samenleving Voorop – De Oogst

2. Publieksdienstverlening

Ambitie

Onze basisattitude is een dienstverlenende houding vanuit de kernwaarden Samenleving Voorop. Daarbij zijn we duidelijk en transparant. Onze medewerkers van publieksdienstverlening geven bij uitstek het goede voorbeeld. Echt contact, de ander zien en horen zijn daarbij uitgangspunt. We maken gebruik van en sluiten aan bij de digitale ontwikkelingen die tot onze beschikking staan en optimaliseren deze.

Context en achtergrond

Door de snel ontwikkelende wereld op het gebied van informatievoorziening kunnen we steeds meer. Met onze dienstverlening maken we hier gebruik van. Daarnaast zijn er wettelijke bepalingen waar we rekening mee houden, zoals de bepalingen over digitalisering, AVG en WOB. Om alles zo goed mogelijk uit te voeren zoeken we continu naar mogelijkheden om onze dienstverlening op peil te houden of te verhogen. De samenwerking BLNP op het gebied van ICT is nodig om hier als gemeente Leusden goed op in te kunnen spelen.

Wat willen we bereiken?

- **1. Wij willen de inwoners snel en adequaat helpen om hun producten te krijgen**

Door mensen op afspraak te laten komen, kunnen we de wachttijden minimaliseren tot vijf minuten. Dit komt de dienstverlening en doorstroom ten goede. In de drukke vakantieperiode streven wij ernaar burgers ten dienste te zijn door een flexibele aanpak.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het .
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B2.1.1 Door i-burgerzaken te gebruiken, zorgen we ervoor dat de burgers tijd- en plaats onafhankelijk zaken met ons kunnen doen. Daarnaast kunnen we effectiever en efficiënter werken door gericht mensen in te zetten**

Het bespaart tijd, doordat er minder bezoekers aan de balie komen en de aanvraag of aangifte automatisch binnenkomt in Key2Burgerzaken. Er hoeft vrijwel niets meer te worden overgetypt. Omdat de verwerking van de aanvraag of aangifte in veel gevallen volledig automatisch verloopt, houden zij tijd over voor bijzondere gevallen.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B2.1.2 Efficiënte dienstverlening met goede kwaliteit door slimmer werken met participatieve aanpak**

Door slimmer te werken met een participatieve aanpak willen we onze dienstverlening verbeteren. Efficiënte dienstverlening is het uitgangspunt. Het effect staat centraal.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B2.1.3 Stimuleren van Werken op afspraak**

Door meer mensen op afspraak te laten komen, kunnen we de wachttijden minimaliseren tot vijf minuten. Dit komt de dienstverlening en doorstroom ten goede. In de drukke vakantieperiode streven we ernaar burgers ten dienste te zijn door een flexibele aanpak (vrije inloop op beperkte tijden en huisbezoeken).

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **2. Per 2020 voeren burgers en bedrijven de regie over hun zaken met de digitale overheid**

We gaan vanaf 2020 verder met het verbeteren van de kwaliteit van de digitale dienstverlening in Leusden door de basis verder op orde te maken. We bieden meer producten online aan, de informatie op de website en andere digitale kanalen is sterk verbeterd en er komen steeds betere technieken beschikbaar.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B2.2.1 Alle formulieren worden digitaal aangeboden. Wij verminderen het aantal PDF documenten**

De PDF documenten die wel digitaal online komen, zijn volledig toegankelijk voor iedereen. We kennen het webgedrag (klantreis) van onze bezoekers m.b.v. Mamoto statistieken. Wij meten de klanttevredenheid met Siteimprove en andere klanttevredenheidstools.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B2.2.2 We willen de (digitale) communicatie en transacties met burgers en bedrijven verbeteren en vereenvoudigen**

Veel burgers wensen hun zaken zoveel mogelijk te regelen op momenten en locaties die hen het beste uitkomen. Digitalisering helpt daarbij. Veel producten en diensten kunnen inmiddels digitaal aangevraagd en geleverd worden. Die ontwikkeling wordt doorgezet. Onder andere met een technische en vervolgens functionele aansluiting op MijnOverheid.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B2.2.3 Burgers die om welke reden dan ook minder makkelijk hun weg vinden in de digitale wereld, helpen we daarbij**

Uitgangspunt is hulp bij het bewandelen van de digitale weg, maar zo nodig ook met een analoge oplossing.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Gemeente Leusden

- **B2.2.4 Met webcare volgen, zenden en reageren we op berichten via sociale media (Whatsapp, Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn)**

We blijven aansluiten op een breed omarmde informatietechnologie. Door de inzet van deze middelen kunnen we snel reageren op vragen en signalen van inwoners en ondernemers.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Relevante Beleidsnotities

Niet van toepassing

3. Samenwerking

Ambitie

De gemeente ontwikkelt zich naar een compacte, professionele en slagvaardige organisatie die een volwaardige plaats heeft in samenwerkingsverbanden met de regiogemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Context en achtergrond

Wij zijn een regiegemeente. We besteden taken uit, waarbij we als opdrachtgever optreden.

Voor de uitvoering van onze doelstellingen kunnen we niet zonder de kennis, kunde en kracht van de partners in de samenleving. Daarom willen we met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties samen optrekken bij het maken en uitvoeren van beleid. (zie ook onderdeel Samenleving Voorop). Op vrijwel ieder (beleids)terrein vindt samenwerking plaats met lokale en regionale partners. We werken samen als verbonden partijen in regionale of bovenregionale gemeenschappelijke regelingen. Om een compacte, professionele en slagvaardige organisatie te zijn zetten we als gemeente ook in op samenwerking op bedrijfsvoering onderdelen.

Wat willen we bereiken?

- **1. We werken samen met partners om kwaliteit te borgen en kwetsbaarheid te verminderen. Per (organisatie)onderdeel kiezen we de meest geschikte samenwerkingspartners**

We werken samen om de kwaliteit te borgen en de kwetsbaarheid te verminderen. Daarbij zoeken we voor ieder onderdeel de meest geschikte samenwerkingspartners. Bij een compacte organisatie is het noodzakelijk extra oog te hebben voor het borgen van kwaliteit en het verminderen van kwetsbaarheid. We kiezen daarom bewust de meest geschikte samenwerkingspartners per (organisatie)onderdeel.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	- RegioGemeenten - Larikslaan2 - Voila
Verbonden Partijen	Alle verbonden partijen
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B3.1.1. Doorontwikkeling samenwerking bedrijfsvoering met BLNP gemeenten**

De samenwerking bedrijfsvoering (BNLP) ontwikkelt verder door. In 2018 en 2019 is het "laaghangend fruit" geplukt. We komen nu in een volgende fase van de samenwerking. Om optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden van de samenwerking, is verdere intensivering nodig. We willen resultaat behalen op de 4 K's (Kwaliteit verbeteren, Kwetsbaarheid verminderen, Kansen voor medewerkers en Kosten besparen). We blijven daarbij werken binnen de Regeling Zonder Meer, een samenwerkingsovereenkomst tussen de vier samenwerkende gemeenten, waarbij de samenwerkingsvorm zo licht mogelijk is met zo weinig mogelijk "bijkomende lasten".

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

• B3.1.2 Opstellen Strategische Agenda Regio Amersfoort 2019- 2022

In Regio Amersfoort werken de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg samen aan regionale vraagstukken met als doel het versterken van Regio Amersfoort als unieke plek om te wonen, te werken en te leven. Om doelmatig en efficiënt samen te werken en om focus aan te brengen in de wensen die regionaal leven wordt periodiek per raadsperiode een Strategische Agenda opgesteld. Deze bepaalt waar de regio zich hard voor maakt. Voor de periode 2019-2022 moet een nieuwe Strategische Agenda worden opgesteld. De methode van 'de Dialoog' wordt gebruikt om te komen tot een Strategische Agenda. Verschillende stakeholders en belangen worden aan dialoogtafels samengebracht voor de exploratie, uitwerking en uiteindelijk de keuze van thema's en speerpunten.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

• B3.1.3 Bevorderen bestuurlijke regievoering op verbonden partijen

Leusden voert diverse bedrijfsmatige activiteiten niet zelf uit, maar werkt daarvoor samen met een derde rechtspersoon. Dit biedt schaalvoordelen en mogelijkheden om slagvaardiger te handelen. De samenwerking is meestal geregeld via een "verbonden partij"; een gemeenschappelijke regeling of een publiek-private samenwerking, afhankelijk van de aard van de uitbestede taak.

We bevorderen de bestuurlijke regievoering op verbonden partijen. De raad en het college nemen elk hun verantwoordelijkheden in het uitvoeren van het principe "sturing vooraf" bij verbonden partijen. Raadsleden door de inzet van raadsrapporteurs en collegeleden door het uitdragen van de uitgangspunten uit de gemeentelijke Werkwijze Verbonden Partijen.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

• 2. Het behouden en aantrekken van talentvolle medewerkers

Het personeel is het werkkapitaal van de organisatie. In een snel veranderende omgeving en organisatie moeten we talentvolle medewerkers behouden en aantrekken. We zetten daarvoor in op zelfstandigheid, flexibiliteit en de gezonde werkbalans. Mobiliteit is een middel om aan de ene kant het gewenste aanpassingsvermogen van de organisatie te realiseren en daarnaast de werkzekerheid van medewerkers vorm te geven.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Samenwerkende Gemeenten (Switch- verband en BNLP- verband)
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

• B3.2.1 Regionale mobiliteit

We zetten in op regionale mobiliteit en stimuleren medewerkers tot bredere inzetbaarheid.

Door aanbod van competente medewerkers te matchen op tijdelijk klussen of vacatures stimuleren we samen met de buurgemeenten brede inzetbaarheid in de regio. Dit doen we door de uitvoering van twee programma's: SLIM (samen leverancier in mobiliteit) waarbij tijdelijke klussen worden gematcht, en SWITCH waarin mogelijkheden worden ontwikkeld voor laagdrempelige banenswitch, en uitruil voor langere termijn.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B3.2.2 Samenwerking op vakspecialistische functies**

We stimuleren samenwerking bij vakspecialistische functies. Als vakspecialist ben je in een gemeente van 30.000 inwoners vaak een eenling. Dit brengt een zekere mate van kwetsbaarheid met zich mee. We stimuleren daarom samenwerking met vakspecialisten van andere gemeenten om deze kwetsbaarheid te verminderen. Op deze manier wordt sparringpartnerschap bereikt en is onderlinge vervanging mogelijk. Ook kijken we of we samen met andere gemeenten vakspecialisten kunnen aannemen, waardoor we gezamenlijk de lasten dragen en de specialistische werkzaamheden voor iedere gemeente gedaan kunnen worden.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Relevante beleidsnotities

Regeling Zonder Meer

Raadsmanifest en brief

Toelichting op de samenwerking en regeling Zonder Meer

Werkwijze gemeenschappelijke regelingen

Koersdocument BLNP

4. Veiligheid

Ambitie

In Leusden gaan we de aanpak van thema's zoals ondermijning, (digitale) cyber criminaliteit en woonoverlast verder intensiveren naast de aanpak van klassieke criminaliteit. Wij gaan dat onder meer doen door onze samenwerking binnen de Veiligheidscoalitie Midden Nederland verder vorm te geven.

Context en achtergrond

Samen met de politie en het Openbaar Ministerie, het Veiligheidshuis, regionale veiligheidsorganisaties, jongerenwerk en ondernemers zet Leusden zich in om te allen tijde het leef-, woon- en ondernemersklimaat zo zuiver en gezond mogelijk te houden. Dat betekent dat er voor iedereen met goede bedoelingen ruimte is in de gemeente. Het betekent ook dat we in actie komen als de bedoelingen van (mogelijk toekomstige) ingezetenen minder goed zijn. Dat wordt niet getolereerd, want het heeft altijd gevolgen voor anderen, die daarvan de dupe worden. Dit doen we ook samen met onze inwoners, op individuele titel of op georganiseerd niveau in onder andere buurtpreventieteams, buurt appgroepen en Burgernet.

Wat willen we bereiken?

- **1. De komende jaren pakken we actief de verwevenheid van de boven- en onderwereld (ondermijning) in onze gemeente aan**

Door intensiever samen te werken met diverse ketenpartners zoals politie, OM, Regionaal informatie en Expertisecentrum en RUD, pakken we de georganiseerde ondermijnende criminaliteit zodanig aan, dat de economische machtspositie van criminelen wordt weggenomen. Onze focus ligt op: drugs, witwassen, criminaliteit in het buitengebied, mensenhandel en illegaal gokken. Hierbinnen richten we ons met onze ketenpartners op de volgende pijlers van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit: spilfiguren en schijnbaar onaantastbare (persoonsgericht) aanpakken; criminele infrastructuur verstoren en crimineel gewin afpakken: geld, vermogen en luxe goederen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	- Politie - OM - RIEC
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B4.1.1 We maken een ondermijningsbeleid voor georganiseerde criminaliteit**

In 2019 heeft het Regionaal informatie en Expertisecentrum (RIEC) het ondermijningsbeeld van Leusden opgesteld. Uit dit beeld, dat is gemaakt met professionals en bestuurders uit Leusden, is naar voren gekomen welke vormen van ondermijning er in Leusden spelen. In 2020 gaan we van dit ondermijningsbeeld naar ondermijningsbeleid werken.

In het ondermijningsbeleid geven we aan op welke gebieden van ondermijning we in Leusden ons gaan richten en hoe we in onze eigen organisatie, maar ook daarbuiten ervoor zorgen dat we structureel ondermijning aanpakken.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.1.2 We ontwikkelen een sluitende aanpak voor ondermijning in Leusden**

In het ondermijningsbeleid dat we in 2020 gaan ontwikkelen, nemen we ook op hoe de structuur rondom ondermijning in Leusden eruit komt te zien. Hierbij geven we aandacht aan het ophalen van signalen uit de samenleving (cruciaal om ondermijning zichtbaar te krijgen), het bespreken van deze signalen met samenwerkingspartners (in select gezelschap), het creëren van kennis en ervaring zowel in onze eigen organisatie als die van samenwerkingspartners en om in een kort tijdsbestek voor iedere casus een plan van aanpak op te stellen.

De gemeente voert de regie op deze sluitende aanpak rondom ondermijning.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.1.3 We actualiseren het Bibob beleid in Leusden**

Het huidige Bibob beleid van Leusden is verouderd en biedt te weinig mogelijkheden om georganiseerde criminaliteit aan te pakken. Met de Wet Bevordering Integriteitbeoordelingen, oftewel Bibob, kan de gemeente weigeren een vergunning of subsidie te verlenen als er ernstig gevaar bestaat dat die voor criminele activiteiten gebruikt gaat worden.

We willen de wet Bibob vaker en effectiever inzetten om georganiseerde criminaliteit aan te kunnen pakken binnen Leusden.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **2. Verminderen van de criminaliteit in Leusden door Persoonsgerichte Aanpak in Leusden verder uit te bouwen.**

In Leusden werken we met de persoonsgerichte aanpak (PGA).

Personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken, kunnen het best worden aangepakt met een integraal op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) en afspraken. Ketenpartners als gemeente, politie, Openbaar Ministerie en hulpverlening werken hierbij samen. Deze afspraken zijn in een convenant vastgelegd. Het doel is altijd het doen stoppen van crimineel- of overlastgevend gedrag.

Lokaal hebben we een goede samenwerkingsstructuur opgebouwd met korte communicatielijnen. Hierdoor weten de ketenpartners elkaar makkelijk te vinden en waar maatwerk mogelijk is, leveren zij dit.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Politie, Woningstichting Leusden, GGZ, OM, Lariks,
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B4.2.1 We integreren de persoonsgerichte aanpak in de sluitende aanpak verwarde personen en de WvGGZ**

De Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) gaat in op 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Een belangrijke verandering is dat verplichte

zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden. Deze nieuwe wetgeving heeft invloed op de persoonsgerichte aanpak in Leusden en daarom is het belangrijk om vanaf het begin de Persoonsgerichte aanpak hierin te integreren.

In de Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg staat dat verplichte zorg meer op maat gegeven moet kunnen worden. Bijvoorbeeld door iemand buiten een instelling verplichte begeleiding te geven, aan huis of in een polikliniek. Hierbij zijn een sluitend netwerk en monitoring van de situatie belangrijk. Dit past goed binnen de al opgezette structuur van de persoonsgerichte aanpak. In 2020 stemmen we zoveel mogelijk de samenwerking en uitvoering met de WvGGZ op elkaar af.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.2.2 Binnen de randvoorwaarden van de privacywetgeving verbeteren we structureel de informatie-uitwisseling over overlastgevers en criminelen, tussen de gemeente en partners zoals politie, Openbaar Ministerie, Lariks, Woningstichting en GGZ**

Door een betere informatie-uitwisseling creëren we een sluitende aanpak voor overlastgevers. De verbinding van zorg en veiligheid is essentieel voor een effectief resultaat. Dit wel binnen de voorwaarden die zijn gesteld in het privacyreglement persoonsgerichte aanpak en de privacywetgeving.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **3. Het voorkomen en beperken van gevolgen van branden, crisis en rampen**

Naast het voorkomen van branden rampen en crises willen we eventuele gevolgen zoveel mogelijk beperken. De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio Utrecht voert deze taken uit voor de gemeente.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Vrijwillige brandweer, AED vereniging, Lariks
Verbonden Partijen	Veiligheid Regio Utrecht
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **B4.3.1 Verder professionaliseren van de gemeentelijke crisisorganisatie**

We trainen en oefenen de gemeentelijke crisisorganisatie. We maken de gemeentelijke crisisorganisatie efficiënter en dus professioneler. Beschikbaarheid en geoefendheid van kernfunctionarissen (sleutelfunctionarissen) crisisbeheersing binnen de gemeente zorgen ervoor dat de gemeente is voorbereid op de beheersing van crises en rampen. We sluiten aan bij het systeem van crisisbeheersing en het opleidings- en oefenprogramma van Veiligheidsregio Utrecht. We streven ernaar om minimaal 2x per jaar met de gemeentelijke crisisorganisatie deel te nemen aan een oefening. Daarnaast implementeren we in 2020 de softwareapplicatie Crisissuite in onze lokale gemeentelijke crisisorganisatie, om zo effectiever te alarmeren en te communiceren ten tijde van een crisis.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.3.2 Het verder professionaliseren en faciliteren van de vrijwillige brandweer**

Gemeente Leusden

Branden en (grootschalige) incidenten worden alsmaar complexer. Constant moeten brandweervrijwilligers blijven trainen om up to date te blijven. De VRU zorgt ervoor dat de vrijwilligers worden getraind. Personeelsleden van de vrijwillige brandweer zorgen zelf ook dat zij fit zijn en dat zij de speciale oefeningen kunnen bijwonen.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de brandweerkazernes. De kazerne van Leusden voldoet niet meer aan de veiligheidseisen. Een college- en raadsvoorstel met verschillende scenario's (minimale aanpassingen, duurzaam renoveren of nieuwbouw) is in voorbereiding.

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

- **B4.3.3 Vergroten van het risicobewustzijn en de zelfredzaamheid van burgers. Voorlichting geven aan ouderen en basisscholen om het risicobewustzijn en de zelfredzaamheid te vergroten**

Vergroten van risicobewustzijn en het verstrekken van informatie over wat te doen bij brand of een calamiteit draagt bij aan de zelfredzaamheid van inwoners. In samenwerking met Veiligheidsregio Utrecht zorgen we ook in 2020 voor voorlichting op scholen en in zorginstellingen. In samenwerking met Lariks zorgen we voor voorlichting over brandveiligheid voor ouderen. De gemeente heeft in 2019 subsidie verstrekt aan de AED vereniging Leusden om in 2020 inwoners op te leiden als het gaat om reanimeren en het gebruik van een AED. Onder regie van de veiligheidsregio zorgt de gemeente voor het voorkomen van branden, ongevallen, rampen en crisis en het beperken van eventuele gevolgen van branden, rampen en crises

Portefeuillehouder: Gerolf Bouwmeester

Relevante beleidsnotities

Beleidsregel Wet woonoverlast Leusden

Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019

Kadernota VRU 2019

Oplegnotitie integraal handhavingsbeleid 2015

Privacyreglement Lokale Persoonsgerichte Aanpak

Protocol Maatschappelijke Onrust Leusden

STOP aanpak Leusden

Veiligheidsstrategie Midden-Nederland

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-5.067	-4.757	-4.726	-4.720	-4.692	-4.718
Baten	648	476	439	439	416	404
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.419	-4.281	-4.287	-4.281	-4.276	-4.314
Onttrekkingen	52	37	25	29	8	8
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	52	37	25	29	8	8
Gerealiseerd resultaat	-4.367	-4.244	-4.262	-4.252	-4.268	-4.306

Saldo taakvelden

bedragen x €
1.000

Exploitatie		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
0.1	Bestuur	-1.674	-1.444	-1.459	-1.456	-1.456	-1.456
0.2	Burgerzaken	-714	-727	-660	-678	-720	-731
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-1.666	-1.667	-1.707	-1.697	-1.703	-1.730
1.2	Openbare orde en veiligheid	-365	-443	-461	-450	-397	-397
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	52	37	25	29	8	8
Gerealiseerd resultaat		-4.367	-4.244	-4.262	-4.252	-4.268	-4.306

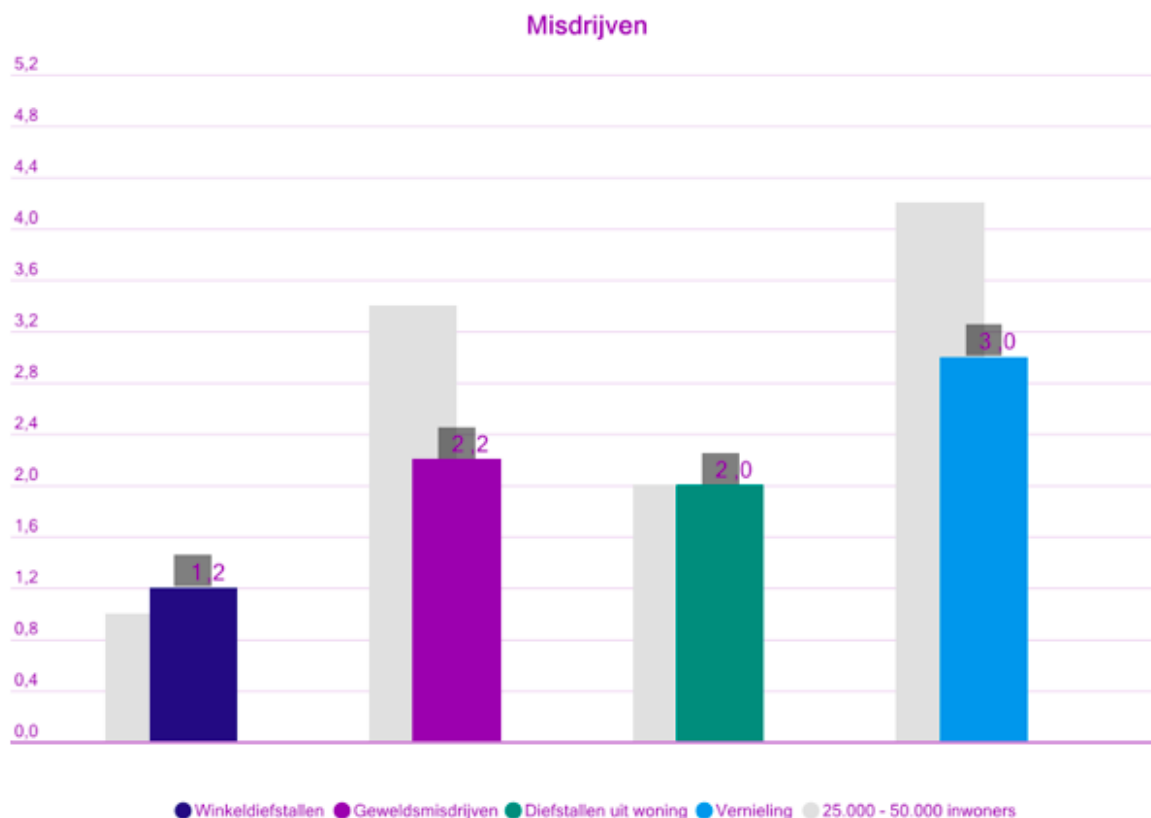
Nieuw beleid en CUP

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2018-2022:								
1.1 Initiatieven van inwoners	18,3	18,3	18,3					
2.1 Veiligheid								
a. capaciteit veiligheid	63,9	53,0						
	82	71	18	0	0	0	0	0

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

- Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

- Gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

- Diefstal uit woningen per 1.000 inwoners

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

- Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde per 1.000 inwoners

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Beschikbare perioden: 2012 – 2018

Bron: CBS - Diefstallen // CBS - Criminaliteit

Domein Leefomgeving

Domein Leefomgeving

Het Domein Leefomgeving is onderverdeeld in de onderdelen duurzaamheid en milieu, water, riolering en klimaatadaptatie, wegen en infrastructuur, beheer buitenruimte, accommodaties en onderwijs. Voor al deze programmaonderdelen zijn ambities opgesteld, doelstellingen geformuleerd en activiteiten opgenomen.

Met klimaatadaptatie bedoelen we dat de gevolgen van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen zoveel mogelijk worden beperkt en dat Leusden in 2040 'klimaatbestendig' en 'waterrobuust' is ingericht. Het domein Leefomgeving heeft op diverse onderdelen raakvlakken met het domein Ruimte, bijvoorbeeld waar het gaat om verkeer en vervoer, ecologie, de omgevingsvisies en ruimtelijke plannen.

Ambitie Duurzaamheid en Milieu

In Leusden wekken we in 2040 of eerder per jaar evenveel duurzame energie op als we verbruiken. We werken steeds meer samen met de inwoners, bedrijven en organisaties in Leusden op het gebied van duurzaamheid en duurzame energie.

Inwoners bieden hun afval zoveel mogelijk gescheiden aan, zodat we steeds meer grondstoffen kunnen hergebruiken.

Ambitie Water, riolering en klimaatadaptatie

Leusden heeft een goed functionerend rioolstelsel en een goede waterkwaliteit, houdt droge voeten en is klaar voor een veranderend klimaat.

Ambitie Wegen en infrastructuur

Leusden heeft een wegennet dat functioneel en structureel van goede kwaliteit is en klaar is voor een veranderend klimaat.

Ambitie accommodaties en onderwijs

De gemeentelijk accommodaties zijn ondersteunend aan de eigen gemeentelijke behoeftes, de binnensportactiviteiten, onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg. De accommodaties zijn kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd op de wensen en ambities van de gemeente, de huurders en de gebruikers.

Ambitie onderhoud buitenruimte

Leusden wil een buitenruimte die gebruikers optimaal kunnen beleven en waarin maatregelen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie voldoende ruimte krijgen.

1. Duurzaamheid en milieu

Ambitie

In Leusden wekken we in 2040 of eerder per jaar evenveel duurzame energie op als we verbruiken. We werken steeds meer samen met de inwoners, bedrijven en organisaties in Leusden op het gebied van duurzaamheid en duurzame energie.

Inwoners bieden hun afval zoveel mogelijk gescheiden aan, zodat we steeds meer grondstoffen kunnen hergebruiken.

Context en achtergrond

Het Coalitieakkoord en het College Uitvoeringsprogramma 2018-2022 vormen de basis voor bestuursopdrachten die betrekking hebben op duurzaamheid: de Transitie agenda Energie, Afval en Duurzame Mobiliteit. Daarnaast bevatten de omgevingsvisies voor het stedelijk en landelijk gebied en de Duurzaamheidsagenda richtinggevende uitspraken op het gebied van duurzaamheid en milieu. Vanuit het Rijk hebben gemeenten de regierol gekregen in de energietransitie. Dit betekent dat de gemeenten opdracht hebben om een Regionale Energie Strategie en een Warmteplan op te stellen.

Wat willen we bereiken?

- **1. In Leusden wekken we in 2040 of eerder jaarlijks evenveel duurzame energie op als we verbruiken**

In de Duurzaamheidsagenda is afgesproken om uiterlijk in 2040 energieneutraal te zijn. Hiervoor gaan we meer energie besparen, meer duurzame energie opwekken en fossiele energie zo efficiënt mogelijk gebruiken.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners, bewonersgroepen, de Leusdense duurzaamheidsorganisaties, organisaties van bedrijven en boeren, onderzoeks bureaus, Rijksoverheid, provincie, waterschap, LTO
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L1.1.1 We voeren het Energieakkoord 2.0 en Transitieagenda Energie uit met partijen uit de samenleving.**

We werken in 4 programmalijnen aan de energietransitie. Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving en de benutting van daken voor zonne-energie, opwek van duurzame energie in het buitengebied, verduurzaming van bedrijven en duurzame mobiliteit.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.1.2 We stellen een planning op voor het afbouwen van het gebruik van aardgas en bereiden een proces voor, voor een dialoog met de wijken. In de planning geven we per wijk aan hoe de warmtevoorziening wordt verduurzaamd**

Het warmteplan biedt een kader voor woning/gebouweigenaren, netbeheerders, warmtebedrijven en gemeente om investeringsbeslissingen te nemen.

Daarbij moet voor alle buurten die volgens de planning van de gemeente voor 2030 van het aardgas af gaan, bekend zijn wat het alternatief voor aardgas is.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.1.3 We continueren de informatiefunctie van het Energieloket en richten het Energiehuis in**

We continueren de energiecampaagne IkWilWatt en de informatievoorziening voor particulieren via het Energieloket gericht op energiebesparing en duurzame energie. Het Energiehuis ondersteunt collectieven bij energiebesparing en het realiseren van duurzame energie.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.1.4 Samen met lokale en regionale stakeholders stellen we een regionale energiestrategie (RES) op. Dit is een bod aan de Rijksoverheid, waarin is afgesproken wat de regio gaat doen om de regionale energiedoelstellingen te halen**

In het bod staat hoeveel energie onze regio over 10 jaar nodig heeft, hoeveel energie er kan worden bespaard en hoe dat gaat gebeuren. En welke mogelijkheden er zijn om schone (hernieuwbare) energie op te wekken.

Dit tegen de laagste maatschappelijke kosten en met een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak. In de regio gaan we de opgave zo verdelen dat deze voor iedereen haalbaar is.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. We stimuleren onze inwoners om hun afval zoveel mogelijk gescheiden aan te bieden, zodat we steeds meer grondstoffen kunnen hergebruiken**

Concreet betekent dit dat onze inwoners in 2020 niet meer dan 75 kg restafval per inwoner aanbieden en in 2030 niet meer dan 25 kg per inwoner. We zamelen op doelmatige wijze het huishoudelijk afval in.

Huishoudelijk afval bestaat uit twee bestanddelen: herbruikbare grondstoffen en te verbranden restafval. Het resultaat van onze doelstelling meten we in het terugbrengen van de hoeveelheid te verbranden restafval. Bij de keuzes die we daarbij maken voor de wijze van inzameling maken we telkens een afweging tussen kosten, serviceniveau en milieu.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	De Groene Belevens, Kringloopcentrum Leusden
Verbonden Partijen	AVU (afvalverwerking)
Bijdrage Verbonden Partij	AVU verwerkt de ingezamelde grondstoffen en het restafval. AVU draagt daarbij zorg voor de contracten, de afval adviseert over technische en financiële ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L1.2.1 We actualiseren het Grondstoffenplan aan de hand van de evaluatie 2019**

Om de ambitie van niet meer dan 25 kg restafval per inwoner in 2030 te realiseren, hebben we onze inwoners nodig. Bij het actualiseren van het beleid raadplegen en informeren we daarom onze inwoners. Bij het realiseren

Gemeente Leusden

van deze ambities kijken we ook naar effecten op de kosten en het serviceniveau voor onze inwoners. We werken daarbij samen met lokale initiatieven en regionale partners.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.2.2 We onderzoeken hoe we de papierinzameling kunnen optimaliseren**

Voor de huis-aan-huis inzameling onderzoeken we de mogelijkheid om de minicontainer voor oud papier in te voeren. We houden daarbij ook rekening met de huidige wijze van inzameling via scholen en verenigingen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Het gebruik van duurzaam vervoer in de gemeente Leusden neemt toe**

Bij het stimuleren van duurzame mobiliteit besteden we extra aandacht aan het elektrisch rijden, auto delen, de fiets (zie het programma ruimte), het wandelen en het openbaar vervoer.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Provincie Utrecht, buurgemeenten, U15, 033opdefiets, lokale fietsersbond, De Groene Belevnis, ondernemers, toekomstige bewoners.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L1.3.1 Uitvoeren maatregelen uit het Mobiliteitsplan op het gebied van duurzame mobiliteit**

De gemeente voert maatregelen uit die in het Mobiliteitsplan worden opgenomen om duurzame mobiliteit te stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van elektrisch rijden door laadplaatsen te plaatsen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4. De Leusdense samenleving neemt meer duurzame initiatieven. De gemeente speelt in op de behoefte van de samenleving en doet mee. Deze duurzame initiatieven worden zichtbaar gemaakt**

We willen een impuls geven aan duurzame ontwikkeling door duurzame initiatieven te stimuleren en makkelijker te maken. Deze initiatieven kunnen betrekking hebben op onderwerpen uit de Duurzaamheidsagenda 2016-2030, zoals voedsel, circulaire economie, biodiversiteit, duurzame leefstijl, educatie, duurzame mobiliteit, energie en duurzaam bouwen. De agenda zet in op het bieden van concrete handvatten aan onze inwoners en bedrijven om te verduurzamen en het creëren van samenwerking.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij

	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lokale partijen betrokken bij de uitvoering van de Duurzaamheidsagenda, zoals De Groene Belevnis, Vallei Horstee, Bedrijvenkring Leusden, Waterschap Vallei en Eem, Vlindertuin, Bibliotheek Leusden, Fair Trade werkgroep, Leusden. De Groene Belevnis verzorgt de uitvoering van het Fonds Duurzame Initiatieven.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L1.4.1 Partijen uit de samenleving en de gemeente voeren acties uit die op de herijkte Duurzaamheidsagenda staan**

De Duurzaamheidsagenda is een agenda voor en door de Leusdense samenleving en is in 2019 herijkt met partijen uit de samenleving. Onderwerpen uit de Duurzaamheidsagenda zijn voedsel, circulaire economie, biodiversiteit, duurzame leefstijl, educatie, duurzame mobiliteit, energie en duurzaam bouwen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L1.4.2 De gemeente ondersteunt duurzame initiatieven uit de samenleving en zorgt mede voor (digitale) zichtbaarheid van deze initiatieven**

De gemeente ondersteunt duurzame initiatieven uit de samenleving o.a. vanuit het Fonds duurzame initiatieven. De (digitale) zichtbaarheid van initiatieven en de agenda wordt verbeterd gebruik te maken van social media en / of website.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

L1.1 Energieakkoord

L1.2 OV Stedelijk gebied

L1.3 OV Landelijk gebied

L1.4 Grondstoffenplan

L1.5 Duurzaamheidsagenda

2. Water en riolering

Ambitie

Leusden heeft een goed functionerend rioolstelsel en een goede waterkwaliteit, houdt droge voeten en is klaar voor een veranderend klimaat.

Context en achtergrond

De invulling van de gemeentelijke watertaken over de omgang met afval-, regen- en grondwater is vastgelegd in het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP).

In het GRP wordt een overzicht gegeven van de aanwezige voorzieningen, evaluatie van het rioolbeheer van de afgelopen planperiode, zijn doelen vertaald in ambities en staan de hoofdlijnen van de aanpak om deze ambities te halen. Dit houdt in dat de geplande uitgaven voor de planperiode 2019-2023 en verder worden begroot en verantwoord.

Wat willen we bereiken?

- **1. Leusden heeft een goed functionerend rioleringsstelsel dat voorbereid is op het veranderende klimaat**

Het rioleringsstelsel vraagt continu aandacht voor wat betreft onderhoud, maar ook maatregelen om de veranderingen in het klimaat te kunnen verwerken. Dit doen we zo kostenefficiënt mogelijk. Ook zijn er aanpassingen nodig voor een toekomstbestendig rioleringsstelsel.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Waterschap Vallei & Veluwe
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L2.1.1 We stellen het herinrichtingsplan op voor de Burgemeester de Beaufortweg in Leusden.**

In 2020 starten we met de planvoorbereidingen voor de herinrichting van de Burgemeester de Beaufortweg tussen de Groene Zoom en de Hamersveldseweg. Als onderdeel van het project wordt circa 500 meter aan gescheiden rioolstelsel aangelegd voor de aparte inzameling van afvalwater en regenwater. Gelijktijdig wordt een regenwater-afkoppelproject gestart. Dan benaderen we ook omwonenden om zelf ook regenwateropvang te treffen op hun perceel.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L2.1.2 We stellen een herinrichtingsplan op voor het noordelijke deel van Leusden-Zuid.**

In 2020 stellen we een herinrichtingsplan op voor het noordelijke deel van Leusden-Zuid. Als onderdeel van het project wordt circa 1.500 meter nieuw regenwaterriool bijgelegd naast het bestaande afvalwaterriool. Gelijktijdig starten we een regenwater-afkoppelproject, waarbij we ook aanwonenden in het projectgebied benaderen om mee te doen.

- **2. Verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater in de gemeente Leusden**

Bij hevige regenval kan afvalwater overstorten vanuit gemengde rioleringsystemen op het oppervlaktewater. Hierdoor vervuult het oppervlaktewater.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Waterschap Vallei & Veluwe
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L2.2.1 We koppelen de Hessenweg , een deel van de wegen in Leusden-Zuid en de Burgemeester de Beaufortweg af van het gemengde rioolstelsel**

Op verschillende plekken in Leusden is gewerkt aan het afkoppelen van het gemengd riool.

In 2019 is de uitvoering van het rioolproject Hessenweg in Achterveld gestart. Het project bestaat in totaal uit zes fases. In 2019 zijn hiervan vier uitgevoerd.

In 2019 is een start gemaakt met de ontwerpvoorbereiding voor de Burgemeester de Beaufortweg in Leusden. De aanleg van het nieuwe riool wordt in 2020 voorbereid.

Het vervangen van de wegen en riolering in het noordelijke deel van Leusden-Zuid, wordt ook als 1 project opgepakt. De werkzaamheden voor de twee nieuwe woonlocaties, 't Palet en locatie Groene Kruisgebouw zijn in 2019 afgerond.

De gemeente heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor het bijleggen van het regenwaterriool.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L2.2.2 We starten met de werkvoorbereidingen van maatregelen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Dit doen we in combinatie met lopende ruimtelijke projecten van nieuwbouw- en herinrichtingen**

Op een aantal plaatsen is de kwaliteit van het oppervlaktewater te laag. Klimaatverandering versterkt dit proces. Om de waterkwaliteit te verbeteren zullen deze waterpartijen bijvoorbeeld worden vergroot en verdiept. Deze verbetervoorstellen wordt in combinatie met integrale (her-)inrichtingsprojecten opgepakt en uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. De overlast van een hoge grondwaterstand wordt beperkt**

De gemeente Leusden ligt, ten opzichte van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug, relatief laag. Dit geeft lokaal overlast van hoge grondwaterstanden door kwelwater. Daarnaast is de samenstelling van de grond van Leusden zodanig dat infiltratie van regen in de bodem lastig is.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Waterschap Vallei en Veluwe
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L2.3.1 We voeren het herinrichtingsplan Hessenweg binnen de kern van Achterveld uit**

De nieuwe riolering in de Hessenweg in Achterveld draagt bij aan het verminderen van overlast van regenwater. De aanleg van extra drainage zorgt ervoor dat we droge voeten houden en hoge grondwaterstanden kunnen tegengaan.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L2.3.2 We stellen het herinrichtingsplan op voor de Burgemeester de Beaufortweg en het noordelijke deel van Leusden-Zuid.**

In 2020 stellen we een herinrichtingsplan op voor de Burgemeester de Beaufortweg en het noordelijke deel van Leusden-Zuid. Als onderdeel van het project wordt drainage aangelegd om hoge grondwaterstanden in de omgeving van deze projectgebieden te voorkomen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **4. Onze rioolstelsels voeren hevige neerslag goed af. Daarmee voorkomen we zoveel mogelijk wateroverlast**

Het klimaat verandert en daarmee neemt de neerslagfrequentie en -intensiteit toe. Zware buien, waarbij veel regen in korte tijd valt, komen vaker voor en leiden tot wateroverlast. Onze rioleringsstelsels kunnen deze neerslag niet altijd verwerken en afvoeren. We willen dat de overlast beperkt blijft tot extreme situaties. We anticiperen daarom, waar mogelijk, op de veranderende neerslagpatronen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners en aanwonenden, buurgemeenten en Waterschap Vallei en Veluwe
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L2.4.1 We voeren het herinrichtingsplan Hessenweg binnen de kern van Achterveld uit**

Het gemengde rioleringsstelsel in Achterveld is gevoelig voor neerslag. Bij forse neerslag blijft regenwater met regelmaat enige uren op de straat staan. We koppelen de Hessenweg en de aangrenzende percelen af van het gemengde rioolstelsel en leggen in 2020 3.000 meter nieuwe riolering aan, specifiek voor regenwater. Hierdoor neemt de frequentie en tijdsduur van wateroverlast fors af.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L2.4.2 We stimuleren dat bewoners regenwater langer op eigen terrein opvangen**

De bebouwde kom is deels in particulier en deels in openbaar eigendom. Samen pakken we overlast van klimaatverandering aan. De gemeente wil initiatieven, waar mogelijk, (financieel) stimuleren. We starten projecten op om bewoners te stimuleren om regenwater af te koppelen van het riool.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Relevante beleidsnotities

L2.1 GRP 2015-2018

GRP 2019-2023 (in ontwikkeling, nog vast te stellen)

Klimaatbeleid (nog op te stellen)

3. Wegen en infrastructuur

Ambitie

Leusden heeft een wegennet dat functioneel en structureel van goede kwaliteit is en klaar is voor een veranderend klimaat.

Context en achtergrond

De gemeente Leusden heeft circa 1,6 miljoen m² wegverharding in beheer. Het areaal bestaat voornamelijk uit klinkerverhardingen (circa 60%) en asfaltverhardingen (circa 40%).

Wegbeheer omvat de onderhoudsmaatregelen die nodig zijn om het wegareaal van de gemeente Leusden op een veilige en duurzame wijze in stand te houden. Het betreft hier technische noodzakelijke maatregelen. Maatregelen voeren we zoveel mogelijk uit met andere werken in de openbare ruimte.

Wat willen we bereiken?

- **1. Ons wegennet is verkeersveilig en in goede staat van onderhoud, maar is ook klimaatbestendig en waterrobuust ingericht**

Door groot onderhoud van het wegennet te combineren met groot onderhoud van andere werkzaamheden (werk met werk maken) beheren we ons wegennet kosteneffectief. Ons credo luidt: klein onderhoud waar het volstaat, groot onderhoud waar het moet. En ook door de juiste maatregel toe te passen op het juiste moment bereiden we ons voor op een veranderend klimaat.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Provincie Utrecht, buurgemeenten
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L3.1.1 We combineren het groot onderhoud van een aantal wegen in Leusden met andere werkzaamheden van nieuwbouw en (her-)inrichtingsprojecten**

We combineren het groot onderhoud aan de Burgemeester de Beaufortweg, Torenakkerweg en verouderde asfaltwegen in Leusden-Zuid, met groot onderhoud aan de riolering, water, wegen, verkeersregelininstallaties en groen. Hierdoor wordt economisch voordeel behaald en verbeteren we de aanwezige infrastructuur.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Relevante beleidsnotities

L3.1 Groot onderhoud buitenruimte

Actualisatie groot onderhoud buitenruimte 2020 – 2023 (in ontwikkeling, nog vast te stellen)

CUP 4.2 & 10.4 Verbeteren doorstroming verkeer: Mobiliteitsplan (in ontwikkeling, nog vast te stellen)

4. Accommodaties en onderwijs

Ambitie

De gemeentelijk accommodaties zijn ondersteunend aan de eigen gemeentelijke behoeftes, de binnensportactiviteiten, onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg. De accommodaties zijn kwalitatief en kwantitatief optimaal afgestemd op de wensen en ambities van de gemeente, de huurders en de gebruikers.

Context en achtergrond

De gemeente heeft een gevarieerde vastgoedportefeuille van beperkte omvang.

De nota Integraal Gemeentelijk Vastgoed Leusden 2016-2030 geeft inzicht in de mogelijkheden en potentie van het totale gemeentelijk vastgoed. Ook is geformuleerd hoe we invulling geven aan de volgende aspecten: efficiëntie, evenwicht tussen vraag en aanbod, spreiding en bezetting, transparantie, risicobeheersing en duurzaamheid.

De gemeente kiest vooral voor eigendom van vastgoed wanneer dit essentieel is voor de uitvoering van functies en taken van de gemeente zelf of van maatschappelijke organisaties die niet op andere wijze kunnen worden gehuisvest.

Wat willen we bereiken?

- **1. De accommodaties van de gemeente Leusden worden gefaseerd verduurzaamd**

We vervullen een voorbeeldrol bij het energieneutraal maken van Leusden. We gaan het gebruik van fossiel energiegebruik en CO2 uitstoot bij de accommodaties verminderen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L4.1.1 We maken een verduurzamingsplan voor de gemeentelijke accommodaties, waarbij we inzetten op de bevordering van minder fossiel energiegebruik en minder CO2**

In dit plan worden voor de omvang en volgorde van het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen verschillende criteria opgenomen, zoals de instandhoudingsperiode van de accommodatie, de terugverdientijd van de investeringen, de omvang van de verbetering van de energie-index. Ook de koppeling met groot onderhoud of renovatie biedt kansen en mogelijkheden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. De gemeentelijke accommodaties zijn efficiënt, doeltreffend en worden qua bezetting en gebruikersgemak optimaal gebruikt**

De gemeentelijke accommodaties ondersteunen het gemeentelijk beleid, waarbij de kosten en financiële en maatschappelijke opbrengsten met elkaar in verhouding zijn. Naast verduurzaming onderzoeken we of verdere kostenbesparing mogelijk is door aanpassing en herschikking.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Diverse partijen uit de samenleving (zie in bovenstaande teksten)
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L4.2.1 We voeren renovatie- of nieuwbouwmaatregelen voor de Korf uit conform het raadsbesluit in 2019**

We hebben verschillende scenario's in beeld gebracht om het sport- en activiteitscentrum De Korf functioneel, bouwkundig en duurzaam te verbeteren of deels te vervangen door nieuwbouw. De maatregelen voeren we in 2020 uit.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **L4.2.3 We inventariseren de mogelijkheden voor maatwerkhuisvesting van welzijnsorganisaties en verenigingen**

Welzijnsorganisaties en verenigingen zijn voortdurend op zoek naar geschikte, soms tijdelijke huisvesting tegen geringe kosten. Daarom inventariseren we waar binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille capaciteit is om organisaties en verenigingen te kunnen huisvesten. De Smederij (Hoefijzer) en De Oude Bieb (Achterveld) voorzien inmiddels in hun behoefte.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L4.2.4 We inventariseren de mogelijkheden om Fort33 intensiever te gebruiken als cultuurpodium en welzijns- en muziekcentrum voor de jeugd en jongeren van Leusden**

In 2019 is onderzocht of Scholen in de Kunst zowel qua ruimtegebruik als organisatie kan participeren in Fort33. Ook is gekeken of de voormalige muziekschool aan de Eikenlaan afgestoten kan worden om de opbrengst te gebruiken voor de aankleding en een mogelijke uitbreiding van Fort33. In 2020 wordt de plannen verder uitgewerkt.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Nieuwe huisvesting voor onderwijs is duurzaam en sluit aan bij onderwijsinhoudelijke en maatschappelijke vernieuwing**

De gemeente en de scholen zijn met het vaststellen van het Strategisch Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Leusden 2015-2030 overeengekomen om 3 Integrale Kind Centra te realiseren waarin nieuwe vormen van onderwijs, kinderopvang en zorg optimaal gezamenlijk gehuisvest zijn. In IKC's is sprake van een gezamenlijke pedagogische en educatieve visie en een doorlopende leerlijn van 0/2 tot 13 jaar. Er is één lijn in zorg, afstemming en communicatie met ouders, kinderen en de wijk. De kinderen worden in het IKC uitgedaagd zich breed te ontwikkelen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
---------------------	------------------------

	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Voila, Humankind, Scholen in de Kunst, Lariks
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L4.3.1 Realisatie en ingebruikname van het Integraal Kind Centrum (IKC) Berkelwijk**

We gaan de basisscholen De Heerd en De Holm, samen met Kinderopvang van Humankind en een Expertisecentrum (de huidige Taalschool), onder 1 dak huisvesten in het nieuwe IKC Berkelwijk. De oplevering en opening vindt rond de zomer van 2020 plaats.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L4.3.2 Uitwerken van het ontwerp voor het Integraal Kind Centrum (IKC) Groenhouten**

Basisscholen De Hobbit en het Kompas, Humankind en Lariks hebben een Programma van Eisen opgesteld voor het nieuwe IKC Groenhouten.

Dit vormt de basis voor het maken van een voorlopig ontwerp in 2020 en het opstarten van een aanbestedingstraject voor de architect.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **L4.3.3 Renovatie van Montessorischool 't Ronde**

Vereniging Montessori Onderwijs Leusden (VMOL) heeft in 2019 het verzoek ingediend voor de financiering van een renovatie en uitbreiding voor kinderopvang (in samenwerking met Humankind) van hun huidige schoolgebouw 't Ronde.

Als de raad in september 2019 heeft ingestemd met het voorbereidingskrediet kan de planvorming plaatsvinden in 2019/2020. De uitvoering is gepland vanaf zomer 2020.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **L4.3.4 Uitbreiding van Multi Functionele Centra (MFC's) Atria en Atlas**

MFC Atria en MFC Atlas komen in aanmerking voor permanente uitbreiding vanwege groei van het aantal leerlingen in het afgelopen jaar. Op basis van de telling en leerlingenprognoses in oktober 2019 stellen we de definitieve omvang en financiering van de uitbreiding vast en kan na een ontwerpfase de realisatie in 2020 plaatsvinden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Relevante beleidsnotities

L4.1 nota integraal gemeentelijk vastgoed

L4.2 strategisch integraal huisvestingsplan

L4.3 sportaccommodatienota

Gemeente Leusden

L4.4 verordening voorzieningen huisvesting

L4.5 dynamische duurzaamheidsagenda

5. Onderhoud buitenruimte

Ambitie

Leusden wil een buitenruimte die gebruikers optimaal kunnen beleven en waarin maatregelen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie voldoende ruimte krijgen.

Context en achtergrond

Door middel van (groot) onderhoudsmaatregelen dragen we bij aan een zo groot mogelijke belevingswaarde van de buitenruimte. We ontwikkelen nieuwe instrumenten om de belevingswaarde onder gebruikers te meten. We optimaliseren de belevingswaarde door participatie van bewoners. Binnen financiële kaders, technische mogelijkheden en milieudoelstellingen, leveren we maatwerk.

Wat willen we bereiken?

- **1. Door inwoners actief te betrekken en (groen)voorzieningen veilig en adequaat te onderhouden, zorgen we ervoor dat inwoners de voorzieningen nog meer waarderen**

We stimuleren bewoners waardoor het aantal participatietrajecten wordt uitgebreid. De bedoeling is om de belevingswaarde te vergroten door met bewoners wijkgericht maatwerk te realiseren. Daarbij vragen we hen niet alleen denk- maar ook doe-kracht. We spelen in op kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het .
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Sight Landscaping (contract onderhoud buitenruimte) wijkbewoners
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **L5.1.1 We meten in de wijken de tevredenheid c.q. beleving van de buitenruimte**

We dragen bij aan de ontwikkeling van het meten van belevingswaarde in de buitenruimte. Op basis van de resultaten van de pilots experimenteren we met aanpassingen in het onderhoud van de buitenruimte. De effecten van de aanpassingen worden opnieuw gemeten.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **L5.1.2 We gaan wijkgericht met bewoners aan de slag om maatregelen te bedenken die bijdragen: biodiversiteit, klimaatadaptatie én belevingswaarde**

Onze onderhoudsmaatregelen ondersteunen de biodiversiteit. Tevens vergroten we de mogelijkheden voor waterafvoer, het vasthouden van water in de bodem en benutten de kansen van groen om hittestress te beperken.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Relevante beleidsnotities

L5.1 Groenbeleidsplan gemeente Leusden 'Groene rijkdom in beeld' (2005)

L5.2 Beheerplan Wegen 2019-2023

L5.3 GRP 2015-2018

L5.4 Speelruimteplan 2011-2021

GRP 2019-2023 (in ontwikkeling, nog vast te stellen)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-15.301	-14.849	-15.059	-15.482	-15.550	-15.606
Baten	9.820	7.471	8.124	7.359	7.359	7.359
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.481	-7.378	-6.935	-8.123	-8.191	-8.247
Onttrekkingen	2.294	1.807	1.408	1.580	1.547	1.508
Stortingen	-4.282	-1.579	-1.604	-833	-825	-818
Mutaties reserves	-1.988	228	-196	747	722	690
Gerealiseerd resultaat	-7.469	-7.150	-7.131	-7.376	-7.469	-7.557

Saldo taakvelden

bedragen x €
1.000

Exploitatie		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-192	750	693	-72	-59	-46
2.1	Verkeer en vervoer	-876	-3892	-4066	-4288	-4397	-4488
4.2	Onderwijshuisvesting	-1237	-997	-821	-948	-942	-946
5.2	Sportaccomodaties	-1353	-1653	-1380	-1495	-1493	-1459
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	11	24	19	19	19	19
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1065	-1344	-1286	-1259	-1319	-1345
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	21	50	27	27	27	27
7.2	Riolering	124	180	176	174	171	169
7.3	Afval	198	701	856	850	882	887
7.4	Milieubeheer	-1058	-1161	-1104	-1097	-1046	-1031
7.5	Begraafplaatsen	-54	-36	-49	-34	-34	-34
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	-1988	228	-196	747	722	690
Gerealiseerd resultaat		-7.469	-7.150	-7.131	-7.376	-7.469	-7.557

Nieuw beleid en CUP

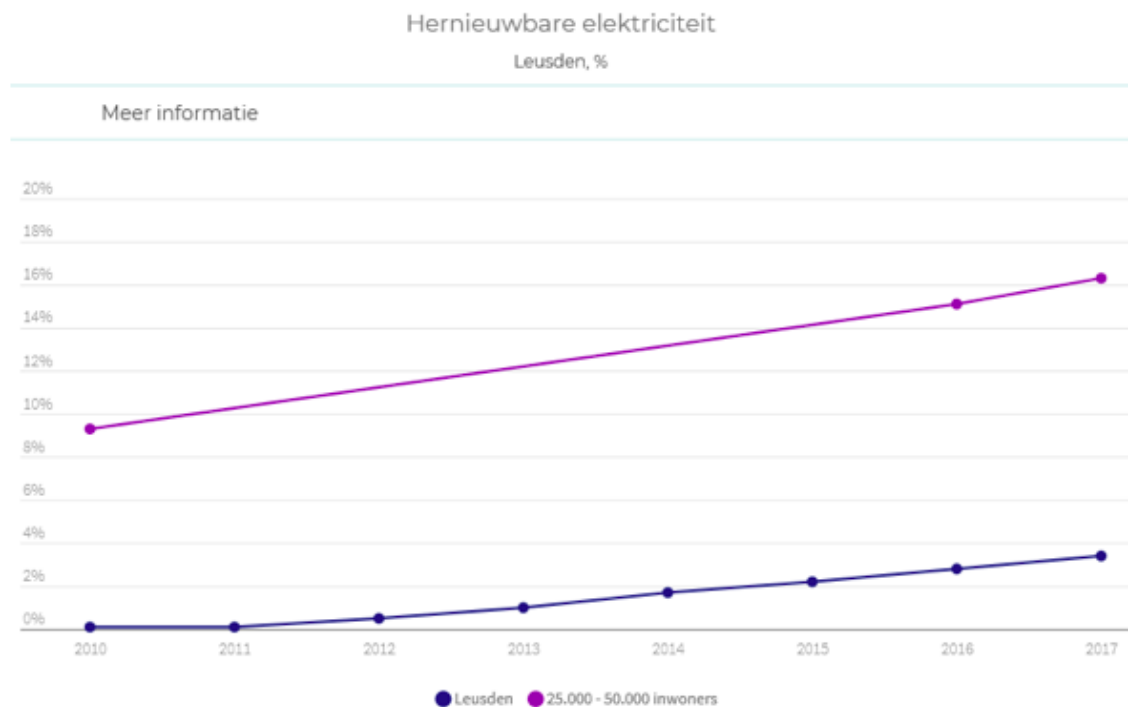

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2018-2022:								
4.1 Transitieagenda energie								
a. bijdrage energieakkoord buitengebied						10,0	10,0	
c. warmteplan	20,0							
d. onderzoek duurzame warmte en duurzame energie		20,0						
f. uitbreiding formatie					80,0	80,0	80,0	80,0
g. energieloket					50,0	50,0	50,0	50,0
h. coördinatie en cofinanciering Energiehuis					60,0	60,0	60,0	60,0
i. communicatie energietransitie	20,0	20,0						
4.2 Duurzame mobiliteit								
a. laadpalen	10,0	10,0						
4.3 Afval								
d. luierinzameling en verwerking					14,0	28,0	28,0	28,0
8.1 Onderhoud buitenruimte								
b. faciliteren bewonersinitiatieven					25,0	25,0	25,0	25,0
c. uitvoeren stresstest en extra onderhoud					25,0	25,0	25,0	25,0
Nieuw beleid 2020:								
2.1 Beleggen installatieverantwoordelijkheid VRI's	5,0				5,0	5,0	5,0	5,0
2.2 Proef biologische bestrijding eikenprocessierups	20,0							
2.3 Onderhoud/revitalisatie begraafplaats Oud Leusden	15,0							
	90,0	50,0	0,0	0,0	259,0	283,0	283,0	273,0

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Hernieuwbare elektriciteit

Beschikbare perioden: 2010 - 2017

Bron: Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Beschikbare perioden: 2001 - 2017

Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval

Domein Samenleving

Domein Samenleving

In de Leusdense samenleving gebeurt veel. Er zijn veel verenigingen en vrijwilligers actief, er vinden veel activiteiten plaats en inwoners staan klaar voor elkaar. We zijn trots op wat er goed gaat, maar dit alles heeft nog niet geleid tot normaliseren of de gewenste afname van de duurdere of intensieve zorg.

Daarom brengen we focus aan in beleid omdat sommige mensen niet goed mee kunnen doen in de samenleving en om te anticiperen op actuele thema's op basis van de demografische- en data-analyse.

De focus brengen we aan door enerzijds te kiezen voor het behoud of herpakken van de eigen regie op basis van het gedachtegoed van positieve gezondheid en anderzijds kiezen we voor 7 thema's die de komende jaren de volle aandacht vragen.

Missie

We stimuleren inwoners om tot hun recht te komen door het ondersteunen bij het behoud of herpakken van de regie.

Ambitie Leusden is toegankelijk voor iedereen en iedereen doet mee

We streven naar een inclusieve samenleving, waarin alle inwoners, ongeacht hun beperking, mee kunnen doen.

Ambitie terugdringen van eenzaamheid

We streven naar een samenleving waar oog is voor elkaar. Tegelijkertijd ook de acceptatie dat eenzaamheid bij het leven hoort. Het signalerende vermogen is vergroot.

De ontmoetingsplekken versterken de samenleving en sociale cohesie: men kent elkaar en vraagt hulp aan elkaar en verwijst door. Het percentage eenzaamheid daalt van 37% naar 35% onder senioren, onder volwassenen van 27% naar 25%.

Ambitie versterken van de voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp

Met een actief preventiebeleid proberen we te voorkomen dat kleine vragen tot grotere problemen leiden. Meer gebruik van voorliggende voorzieningen in de jeugdhulp zal leiden tot minder vraag naar specialistische hulp. We streven ernaar dat in 3 jaar tijd het percentage jongeren tot 18 jaar dat jeugdhulp heeft, daalt van 11,4 (percentage 2018) naar 10,8% (percentage 2016). Daarmee nemen de kosten voor jeugdhulp op termijn ook af.

Ambitie versterken van arbeidsparticipatie

We willen kansen creëren voor werkzoekenden om aan de slag te gaan, waar dat kan via betaald werk. Goede samenwerking met onze partners en het lokale bedrijfsleven moet daartoe leiden. We willen er graag samen voor zorgen dat honderd mensen hun bijstandsuitkering achter zich kunnen laten voor een betaalde baan.

Ambitie beperken van (verborgen) armoede.

We nemen samen met onze partners verantwoordelijkheid voor de aanpak van armoede en schulden. Door het signaleren te versterken en (financiële) ondersteuning laagdrempeliger en breder bekend te maken, willen we ervoor zorgen dat inwoners de weg weten. Een grotere bekendheid met de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning moet leiden tot een toename van het aantal financiële advies-, informatie- en ondersteuningsvragen (met 5%) en een toename van het gebruik van de minimaregelingen (met 10%).

Ambitie goed omgaan met mensen met verward gedrag

Een sluitende aanpak voor alle inwoners met verward gedrag leidt tot een afname van het aantal meldingen (afname van politiemeldingen met 15%) en een afname van 25% van het aantal persoonsgerichte aanpakken ten opzichte van 2018. De samenleving weet beter om te gaan met mensen met verward gedrag en weet hoe ze melding maakt.

Ambitie Leusden is een dementievriendelijke samenleving

Een dementievriendelijke samenleving waarin het dagelijks leven van mensen met dementie zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt en zij zo lang als mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De directe omgeving krijgt ondersteuning op maat. De gemeente Leusden heeft het keurmerk dementievriendelijke gemeente.

1. Leusden is toegankelijk voor iedereen en iedereen doet mee

Ambitie

We streven naar een inclusieve samenleving, waarin alle inwoners, ongeacht hun beperking, mee kunnen doen.

Context en achtergrond

Het VN verdrag handicap is in 2016 in Nederland in werking getreden. Doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. In het verdrag is aangegeven wat de overheid moet doen om ervoor te zorgen dat de positie van mensen met een beperking verbetert.

Ook in Leusden ervaren mensen belemmeringen om mee te doen. We willen deze waar mogelijk wegnemen en ontwikkelen daarvoor een integrale Leusdense agenda.

Wat willen we bereiken?

- 1. Toegankelijkheid voor alle inwoners**

We zetten in op de toegankelijkheid van de openbare ruimte, gebouwen, voorzieningen en organisaties zodat alle inwoners daar op een gelijkwaardige manier gebruik van kunnen maken

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lariks, RCL (Duwgroep, SML), WSL, Alliantie, RO, maatschappelijke partners
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- S1.1.1. We stellen een lokale inclusie agenda op, vooral gericht op het vergroten van de sociale en fysieke toegang tot openbare ruimtes, gebouwen en voorzieningen.**

In 2016 heeft Nederland het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap geratificeerd. Met de ratificatie van het VN-Verdrag is in de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting opgenomen dat de gemeente een lokale uitvoeringsagenda opstelt waarin duidelijk wordt hoe de gemeente uitvoering geeft aan het VN-verdrag. Deze lokale uitvoeringsagenda noemen we ook wel de 'lokale inclusie agenda'. We stellen voor Leusden een lokale inclusie agenda op, waarin we aangeven welke instrumenten de gemeente gaat inzetten om te werken aan een inclusieve samenleving, vooral gericht op het vergroten van de sociale en fysieke toegang tot openbare ruimtes, gebouwen en voorzieningen. We richten ons hierbij op onderwijs, werk, vrije tijdsbesteding en wonen. We betrekken inwoners en partners bij de opstelling en uitvoering van de lokale agenda.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- 2. Organiseren van voldoende passende woningen voor mensen met een beperking**

We willen dat er voldoende passende woningen in Leusden zijn voor mensen met een beperking of woonvormen die levensbestendig zijn met het oog op zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat .
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lariks, WSL, Alliantie, bewoners(organisaties), zorgaanbieders en cliënten
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S1.2.1. Als onderdeel van de lokale inclusie agenda, brengen we in beeld of er voldoende passende woningen in Leusden zijn en welke instrumenten de gemeente gaat inzetten om te werken aan de doelstelling van voldoende passende woningen**

We brengen de woonbehoeftes (aangepaste/passende woningen, levensloopbestendige woningen, woonvormen voor mensen vanuit de GGZ, beschermd en begeleid wonen en/of mensen met een lichamelijke beperking) in beeld. Vervolgens bepalen we in overleg met de inwoners van Leusden (doelgroep) waarop we in willen,- en moeten zetten en met welke instrumenten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden, Wim Vos

Relevante beleidsnotities

S1.1 Beleidskader Sociaal Domein, Focus en transparantie, 2019-2022

S1.2 Verordening Jeugdhulp Leusden 2019

S1.3 Verordening maatschappelijke ondersteuning Leusden 2018

S1.4 Verordening Participatieraad 2018

S1.5 Algemene subsidieverordening 2017

S1.6 Criteria fonds samenlevingsinitiatieven 2019

S1.7 Verordening Maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2018

S1.8 Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Leusden 2015

S1.9 Verordening re-integratie Participatiewet Leusden 2015

S1.10 Verordening Individuele inkomenstoelage Leusden 2015

S1.11 Verordening Individuele studietoelage Leusden

S1.12 Woonvisie Leusden 2016-2025

2. Terugdringen van eenzaamheid

Ambitie

We streven naar een samenleving waar oog is voor elkaar. Tegelijkertijd ook de acceptatie dat eenzaamheid bij het leven hoort. Het signalerende vermogen is vergroot.

De ontmoetingsplekken versterken de samenleving en sociale cohesie: men kent elkaar en vraagt hulp aan elkaar en verwijst door. Het percentage eenzaamheid daalt van 37% naar 35% onder senioren, onder volwassenen van 27% naar 25%.

Context en achtergrond

Eenzaamheid raakt aan termen als zingeving, (sociale) toegankelijkheid en uitsluiting. Ook in Leusden komt eenzaamheid voor bij zowel jongeren als ouderen.

We maken onderscheid tussen sociale eenzaamheid en emotionele eenzaamheid. Een relatief hoog percentage van onze volwassen inwoners heeft wel eens last van sociale eenzaamheid. We weten dat de kans op eenzaamheid toeneemt bij het ouder worden en bij mensen met dementie en mantelzorgers. Uit demografische analyse blijkt dat deze groepen toenemen de komende jaren. Bij sociale eenzaamheid kun je inzetten op begeleiding naar een activiteit of ontmoeting, emotionele eenzaamheid vraagt om een andere, vaak intensievere benadering.

Wat willen we bereiken?

- **1. We faciliteren een actiegericht coalitie: Samen sterk tegen eenzaamheid**

We realiseren en faciliteren de samenwerking vanuit de actiegericht coalitie: Samen Sterk tegen eenzaamheid (het samenlevingsakkoord) met ondernemers, bedrijven, vrijwilligers(organisaties), verenigingen en instellingen. Het percentage eenzaamheid daalt van 37% naar 35% (senioren) en van 27% naar 25% (volwassenen) in 2022.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Larijs, De Bron, maatschappelijke partners, SOL, LAS, SML, Klein Agteveld, eerstelijnszorg, kerken, Bev ondernemers
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S2.1.1 We gaan aan de slag om eenzaamheid te verminderen en/of vroegtijdig eenzaamheid te signaleren.**

We geven voorlichting, trainingen, brengen bezoeken en activiteiten. We richten ons op normaliseren van eenzaamheid en stimuleren ontmoetingen om de sociale cohesie te bevorderen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.2. We vergroten het signalerend vermogen door herkenning en bewustwording van eenzaamheid.**

Gemeente Leusden

Vanuit de werkgroepen Samen Sterk tegen eenzaamheid organiseren we trainingen gericht op het herkennen van verschillende vormen van eenzaamheid bij verschillende doelgroepen. We maken het onderwerp eenzaamheid bespreekbaar en halen het uit de taboesfeer.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.3 We ontwikkelen trainingen/vaardigheden om het gesprek over eenzaamheid aan te gaan gericht op inwoners en professionals.**

We richten ons op het versterken van het netwerk, vergroten van de signalering, geven trainingen om het gesprek aan te gaan en ondersteunen bij vervolgacties of verwijzingen naar een passende (maatwerk) ondersteuning.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S2.1.4. We brengen verbindingen aan tussen vraag en aanbod**

We verhogen het gebruik van het beschikbare aanbod door de ontwikkeling van een systematiek om vragen en cliënten effectief aan het aanbod te verbinden

We stimuleren nieuwe passende burgerinitiatieven die aansluiten bij de doelstelling.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

3. Versterken van de voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp

Ambitie

Met een actief preventiebeleid proberen we te voorkomen dat kleine vragen tot grotere problemen leiden. Meer gebruik van voorliggende voorzieningen in de jeugdhulp zal leiden tot minder vraag naar specialistische hulp. We streven ernaar dat in 3 jaar tijd het percentage jongeren tot 18 jaar dat jeugdhulp heeft, daalt van 11,4 (percentage 2018) naar 10,8% (percentage 2016). Daarmee nemen de kosten voor jeugdhulp op termijn ook af.

Context en achtergrond

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft in 2017 geconstateerd dat lokaal de goede dingen worden gedaan, maar dat het positieve beeld gepaard gaat met een hoog aantal zorggebruikers en stijgende kosten. Die lopen niet terug, zoals de bedoeling en de verwachting was, maar nemen juist toe. Enerzijds hebben we te maken met een groeiende vraag naar bepaalde vormen van jeugdhulp en anderzijds met een basiszorginfrastructuur die deze vraag niet goed aankan. We willen daarom werken aan het versterken van de voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp. Daarmee willen we de ondersteuning ook dichterbij het gezin organiseren: thuis, op school en in de buurt.

Wat willen we bereiken?

- **1. Alle kinderen en jongeren maken gebruik van de (voorliggende) voorzieningen binnen de basisstructuur op het terrein van onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting, zodat ze gezond en veilig opgroeien.**

Leusden heeft een uitgebreid aanbod aan kwalitatief goede basisvoorzieningen die voor alle kinderen en jongeren op een laagdrempelige wijze toegankelijk zijn. We willen deze voorzieningen beter inzetten om jongeren te ondersteunen bij het gezond en veilig opgroeien.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lariks, onderwijs, GGD, kinderopvang, buursportcoaches, bibliotheek
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S3.1.1. We versterken de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren. Dit doen we vooral door afspraken te maken met scholen en sportverenigingen.**

Verder spreken we met sportverenigingen af alle jeugdleden van sportverenigingen te informeren over de gevolgen van alcohol en andere vormen van middelengebruik.

Meer dan 50% van de jongeren met jeugdzorg in Leusden heeft een psychisch probleem. Mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren draagt bij het gezond en veilig opvoeden. We willen hierbij zoveel mogelijk kinderen bereiken. We leggen onze focus daarom op het maken van afspraken met scholen (elk kind gaat naar school) en de sportverenigingen (veel kinderen in Leusden zijn lid van een sportvereniging). Zo maken we afspraken met scholen dat elke school een programma heeft om de mentale weerbaarheid van kinderen en eventueel hun

ouders te versterken. De afspraak dat alle kinderen in groep 8 een weerbaarheidstraining krijgen is hier een onderdeel van.

Ook stimuleren we scholen te participeren aan sportXperience waardoor motorische vaardigheden worden vergroot wat weer van invloed is op de mentale weerbaarheid.

Ook versterken we de samenwerking tussen buurtsportcoaches, sportverenigingen, sportscholen en Lariks om de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren via fysieke training te versterken. We streven ernaar om het versterken van de mentale weerbaarheid van kinderen en jongeren onderdeel te laten zijn van het te sluiten lokale sportakkoord.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Er is een samenhangend aanbod van preventieve voorzieningen voor kinderen en jongeren met een risicofactor.**

We willen ervoor zorgen dat we in de nulde- en eerstelijnsvoorziening vindbaar zijn, dat we sneller en preventiever hulp kunnen bieden.

Dit sluit aan bij CUP-doelstelling 3.4.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lariks, onderwijs, kinderopvang, GGD, (huis)artsen
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S3.2.1. We versterken het aanbod aan voorliggende voorzieningen**

We zorgen voor toegankelijke trainingen en workshops passend bij de behoefte van ouders en jeugd en meer algemene voorzieningen passend bij individuele hulpvragen. We monitoren nieuwe voorzieningen en zorgen voor betere vindbaarheid van en kennisvermeerdering over voorliggende voorzieningen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S3.2.2. We voeren het hernieuwde beleid rond voorschoolse educatie bij onderwijsachterstand uit.**

In 2020 wordt het beleid van voorschoolse educatie inhoudelijk en budgettair geactualiseerd en uitgevoerd. Deze voorschoolse educatie voor peuters in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar wordt ingezet bij een risico op onderwijsachterstand. Er is extra aandacht voor oefenen met woorden en cijfers en maatschappelijk gedrag zoals spelen in een groep.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S3.2.3. We organiseren nauwere samenwerking tussen kinderopvang, scholen en Lariks.**

We verstevigen de ontwikkeling van kinderen en jongeren in het voorschoolse en het basis en voortgezet onderwijs door positief te stimuleren vanuit collectieve ondersteuning. In relatie met het passend onderwijs organiseren we op individueel niveau ondersteuning in situaties die daarom vragen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S3.2.4. We versterken het jeugd- en jongerenwerk in Fort33 door te investeren in aanbod dat aansluit bij de vraag en verbreden de doelgroep.**

Sinds 2019 voert Lariks het jeugd- en jongerenwerk uit in Fort33. Het bestaande aanbod is geëvalueerd. In 2020 breiden we het aanbod zodanig uit dat het ook voor meer kwetsbare kinderen en jongeren interessant is om aan deel te nemen (of 'te doen'). Ook organiseren we er activiteiten voor ouders.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. We versterken de rol van ouders/opvoeders en professionals bij opvoeden en opgroeien.**

We kijken naar wat een kind en het gezin wél kan, in plaats van de focus op wat er niet goed gaat. Labelen van gedrag moet niet noodzakelijk zijn om een kind de juiste ondersteuning te geven.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	RISB, GGD, Lariks, onderwijs, kinderopvang, Fort 33, (huis)artsen, ouders, zorgaanbieders
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S3.3.1. Bij de toegang tot zorg- en ondersteuning sturen we op veerkracht en het normaliseren van problemen bij opvoeden en opgroeien.**

We vragen onze partners om activiteiten te ontwikkelen om ouders te ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen. Dat kan bijvoorbeeld door gesprekskringen voor en door ouders te faciliteren en door in individuele gesprekken met ouders hun opvoedende rol centraal te stellen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S3.3.2. De gemeente Leusden start in regionaal verband een campagne om normaliseren van gedrag te bevorderen.**

In de regio Amersfoort wordt een regionale campagne voorbereid. Wij haken daar in Leusden met lokale activiteiten op aan.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. We organiseren kostenbewustzijn in de hele (jeugdhulp)keten. We willen een afvlakking van de zorgkosten realiseren door het nemen van kosten beheersende en kostenverlagende maatregelen. Dit totaalpakket zal moeten leiden tot een daling van de zorg**

Ieder kind/jongere ontvangt de ondersteuning die nodig is. Bij gelijke geschiktheid van verschillende voorzieningen zetten we in op de goedkoopst-adequate voorziening. Zorgvuldig wordt bekeken waar ondersteuning kan worden afgeschaald.

Dit sluit aan bij CUP-doelstelling 3.4.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lariks, (huis)artsen, zorgaanbieders, POH-JGGZ, RISB, SDO
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S3.4.1. Gemeente en verwijzers monitoren het proces van de inzet van geïndiceerde zorg door regie te nemen. Daarbij hebben we vooral aandacht voor afschalen en gerichte inzet van zorg zodat ieder kind/jongere de juiste ondersteuning ontvangt.**

We versterken de afstemming en samenwerking tussen de verschillende professionals door het data gestuurd inrichten van het jeugdstelsel. Zo maken we analyses op gestapelde zorg en zorgvarianten die door andere verwijzers (niet gemeente/Lariks) worden verleend. Ook voeren we regie op het proces van de inzet van de ingekochte zorg door de zorgverleners. We voeren gesprekken met verwijzers en zorgverleners over resultaatgericht werken, integraal werken en het voeren van procesregie. Daarnaast vergroten we onze sturing door deelname aan regionale en lokale accountgesprekken.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S3.4.2. We versterken de triage bij Lariks en huisartsen (belangrijkste verwijzers naar de geïndiceerde zorg).**

We willen extra expertise aanbrengen bij Lariks en huisartsen waardoor het beoordelingstraject of een kind al dan niet moet worden doorverwezen naar gespecialiseerde zorg wordt versterkt.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Relevante beleidsnotities

4. Versterken van arbeidsparticipatie

Ambitie

We willen kansen creëren voor werkzoekenden om aan de slag te gaan, waar dat kan via betaald werk. Goede samenwerking met onze partners en het lokale bedrijfsleven moet daartoe leiden. We willen er graag samen voor zorgen dat honderd mensen hun bijstandsuitkering achter zich kunnen laten voor een betaalde baan.

Context en achtergrond

In vergelijking met andere gemeenten kent Leusden relatief weinig mensen die vanuit een uitkering op zoek zijn naar werk. Dit maakt de noodzaak om hierop in te zetten niet minder groot. Door de aantrekkende economie, de vraag van werkgevers naar personeel en de betrokkenheid van Leusdense werkgevers, is dit het moment om hier extra op in te zetten. Meedoen in de samenleving, waar mogelijk via betaald werk, kan bijdragen aan sociale contacten, (financiële) zelfstandigheid, zingeving en gebruik van talenten. Niet voor iedereen is dat zomaar mogelijk. We weten dat mensen met een beperking of andere gezondheidsklachten, een bepaalde leeftijd of culturele achtergrond, moeite kunnen hebben om een baan te vinden. We willen arbeidsparticipatie en een inclusieve arbeidsmarkt versterken.

Wat willen we bereiken?

- **1. Vanuit een nauwe samenwerking met ons lokale bedrijfsleven verbeteren we de match tussen werkzoekende en werkgever.**

In de begeleiding van werkzoekenden naar een betaalde baan gebeurt al veel door gemeente en uitvoerende organisaties. Er gaat veel goed, daar gaan we ook mee door. Wel zien we kansen in de samenwerking met het bedrijfsleven in Leusden. We versterken de arbeidsparticipatie door nauwer met het lokale bedrijfsleven samen te werken en op een persoonlijke en lokale manier tot matches te komen tussen werkzoekenden en werkgevers in Leusden. Dit is onderdeel van het Samenlevingsakkoord Leusden Werkt Samen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Werkgevers, Bedrijvenkring Leusden, Sociale Dienst, Werkgevers Servicepunt regio Amersfoort, NVA
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S4.1.1. We zorgen voor persoonlijke en lokale matching tussen werkzoekende en werkgevers in Leusden**

Vanuit het regionaal WerkgeversServicepunt (WSP) worden contacten onderhouden met werkgevers in de regio. Lokaal versterken we dit met de uitvoering van het samenlevingsakkoord Leusden Werkt Samen, waarin we op een persoonlijke manier werkzoekenden en werkgever aan elkaar matchen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. We ontwikkelen een integrale aanpak voor statushouders richting integratie en werk.**

Gemeente Leusden

Vanaf januari 2021 gaat de nieuwe Wet Inburgering van start. Dit betekent dat de regie op inburgering bij gemeenten terechtkomt. Gemeenten zullen o.a. het formele inburgeringsproces (waaronder de taal- en inburgeringslessen) gaan vormgeven, inkopen en aanbieden. Daarnaast zorgen we voor een integrale intake met een persoonlijke plan, dat moet leiden tot integratie, het slagen voor het inburgeringsexamen en waar mogelijk betaald werk. Vooruitlopend op 2021 zetten we hierin stappen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Onder andere Sociale Dienst, Werkgevers Servicepunt, NVA (integratie en participatie), Lariks, Gastvrij Leusden, Voila, Taalhuis
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **S4.2.1. We richten de trajecten naar werk en integratie integraal in**

De nieuwe wet betekent het herinrichten van de huidige ondersteuning van statushouders en het ontwikkelen van trajecten (routes) die voldoen aan zowel wettelijke eisen als de visie van de gemeente op integratie en participatie. Het jaar 2020 staat in het teken van het inrichten van deze trajecten en het maken van heldere afspraken met uitvoerende en betrokken organisaties.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S4.2.2. We versterken het sociale netwerk van statushouders in Leusden**

Het opbouwen van een sociaal netwerk, het leren kennen van mensen en daarmee de Nederlandse manier van leven, het thuisraken in Leusden, is allemaal van groot belang voor integratie. In samenwerking met onze partners gaan we met dit aspect aan de slag.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Relevante beleidsnotities

5. Beperken van (verborgen) armoede

Ambitie

We nemen samen met onze partners verantwoordelijkheid voor de aanpak van armoede en schulden. Door het signaleren te versterken en (financiële) ondersteuning laagdrempeliger en breder bekend te maken, willen we ervoor zorgen dat inwoners de weg weten. Een grotere bekendheid met de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning moet leiden tot een toename van het aantal financiële advies-, informatie- en ondersteuningsvragen (met 5%) en een toename van het gebruik van de minimaregelingen (met 10%).

Context en achtergrond

Ook in Leusden zijn er inwoners die moeite hebben om financieel het hoofd boven water te houden. Ze hebben te maken met een laag inkomen, kunnen hun (vaste) lasten niet goed betalen, komen niet goed rond. Vooral alleenstaanden, nieuwkomers, werkenden met een laag inkomen, waaronder veel ZZP-ers, zijn financieel kwetsbaar. Daarbij weten we dat er een bewezen link is tussen financiële problemen en stress, gezondheidsproblemen, verslavingen, eenzaamheid, spanningen in gezinnen, moeite om mee te doen in samenleving én de effectiviteit van geboden zorg of ondersteuning. Er is een breed scala aan (financiële) ondersteuning en minimaregelingen, maar niet iedereen maakt er gebruik van: daar willen we iets aan doen.

Doelstellingen

- **1. We zorgen ervoor dat (financiële) ondersteuning laagdrempelig en breder bekend is en we versterken het signaleren van (verborgen) armoede.**

Om (verborgen) armoede en schulden zoveel mogelijk te beperken, werken we samen met onze betrokken partners. De partners bestaan zowel uit een aantal formele uitvoeringsorganisaties, als vrijwilligersgroepen die betrokken zijn bij inwoners die met armoede te maken hebben. Samen stellen we een preventieve aanpak op. We willen ervoor zorgen dat inwoners beter de weg vinden naar de (financiële) ondersteuning die mogelijk is.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Sociale Dienst, Stadsring51 (schuldhulpverlening), Geldloket Leusden, Lariks, Voedselbank, Z-Point, F
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Maatregelen

- **S5.1.1. We maken met een campagne de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning breed bekend**

We voeren een gezamenlijke campagne, gericht op het bekendmaken van financiële regelingen én ondersteuning door vrijwilligers en professionals op financieel gebied. De gezamenlijke partners dragen dezelfde boodschap uit en verwijzen allen naar www.rondkomeninleusden.nl, waar alle mogelijkheden helder en integraal staan vermeld.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **S5.1.2. We versterken het signaleren van armoede rondom dit thema bij professionals en vrijwilligers**

Inwoners, vrijwilligers en professionals in Leusden hebben niet altijd scherp in beeld dat een inwoner met armoede te maken kan hebben. Daarom werken we met onze partners aan het versterken van het signaleren van armoede. En we zorgen er vervolgens voor dat de toeleiding en toegang naar de (financiële) ondersteuning laagdrempelig en toegankelijk is.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. We verbeteren de aanpak op het terrein van schulden.**

Het voorkomen en aanpakken van schulden is een specifiek onderdeel van onze aanpak om (verborgen) armoede zoveel mogelijk te beperken. In de huidige preventieve en curatieve aanpak rondom schulden gaat veel goed, maar op onderdelen willen we de aanpak verbeteren.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Stadsring51, Geldloket, Lariks
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Maatregelen

- **S5.2.1. We onderzoeken de mogelijkheden om (complexe) schulden van inwoners af te kopen.**

Een inwoner met schulden kan met meerdere schuldeisers te maken krijgen. Een schuldtraject kan daardoor erg complex worden, met veel stress en extra zorgen of problematiek voor de inwoner als gevolg. Het 'afkopen' van schulden door gemeente beperkt het aantal schuldeisers tot één, bevordert dat de inwoner het eigen leven sneller weer kan oppakken en leidt op termijn tot minder uitvoeringskosten binnen onze schuldhulpverlening. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om nadere (preventieve) afspraken te maken met partijen als energiebedrijven en budgetvoorlichting aan specifieke groepen waaronder jongeren uit te breiden.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Relevante beleidsnotities

6. Goed omgaan met mensen met verward gedrag

Ambitie

Een sluitende aanpak voor alle inwoners met verward gedrag leidt tot een afname van het aantal meldingen (afname van politiemeldingen met 15%) en een afname van 25% van het aantal persoonsgerichte aanpakken ten opzichte van 2018. De samenleving weet beter om te gaan met mensen met verward gedrag en weet hoe ze melding maakt.

Context en achtergrond

Bijna elke dag lezen we in de media over incidenten met mensen die verward zijn. Daar gaat vaak een schrijnende problematiek aan vooraf, zoals: eenzaamheid, woningnood, werkloosheid of schulden. Veelal in combinatie met psychiatrische problemen, verslaving, dementie of een (licht) verstandelijke beperking. Het gaat om mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Mensen met complexe problemen die verward gedrag vertonen wat anderen niet direct begrijpen. Ook in Leusden is het aantal incidenten met verward gedrag de afgelopen jaren sterk gestegen, maar de meeste mensen zijn niet gevaarlijk en veroorzaken ook geen overlast.

Doelstellingen

- **1. We zetten in op de afname van meldingen van incidenten van verwarde inwoners en het aantal persoonsgerichte aanpakken.**

We willen, ten opzichte van 2018, een afname realiseren van (1) het aantal politiemeldingen met 15% en (2) een afname van 25% van het aantal persoonsgerichte aanpakken. De samenleving weet beter om te gaan met mensen met verward gedrag en weet hoe ze een melding maakt.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Maatschappelijke organisaties, inwoners, GGZ, Lariks, zorgaanbieders en cliënten, WSL, Alliantie
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Maatregelen

- **S6.1.1. We voeren een bewustwordingscampagne uit.**

We organiseren een bewustwordingscampagne met als doel dat mensen naar elkaar omzien door handvaten (hoe knoop ik een gesprek aan met een verward persoon)aan te reiken om met deze doelgroep om te gaan (naast het promoten van het meldpunt bezorgd).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S6.1.2. We organiseren een meldpunt “Bezorgd”**

Vanaf 1 maart 2019 is het meldpunt Bezorgd van start gegaan. Hier kunnen inwoners naast het melden van iemand met verward gedrag, ook terecht voor informatie over deze doelgroep. In 2020 geven we meer bekendheid aan het meldpunt en stimuleren het gebruik bij onze partners in plaats van de politiemeldkamer.

- **2. We hebben een sluitende aanpak voor alle inwoners met verward gedrag**

We hebben een sluitende aanpak voor alle inwoners met verward gedrag. Een sluitende aanpak wil zeggen van preventie, vroegsignalering en passende zorg tot strafmaatregelen. De samenleving weet beter om te gaan met mensen met verward gedrag en weet hoe ze melding maakt in geval van (dreigend) gevaar voor zichzelf of de ander.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Maatschappelijke organisaties, inwoners, GGz, Lariks, zorgaanbieders en cliënten, WSL
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Maatregelen

- **S6.2.1. We organiseren een sluitende aanpak voor inwoners met verward gedrag.**

We verbeteren het samenwerkingsverband “sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag”. Hiervoor werken een procescoördinator en een makelaar samen aangesteld mede via subsidie ZonMW conform de bouwstenenindeling van Dannenberg; met specifiek aandacht voor scholing, cliëntervaringsdeskundigheid en het oppakken van aanvullende ontwikkelpunten (vanuit casus/cliëntniveau).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S6.2.2. Uitvoering sluitende aanpak**

We voeren de sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag uit. Een procescoördinator en een makelaar werken op het ondersteuningscontinuüm van preventie, vroegsignalering en passende zorg tot strafmaatregelen (PGA): van casus/cliëntniveau tot doelgroep breed. Dit om de juiste zorg te organiseren voor de persoon zelf, het netwerk, omwonenden en samenleving.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

7. Leusden is een dementievriendelijke samenleving

Ambitie

Een dementievriendelijke samenleving waarin het dagelijks leven van mensen met dementie zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt en zij zo lang als mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De directe omgeving krijgt ondersteuning op maat. De gemeente Leusden heeft het keurmerk dementievriendelijke gemeente.

Context en achtergrond

Goed omgaan met dementie vraagt veel. Allereerst van degene over wie het gaat. Maar ook van partners, kinderen, familieleden, vrienden en burens. Ook in de gemeente Leusden neemt het aantal mensen met dementie de komende jaren fors toe vanwege de dubbele vergrijzing. Dementie is niet alleen een medisch probleem, het is ook een sociaal probleem. Het is belangrijk dat mensen voeling houden met de samenleving en dat ze mee kunnen blijven doen. Mensen met een vorm van dementie en hun mantelzorgers willen graag zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Mantelzorgers maken hierbij het verschil, maar zij ervaren in de meeste gevallen een grote last op hun schouders.

Doelstellingen

- **1. De gemeente Leusden draagt het keurmerk dementievriendelijke gemeente van Alzheimer Nederland.**

Om het keurmerk te mogen dragen, moet gemeente Leusden bijdragen aan: (1) het doorbreken van het taboe op dementie, (2) het vergroten van kennis, (3) faciliteren van langer thuis wonen, (4) een meer veilige, prettige en makkelijke leefomgeving, (5) betere service en (6) passende hulp en ondersteuning aan mensen met dementie en hun omgeving. Daardoor kunnen mensen blijven meedoen aan de samenleving.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Alzheimer Nederland, Larijs en lokale zorgpartijen en maatschappelijke organisaties, Thuiszorg Beweging 3.0, Maatjesproject, ondernemers; Rotary
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Maatregelen

- **S7.1.1. We behalen het keurmerk dementievriendelijke gemeente**

Samen met onze partners werken we aan tenminste twee van de hierboven aangegeven voorwaarden dementievriendelijke gemeente.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S7.1.2. We ontwikkelen een kennisplatform dementie**

We realiseren samen met onze partners een actiegerichte coalitie welke een kennisplatform is voor professionals en mantelzorgers die vragen hebben over dementie vanaf het niet pluis gevoel tot de diagnose dementie en aandacht hebben voor ondersteuning van de mantelzorger.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S7.1.3. We leiden toe naar begeleiding op maat: afstemming informele en formele zorg.**

Bij de triage door Lariks kijken we eerst naar informele oplossingen voordat we een oplossing door een professional zoeken. (informeel zo veel mogelijk voor formeel).

We passen de transformatiegedachtegoed bij de toeleiding toe, sluiten aan bij de interesses/talenten van de cliënt en kijken naar de samenhang tussen informele en formele inzet

Hiervoor passen we de verordening, beleidsregels, en de werkinstructies van Lariks aan.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **S7.1.4. We ontwikkelen ondersteuning op maat: respijtzorg**

We zorgen, via inkoop en accounthouderschap, dat er meer en beter aanbod van respijtzorg in Leusden wordt georganiseerd en gefaciliteerd (met bijzondere aandacht voor de koppeling tussen formele en informele zorg).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-25.132	-26.134	-26.551	-26.454	-26.394	-26.241
Baten	5.006	4.574	5.046	5.096	5.146	5.206
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-20.126	-21.560	-21.505	-21.358	-21.248	-21.035
Onttrekkingen	1.367	1.689	87	38	38	3
Stortingen	-176	11	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.191	1.700	87	38	38	3
Gerealiseerd resultaat	-18.935	-19.860	-21.418	-21.320	-21.210	-21.032

Saldo taakvelden

bedragen x €
1.000

Exploitatie		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.028	-937	-922	-928	-928	-928
5.1	Sportbeleid en activering	-197	-316	-336	-336	-336	-336
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en - participatie	-339	-319	-320	-320	-320	-319
5.6	Media	-461	-457	-457	-457	-457	-457
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.164	-1.655	-1.491	-1.284	-1.224	-1.114
6.2	Wijkteams	-2.944	-3.055	-2.945	-3.035	-3.035	-3.005
6.3	Inkomensregelingen	-1.178	-1.674	-1.425	-1.427	-1.425	-1.427
6.4	Begeleide participatie	-1.842	-1.835	-1.624	-1.562	-1.513	-1.440
6.5	Arbeidsparticipatie	-249	-186	-232	-197	-197	-197
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-525	-760	-762	-762	-762	-762
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-3.073	-3.555	-4.140	-4.193	-4.193	-4.193
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-5.193	-4.730	-4.814	-4.819	-4.819	-4.818
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-10	-10	-10	-10	-10	-10
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-972	-910	-910	-910	-910	-910
7.1	Volksgesondheid	-951	-1.161	-1.117	-1.118	-1.119	-1.119
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	1.191	1.700	87	38	38	3
Gerealiseerd resultaat		-18.935	-19.860	-21.418	-21.320	-21.210	-21.032

Nieuw beleid en CUP

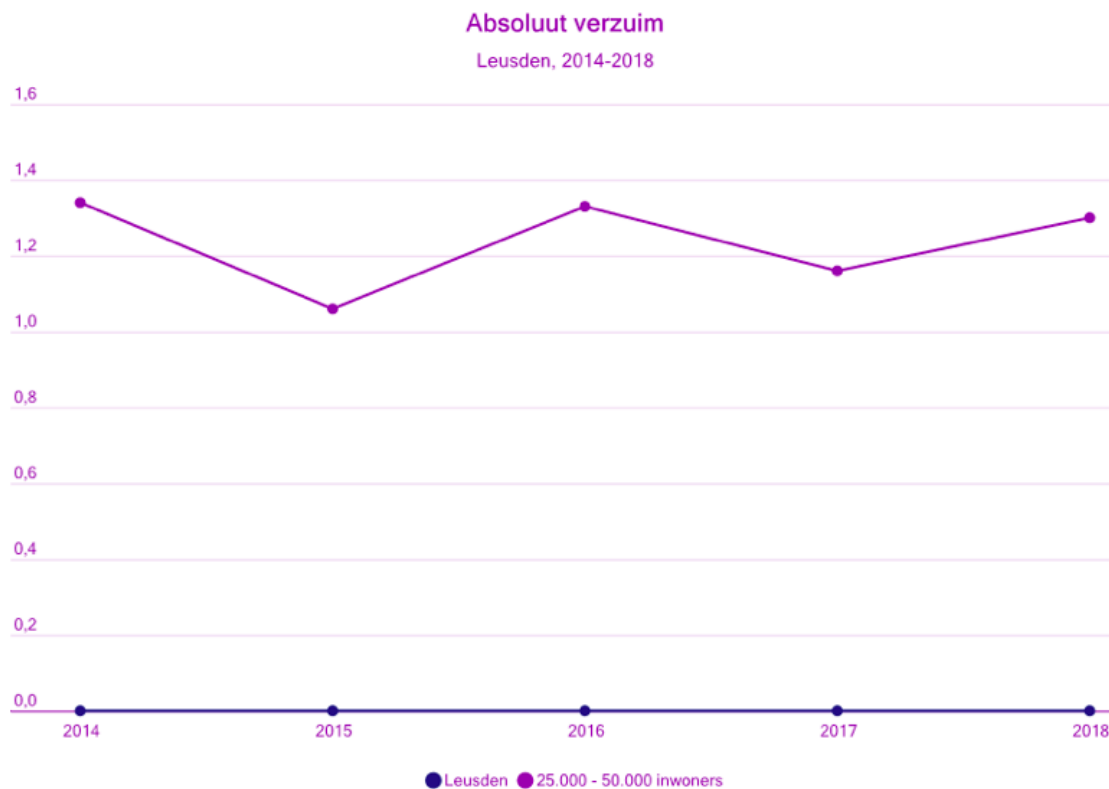

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2018-2022:								
3.1 Transformatie in Sociaal Domein:								
a. transformatiebudget	100,0							
b. voorwaardenscheppende activiteiten	p.m.	p.m.	p.m.					
c. capaciteit	75,0	75,0	75,0					
d. monitoring					10,0	10,0	10,0	10,0
e. overig					p.m.	p.m.	p.m.	
3.2 Samenlevingsakkoorden Sociaal Domein					p.m.	p.m.	p.m.	
3.3 Inkoop Sociaal Domein	30,0	30,0	30,0					
3.4 Extra focus op de jeugd:								
a. preventie					60,0	60,0	60,0	60,0
b. instroom, doorstroom, uitstroom					80,0	80,0	80,0	80,0
c. netwerksamenwerking					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3.6 Positieve gezondheid en zorg:								
a. borgen van het gedachtengoed					10,0	10,0	10,0	10,0
b. lokale initiatieven	35,0	35,0	35,0					
c. ondersteuning participatie in samenleving					5,0	5,0	5,0	5,0
3.7 LeusdenFit:								
a. inzet buurtsportcoach, communicatie en activiteiten					25,0	25,0	25,0	25,0
b. monitoring					2,0	2,0	2,0	2,0
3.8 Signalering van armoede:								
a. lokaal financieel advies en informatiepunt	30,0							
b. werkbudget kernpartners	5,0							
6.1 Stimuleren initiatieven sport en welzijn:								
a. inzet buurtsportcoach					30,0	30,0	30,0	30,0
b. digitaal sportnetwerk					2,0	2,0	2,0	2,0
6.2 Onderhoud sportomgeving								
6.3 Parkeren bij sportfaciliteiten								
6.4 Een bruisend en leuker leusden					30,0	30,0	30,0	30,0
Nieuw beleid 2020:								
3.1 Peuteropvang en vroeg- en voorschoolse educatie					35,0	35,0	35,0	35,0
	275,0	140,0	140,0	0,0	289,0	289,0	289,0	289,0

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

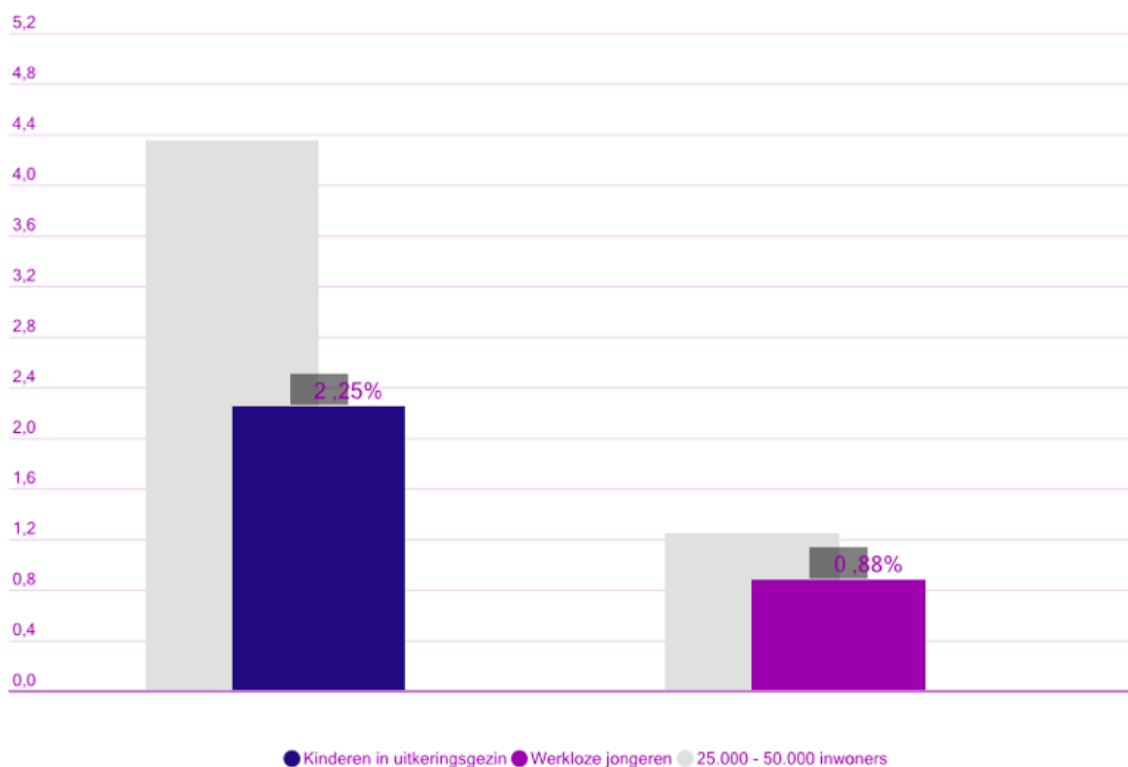
Absoluut verzuim. Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".

Beschikbare perioden: 2014 - 2018

Bron: DUO/Ingrado

Achterstand onder jeugd

% *Kinderen in armoede* - Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Cijfers worden medio september geactualiseerd.

% *Jeugdwerkloosheid* - Cijfers worden medio september geactualiseerd.

Beschikbare perioden: 2000 - 2015, 2005 - 2015

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Leusden, per 1.000 inwoners

Meer informatie

Jaar	Leusden	25.000 - 50.000 inwoners
eerste halfjaar 2016	55	50
tweede halfjaar 2016	55	50
eerste halfjaar 2017	53	50
tweede halfjaar 2017	52	51
eerste halfjaar 2018	51	55
tweede halfjaar 2018	51	56

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO. Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - tweede halfjaar 2018

Bron: CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Referenties: Rapport gemeentelijke monitor Sociaal Domein & Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Jongeren met delict voor rechter

Leusden, %

Meer informatie

Jaar	Leusden	25.000 - 50.000 inwoners
2006	1,30%	2,70%
2007	1,83%	2,69%
2008	1,58%	2,50%
2009	1,35%	2,28%
2010	1,54%	2,22%
2011	1,79%	2,06%
2012	1,10%	1,81%
2013	1,33%	1,72%
2014	1,22%	1,50%
2015	0,59%	1,06%

Jongeren met delict voor rechter. Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Beschikbare perioden: 2000 - 2015

Bron: Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Referenties: Rapport Kinderen in tel & Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Jongeren met jeugdbescherming

Leusden, %

Meer informatie

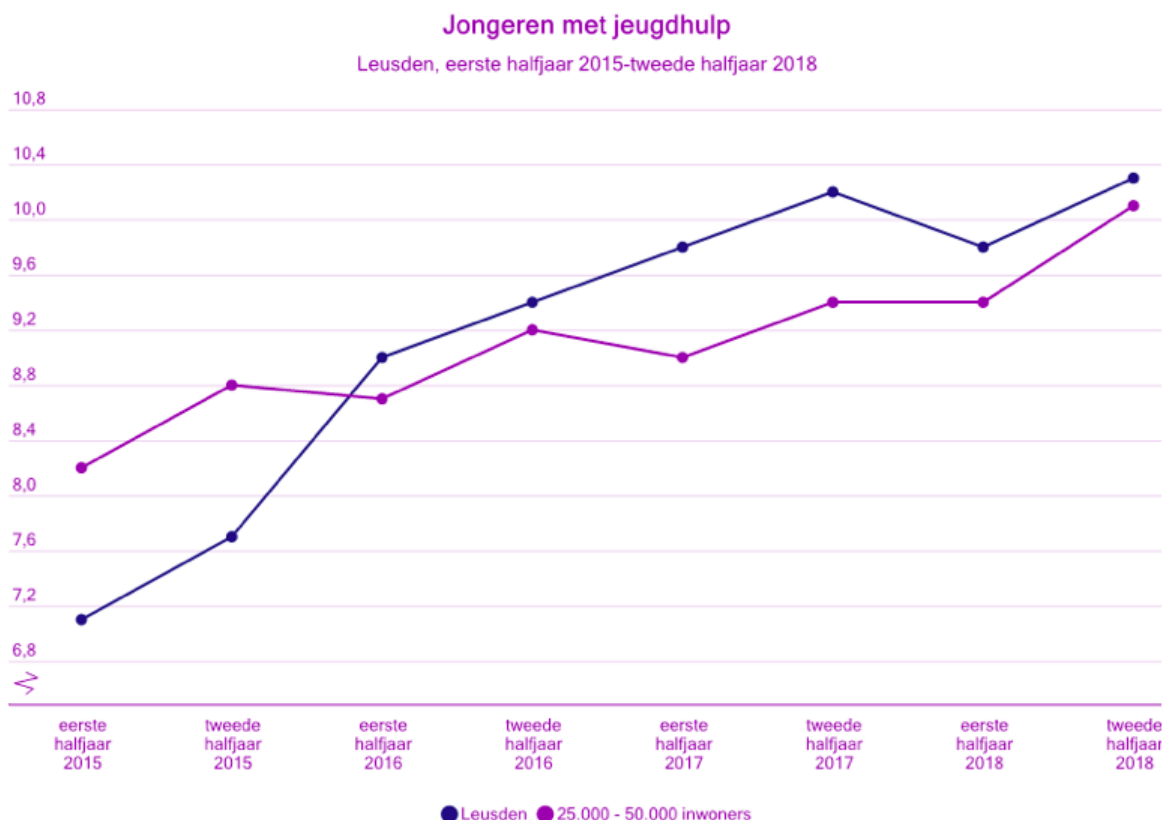
Jaar	Leusden	25.000 - 50.000 inwoners
eerste halfjaar 2015	0,6%	1,0%
tweede halfjaar 2015	0,7%	1,0%
eerste halfjaar 2016	0,6%	1,0%
tweede halfjaar 2016	0,6%	1,0%
eerste halfjaar 2017	0,6%	1,0%
tweede halfjaar 2017	0,6%	1,0%
eerste halfjaar 2018	0,6%	1,0%
tweede halfjaar 2018	0,6%	1,0%

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - tweede halfjaar 2018

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd

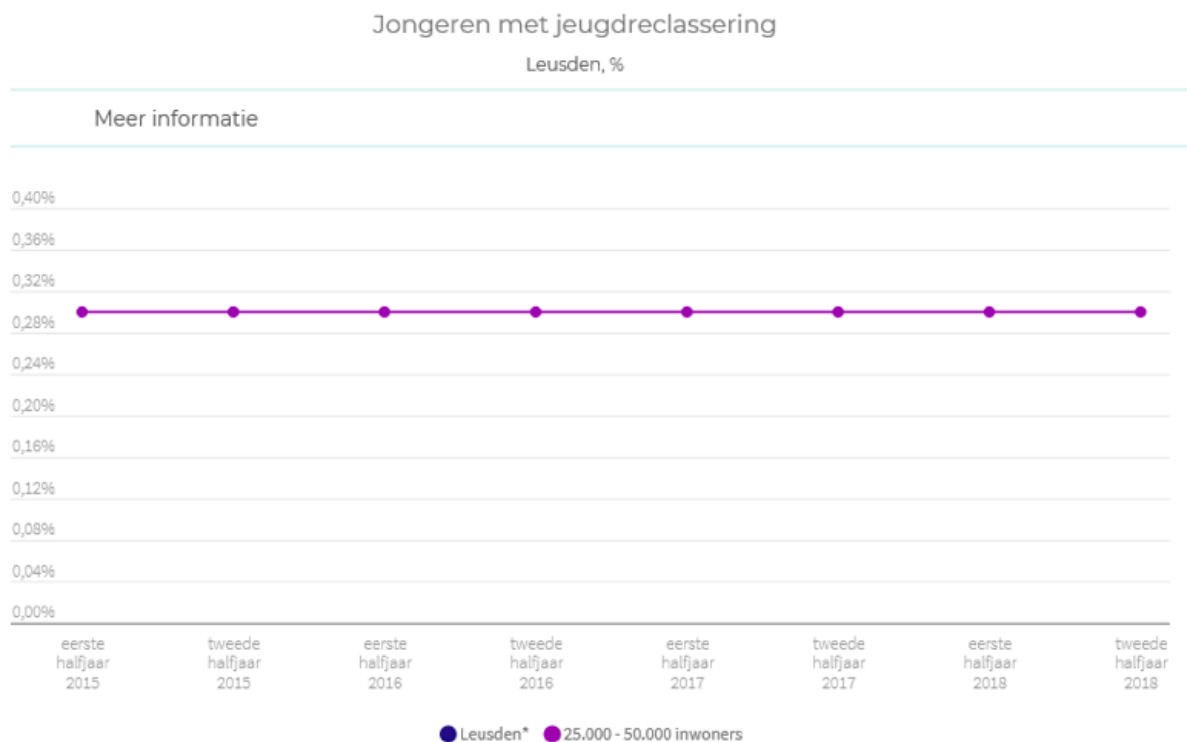
Referenties: Rapport Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein & Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Jongeren met jeugdhulp. Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - tweede halfjaar 2018

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Gemeente Leusden

Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - tweede halfjaar 2018

Bron: CBS - Beleidsinformatie Jeugd

Lopende re-integratievoorzieningen

Leusden, per 1.000 inw.15-65jr

Meer informatie

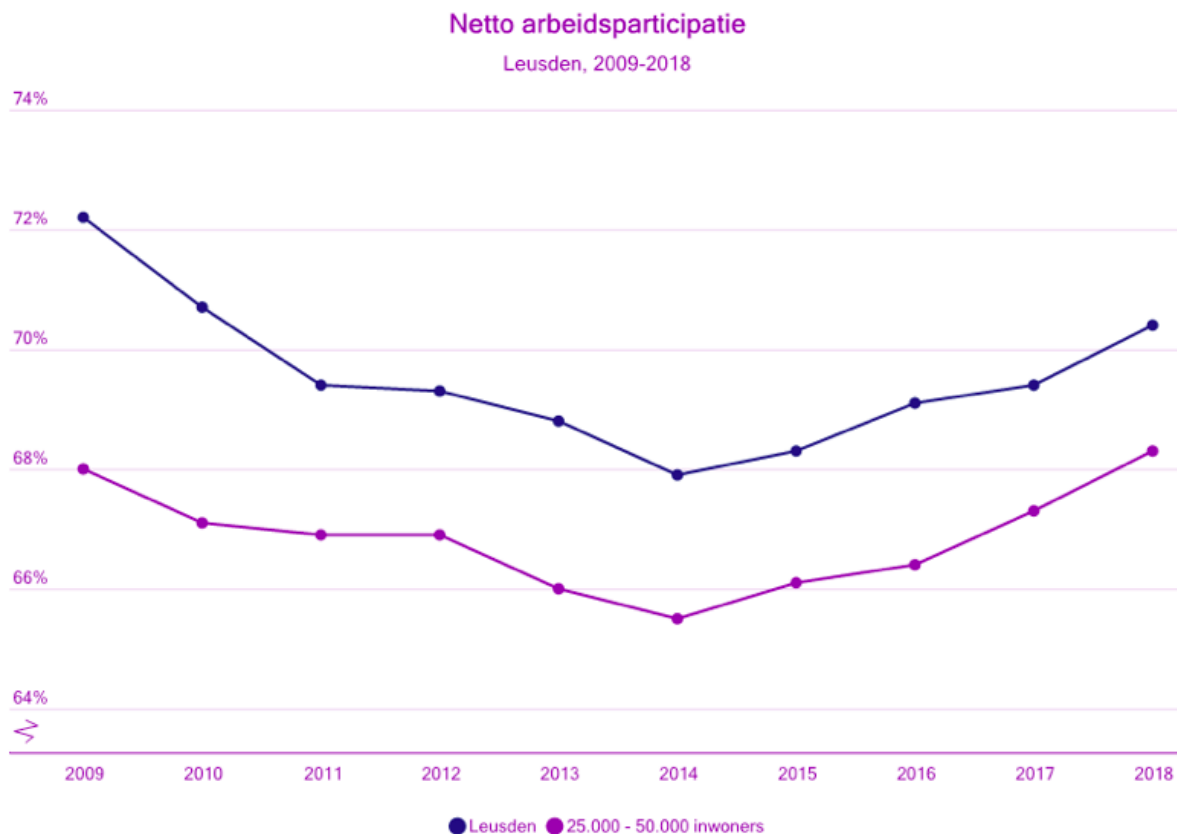
Jaar	Leusden	25.000 - 50.000 inwoners
eerste halfjaar 2015	16,9	21,5
tweede halfjaar 2015	19,0	21,9
eerste halfjaar 2016	20,1	23,1
tweede halfjaar 2016	22,2	24,2
eerste halfjaar 2017	26,3	25,3
tweede halfjaar 2017	27,4	25,7
eerste halfjaar 2018	27,0	Geen data

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - eerste halfjaar 2018

Bron: CBS - Participatiewet

Referenties: Rapport Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein & Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Netto arbeidsparticipatie. Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Beschikbare perioden: 2003 - 2018

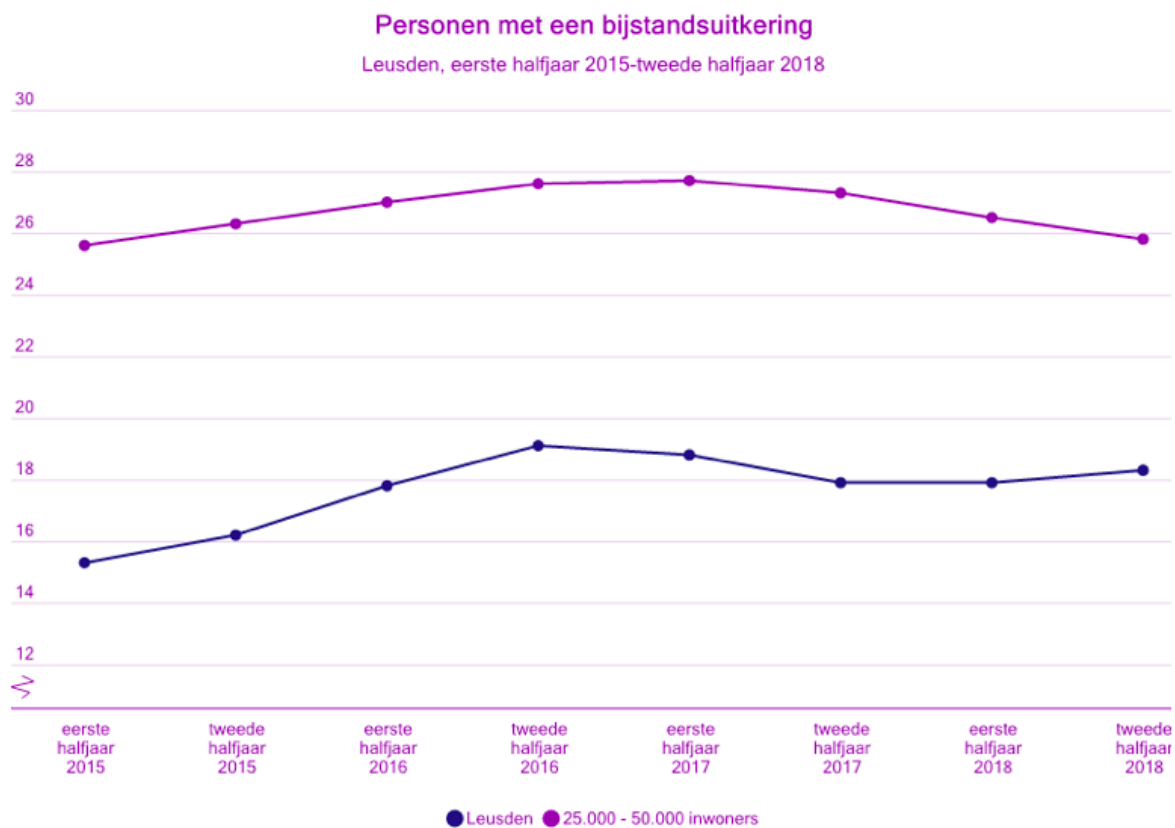
Bron: CBS - Arbeidsdeelname

Niet-sporters		
Leusden, %		
Meer informatie		
Jaar	Leusden	25.000 - 50.000 inwoners
2012	39,8%	46,9%
2016	42,0%	49,3%

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Beschikbare perioden: 2012 - 2016

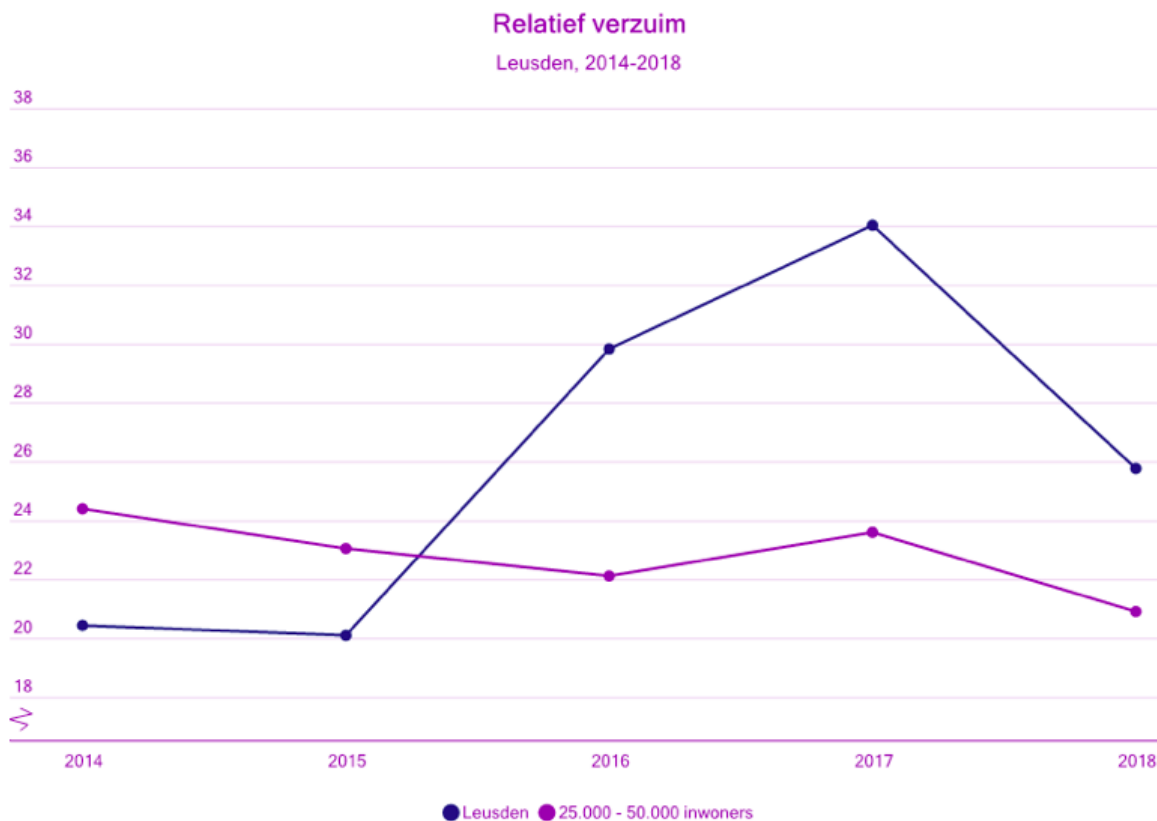
Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM: Elke vier jaar organiseren de GGD'en samenwerking met het RIVM en het CBS een gezamenlijke Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Deze bestaat uit een landelijke basisvragenlijst. Iedere GGD kan deze basisvragenlijst aanvullen met extra vragen, afgestemd met de eigen regio en de eigen gemeenten. Voor de gemeenten in Drenthe, IJsselland, Twente en Gelderland-Midden zijn regionale cijfers gebruikt, met uitzondering van de gemeenten Barneveld en Ede. Verder is een aantal gemeenten geclusterd. Soms vanwege een nieuwe gemeente-indeling, soms omdat er per gemeente niet voldoende respondenten waren.

Personen met een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Beschikbare perioden: Eerste halfjaar 2015 - tweede halfjaar 2018

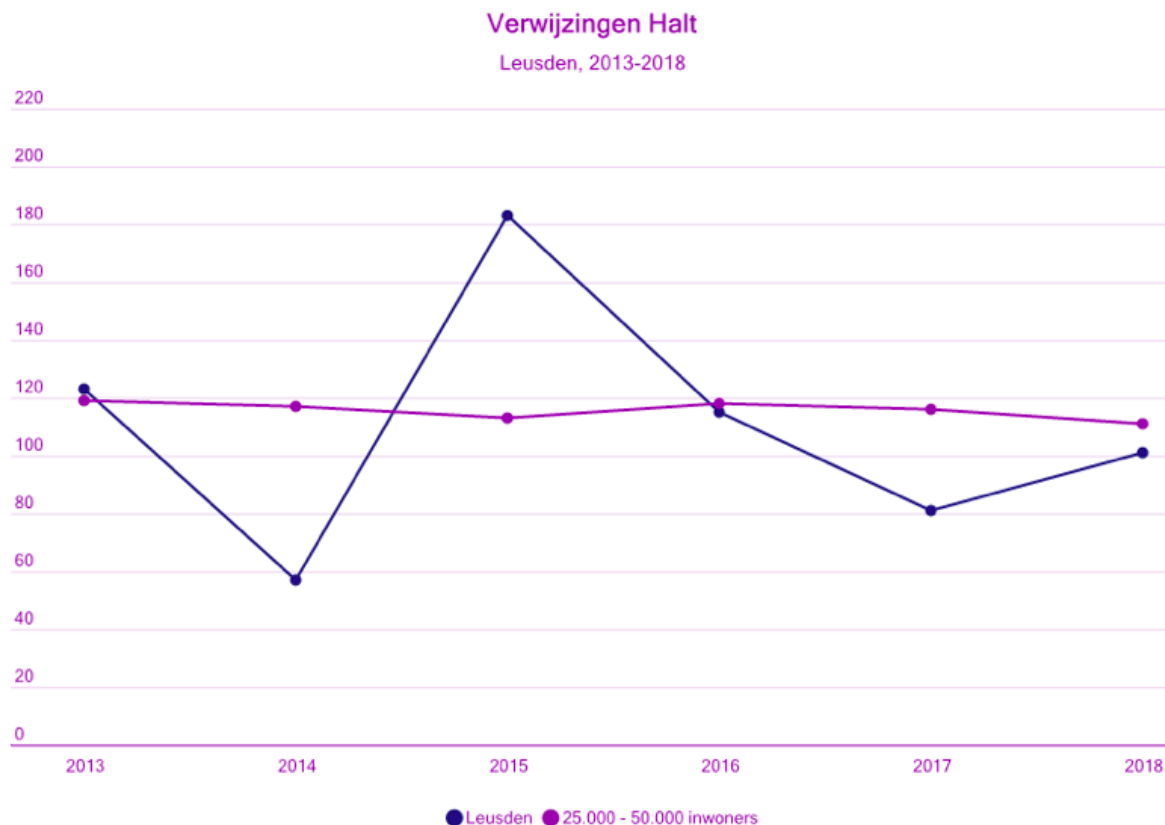
Bron: CBS - Participatiewet

Relatief verzuim. Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".

Beschikbare perioden: 2014 - 2018

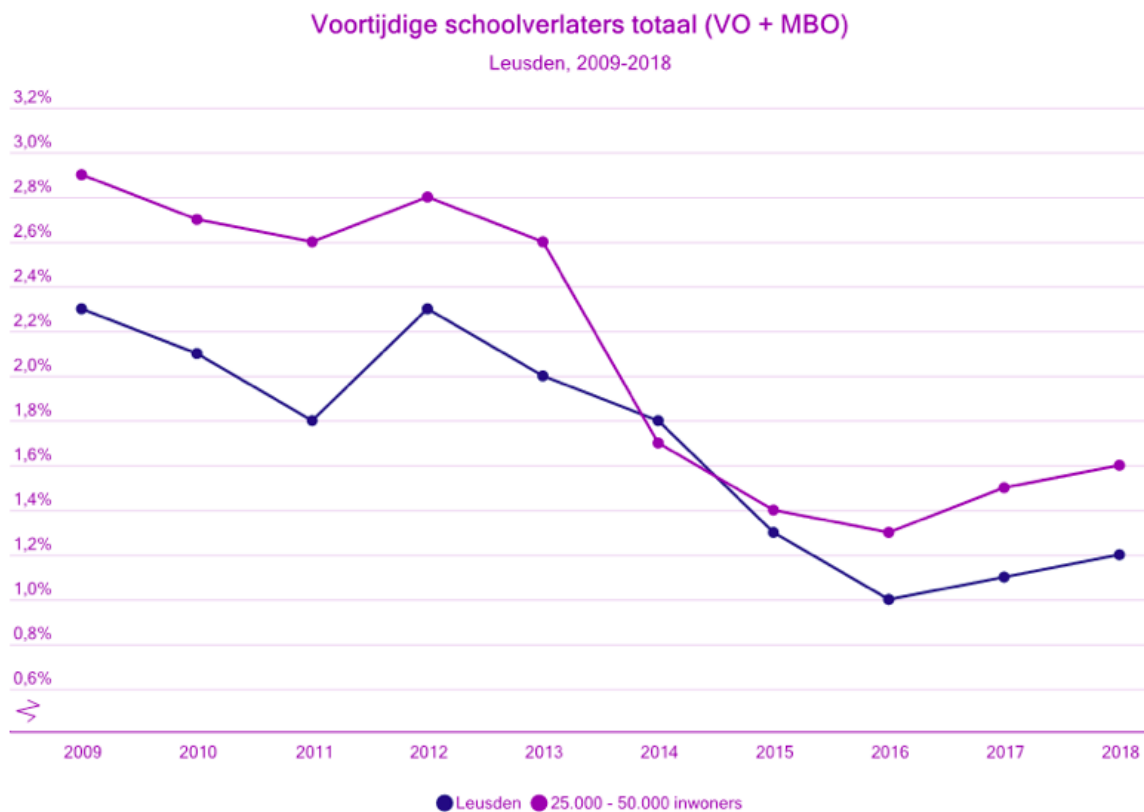
Bron: DUO/Ingrado

Verwijzingen Halt. Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Beschikbare perioden: 2013 - 2018

Bron: Stichting Halt

Voortijdige schoolverlaters. Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".

Beschikbare perioden: 2007 - 2018

Bron: DUO/Ingrado

Domein Ruimte

Domein Ruimte

Het Domein Ruimte is onderverdeeld in de onderdelen ruimte, wonen, verkeer & vervoer, economie, buitengebied, cultuurhistorie en de implementatie van de omgevingswet.

Voor al deze programmaonderdelen hebben we ambities opgesteld en doelstellingen geformuleerd. Ze dragen stuk voor stuk bij aan onze overall ambitie:

Leusden is een vitale, dynamische, groene gemeente die, met behoud van haar identiteit, ruimte biedt aan nieuwe opgaven zoals energietransitie, klimaatadaptatie en groei.

Het domein Ruimte is niet los te zien van de andere domeinen. Er bestaan over en weer raakvlakken. Bijvoorbeeld met het domein Leefomgeving, waar duurzame mobiliteit raakt aan verkeer en vervoer. Of met het Domein Samenleving, waar de inzet op arbeidsparticipatie raakt aan economische zaken.

Ambitie ruimte

Leusden profileert zich sterker op haar kwaliteiten voor wonen, werken en recreëren: met behoud van het dorps- en groene karakter van Leusden ruimte geven aan woningbouw, bedrijvigheid en voorzieningen.

Ambitie wonen

Leusden bouwt door op de kracht van Leusden: dorps- kwaliteiten en regionale dynamiek.

Ambitie verkeer en vervoer

Leusden is goed bereikbaar en veilig voor automobilist, fietser, reiziger openbaar vervoer en voetganger. We benadrukken zoveel mogelijk de positieve gevolgen van fietsen, lopen en OV op de gezondheid van mensen en hun leefmilieu.

Ambitie economie

Bedrijven zijn van belang voor de werkgelegenheid, vitaliteit en identiteit van Leusden. Wij creëren kansen voor en bieden ruimte aan de ontwikkeling van ondernemers.

Ambitie buitengebied

Een mooi en vitaal buitengebied met ruimte voor economisch vitale en duurzame landbouw, natuur- en landschapsontwikkeling en recreatief medegebruik. Het buitengebied biedt kansen voor energietransitie en speelt in op het vraagstuk van klimaatverandering en de groene ontwikkelstrategie voor wonen.

Ambitie cultuurhistorie

Cultuurhistorische waarden worden in Leusden gewaardeerd, erkend en gezien

Ambitie omgevingswet

Leusden is op tijd klaar voor de stelselwijziging van de Omgevingswet. We benutten de potentie van deze wet voor de realisatie van onze ambities met betrekking tot samenleving voorop, werken vanuit de bedoeling, opgavegestuurd werken én ten behoeve van inhoudelijke doelen zoals de energietransitie.

1. Ruimte

Ambitie

Leusden profileert zich sterker op haar kwaliteiten voor wonen, werken en recreëren: met behoud van het dorpse en groene karakter van Leusden ruimte geven aan woningbouw, bedrijvigheid en voorzieningen.

Context en achtergrond

De regio Amersfoort bestaat uit verschillende gemeenten met ieder een eigen identiteit. De identiteit van Leusden is er één op het raakvlak van dorpse woonkwaliteiten en de regionale dynamiek rond de stad Amersfoort. We laten zelfbewust onze eigen kracht en dynamiek zien en nemen daarmee een sterkere positie in de regio in.

Vanuit deze visie op Leusden hebben we de volgende hoofdkeuzen gemaakt:

1. na 2025 blijft Leusden beheerst groeien met circa 50 woningen per jaar;
2. de groei na 2025 vindt plaats door stenig gebied te verdichten, functiemenging en een groene ontwikkelstrategie voor extra woningen in het buitengebied;
3. in woningbouwplannen prioriteit geven aan meer variatie in het woningaanbod en doorstroming;
4. ruimte voor duurzame mobiliteit;
5. stedelijk groen is van belang voor de identiteit van Leusden;
6. om centra vitaal te houden is er ruimte voor functiemenging.

Wat willen we bereiken?

- **1. Behouden en versterken van de kernkwaliteiten van de gemeente Leusden.**

In de Omgevingsvisie stedelijk gebied zijn de kernkwaliteiten zowel thematisch als naar gebied verwoord. Deze visie geeft op hoofdlijnen het verband aan tussen de ruimtelijk relevante onderdelen van verschillende beleidsvelden. Op een aantal onderdelen moeten we de visie verder uitwerken in concrete maatregelen voor behoud en versterking van deze kernkwaliteiten.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	WSL, bewoners, BKL, midden- en kleinbedrijf, verenigingen, VOILA, natuur- en landbouworganisatie
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R1.1.1 We brengen mogelijke binnenstedelijke woningbouwlocaties voor na 2025 in beeld**

Om krachtig en vitaal te blijven willen we na 2025 jaarlijks circa 50 woningen bouwen. In eerste instantie zoeken we hiervoor binnenstedelijke locaties, vooral op plekken waar nu al bebouwing staat of verharding is. Onze hoog gewaarde groenzones zijn hiervan uitgesloten.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R1.1.2 We brengen mogelijke buitenstedelijke ontwikkellocaties in beeld**

Gemeente Leusden

Naar verwachting is de binnenstedelijke bouwpotentie niet groot genoeg voor circa 50 woningen per jaar na 2025. We moeten ook potentiële bouwlocaties buiten de zogeheten rode contour zoeken. Om tijdig de discussie hierover te kunnen voeren vooruitlopend op politieke besluitvorming, is actie nodig. Naast woningbouw is er ruimte nodig voor de energietransitie en mogelijk ook nieuwe werklocaties.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Relevante beleidsnotities

R1.1 Omgevingsvisie stedelijk gebied

R1.2 Omgevingsvisie landelijk gebied

2. Wonen

Ambitie

Leusden bouwt door op de kracht van Leusden: dorpse kwaliteiten en regionale dynamiek.

Context en achtergrond

Leusden bestaat uit verschillende kernen met elk een eigen karakter. Typierend voor Leusden in het algemeen is het dorpse, rustige en daarmee veilige woonmilieu. Sociale samenhang en betrokkenheid bij elkaar zijn groot. De aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van Leusden voor met name gezinnen wordt hierdoor bepaald. Tot 2025 leveren we nog circa 1.000 nieuwe woningen op. Voor de periode daarna zoeken we locaties voor een jaarlijkse bouwproductie van circa 50 woningen. Om Leusden aantrekkelijk te houden voor zowel de huidige bewoners als nieuwe woningzoekenden, hebben we in de Woonvisie in beeld gebracht wat de vraag naar woningen is.

Wat willen we bereiken?

- **1. Door nieuwe woningbouwprojecten en mogelijke herprogrammering van bestaande woningbouwprojecten voldoen we kwantitatief en kwalitatief aan de Leusdense woningbehoefte.**

Leusden is in verschillende perioden gebouwd en in relatief grote woningaantallen. De variëteit in woningtypen is daardoor beperkt, terwijl de vraag naar diversiteit wel groot is. Ook willen we een onderscheidend en aanvullend woonmilieu in de regio blijven bieden. Door maximaal in te spelen op de lokale vraag naar woningen kunnen Leusdenaren binnen Leusden wooncarrière maken en bevorderen we de doorstroming.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Woningstichting Leusden, HLVE, ontwikkelaars, initiatiefnemers voor woningbouwprojecten, zorgaanbieder provincie Utrecht
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R2.1.1 We monitoren de vraag naar en het aanbod aan woningen in Leusden**

Er is door een bureau onderzoek gedaan naar de vraag naar woningen. Daarvoor is onder andere een enquête gehouden onder woningzoekenden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R2.1.2 We maken concrete afspraken over het te realiseren woningbouwprogramma bij nieuwbouwprojecten en herprogrammering van bestaande bouwprojecten**

Om te zorgen dat het bouwprogramma aansluit op de uit de monitoring voortvloeiende gewenste woningvoorraad, geven we in het programma van eisen voor nieuwe projecten aan voor welke doelgroepen, welke woningtypen en in welke prijsklassen we moeten (laten) bouwen. Er is met name aandacht voor senioren en goedkopere huisvesting. Waar mogelijk regelen we dit in goed overleg in de vorm van bijvoorbeeld een anterieure

overeenkomst. Waar nodig zetten we andere instrumenten in om dit te bereiken, zoals bijvoorbeeld het bestemmingsplan.

Met initiatiefnemers voor bouwprojecten worden overeenkomsten gesloten over de voorwaarden waaronder de gemeente hieraan meewerkt. Eén van deze voorwaarden is het aantal en de soort te realiseren woningen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R2.1.3 We analyseren de beschikbaarheid van de voorraad sociale huurwoningen**

In sociale woningbouw zijn veel ontwikkelingen gaande op het terrein van huurbeleid, duurzaamheid, wachttijden, woningtoewijzing en de toenemende vraag door extramuralisering. Dit vraagt om een nadere beschouwing op de noodzakelijke omvang van de voorraad sociale huurwoningen en (mogelijk) daaruit voortvloeiend een voorstel voor (andere) inzet van instrumenten, zoals woonruimteverdeling en de startersregeling.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R2.1.4 We bevorderen nieuwe en vernieuwende woonconcepten en –vormen die de druk op de woningmarkt verlichten**

Voor een deel voorzien de “standaard” woningen in de lokale vraag. Omdat Leusden in een paar fasen hard is gegroeid, zijn er relatief veel dezelfde (eengezins-) woningen. Om doorstroming te realiseren, kunnen kleinere vernieuwende projecten in een behoefte voorzien. Wij willen dit bevorderen door hier in eigen projecten op in te spelen en ontwikkelaars hiervoor aandacht te vragen. We ondersteunen deze initiatieven door hiervoor denkkracht in te zetten en zo nodig financiële instrumenten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. We bereiken onze woondoelen ‘doorstroming’ en ‘diversificatie van het woningaanbod’ door beschikbare middelen en instrumenten efficiënt en effectief in te zetten.**

De gemeente staat een palet aan instrumenten ter beschikking om de beleidsdoelen op het gebied van woningbouw inhoud te geven. Een aantal daarvan wordt al ingezet, zoals de starterslening. We bekijken of deze instrumenten en de middelen, zoals het fonds “volkshuisvestingsdoeleinden” (meer) ingezet kunnen worden om doorstroming aan te jagen en diversificatie van het woningaanbod te bevorderen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	WSL, bewoners
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R2.2.1 We brengen de noodzakelijke omvang van de voorraad sociale huurwoningen in beeld**

Er is onderzoek gedaan naar de vraag naar woningen. Daarvoor is onder andere een enquête gehouden onder woningzoekenden.

We hebben in het onderzoek tevens meegenomen of de omvang van de sociale huur (2.800 woningen) na 2025 nog verder uitgebreid moet worden. De conclusie was dat dit niet nodig is.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R2.2.2 We heroverwegen de inzet van bestaande instrumenten en overwegen de inzet van nieuwe, aanvullende instrumenten om doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en meer diversificatie van de woningvoorraad te realiseren**

Al een aantal jaar zetten we de starterslening in als instrument om de doorstroming te bevorderen en monitoren we de effectiviteit ervan. Daarnaast onderzoeken we of we aanvullend hierop, of in plaats daarvan, andere instrumenten kunnen inzetten om de doelstelling van doorstroming te bevorderen. Dekking van hieraan verbonden kosten vinden we in beschikking van middelen voor startersleningen en het fonds volkshuisvestingsdoeleinden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

R2.1 Omgevingsvisie stedelijk gebied

R2.2 Woonvisie 2016-2025

3. Verkeer en vervoer

Ambitie

Leusden is goed bereikbaar en veilig voor automobilist, fietser, reiziger openbaar vervoer en voetganger. We benadrukken zoveel mogelijk de positieve gevolgen van fietsen, lopen en OV op de gezondheid van mensen en hun leefmilieu.

Context en achtergrond

Een goed bereikbaar Leusden is een randvoorwaarde voor een aantrekkelijk woon-en werkklimaat. Met het doorzetten van het economisch herstel en de daarmee samenhangende groei van de werkgelegenheid neemt ook de mobiliteit toe. Wat het autogebruik betreft lijkt er sprake te zijn van een inhaalslag. Ook op het gemeentelijk wegennet zijn de effecten hiervan merkbaar. Om te zorgen dat Leusden bereikbaar blijft, is het gewenst dat we het gebruik van alternatieven voor de auto stimuleren.

Daarbij besteden we ook aandacht aan de aspecten milieukwaliteit en gezondheid.

N.B. Dit is onlosmakelijk verbonden met ambitie CUP 4.2 'Duurzame mobiliteit'. (Leusden stimuleert duurzame mobiliteit).

Wat willen we bereiken?

- **1. Afname van het aantal (letsel)ongevallen en het verhogen van het verkeersveiligheidsgevoel.**

We streven naar een afname van het aantal (letsel)ongevallen én het verhogen van het veiligheidsgevoel. Ongevallen met of zonder letsel zijn meetbaar. Het gevoel van veiligheid daarentegen is ook van belang, maar minder concreet.

Door de inrichting van de weg, verkeersmaatregelen, aanwijzingen langs de weg, maar ook door gedragsbeïnvloeding, kunnen we zowel de objectieve als de subjectieve verkeersveiligheid positief beïnvloeden.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	VVN, fietsersbond
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R3.1.3 We intensiveren de samenwerking met Veilig Verkeer Nederland (VVN)**

Veilig Verkeer Nederland (VVN) is een onafhankelijke instantie, die ook burgers kosteloos advies geeft om hun omgeving veiliger te maken. Als bewoners daar prijs op stellen legt de gemeente contact tussen VVN en de verontruste bewoners. In 2019 is dit een aantal keren gebeurd. De ervaringen hiermee zijn positief.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R3.1.1 We treffen aanvullende maatregelen op locaties waar de inrichting niet duidelijk is, conform de huidige richtlijnen van de CROW**

De inrichting van de weg, de bebording, de markering en de berminrichting passen we, daar waar nodig voor de verkeersveiligheid, aan de huidige normen van de CROW aan.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R3.1.2 We nemen maatregelen op plaatsen waar ongevallen gebeuren en/of die als onveilig te boek staan**

Op sommige oversteekpunten gebeuren met enige regelmaat ongevallen, zoals op de oversteek van het fietspad langs het Valleikanaal bij de Leusbroekerweg. Daar brengen we een verkeersdrempel met inleidende bliksemschicht aan.

Daarnaast beperken we het aantal paaltjes in fietspaden. Ze zijn primair bedoeld om fietsers te beschermen, maar hebben eerder een tegenovergesteld effect doordat fietsers hier tegen aan botsen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R3.1.3 Het kruispunt Zwarteweg-Olmenlaan-Ruigveldddreef vormen we om tot rotonde**

Begin 2021 verhuist AFAS naar haar nieuwe kantoorpand aan de Olmenlaan. Daardoor neemt de verkeerdruchte op de wegen rond dit pand toe. De aanleg van een rotonde draagt bij aan de verkeersveiligheid. Deze maatregel heeft een snelheidremmend effect. Daarnaast is de voorrangsituatie duidelijk.

We passen ook de aansluiting Zwarteweg-Randweg aan. Door een aparte linksafstrook kan het autoverkeer vanaf de Zwarteweg richting Randweg sneller afwikkelen. Hiermee voorkomen we 'filevorming' op/rond de rotonde en verbetert de cyclustijd van de verkeersregelininstallatie.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **2. Meer mensen op de fiets en uit de auto krijgen**

Meer fietsgebruik is goed voor de bereikbaarheid, het milieu en de gezondheid. Door een gericht maatregelenpakket maken we het gebruik van de fiets, vooral voor verplaatsingen binnen de gemeente, aantrekkelijker. We haken aan bij de provinciale publiekscampagne 'Ik fiets', om meer (10.000) forenzen op de fiets te krijgen.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Fietzersbond, Provincie Utrecht, Woudenberg, Amersfoort, 033 op de Fiets (lokaal) en "Ik fiets" (prov)
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R3.2.1 We haken, samen met "033 op de fiets", aan op een brede gedragscampagne die namens de provincie Utrecht wordt opgezet: Ik fiets**

De provincie heeft hoge ambities. Het streven is om in 2021 maar liefst 10.000 forenzen extra op de fiets te krijgen. De provincie meent dat er bij routinematige ritten nog wel een forse slag gemaakt kan worden. En daar wil de provincie de gemeenten bij betrekken. Wij denken mee en geven mede vorm aan acties en communicatie.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **R3.2.2 We onderzoeken de haalbaarheid van een fietspad langs/naast de Pon-lijn**

Een aantal jaren geleden stuitte de aanleg van een fietspad langs de Pon-lijn op bezwaren van onder andere de provincie. Door de forse toename van het autoverkeer zijn alle partijen het er over eens dat zij het gebruik van de fiets moeten stimuleren. Daarom willen we de haalbaarheid van deze fietsverbinding opnieuw laten onderzoeken. Dit doen we in overleg met de buurgemeenten Woudenberg en Amersfoort, waar dit fietspad een vervolg zou moeten krijgen.

Portefeuillehouder: Wim Vos

- **3. Doorstroming op het hoofdwegennet verbeteren.**

Het woon- en werkklimaat van Leusden is gebaat bij een vlotte doorstroming van het verkeer op de hoofdwegen. Een goede bereikbaarheid is een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven en woningzoekenden. Een betere doorstroming draagt bij aan een snellere bereikbaarheid van voorzieningen. Dit kan ook een positief effect hebben op de milieubelasting rond drukke kruispunten.

Deze doelstelling sluit aan bij CUP 10.1 (Openbaar vervoer), CUP10.2 (Entree van Leusden) en CUP 10.4 (verbeteren doorstroming verkeer).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Bedrijven, provincie Utrecht, Rijkswaterstaat
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R3.3.1 We verruimen de capaciteit op de Randweg in twee fases**

In 2020 voeren we aanpassingen door voor de verplaatsing van AFAS Vóór 2030 voegen we extra rijstroken en opstelvakken toe en maken we de entree aantrekkelijker. Uitgangspunt hierbij is het voorkomen van extra sluipverkeer. Dat betekent dat we in 2024 starten met de voorbereidingen.

Om te zorgen voor een goede doorstroming van het verkeer moeten we de capaciteit van de Randweg verruimen met extra rijstroken. Sluipverkeer weren we met de verkeersregelininstallaties van de Horsterweg en de Asschatterweg. De verruiming van de Randweg combineren we met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit: een aantrekkelijke, groenere entree die we samen met de eigenaren van panden langs de Randweg/Groene Zoom realiseren.

Portefeuillehouder: Wim Vos

Relevante beleidsnotities

R3.1 Het fietsplan 'Fietsend Leusden' (maart 2018)

R3.2 Mobiliteitsvisie provincie Utrecht (2014)

R3.3 Mobiliteitsprogramma provincie Utrecht 2019-2013

Gemeente Leusden

R3.4 Realisatieplan Fiets 2016-2020 provincie Utrecht

4. Economie

Ambitie

Bedrijven zijn van belang voor de werkgelegenheid, vitaliteit en identiteit van Leusden. Wij creëren kansen voor en bieden ruimte aan de ontwikkeling van ondernemers.

Context en achtergrond

Economische activiteit is een bron van vitaliteit en dat is goed voor alle inwoners. We kiezen voor het vasthouden van stabiele werkgelegenheid, zowel in aantal banen als in de zin dat het makkelijker “klappen kan opvangen”. Een robuuster economie die minder gevoelig is voor regionale tendensen en keuzes van grote bedrijven.

We zorgen voor:

- Goede mix van lokale en bovenlokale bedrijvigheid.
Ruimte voor grote bedrijven past bij onze ligging en regionale positie.
Lokale ondernemers benutten elkaar steeds meer waardoor nieuwe bedrijvigheid ontstaat. Voor beide groepen reserveren we ruimte.
- Banenindex ongeveer 75%
Voor 75% van de Leusdense beroepsbevolking bestaat (theoretisch) een baan in Leusden. Er is ook ruimte voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Sterke ondernemerscultuur
Ruimte voor functiecombinaties en bedrijfsverzamelgebouwen, waardoor netwerken versterkt worden. Hier ontstaat nieuwe bedrijvigheid.
- Sterke centra als ontmoetingsplekken
Winkelen is hier een onderdeel, er is ook ruimte voor functiemenging.

Wat willen we bereiken?

- **1. Realiseren van duurzame vitale werklocaties.**

Ondernemers moeten letterlijk ruimte hebben om te ondernemen. Daarbij gaat het om het bieden van locaties die toekomstbestendig zijn. De locaties moeten aansluiten op de behoeften van de ondernemers. We reserveren specifiek locaties voor werken én we zorgen voor gebieden waarin menging van functies plaats kan vinden, doordat de werkfunctie zich daar goed laat verenigen met andere functies.

Deze doelstelling sluit aan bij CUP 9.1 (Vestigingsmogelijkheden bedrijven) en 9.2 (Kantorenlocatie De Horst)

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren, projectontwikkelaar
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R4.1.2 We versterken De Horst als dé kantorenlocatie van Leusden**

De Bedrijvenvereniging Leusden Noord (BVLN) is opgericht. Met de vereniging verkennen we kansen voor verduurzaming van bedrijventerrein De Horst als werkgebied. Verschillende panden zijn verduurzaamd en hebben nieuwe gebruikers gekregen. De werkgelegenheid is sinds 2017 gestegen met ongeveer 400 banen tot ruim 2.900 banen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.1.3 We bieden bedrijfskavels aan in Noord-West Leusden**

De economie trekt aan. De verkoop van bedrijfskavels verloopt voorspoedig. Aan de Larikslaan zijn in het middengebied nog 2 kavels beschikbaar, waarvan de verkoop nog niet ter hand is genomen. Dit in afwachting van het functioneren van het gebied wanneer de bouw van het Afas Experience Center is afgerond. De Buitenplaats is grotendeels verkocht aan Smartphonehoesjes. De overige kavels zijn deels onder optie. Op de Plantage zijn verschillende kleine bedrijfsunits gerealiseerd, er resteren nog 2 bedrijfskavels en enkele kantoor kavels.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.1.1 We geven uitvoering aan de in 2019 opgestelde transformatiestrategie. Doel hiervan is het behouden van toekomstbestendige werklocaties én het creëren van ruimte voor gemengde locaties (wonen / werken)**

Ondanks de afname van kantorenleegstand en de wens om kantoren te behouden voor bedrijven, wisselt het toekomstperspectief per gebied en/of pand. De transformatiestrategie geeft aan in welke panden en gebieden functieverandering mogelijk / wenselijk is om het doel te bereiken: een toekomstbestendig en hoogwaardig gebied / pand.

In 2020 hanteren we deze strategie bij het beoordelen van transformatieverzoeken. Initiatiefnemers krijgen op snelle en transparante wijze antwoord op hun verzoek.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **2. Behoud van stabiele werkgelegenheid in Leusden.**

De werkgelegenheid groeide van 14.400 in 2009 naar 15.300 arbeidsplaatsen in 2018. Aan de ene kant door verhuizingen van bedrijven naar Leusden, maar ook door autonome groei van bestaande bedrijven. In deze periode kende Leusden ook jaren met een sterke daling van de werkgelegenheid, bijvoorbeeld door het vertrek van Achmea. Dit hangt samen met de economische structuur: dienstverlenende bedrijven en werkplekken vertrekken en vestigen zich makkelijker dan bedrijven in bouw, industrie en handel.

Deze doelstelling sluit aan bij CUP 9.1 (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven)

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Ondernemers, makelaars
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R4.2.1 We monitoren de ontwikkelingen in Leusdense economie**

Naast het bieden van voldoende vestigingsmogelijkheden in werkgebieden en in gemengde gebieden, volgen we de economische ontwikkeling op de voet. Jaarlijks verschijnt een rapportage van de ontwikkelingen in werkgelegenheid, transformatie, vastgoed, bedrijvigheid. Dit vormt de basis van toekomstig beleid (adequaat reageren).

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **3. Versterken economische positie en ondernemerscultuur.**

We werken samen in de Regio Amersfoort en Utrecht+ aan een vitaal ondernemersklimaat en voldoende vestigingsmogelijkheden. De Regio Amersfoort is een aantrekkelijke regio voor ondernemers, competitief in Europa, centraal gelegen en goed bereikbaar.

Actief accountmanagement draagt bij aan de verankering van bedrijven, het (h)erkennen van uitbreidingsinvesteringen en daarmee het behoud van werkgelegenheid in Leusden.

Dit sluit aan bij CUP 9.4 (Versterken economische positie en ondernemerscultuur).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Gemeenten Regio Amersfoort, Economic Board Utrecht, provincie Utrecht, bedrijfsleven
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R4.3.1 We intensiveren het accountmanagement bedrijven**

We hebben een “eerste Ondernemerscongres Leusden” georganiseerd, samen met bedrijvenverenigingen, Rabobank en Stimuleringsprijs Ondernemend Leusden. De opkomst was groot: ruim 200 ondernemers. Sinds eind 201 brengen we een digitale nieuwsbrief uit voor ondernemers “Leusden onderneemt”; We bezoeken bedrijven. Daarbij wordt de focus gelegd op “duurzaamheid / energietransitie” en op het samenlevingsakkoord “Leusden werkt samen”. Dit heeft ertoe geleid dat mensen een werkplek vonden bij Leusdense bedrijven en daardoor uit de bijstand kwamen.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.3.2 Evaluatie convenant Regio Amersfoort en Economic Board Utrecht (EBU)**

Samen met de regiogemeenten ondersteunen we de Economic Board Utrecht (EBU). EBU richt zich op 3 thema's: groene economie, gezond leven en diensteninnovatie. Het heeft als doel om initiatieven op deze gebieden investeerbaar te maken door overheden en kennisinstellingen en bedrijven met elkaar te verbinden.

De evaluatie van het convenant kan leiden tot nieuwe afspraken met de EBU vanaf 2021.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **4. Winkelgebieden ontwikkelen we verder tot compacte dorpsharten en ontmoetingsplekken met ruimte voor verschillende functies.**

Gemeente Leusden

Levendige, aantrekkelijke winkelgebieden zijn van belang voor de leefbaarheid, het voorzieningenniveau en de werkgelegenheid. Deze winkelgebieden ontwikkelen zich tot ontmoetingsplaatsen, waarvan winkelen een onderdeel is. We stimuleren grotere functiemenging in de dorpsharten Hamershof, Biezenkamp, Zuidhoek en centrum Achterveld. De Hamersveldseweg zien we niet meer als winkelgebied. Deze doelstelling sluit aan bij CUP 9.3 (doorontwikkeling winkelgebieden).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Vastgoedeigenaren, winkeliers, provincie, bewoners
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- R4.4.1 We gaan verder met het project Hart van Leusden (revitalisering Hamershof)**

We ronden de herinrichting van de openbare ruimte af. We voeren het in 2019 genomen besluit rondom de toekomst van de Korf uit.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- R4.4.2 We maken samen met ondernemers en vastgoedeigenaren (de betrokken gebiedspartijen) een visie over de ontwikkeling van de Hamershof**

Het gaat hierbij niet om de herinrichting van de openbare ruimte (de hardware), maar juist om de andere zaken die van belang zijn voor het functioneren van het centrum (de software): een visie op de doorontwikkeling naar een compact(er) centrum, functiemenging (wat / waar), branchering, profilering, samenwerking en organisatie (centrummanagement). De acties die concreet uitgevoerd worden, vloeien voort uit de visie.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- 5. We zetten Leusden op de kaart.**

We intensiveren recreatie en toerisme en maken van Leusden een aantrekkelijke verblijfplaats voor (recreatie)ondernemers, recreanten / toeristen en bewoners van de gemeente. Promotie van wandelen en fietsen is daarbij een belangrijk onderdeel, waar mogelijk gekoppeld aan cultureel erfgoed, evenementen en bezienswaardigheden (CUP-opdracht 9.5).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Lokale ondernemers en partners gericht op recreatie en toerisme, SCMA, Nationaal Park Heuvelrug,

	O-GEN, Routebureau Utrecht, citymarketing Regio Amersfoort.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R4.5.1 We maken samen met onze partners een visie voor recreatie en toerisme en voeren deze uit**

We willen recreatie en toerisme versterken. We willen de verbinding met en tussen bedrijven en ondernemers versterken en benutten. Daarnaast versterken we de verbinding met de regio waar nodig, zoals bijvoorbeeld met citymarketing Regio Amersfoort en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Hiermee willen we Leusden nadrukkelijker op de kaart zetten

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R4.5.2 Verbeteren toeristische informatievoorziening**

We verkennen de mogelijkheden op het gebied van samenwerking, marketingondersteuning, zichtbaarheid, bereikbaarheid en vindbaarheid van de VVV.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

Relevante beleidsnotities

R4.1 Visie werklocaties Leusden 2030 (2014)

R4.2 Thematische structuurvisie kantoren provincie Utrecht (2015)

R4.3 Nota detailhandel (2015)

R4.4 Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening (2016)

R4.5 Omgevingsvisie stedelijk gebied (2018)

R4.6 Retail visie provincie Utrecht (2018)

5. Buitengebied

Ambitie

Een mooi en vitaal buitengebied met ruimte voor economisch vitale en duurzame landbouw, natuur- en landschapsontwikkeling en recreatief medegebruik. Het buitengebied biedt kansen voor energietransitie en speelt in op het vraagstuk van klimaatverandering en de groene ontwikkelstrategie voor wonen.

Context en achtergrond

Het buitengebied is belangrijk voor de ruimtelijke kwaliteit, identiteit en vitaliteit van Leusden.

Samen met betrokken partijen hebben we de Leusdense omgevingsvisie landelijk gebied vertaald in een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Dit op basis van een aantal strategische keuzes:

- We kiezen voor een brede economische basis van ons platteland die bijdraagt aan onze groene, cultuurhistorische en landschappelijke kernkwaliteiten.
- Met de landbouw zoeken we een koers die toekomstbestendig en duurzaam is.
- We kiezen voor een sterkere verbinding van stad en platteland en het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij het landschap.
- Het watersysteem en landschap zijn sturend bij het realiseren of uitbreiden van functies.
- We werken samen om in te spelen op klimaatverandering en energietransitie.
- We blijven ons inzetten voor natuur en ecologie en het versterken van het Groene Valleilint.

Wat willen we bereiken?

- **1. Behoud en de versterking van de kernkwaliteiten van ons buitengebied.**

Het agrarisch cultuurlandschap, de bos- en natuurgebieden, cultuurhistorische elementen zoals de Grebbelinie en de landgoederen vormen de kernkwaliteiten van ons buitengebied. Het watersysteem en landschap zijn sturend bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Deze sluit aan bij CUP-opdrachten 7.2 (nieuwe woningbouwlocaties), 7.3 (omgevingsvisie landelijk gebied) en 7.5 (andere planopzet Tabaksteeg-zuid).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Veel partners zoals stichting De Boom, provincie Utrecht, LTO, De Vallei Horstee, knotploegen, waterschap V. bewonersgroepen, partners Nationaal Park enz.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R5.1.1 We geven samen met betrokken partijen uitvoering aan de omgevingsvisie landelijk gebied en passen deze visie waar nodig aan.**

Het uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie bevat activiteiten en maatregelen voor behoud en versterking van de groene kernkwaliteiten. De besluitvorming over de Regionale Energiestrategie en de Woningbouwopgave na 2025 kan leiden tot aanpassingen in de omgevingsvisie.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.2 We laten het watersysteem en het landschap sturend zijn bij het realiseren of uitbreiden van functies.**

Voor de zoektocht naar woningbouwlocaties na 2025 buiten de rode contour en de eventuele inpassing van voorzieningen voor de Regionale Energiestrategie (zoals zonneweiden, windmolens) zijn het watersysteem en landschap ook sturende elementen. We vertalen deze manier van sturen naar de inhoud van het omgevingsplan waar we in 2020 aan gaan werken en daarmee wordt het onderdeel van onze toetsing en maatwerkbenadering.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.3 We bieden ruimere mogelijkheden voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing**

Bij de toetsing van nieuwe initiatieven voor hergebruik gaan we meer sturen op bijdrage aan de kernkwaliteiten dan op sloop. In 2020 vertalen we dit naar het omgevingsplan buitengebied. Voor een voortvarende aanpak van de problematiek van Vrijkomende Agrarische Bebouwing doen we mee aan de uitvoering van het VAB-programma voor de regio Amersfoort en Food Valley.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.4 We voeren het uitvoeringsprogramma voor het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) uit**

In 2020 richten de projecten zich op behoud van biodiversiteit en het versterken van natuur en landschap. De projecten financieren we vanuit provinciale en gemeentelijke fondsen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden, Wim Vos

- **R5.1.5 We leveren onze kennis aan en adviseren Stichting “De Boom” over een inrichtingsplan voor het Langesteeggebied en toetsen de plannen op haalbaarheid aan draagvlak, gemeentelijk en ander beleid en regelgeving**

Stichting De Boom maakt een breed gedragen inrichtingsplan voor een groene versterking voor natuur, landbouw en recreatie van het Langesteeggebied. Voor deze groene versterking zijn we in principe bereid planologische medewerking te verlenen aan beperkte woningbouw aan de zuidkant van Tabaksteeg (maximaal 28 woningen).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.1.6 We geven samen met onze partners uitvoering aan de samenwerkingsagenda voor het Nationaal Park Heuvelrug**

De ambitie is één Nationaal Park voor de hele Heuvelrug. De uitvoering van de samenwerkingsagenda draagt bij aan de uitvoering van onze omgevingsvisie buitengebied en de openstelling van de Leusderheide.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. Werken aan duurzaam economisch perspectief voor de Leusdense landbouw.**

De landbouw is de drager van ons cultuurlandschap. Deze groene waarde kan alleen bestaan wanneer er vitale landbouw is. Met de landbouw zoeken we een koers die toekomstbestendig en duurzaam is. Deze sluit aan bij CUP-opdrachten 7.2 (nieuwe woningbouwlocaties) en 7.3 (omgevingsvisie landelijk gebied).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat

	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Vele partijen waaronder Vallei Horstee, LTO Gelderse Vallei, Leader Utrecht-oost, stichting De Boom
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R5.2.2 We ondersteunen de landbouw door in het nieuwe omgevingsplan Buitengebied ruimte te houden en te bieden voor een duurzaam economisch perspectief**

Het omgevingsplan buitengebied wordt gemaakt. Dit bestemmingsplan 'nieuwe stijl' zal meer ruimte bieden voor nevenactiviteiten in vrijkomende stallen. Dit kan voor sommige boeren extra economisch perspectief bieden. De agrarische gronden behouden zoveel mogelijk een agrarisch functie.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.2.1 We geven samen met de betrokken partijen uitvoering aan de omgevingsvisie landelijk gebied voor een duurzame en toekomstbestendige landbouw**

Het uitvoeringsprogramma voor de omgevingsvisie bevat maatregelen zoals het aanboren nieuwe inkomstenbronnen voor de landbouw en innovatie, natuurinclusieve landbouw en het aanhalen van de band tussen stad en platteland (Leader Gelderse Vallei).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **3. Behouden en versterken van natuur en ecologie.**

Leusden beschikt over veel bos- en natuurgebieden en beken als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. Het versterken van de natuur en ecologie komt de kwaliteit, aantrekkelijkheid en biodiversiteit van ons buitengebied ten goede.

Deze sluit aan bij CUP-opdracht 7.3 (omgevingsvisie landelijk gebied).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Veel partners zoals Stichting De Boom, De Vallei Horstee, knotploegen, waterschap Vallei en Veluwe, g enz.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R5.3.1 We geven samen met betrokken partijen uitvoering aan het uitvoeringsprogramma van de omgevingsvisie landelijk gebied**

In onze plannen besteden we meer aandacht aan ecologie en biodiversiteit. Partijen verkennen de mogelijkheden van natuurinclusieve landbouw in Leusden.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.3.2 We adviseren stichting De Boom over het planologisch mogelijk maken van de omzetting van 55 hectare grond in nieuwe natuur**

Het realiseren van 55 hectare nieuwe natuur als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland vormt de inzet van het convenant De Boom en wordt gefaseerd uitgevoerd.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R5.3.3 We leveren onze kennis aan en adviseren Stichting “De Boom” over een inrichtingsplan voor het Langesteeggebied en toetsen de plannen op haalbaarheid aan draagvlak, gemeentelijk en ander beleid en regelgeving**

Stichting De Boom maakt een breed gedragen inrichtingsplan voor een groene versterking voor natuur, landbouw en recreatie van het Langesteeggebied. Voor deze groene versterking zijn we in principe bereid planologische medewerking te verlenen aan beperkte woningbouw aan de zuidkant van Tabaksteeg (maximaal 28 woningen).

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **4. Benutten en versterken van de mogelijkheden voor recreatie en toerisme in het buitengebied**

Leusden heeft een prachtig en afwisselend buitengebied met veel kansen voor recreatie en toerisme. Deze kansen willen we goed benutten voor een vitaal buitengebied.

Deze doelstelling sluit aan bij CUP 7.6 (Openstelling Leusderheide) en CUP 9.5 (Leusden op de kaart).

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Diverse partijen zoals VVV, Defensie, recreatieondernemers, Vallei Horstee, fietsersbond, boeren en
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R5.4.1 We maken samen met onze partners een visie voor recreatie en toerisme en voeren deze uit**

We willen recreatie en toerisme versterken. We willen de verbinding met en tussen bedrijven en ondernemers versterken en benutten. Daarnaast versterken we de verbinding met de regio waar nodig, zoals bijvoorbeeld met citymarketing Regio Amersfoort en Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Hiermee willen we Leusden nadrukkelijker op de kaart zetten.

Portefeuillehouder: Patrick Kiel

- **R5.4.2 We bedenken samen met partners een aansprekend lobby-strategie voor gedeeltelijke openstelling van de Leusderheide**

We hebben de ambitie om de beleefbaarheid voor recreatie te vergroten (wandelpaden) en/of ruimte voor opwekken duurzame energie te realiseren.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

R5.1 Omgevingsvisie landelijk gebied

R5.2 Uitvoeringsprogramma omgevingsvisie landelijk gebied

R5.3 Bestemmingsplan buitengebied 2009

R5.4 Landschapsonwikkelingsplan Gelderse Vallei gemeente Leusden, aangepaste versie 2017

R5.5 Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening (2016)

R5.6 Samenwerkingsagenda Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

6. Cultuurhistorie

Ambitie

Cultuurhistorische waarden worden in Leusden gewaardeerd, erkend en gezien

Context en achtergrond

Leusden kent een lange historie van wonen, werken en recreëren. De nog aanwezige cultuurhistorisch waardevolle objecten en structuren zijn, naast de archeologische waarden (oerbos), hiervan het tastbare bewijs.

Culturele waarden dragen bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Dit besef is van belang in een gemeente die sinds de jaren zeventig snel is gegroeid.

Inzet is het versterken van bewustmaking en -wording door behoud, zichtbaarheid en (h)erkenning van het cultuurhistorisch erfgoed.

Wat willen we bereiken?

- **1. Leusden werkt aan behoud en instandhouding van boven- en ondergronds cultuurhistorisch erfgoed.**

De wordingsgeschiedenis van Leusden is via het cultuurhistorisch erfgoed af te lezen. Dit geldt voor zowel boven- als ondergronds (verstoep) cultuurhistorisch erfgoed. Door het onder de aandacht brengen van het cultuurhistorisch erfgoed, creëren we in en binnen de samenleving draagvlak voor behoud en instandhouding om dat wat er aanwezig is over te dragen aan komende generaties. Daarbij staat het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit dat onafhankelijk advies over het erfgoed geeft ons bij. Verduurzaming van monumentale objecten is hierbij een aandachtspunt.

Inzet is het versterken van de positie van het cultureel erfgoed.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	SRO
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R6.1.1 Opstellen paraplubestemmingsplan Cultuurhistorie om cultuurhistorische waarden en landschappelijke structuren te beschermen**

De instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle objecten borgen we in een Paraplubestemmingsplan Cultuurhistorie. Hiermee bieden aan deze objecten aanvullende bescherming.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R6.1.2 Inbedden cultureel erfgoed in het omgevingsplan**

We verankeren cultureel erfgoed, in de brede zin van het woord, in het omgevingsplan. Daarbij kijken we onder andere naar waardecreatie: hoe kunnen we erfgoed verbinden met de maatschappelijke opgaven, zoals energietransitie?

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R6.1.3 Implementatie cultuurhistorische waardenkaart bij ruimtelijke initiatieven**

De informatie uit/van de cultuurhistorische waardenkaart gebruiken we in gesprekken over nieuwe ruimtelijke initiatieven. De waardenkaart is onderlegger van het paraplubestemmingsplan Cultuurhistorie en helpt bij het inpassen van cultuurhistorie bij beoogde nieuwe ontwikkelingen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **2. De (her)kenbaarheid en zichtbaarheid van monumenten vergroten.**

Leusden is "leesbaar" via het cultuurhistorisch erfgoed: zowel via boven- als ondergronds cultuurhistorisch erfgoed. We brengen cultuurhistorisch erfgoed onder de aandacht. Daarmee creëren we draagvlak voor behoud en instandhouding, zodat we dat wat aanwezig is over kunnen dragen aan komende generaties. Daarnaast creëren we draagvlak met het aangaan van gesprekken aan de voorkant.

De gemeente wordt bijgestaan door het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit dat onafhankelijk advies over het erfgoed geeft.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Historische Kring Leusden, Scholen in de Kunst
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R6.2.1 We organiseren en evalueren de gemeentelijke Open Monumentendag en reiken de Erfgoedprijs uit**

We hebben een gemeentelijke Open Monumentendag georganiseerd op het terrein van kasteel Stoutenburg . Dit hebben we samen met de Historische Kring Leusden en het Utrechts Landschap gedaan.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R6.2.2 We gaan door met het aanwijzen van gemeentelijk monumenten**

Het aanwijzen van objecten als gemeentelijk monument, gecombineerd met het beschikbaar stellen van subsidiemiddelen voor het treffen van voorzieningen hieraan, stimuleert het behoud van deze uit cultuurhistorisch oogpunt waardevolle gebouwen. Een 0-meting van het monument door de Monumentenwacht Utrecht vormt hiervan een onderdeel. We geven de eigenaren monumentenbordjes voor het vergroten van de zichtbaarheid van de gemeentelijk monumenten.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R6.2.3 We maken een digitaal ontsloten versie van de cultuurhistorische waardenkaart**

We ontsluiten de cultuurhistorische waardenkaart digitaal voor gebruik door bewoners. Op deze manier worden initiatiefnemers in de gemeente zich direct bewust van de aanwezige cultuurhistorische elementen.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

- **R6.2.4 We organiseren een avond voor gemeentelijk monumenteneigenaren**

We organiseren een informatieve avond voor gemeentelijk monumenteneigenaren. De bedoeling hierachter is om een netwerk te laten ontstaan tussen deze eigenaren, zodat zij kennis en kunde onderling kunnen uitwisselen. We treden op termijn terug als initiator.

Portefeuillehouder: Erik van Beurden

Relevante beleidsnotities

R6.1 Erfgoedverordening 2018

R6.2 Welstandsnota 2018

R6.3 Beleidsnota Archeologie 2018

R6.4 Beleidsregels Subsidieregeling gemeentelijke monumenten Leusden 2015

7. Omgevingswet

Ambitie

Leusden is op tijd klaar voor de stelselwijziging van de Omgevingswet. We benutten de potentie van deze wet voor de realisatie van onze ambities met betrekking tot samenleving voorop, werken vanuit de bedoeling, opgavegestuurd werken én ten behoeve van inhoudelijke doelen zoals de energietransitie.

Context en achtergrond

De Omgevingswet is een grote stelselherziening met waarschijnlijk ingrijpende gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Het motto van de wet is "eenvoudig beter". Het integreren van diverse regelstelsels en het introduceren van maatwerk kan voor burgers en bedrijven een vereenvoudiging en verbetering gaan opleveren. In de gemeentelijke organisatie kan de toename van de complexiteit extra werkdruk opleveren. De overgang naar het nieuwe stelsel is veelomvattend. Het gaat niet alleen om een nieuw juridisch stelsel en een herschikking (decentralisatie) van bevoegdheden, maar ook om een wezenlijk andere manier van (samen)werken op alle niveaus.

Wat willen we bereiken?

- **1. Een succesvolle implementatie van de omgevingswet.**

De omgevingswet beoogt een grote verandering van de regels die gelden voor de fysieke leefomgeving. De wet moet integreren, harmoniseren en dereguleren. Zo werken we in de toekomst niet meer met gedetailleerde bestemmingsplannen, maar met één integraal en flexibel omgevingsplan. De hoeveelheid te ontsluiten informatie neemt toe en wordt volledig digitaal gemaakt via het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Bovendien verandert onze manier van werken: Van "nee tenzij" naar "Ja, mits". De vraag "wat staat de regel (niet) toe, zal worden vervangen door of aangevuld met de vraag: "Wat draagt hier bij aan de bedoeling".

Dat doen we op een manier die bij Leusden past, aansluitend bij de principes van de organisatie, Samenleving Voorop, uitnodigingsplanologie, werken vanuit de bedoeling en opgavegestuurd werken. Zie ook CUP 7.7.

Rol van de gemeente	De gemeente regelt het
	Partner en gemeente staan samen aan de lat
	De gemeente draagt haar steentje bij
	De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat gaan we daarvoor doen?

- **R7.1.1 Programmamanagement + deelprojecten invoering Omgevingswet**

Het programmamanagement bewaakt de samenhang en voortgang van de implementatie. We voeren de Omgevingswet in langs de lijn van geleidelijkheid en ervarend leren. Aan de hand van pilots en projecten zoals "een actuele omgevingsvisie die niet echt af is, omdat er steeds nieuwe zaken worden toegevoegd", het omgevingsplan buitengebied, omgevingsprogramma's en het burenakkoord, leggen we direct de verbinding met de praktijk. Regelmatig zijn actualisaties, uitbreidingen en verbeteringen te verwachten.

Om de nieuwe manier van werken mogelijk te maken zijn ook cultuur- en organisatie gerichte training/coaching van medewerkers nodig. Dit koppelen we aan de organisatieontwikkeling.

Voor de taak Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) is herontwerp van processen en beleid nodig vanwege de stelselwijziging. De eventuele financiële en/of personele consequenties brengen we in beeld. Leusden zorgt dat ze is voorbereid op de komst van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, inclusief het in beeld brengen van de financiële consequenties.

Relevante beleidsnotities

R7.1 Omgevingsvisie stedelijk gebied

R7.2 Omgevingsvisie landelijk gebied

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-7.546	-5.577	-5.033	-3.536	-2.916	-2.756
Baten	6.637	2.601	3.262	1.659	1.348	680
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-909	-2.976	-1.771	-1.877	-1.568	-2.076
Onttrekkingen	682	646	215	254	1.107	63
Stortingen	-647	20	-375	-355	-1.557	0
Mutaties reserves	35	666	-160	-101	-450	63
Gerealiseerd resultaat	-874	-2.310	-1.931	-1.978	-2.018	-2.013

Saldo taakvelden

bedragen x €
1.000

Exploitatie		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	10	-50	0	0	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	-318	-396	-144	-342	-369	-369
2.2	Parkeren	-71	-67	-68	-67	-66	-66
2.5	Openbaar vervoer	-27	-27	-27	-27	-27	-27
3.1	Economische ontwikkelingen	-34	-19	-19	-19	-19	-19
3.2	Fysieke bedrijfs - infrastructuur	859	455	339	2663	-19	-19
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-64	-77	-74	-69	-69	-69
3.4	Economische promotie	29	-25	-14	-1	-13	-13
5.4	Musea	-12	-20	-20	-20	-20	-20
5.5	Cultureel erfgoed	-70	-90	-92	-77	-77	-77
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-393	-573	-491	-434	-388	-388
8.1	Ruimtelijke ordening	627	3802	-627	-671	-657	-859
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	-1244	-5629	-392	-2666	310	0
8.3	Wonen en bouwen	-201	-260	-143	-147	-154	-150
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	35	666	-159	-101	-450	63
Gerealiseerd resultaat		-874	-2.310	-1.931	-1.978	-2.018	-2.013

Nieuw beleid en CUP

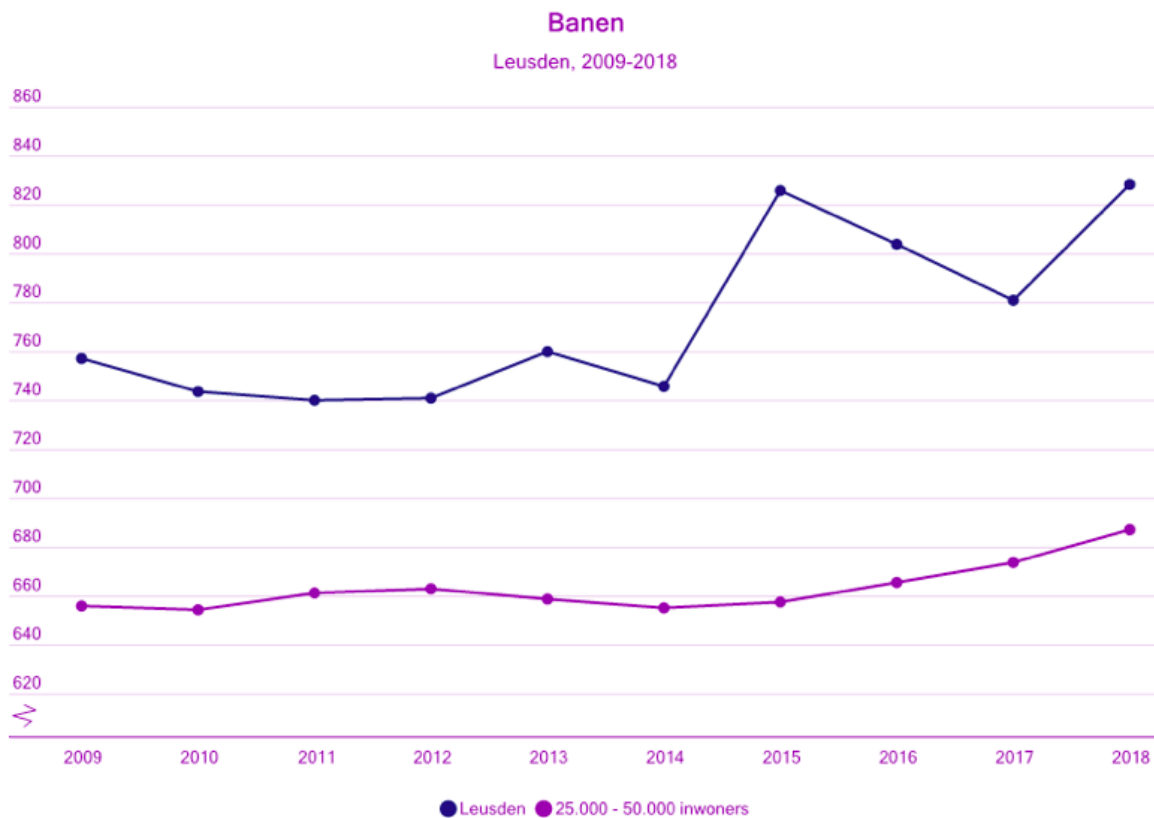

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2018-2022:								
5.1 Nota bovenwijkse voorzieningen								
b. financiële draagkrachtvorming infrastructuur						180,0	225,0	225,0
7.1 Realiseren woningbouwprogramma					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
7.2 Nieuwe woningbouwlocaties					5,0	5,0	5,0	5,0
7.3 Omgevingsvisie landelijk gebied	p.m.	p.m.	p.m.					
7.4 Omgevingsvisie stedelijk gebied	p.m.	p.m.	p.m.					
7.6 Openstelling Leuderheide								
7.7 Omgevingswet								
9.4 Versterken economische positie en ondernemerscultuur	30,0	p.m.						
9.5 Leusden op de kaart								
a. uitbreiding formatie	36,5	30,5						
b. stimuleren initiatieven projecten recreatie	15,0	15,0						
c. werkbudget					5,0	5,0	5,0	5,0
Nieuw beleid 2020:								
4.1 Publieksversie cultuurhistorische waardenkaart	15,0							
4.2 Overdracht asbesttaken aan RUD					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
4.3 Basisregistratie ondergrond					10,0	10,0	10,0	10,0
4.4 Invoeren bodemonderzoeken in digitaal systeem	7,0							
	103,5	45,5	0,0	0,0	20,0	200,0	245,0	245,0

BBV indicatoren

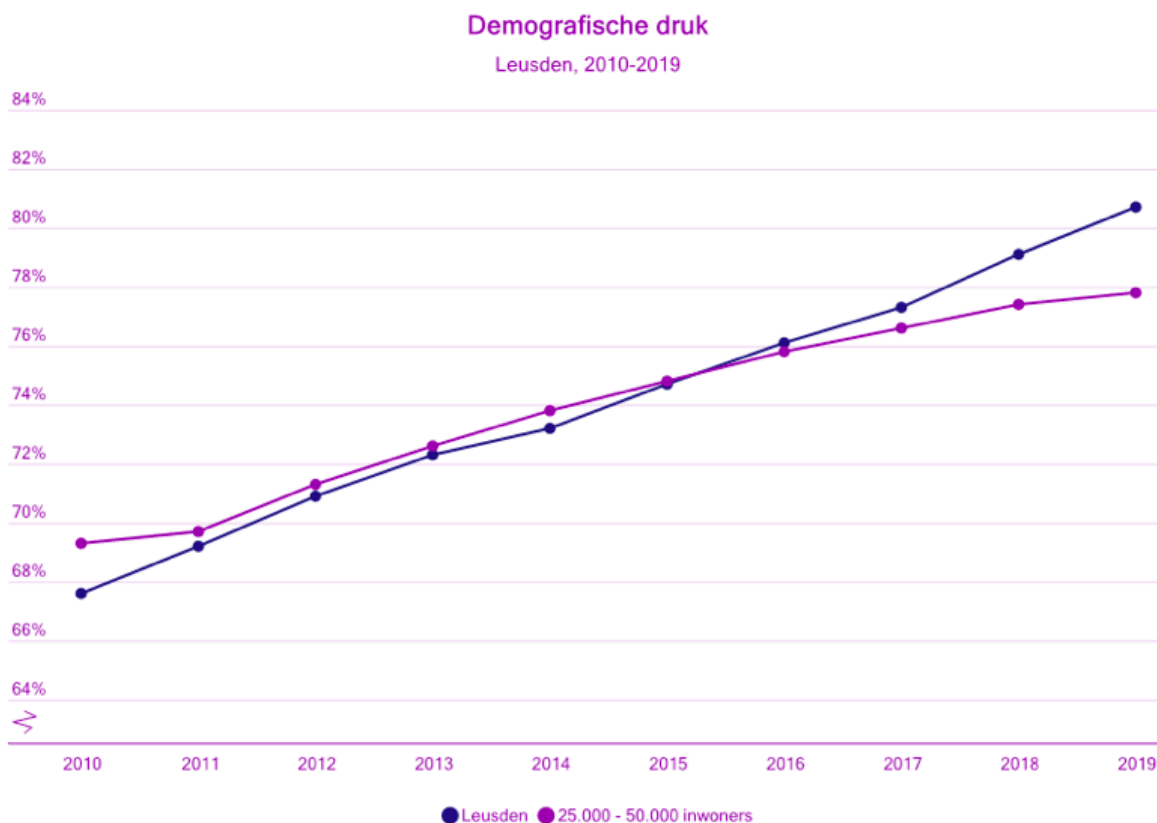
De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Banen. Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Beschikbare perioden: 2001 - 2018

Bron: LISA

Demografische druk. De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

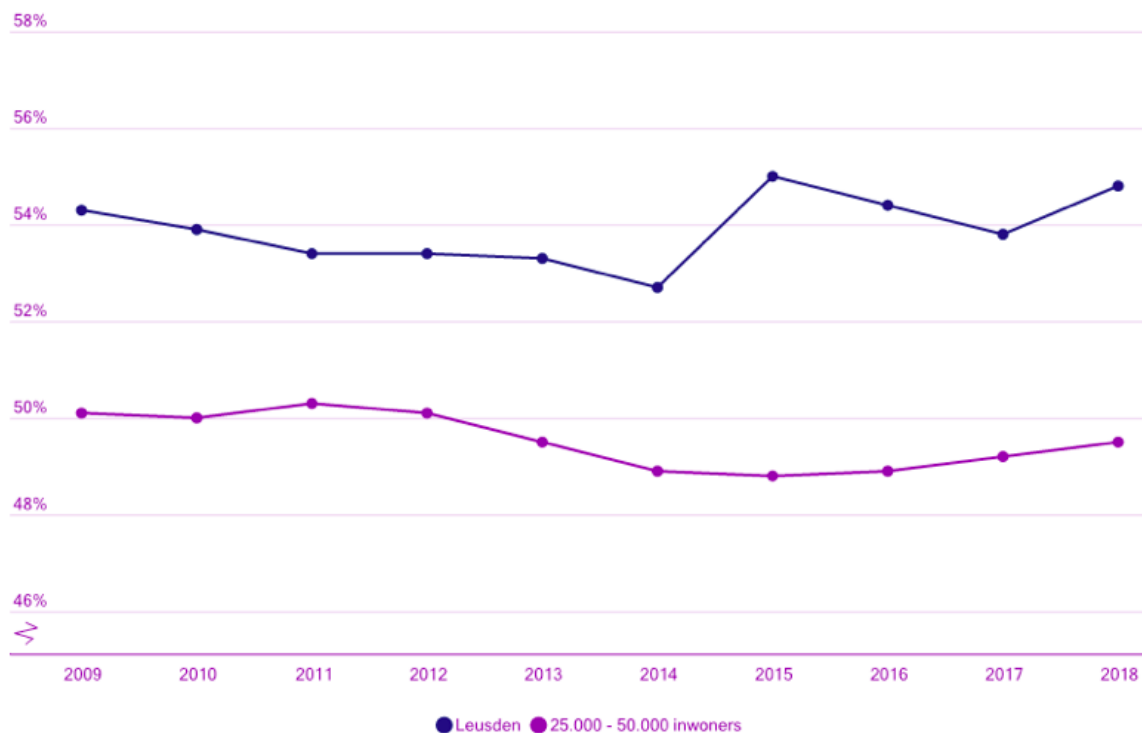
Beschikbare perioden: 1988 - 2019

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Functiemenging

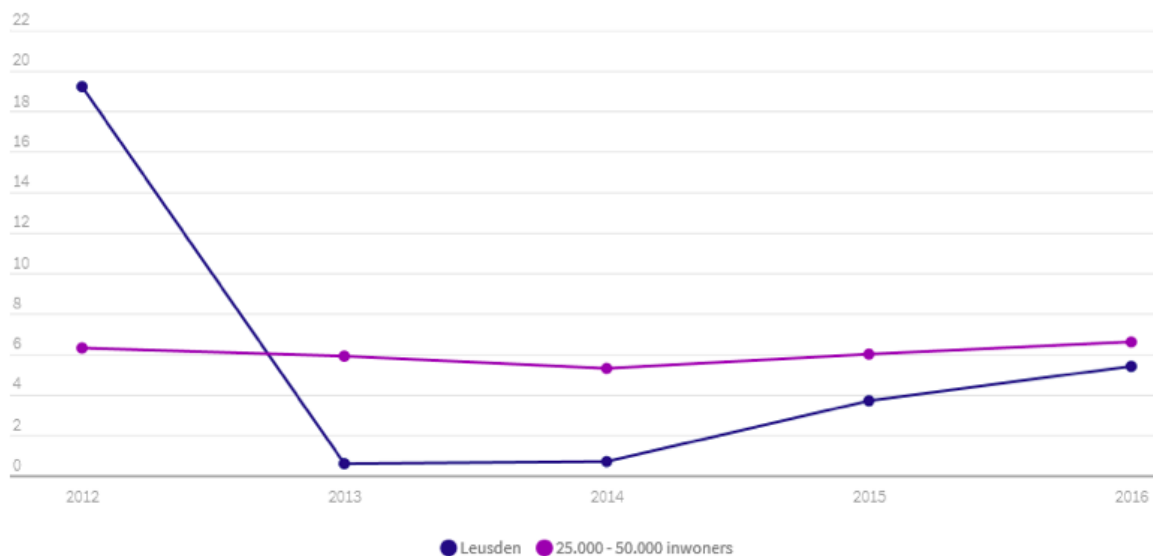
Leusden, 2009-2018

Functiemenging. De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Beschikbare perioden: 2004 – 2018

Bron: CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research

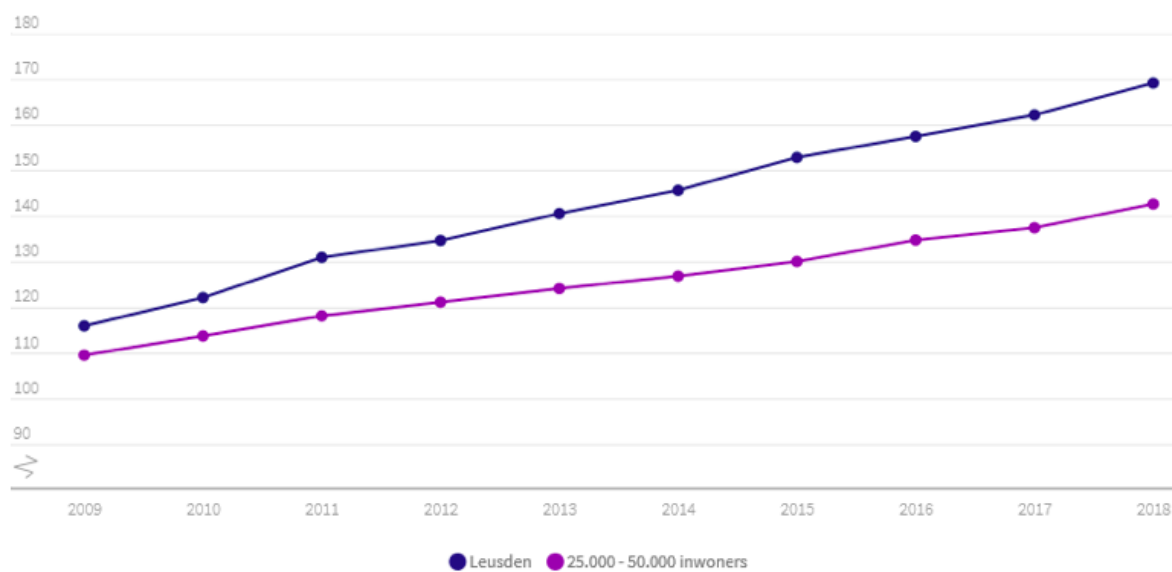
Het aantal nieuwbouwwoningen.

Beschikbare perioden: 2012 - 2016

Bron: ABF - Systeem Woningvoorraad

Gemeente Leusden

Vestigingen van bedrijven. Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Beschikbare perioden: 2001 - 2018

Bron: LISA

Referenties: Rapport Werkgelegenheidsregister (LISA) & Site LISA organisatie

Overhead

Algemeen

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Door deze definitie is er een betere vergelijking te maken met andere gemeenten en kan de raad beter sturen op de kosten van de overhead. Tot de overhead behoren de volgende taken en functies:

- Leidinggevend en primaire proces
- Financiën, toezicht en controle gericht op eigen organisatie
- P&O/HRM
- Inkoop
- Interne en externe communicatie
- Juridische zaken
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken, Wagenpark en Huisvesting
- Document informatievoorziening (DIV)
- Managementondersteuning primaire proces

Deze kosten worden verantwoord op het taakveld overhead. De kosten van personeel in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-8.225	-7.565	-7.668	-7.687	-7.718	-7.694
Baten	866	583	545	468	424	389
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.359	-6.982	-7.123	-7.219	-7.294	-7.305
Onttrekkingen	643	30	0	0	0	0
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	643	30	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-6.716	-6.952	-7.123	-7.219	-7.294	-7.305

Specificatie van de overhead

Hiervoor hebben wij aangegeven welke definitie het BBV hanteert voor de overhead en welke taken hiertoe behoren. Deze definitie hebben wij toegepast voor het bepalen van de overhead. Voor het specificeren van de overheadkosten hanteren wij een andere indeling. De personeelskosten splitsen wij niet uit naar bovenstaande onderdelen van de overhead. Wij zien hier geen toegevoegde waarde in omdat deze uitsplitsing zonder tijdregistratie niet zuiver is te maken. Wij kiezen er daarom voor om de personeelskosten van de overhead te totaliseren en de overige kosten per overhead onderdeel te specificeren.

Personeel

Het betreft hier de loonkosten van het personeel die niet direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend, zoals alle leidinggevend en aan het primaire proces, financiën, P&O, ICT, Inkoop, Juridische zaken, Bestuurszaken en ondersteuning.

P&O/HRM	Het betreft kosten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer, zoals opleidingskosten, reis- en verblijfskosten, stagevergoedingen, piketdienst, trainingen, werving en selectie, arbodienst en het voeren van de administratie.
Facilitaire zaken	Het betreft kosten die betrekking hebben op verzekeringen, waterverbruik, abonnementen, catering, telefoonkosten, reproductiekosten, kantoorbenodigdheden en wagenpark.
Huisvesting	Het betreft kosten die betrekking hebben op kantoorruimten die voor algemene gemeentelijke taken worden gebruikt, zoals de gemeentehuis, receptie, kantine, fietsenstalling, schoonmaakkosten en daarnaast het onderhouden/aanschaffen van meubilair.
Automatisering en ICT	Het betreft kosten die gemaakt worden voor het aanschaffen van hardware- en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerk beheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Hiervoor zijn alle automatisering en ICT kosten doorgelopen en indien van toepassing direct toegerekend aan een taakveld. De overgebleven kosten zijn verantwoord onder overhead.
Juridische Zaken	Het betreft kosten die betrekking hebben op juridische zaken, zoals juridische advieskosten, proceskosten en schadevergoeding.
Communicatie	Betreft de kosten die worden ingezet ten behoeve van de interne en externe communicatie.

Afschrijvingen overhead

De afschrijvingslasten binnen de overhead betreft investeringen en vervangingen bij facilitaire zaken, huisvesting en automatisering/ICT. Voorgaande jaren zijn deze lasten vanuit het afschrijvingsbudget verdeeld naar de betreffende onderdelen. Om dit proces efficiënter te laten verlopen wordt er geen uitsplitsing meer gemaakt en is een apart onderdeel 'afschrijvingen overhead' opgenomen in de tabel specificatie overhead. Het betreft een budgettaire neutrale verschuiving.

Toerekening grondexploitatie en investeringen

In het BBV is voor de grondexploitatie en investeringen een uitzondering gemaakt voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden. Deze uitzondering is gemaakt omdat het niet toerekenen van de overhead zou leiden tot een nadelig resultaat. De jaarlijkse last zou dan namelijk ineens ten laste van het begrotingsresultaat moeten worden gebracht in plaats van deze toe te rekenen aan het grondbedrijf, de onderhoudsvoorzieningen en de investeringen. De overhead die door wordt berekend aan deze externe kostendragers bedraagt € 0,5 miljoen. Ten opzichte van voorgaand jaar is dit gelijk gebleven.

Aan de leges en tarieven worden op de taakvelden geen overheadkosten toegerekend. Wel worden de overheadkosten extracomptabel toegerekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. Hierbij wordt hetzelfde overheadpercentage gebruikt als voor de toerekening aan grondexploitatie en investeringen.

Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moet worden opgenomen in de begroting. Deze indicator (zie ook onderdeel BBV indicatoren) drukt de totale overheadkosten in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Dit levert een percentage op van 11,47%. Ten opzichte van voorgaand jaar is dit percentage met 0,65% gedaald.

Dit is echter niet het percentage dat wordt toegepast voor de toerekening van de overhead. De overheadkosten bedragen € 7.123.050 en de direct aan de taakvelden toe te rekenen kosten bedragen € 7.023.150. Het overheadpercentage komt hiermee op 101,4%. Dit is een daling van 1% ten opzichte van voorgaand jaar. De kosten van de overhead zijn per saldo gestegen met € 126.000 en de kosten toe te rekenen aan de taakvelden binnen het primaire proces zijn gestegen met € 187.000. Naar verhouding zijn de kosten van de overhead minder gestegen dan in het primaire proces waardoor het percentage daalt, zie ook paragraaf E Bedrijfsvoering voor de verantwoording van de apparaatskosten.

Tabel specificatie overhead

bedragen x € 1.000

Specificatie overhead	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Personeel	-4.889	-4.791	-4.963	-4.970	-4.970	-4.952
P&O/HRM	-519	-429	-426	-414	-416	-414
Facilitair	-542	-512	-398	-398	-398	-398
Huisvesting	-883	-628	-296	-311	-337	-344
ICT	-970	-1.010	-648	-648	-648	-648
Juridisch	-60	-30	-30	-30	-30	-30
Communicatie	-63	-54	-66	-66	-66	-66
Afschrijvingen overhead	0	0	-747	-787	-790	-779
Toerekening aan grondexploitaties/investeringen	567	472	451	406	361	326
Totaal	-7.359	-6.982	-7.123	-7.218	-7.294	-7.305

BBV indicatoren

De verplicht op te nemen beleidsindicatoren komen voor de programma's van de bron waarstaatjegemeente.nl. Voor het onderdeel bestuur en organisatie zijn ook vijf indicatoren ontwikkeld die echter door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden omdat er geen landelijke bron beschikbaar is. De indicatoren met betrekking tot de formatie, bezetting, externe inhuur en apparaatskosten hebben wij opgenomen in de paragraaf E bedrijfsvoering. De overhead indicator is hieronder opgenomen:

Indicator	Eenheid	Leusden
Overhead	overhead in % van totale lasten	11,47%

Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Algemeen

In de vier programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, de onvoorzien uitgaven en de stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Onderstaand geven wij het totale overzicht en een toelichting per taakveld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Lasten	-531	-1.063	-1.303	-1.502	-1.425	-1.810
Baten	39.210	40.492	42.539	43.299	43.760	44.169
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	38.679	39.429	41.236	41.797	42.335	42.359
Onttrekkingen	6.856	1.087	632	348	139	0
Stortingen	-6.856	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	1.087	632	348	139	0
Gerealiseerd resultaat	38.679	40.516	41.868	42.145	42.474	42.359

Saldo taakvelden

bedragen x €
1.000

Exploitatie		Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
0.5	Treasury	101	130	83	151	168	144
0.61	OZB woningen	3.846	4.027	4.417	4.483	4.577	4.599
0.62	OZB niet-woningen	2.357	2.548	2.784	2.984	3.159	3.159
0.64	Belastingen overig	229	199	209	209	209	209
0.7	Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	31.774	33.483	35.224	35.910	36.822	37.761
0.8	Overige baten en lasten	288	-1.035	-1.488	-1.977	-2.636	-3.557
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	-67	-7	-8	0
3.4	Economische promotie	169	164	167	137	137	137
6.3	Inkomensregelingen	-85	-87	-93	-93	-93	-93
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	0	1.087	632	348	139	0
Gerealiseerd resultaat		38.679	40.516	41.868	42.145	42.474	42.359

0.5 Treasury

Op het taakveld treasury worden de rentelasten- en baten verantwoord. Met de aanpassing van het rentebeleid worden alleen de werkelijke rentelasten en –baten geraamd. Dit betreft de renteopbrengst schatkistbankieren, de rentelasten van geldleningen en de dividenduitkering Vitens. De raming voor 2020-2023 is als volgt:

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Opbrengst schatkistbankieren				
a. Beleggingsvolume begin boekjaar	13.819	11.314	11.747	9.260
b. Rendement	0,5%	1,0%	1,0%	1,0%
Raming rentebaten afgerond (a x b)	69	113	117	93
Verlaging rente vanwege investeringen CUP	-8	-11	-12	-12
	61	102	105	81
Rente geldleningen	-213	-204	-195	-191
Doorberekening in kapitaallasten	213	204	195	191
Dividenduitkering Vitens	22	48	63	63
Resultaat begroting	83	150	168	144

0.61 en 0.62 Onroerende zaakbelasting

De opbrengst van de OZB stijgt met de maatregel in de Kaderbrief om de opbrengst in 2020 met € 583.300 te verhogen voor woningen en niet-woningen. Dit ter uitvoering van scenario 3. Ook worden de tarieven aangepast met inflatiecorrectie van 2%.

bedragen x € 1.000

Raming 2019	6.889
Bijstelling raming, VJN 2019	-153
Hogere raming wegens nieuwbouw	81
Inflatiecorrectie 2%	138
Maatregel OZB verhoging (scenario 3)	583
Totaal OZB	7.538
Uitvoering OZB, heffing en waardering (GBLT)	-336
Raming 2020	7.202

0.64 Overige belastingen

De tarieven van de hondenbelasting en precariobelasting zijn met 2% inflatiecorrectie aangepast.

In 2019 is bij de hondenbelasting de eerste stap doorgevoerd om de belasting in maximaal 10 jaar af te schaffen. Bij de behandeling van de Kaderbrief 2020 besloot de raad bij amendement om de tweede stap voor 2020 uit te stellen, en zolang de meerjarenbegroting het niet toestaat de gefaseerde afschaffing uit te stellen voor de periode 2021-2023.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Gemeente Leusden

Algemeen

De algemene uitkering vormt de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De totale omzet in deze begroting wordt geraamd op € 60 miljoen. Het aandeel van de algemene uitkering hierin is circa 59%. Ter vergelijking: de algemene belastingen zorgen voor circa 11% van de inkomsten. Deze verhoudingen geven aan dat de afhankelijkheid van gemeenten van de algemene uitkering groot is. Op dit taakveld wordt voor 2020 een bedrag geraamd van € 35.224.500. Dit bedrag bestaat uit de algemene uitkering van € 32.690.500, de Integratie-Uitkering Sociaal Domein (Participatie en Voogdij 18+) van € 2.331.300 en een negatieve stelpost van € 202.700 voor taakmutaties algemene uitkering (voorschotregeling BCF, Extra bijdrage Jeugd GGZ).

Meerjarenperspectief Algemene Uitkering

De algemene uitkering voor 2020 wordt geraamd op € 32.690.500. Het meerjarenperspectief over de periode 2020-2023 laat zien dat de algemene uitkering verder stijgt. De stijging in meerjarenperspectief wordt met name veroorzaakt door een toename van het accres en de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Daarbij merken wij wel op dat het Rijk de eerder bij het regeerakkoord aangekondigde forse accresstijgingen (maartcirculaire 2018) bij de daarop volgende circulaire telkens neerwaarts heeft moeten bijstellen.

Bij de meircirculaire heeft het Rijk voor de jaren 2019 t/m 2021 extra middelen jeugdzorg toegekend. Deze zijn echter niet structureel. Op basis van aanvullend onderzoek zal het rijk nog bezien in hoeverre er vanaf 2022 ook structureel tegemoet wordt gekomen richting gemeenten. In afwachting van deze resultaten hebben wij vanaf 2022, na afstemming met de provinciaal toezichthouder, een stelpost "uitkomst onderzoek jeugdzorg" van € 415.000 in de begroting opgenomen.

Herijking Gemeentefonds

De verwachting is dat het komend jaar bij de meircirculaire 2020 een voorstel zal worden gedaan voor de herijking van het gemeentefonds i.c. een herziening van de financiële verhouding en de verdeelmodellen sociaal domein. Het streven is om tot een nieuwe verdeling van het gemeentefonds te komen per 2021.

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in het onlangs verschenen advies aan het kabinet voorgesteld om met name voor het Sociaal Domein, waarbij de behoefte bestaat aan stabielere inkomstenstromen en meerjarige zekerheid, de huidige "trap op trap af systematiek" los te laten. Daarbij adviseert zij om te kiezen voor een verdeling die beter aansluit bij de kosten die gemeenten maken en de inkomsten die zij zelf kunnen genereren.

De herziening van het Gemeentefonds is van grote betekenis voor de gemeentelijke financiën: er zullen mogelijk herverdeelteffecten voor de gemeenten ontstaan waarbij eerder als kader is aangegeven dat deze maximaal € 15 per inwoner per jaar mogen bedragen (voor Leusden € 450.000). De ROB geeft aan dat deze norm, gelet op de toename van het GF met de middelen SD zou kunnen worden herzien en bijvoorbeeld als ondergrens zou kunnen worden gehanteerd.

Meircirculaire 2019

De raming van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de meircirculaire 2019. Wij hebben u bij de kaderbrief 2020 middels een aparte memo al geïnformeerd over de uitkomsten van deze circulaire (bijlage 8 kaderbrief 2020). De meircirculaire verscheen na het opstellen van de Voorjaarsnota 2019. Vlak voor het afronden van deze begroting is de septembercirculaire verschenen. De uitkomsten zijn verwerkt op een stelpost (zie uiteenzetting financiële positie). In de memo meircirculaire is het budgettaire resultaat van de meircirculaire weergegeven:

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Budget Jeugdzorg	535	524	483	483
Bijstelling accressen	170	-33	-230	-700
Voorschot BTW Compensatiefonds	-303	-356	-418	-418
Overige ontwikkelingen	46	45	46	68
Resultaat begroting	448	180	-119	-567

In gezamenlijke opdracht met de VNG heeft de minister van VWS een onderzoek laten uitvoeren naar de kosten van de Jeugdzorg. Dit onderzoek bevestigt de oplopende tekorten bij de gemeenten en stelt ook vast dat sprake is van een behoorlijke volumestijging. De VNG heeft er bij het Kabinet op aangedrongen dat er structureel € 490 miljoen bij moet. Het Kabinet heeft hier deels gehoor aan gegeven. De in de meircirculaire toegevoegde middelen zijn niet structureel (2019-2021). In de brief van het Kabinet is aangegeven dat er nog aanvullend onderzoek plaatsvindt of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Met de provinciaal toezichthouder is afgesteld dat de middelen voor de jaren 2022 en 2023 op een stelpost mogen worden opgenomen.

Accres ontwikkeling

De meircirculaire 2018 had ongekend hoge accressen. De ambities in het regeerakkoord van Rutte III leverde een flink 'trap op' effect op. Daarnaast presenteerde het Kabinet ook sterke groeicijfers voor de Nederlandse economie. In de meircirculaire 2019 is dit beeld drastisch bijgesteld. De accressen dalen in de periode 2019-2023 cumulatief met € 600 miljoen. Deels wordt dit veroorzaakt door een bijstelling van de groeicijfers. Dit heeft ook geleid tot bijstelling van de loon- en prijsontwikkeling prognose van het CPB. Een lagere loon- en prijsontwikkeling heeft ook gevolgen voor de raming van de stelpost in onze begroting.

De accrespercentages in de meircirculaire 2019 zijn als volgt:

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Nominaal accres in bedragen	835	698	820	1.057
Ontwikkeling uitkeringsbasis	3,13%	2,56%	2,95%	3,76%
Prijsontwikkeling BBP (raming Centraal Planbureau)	1,40%	1,70%	1,70%	1,80%
Reeël accres in procenten	1,73%	0,86%	1,25%	1,96%

De tabel toont aan dat er in de periode 2020-2023 sprake is van een toename van het reëel accres. Een reëel accres betekent dat de algemene uitkering harder groeit dan de prijsontwikkeling. In principe kan daarmee de prijsontwikkeling in de komende jaren volledig worden opvangen met de groei van de algemene uitkering. In de praktijk pakt dit echter anders uit, de onlangs vastgestelde CAO voor gemeenteambtenaren ligt fors boven het inflatieniveau. Dat betekent dat de vanuit de accresen gereserveerde middelen op de stelpost voor loon- en prijsstijgingen niet toereikend zijn om deze kosten op te vangen.

Voorschotregeling BCF

De meicirculaire geeft de gemeenten een nieuwe richtlijn voor hoe zij om moeten gaan met het vervallen voorschot BTW-Compensatiefonds (BCF). Vorig jaar speelde deze discussie omdat in de meicirculaire 2018 het voorschot BCF uit de algemene uitkering werd gehaald. Dit leverde feitelijk een structurele korting op van € 310 miljoen. Voor een toelichting op deze problematiek verwijzen wij naar de memo die destijds aan de raad is verzonden. In deze memo is vastgelegd dat we voor de raming van het voorschot BCF uitgaan van een geleidelijke afbouw waarbij we zijn gestart met een 80%. De provinciaal toezichthouder heeft ingestemd met deze beleidslijn. Het afgelopen jaar is door het Ministerie van BZK benut om in afstemming met de VNG en provinciaal toezichthouders een advies op te stellen hoe om te gaan met het voorschot BCF. Gezien de onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van de ruimte onder het plafond BCF is het advies om voorzichtigheid in acht te nemen door een raming op te nemen die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF. Op basis van de meicirculaire bedraagt die ruimte € 39 miljoen. Voor Leusden betekent dit een stelpost van maximaal € 33.000. Na de verlaging tot 60% hebben we in de begroting nog een stelpost die oploopt tot € 451.300. Aangezien de toezichthouders dit advies zullen overnemen zijn we genoodzaakt om de stelpost in de begroting te verlagen.

0.8 Overige baten en lasten

Onder dit taakveld vallen de stelposten, waaronder de taakstellende bezuinigingen en ruimte nieuw beleid, de post onvoorzien uitgaven algemeen en de incidentele baten en lasten.

Stelposten

In de begroting is een aantal stelposten opgenomen. Onderstaand geven wij u een totaaloverzicht.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
1. Loon- en prijsstijgingen	621	1.129	1.803	2.526
2. Ruimte nieuw beleid	0	50	100	150
3. Bezuinigingen	65	52	-44	-104
4. Centraal knelpuntenbudget (personeelslasten)	125	142	142	142
5. 1% buffer (personeelslasten)	15	124	235	346
6. Overige stelposten	662	480	402	497
Totaal stelposten	1.488	1.977	2.638	3.557

De belangrijkste stelposten lichten wij onderstaand kort toe:

ad 1. In de begroting is een stelpost opgenomen om loon- en prijsstijgingen te kunnen opvangen. Een dergelijke stelpost is noodzakelijk omdat in de accresramingen van de algemene uitkering compensatie is opgenomen voor loon- en prijsstijgingen. In deze stelpost is ook rekening gehouden met de indexeringen binnen het Sociaal Domein.

ad 2. Het voor 2020 gehonoreerde nieuw beleid (€ 50.000) is functioneel geraamd in de begroting. Op deze stelpost is geraamd de nog resterende ruimte nieuw beleid met een jaarlijkse verhoging van de ruimte met € 50.000.

ad 3. De in de begroting geraamde stelpost voor bezuinigingen bestaat uit meerdere posten: Hier wordt onder meer de gerealiseerde taakstellingen vanuit de eerder gevoerde interne kerntakendiscussie en vermindering toerekening externe kostendragers geraamd. Er zijn meer bezuinigingen gerealiseerd dan de taakstelling. Dit was ook de doelstelling. Hiermee wordt voor de bedrijfsvoering en inzet voor externe kostendragers een flexibele schil gecreëerd. Hiernaast is de gefaseerde verhoging van de OZB vanaf 2021 van € 180.000 aanvullend op scenario 3 vanuit de Kaderbrief 2020 hier opgenomen.

ad 4./5. Het betreft hier in de begroting opgenomen stelposten voor het opvangen van personele knelpunten als gevolg van vacatures, ziekte of capaciteitstekort (centraal knelpuntenbudget) en het opvangen van autonome loonstijgingen (periodieken) e.d. waarvoor een stelpost van 1% van de loonsom is opgenomen.

Ad 6. Het gaat hier voornamelijk om de in de begroting geraamde stelposten taakmutaties Algemene Uitkering op grond van de meicirculaire (onder andere aanpassing WOZ rekentarieven € 223.000) en eerder verschenen circulaire van het gemeentefonds, die op een stelpost zijn opgenomen. Daarnaast zijn hier de ramingen opgenomen die in een dusdanig laat stadium zijn meegenomen in de begroting 2020, waardoor ze op de stelpost 'correcties' zijn geraamd. Dit betreft: de gevolgen van de cao gemeenten (€ 680.000 lasten in 2023) en de gevolgen van de septembercirculaire (€ 666.200 inkomsten in 2023). Tenslotte is ook de post onvoorzien algemeen ad € 60.800 hier onder opgenomen.

Onvoorzien algemeen

Deze stelpost is bedoeld voor incidentele aanwending gedurende het begrotingsjaar. De raming 2020 is gebaseerd op een bedrag van € 2 per inwoner en bedraagt afgerond € 60.800 (30.377 inwoners x € 2).

0.9 Vennootschapsbelasting

Onder dit taakveld worden de geraamde lasten vennootschapsbelasting opgenomen naar aanleiding van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheden per 1 januari 2016. De raming die is opgenomen is de verwachten vennootschapsbelasting over grondexploitaties. Zie hiervoor ook de paragraaf 'Grondbeleid' opgenomen in deze begroting.

3.4 Economische promotie

Tot dit taakveld behoort ook de toeristenbelasting. De tarieven van de toeristenbelasting zijn voor 2020 aangepast met 2% inflatiecorrectie.

6.3 Inkomensregelingen

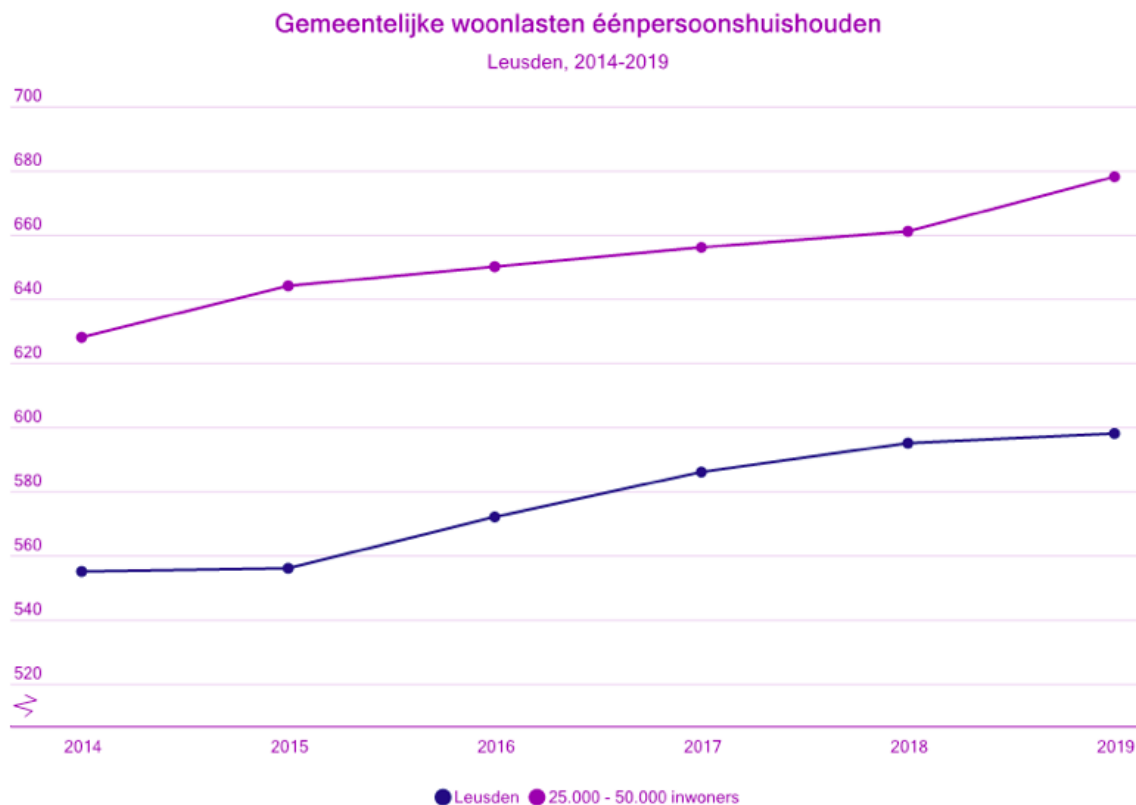
Het betreft de kosten voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. In verband met de stijging van de tarieven van de afvalstoffenheffing (zie paragraaf lokale heffingen) is de raming voor de kwijtschelding verhoogd.

0.10 Toevoeging/onttrekking reserves

De hier geraamde onttrekkingen betreffen onder andere de investeringen in het CUP die in deze begroting zijn verwerkt en de dekking van het begrotingstekort in 2021 ten laste van de algemene reserve basisdeel. Een toelichting op de verschillende toevoegingen en onttrekkingen is opgenomen bij het onderdeel overzicht baten en lasten.

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

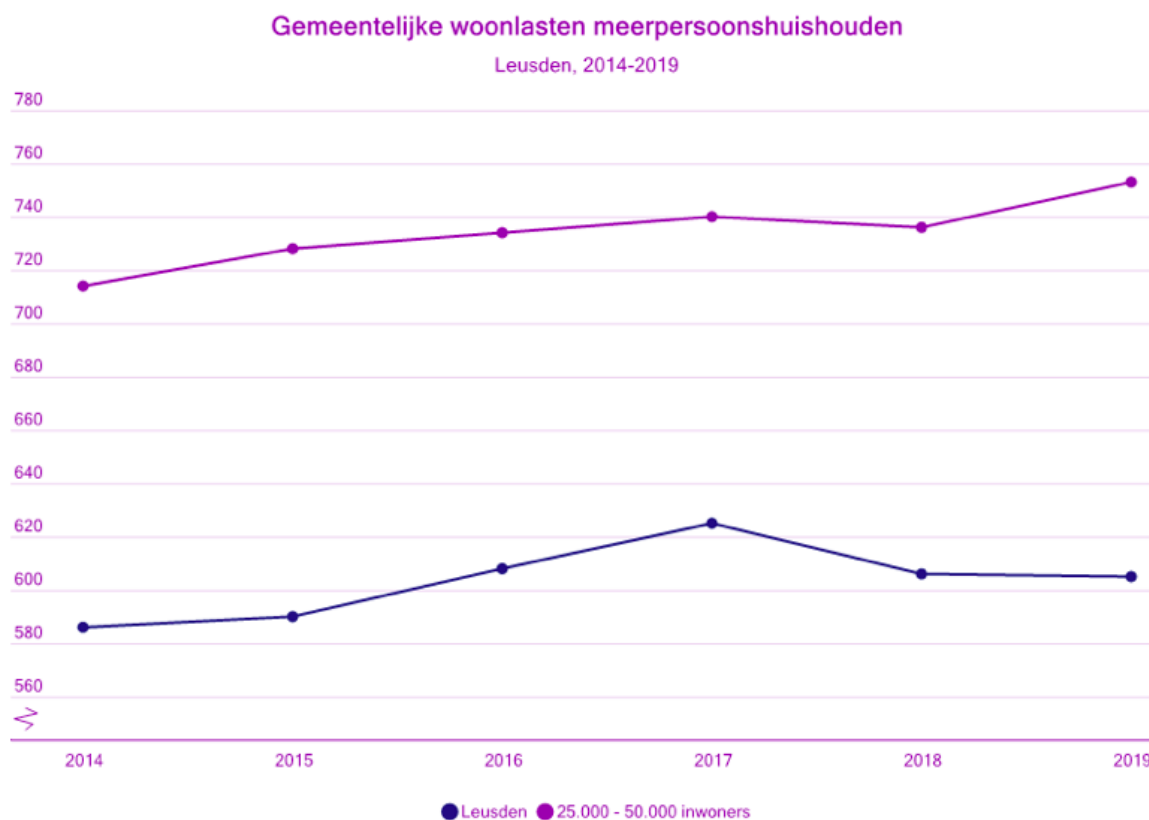

Gemeente Leusden

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Beschikbare perioden: 2014 - 2019

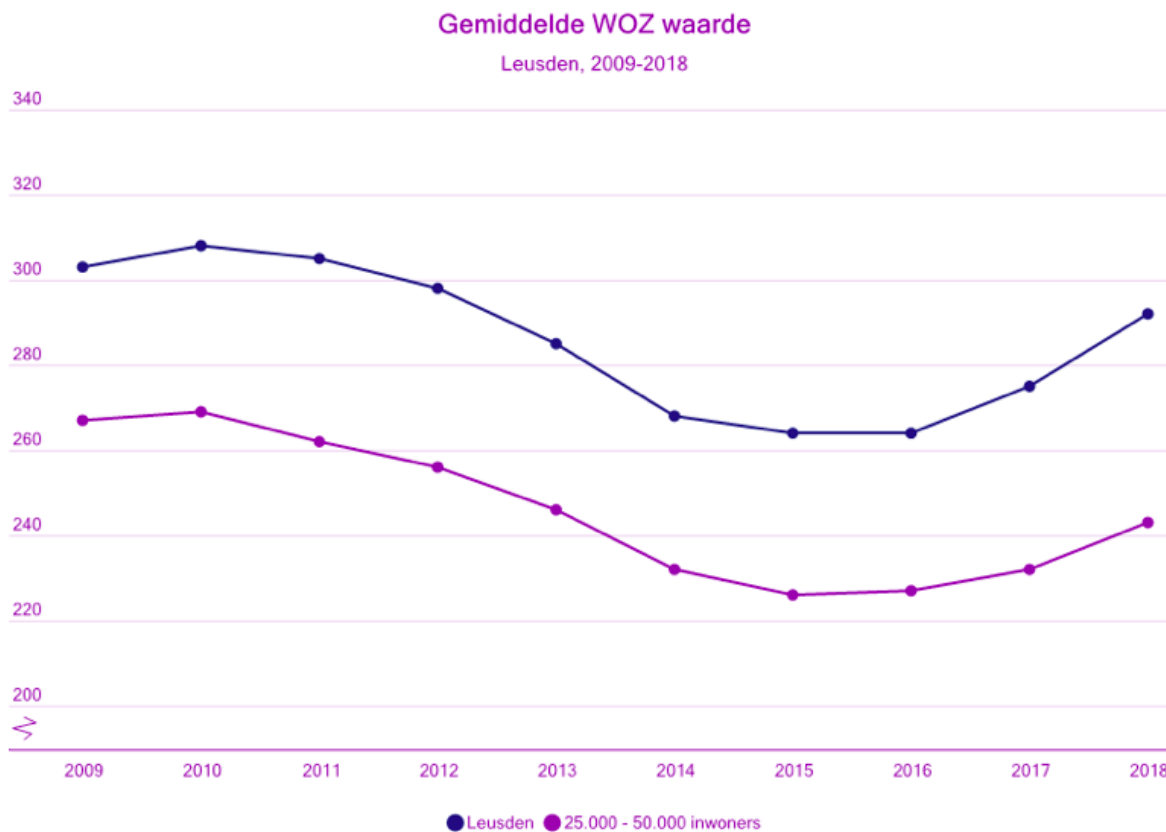
Bron: COELO, Groningen

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Beschikbare perioden: 2014 - 2019

Bron: COELO, Groningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Beschikbare perioden: 1997 - 2018

Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Gemeente Leusden

Paragrafen

Paragraaf A Lokale heffingen

Kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Leusden kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting en precariobelasting;
- Belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de rioolheffing, afvalstoffenheffing, reinigingsrecht, rioolaansluitrecht, leges en lijkbezorgingsrechten.

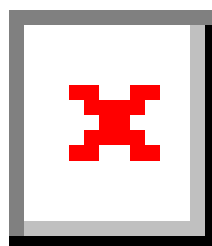
Zie de bijlage voor een korte beschrijving van deze belastingen en heffingen.

In het Coalitieakkoord 2018 – 2022 is vastgelegd dat de gemeentelijke belastingen in beginsel niet worden verhoogd. Inflatiecorrectie is wel toegestaan.

Voor gemeentelijke dienstverlening en de activiteiten waarbij dat van toepassing is blijft het principe van kostendekkendheid het uitgangspunt.

Door het tekort in de meerjarenbegroting 2020-2023 en de ombuigingstaakstelling van € 1,5 miljoen is bij de Kaderbrief 2020 besloten tot scenario's en maatregelen waarvan enkele betrekking hebben op de lokale heffingen:

- Vanaf 2020 worden leges in rekening gebracht voor het verstrekken van informatie over bouwactiviteiten, met name of deze wel of niet vergunningsvrij zijn. De begrote opbrengst is € 80.000 (scenario 2).
- In 2020 wordt de OZB voor woningen en niet-woningen met 8,5% verhoogd, met begrote opbrengst van € 583.300 (scenario 3).

Tarieven 2020

In de Kaderbrief 2020 zijn de volgende uitgangspunten genoemd:

- Inflatie: de ontwikkeling van de inflatie leidt tot aanpassing van belastingen en heffingen met 2% (inclusief rioolheffing).
- Afvalstoffenheffing: 100% kostendekkend tarief.

In de tabel wordt de ontwikkeling van een aantal tarieven aangegeven:

	2019	2020
OZB, % van de WOZ-waarde *):		
- eigendom woningen	0,1026%	0,1134%
- eigendom niet-woningen	0,2757%	0,3046%
- gebruiker niet-woningen	0,2222%	0,2455%
Reinigingsheffingen:		
afvalstoffenheffing, vast deel	€ 147,00	€ 212,00
afvalstoffenheffing, variabel deel:		
inwerptrommel 30 liter	€ 0,72	€ 0,79
inwerptrommel 60 liter	€ 1,44	€ 1,58
mini-container 240 liter	€ 5,76	€ 6,32
reinigingsrecht bedrijven, vast deel (incl. btw)	€ 177,87	€ 256,52
Rioolheffing, per aansluiting	€ 117,20	€ 122,50
Hondenbelasting,		
1 ^e hond	€ 77,70	€ 79,20
2 ^e hond	€ 108,30	€ 110,40
Toeristenbelasting, per overnachting:		
- in hotels, vakantiewoningen, chalets	€ 1,61	€ 1,64
- in overige onderkomens/verblijfaccommodaties	€ 1,08	€ 1,10

*) De percentages voor de OZB wijzigen nog als gevolg van de WOZ-herwaardering (deze was nog niet gereed ten tijde van het samenstellen van deze begroting). Het voorstel met de herrekenende tariefpercentages wordt aan de raad aangeboden, ter vaststelling in december 2019.

Afvalstoffenheffing

In 2018 zijn voor het eerst gedifferentieerde tarieven (diftar) bij de afvalstoffenheffing toegepast. Huishoudens betalen een vast bedrag per jaar, en een klein variabel bedrag per keer dat zij restafval aanbieden. Wie het afval goed scheidt, houdt minder restafval over en betaalt een lager bedrag aan variabele heffing. Per huishouden zijn de woonlasten hierdoor verschillend. Bij de eindafrekening over 2018 bleek dat er in totaal aanzienlijk minder aan variabele heffing is opgelegd dan vooraf was verwacht. Door inwoners is minder restafval aangeboden ten opzichte van de doelstelling in het Grondstoffenplan. Vanuit oogpunt van milieubeleid is dat een prachtig resultaat, maar in financieel opzicht een tegenvaller in de zin dat bij de jaarrekening 2018 geen sprake was van volledige kostendekking.

Van de diftar en het Grondstoffenplan is een evaluatie opgesteld die afzonderlijk aan de raad is aangeboden.

In de begroting 2020 is het voor het eerst mogelijk om rekening te houden met de ervaringen over geheel 2018 zoals aantallen afvalaanbiedingen en tonnages. Ook zijn de nadelige prijs- en kostenontwikkelingen verwerkt die zijn opgetreden, met name bij PMD-afval en papier. Per saldo stijgen de kosten van afvalinzameling en -verwerking met ruim € 700.000 ten opzichte van 2019. De voornaamste ontwikkelingen zijn als volgt:

- Verwerken PMD (AVU): toename tonnage met 25% en de stijging van het tarief bij de AVU leiden tot een kostenstijging van € 155.000;
- Lagere opbrengst PMD: het vermarkten van recyclebaar PMD-afval wordt steeds moeilijker. Er wordt rekening mee gehouden dat in 2020 30% van het ingezamelde tonnage niet voor vergoeding in aanmerking komt, wat een lagere opbrengst geeft van € 119.000;
- Nieuw inzamelcontract (restafval, GFT, PMD): er is een nieuw inzamelcontract afgesloten op grond waarvan de kosten met € 112.000 stijgen;
- Papier (AVU): het inzameltarief stijgt en de tonnages nemen af. Hierdoor stijgen de inzamelkosten en daalt de te ontvangen vergoeding. Ook heeft de AVU voor de daling van de papierprijs een begrotingswijziging aangeboden. Per saldo een nadeel van € 101.000;

- Toerekening kosten: de toe te rekenen kosten van personeel en overhead stijgen. Daarnaast zijn de kosten van straatreiniging gestegen. Deze worden gedeeltelijk toegerekend. Bij elkaar een toename met € 43.000;
- Onderhoud: de kosten voor onderhoud van datacommunicatie van de ondergrondse containers stijgen met € 30.000;
- Diversen: kosten inzamelen luiers € 14.000, verwerken restafval (AVU) € 10.000, toename kwijtschelding € 12.000;
- Toename van de BTW op diverse uitgaven met € 131.000.

Om de kosten te verhalen wordt voorgesteld om de variabele tarieven van de afvalstoffenheffing met 10% te verhogen. Het tarief voor een afvalzak van 60 liter stijgt hierdoor van € 1,44 naar € 1,58. Uitgaande van 100% kostendekking zoals vermeld in de Kaderbrief komt het tarief voor het vaste deel uit op € 212,-. Dat is € 65,- hoger dan in 2019.

Bij deze voorgestelde tarieven betaalt een gemiddeld huishouden in 2020 naar verwachting in totaal circa € 240,-: gemiddeld 18 aanbiedingen x 1,58 + € 212,-. In deze rekensom komt de variabele heffing uit op afgerond € 28,-. In de begroting 2019 is een verwachte gemiddelde afvalstoffenheffing becijferd van € 183,-. Ten opzichte van 2019 neemt de gemiddelde heffing toe met circa € 57,-. De stijging is onontkoombaar. Verderop in deze paragraaf wordt ingegaan op het effect voor de woonlasten.

Afschaffen hondenbelasting

Bij de behandeling van de Kaderbrief 2019 op 13 september 2018 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen om voorbereidingen te treffen om de hondenbelasting vanaf 2019 in maximaal 10 jaar gefaseerd af te schaffen. In de motie is geen financiële dekking aangegeven voor de afschaffing van de belasting.

In 2019 is de eerste tranche van de afschaffing van de hondenbelasting uitgevoerd waarbij de tarieven met 10% zijn verlaagd. Bij de behandeling van de Kaderbrief 2020 heeft de raad een amendement aangenomen om de tweede stap van de gefaseerde afschaffing voor 2020 uit te stellen. Zolang de meerjarenbegroting het niet toelaat wordt de gefaseerde afschaffing uitgesteld voor de periode 2021-2023. Dit betekent dat de tarieven in 2020 alleen met inflatiecorrectie worden aangepast. In de komende jaren zal bij de jaarlijkse kaderbrief- en begrotingsopstelling worden bezien of, en in welke mate de verdere afschaffing tot de financiële mogelijkheden behoort in relatie tot de ontwikkeling van de begrotingspositie.

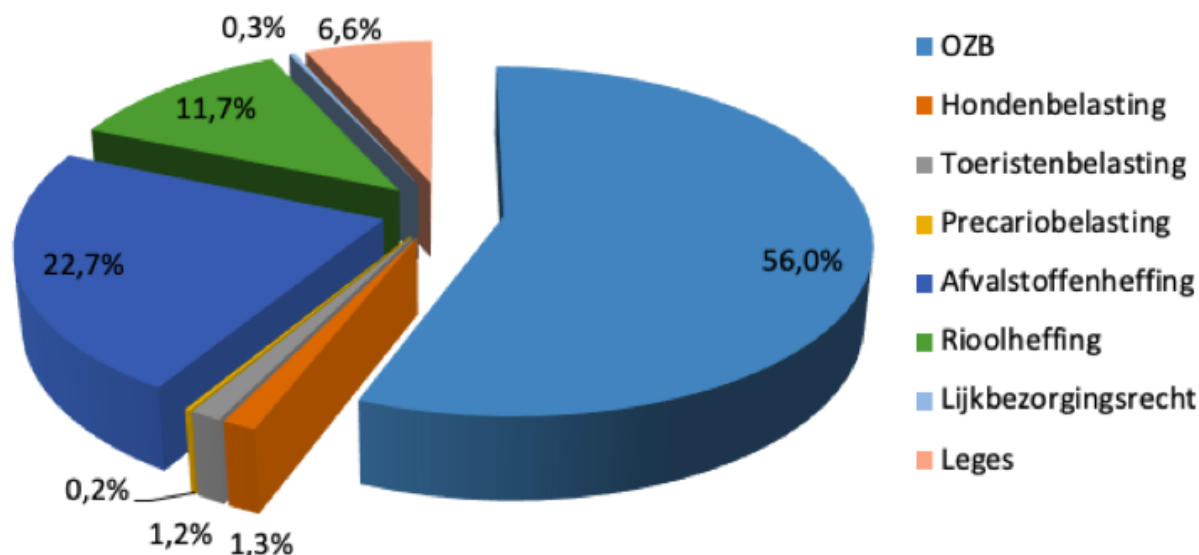
In 2020 worden de tarieven van de hondenbelasting met inflatiecorrectie aangepast.

Kostenonderbouwingen heffingen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf een overzicht van baten en lasten wordt opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. De kostenonderbouwingen en gehanteerde uitgangspunten vindt u hier.

Opbrengst

	Begroting 2020:	beleidsmatige aanpassing:	af: kwijtschelding:	Opbrengst:
Belastingen:				
- OZB	6.954.900	583.300		7.538.200
- Hondenbelasting	180.500		3.500	177.000
- Toeristenbelasting	167.300			167.300
- Precariobelasting	22.500			22.500
Heffingen en rechten:				
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	3.112.700		57.500	3.055.200
- Rioolheffing	1.609.000		32.000	1.577.000
- Rioolaansluitrecht	5.000			5.000
- Lijkbezorgingsrechten	35.000			35.000
- Leges	810.200	80.000		890.200
Totaal:				13.467.400

Ontwikkelingen lokale lastendruk

Tot de gemeentelijke woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlastendruk in Leusden kan als 'gematigd' en 'beneden gemiddeld' worden getypeerd.

Onderzoeken en publicaties bevestigen dat Leusden zowel op landelijk als op provinciaal niveau tot de goedkopere gemeenten behoort. Bureau Coelo van de Rijksuniversiteit Groningen houdt een landelijke ranglijst bij van 'goedkope gemeenten'. Op deze ranglijst neemt Leusden in 2019 de 19e positie in van in totaal 355 gemeenten. De landelijk en provinciaal gemiddelde woonlasten bedragen in 2019 respectievelijk € 740 en € 737.

In de tabel hierna wordt de ontwikkeling van de woonlastendruk in Leusden van 2019 naar 2020 aangegeven.

Woonlastendruk	2019	2020	%
OZB (gemiddelde WOZ-waarde € 311.000)			
- woningeigenaren:	€ 319,09	€ 352,67	
Afvalstoffenheffing			
- meerpersoonshuishoudens:	€ 183,00	€ 240,00	
Rioolheffing:	€ 117,20	€ 122,50	
Totaal:			
1. Woninggebruikers:	€ 300,20	€ 362,50	+ 20,8%
2. Woningeigenaren/-gebruikers:	€ 619,29	€ 715,17	+ 15,5%

Op basis van de aangegeven cijfers stijgen de lokale woonlasten voor Leusdense huishoudens met eigen woning gemiddeld met 15,5%. Voor huurders nemen de gemeentelijke woonlasten toe met 20,8%. Voor Leusdense begrippen een forse toename waar we niet aan gewend zijn maar toe zijn genooddaakt. De gemiddelde woonlasten van Leusden blijven in 2020 nog steeds beneden de landelijk en provinciaal gemiddelden van 2019 → € 715,17 ten opzichte van respectievelijk € 740 en € 737. Zodra de landelijk en provinciaal gemiddelden van 2020 door Coelo bekend zijn gemaakt zal dit verschil toenemen, ten gunste van Leusden. Immers ook andere gemeenten zijn genooddaakt hun lokale heffingen in 2020 te verhogen.

Kwijtschelding

Voor de inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, hondenbelasting en rioolheffing.

De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid. Daar waar de wetgever verzuimen toestaat, zoals bijvoorbeeld voor kleine ondernemers/ZZP-ers, passen we die in Leusden toe (zie het raadsbesluit verzuim kwijtscheldingsbeleid).

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico's die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico's van de gemeente, het beschikbare en het benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

Het beleid is vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2010. Er wordt onderscheid gemaakt in risico's van de algemene dienst en die van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

In 2019 heeft Deloitte een benchmark uitgevoerd naar de financiële positie van Leusden. Uit het onderzoek kwam het algemene beeld naar voren dat de financiële positie van de gemeente Leusden gezond en evenwichtig is. Dit geeft een goede basis op beheerste wijze ambities van de gemeente te realiseren. Daarnaast heeft Deloitte gekeken naar een slecht weer scenario. Als de crisis van een aantal jaar geleden zich in Leusden in dezelfde mate voor zou doen en alle risico's die we inschatten zich gaan voordoen dan kan Leusden de gevolgen hiervan opvangen. Ook dan blijven de schuldquote en solvabiliteit binnen de waarden van de referentiegroep.

Deloitte adviseert de wijze waarop de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen worden bepaald te evalueren. Ook wordt voorgesteld een signaleringswaarde of streefwaarde vast te stellen voor solvabiliteit en de netto schuldquote.

Uitwerking van beide adviezen gaan wij koppelen aan de actualisering van de nota risicomanagement. De adviezen krijgen zo betekenis en opvolging in de vorm van door de raad vast te stellen (nieuwe) beleidskaders.

Hierbij worden ook de voorschriften van het nieuwe gemeenschappelijk financieel toezichtkader gemeenten (GTK 2020) meegenomen. Een van de nieuwe uitgangspunten is dat de raad zelf, in het licht van zijn kaderstellende rol, een ondergrens bepaalt voor de minimale omvang van de algemene reserve. Ten behoeve van het opvangen van tegenvallers, zoals een negatief jaarrekeningresultaat, zal namelijk altijd een buffer in stand gehouden moeten worden.

Het actualiseren van de nota risicomanagement van de gemeente Leusden is onderhanden en zal naar verwachting in het voorjaar 2020 vastgesteld worden.

Risicomanagement

Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg staan en het gesprek hierover te organiseren. Onze risico's worden systematisch in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Tweemaal per jaar wordt een monitor samengesteld waarbij risico's worden geïnventariseerd dan wel geactualiseerd. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie. Risicomanagement draagt zo bij aan een grotere weerbaarheid en wendbaarheid. En dat is goed voor de continuïteit van de gemeente als het gaat om de uitvoering van taken en verantwoordelijkheden in de samenleving.

Risico's Algemene Dienst

Op basis van de tweede risicomonitor 2019 zijn de belangrijkste risico's van de algemene dienst in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario.

bedragen x € 1.000

	Risico	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
1	Jeugdhulp	390	750	1.150
2	Algemene uitkering	330	715	935
3	Accommodaties en overige vastgoedprojecten	150	415	475
4	Bedrijfsvoering risico's	175	350	525
5	Omgevingswet	PM	PM	PM
6	Pensioenen & wachtgeld wethouders	160	190	240
7	WMO	50	175	460
8	Werk, inkomen & participatie	50	150	345
9	Verbonden en gerelateerde partijen	50	100	150
10	Gemeentegaranties	25	90	130
	Overige risico's in monitor 2019-02	105	270	430
Totaal		1.485	3.205	4.840

Weerstandsvermogen Algemene Dienst

Benodigd weerstandsvermogen Algemene dienst

Het benodigde weerstandsvermogen is genormeerd op 10% van de omzet van de algemene dienst (exclusief sociaal domein). De (begrote) omzet van de algemene dienst voor 2020 bedraagt: € 48.046.000. Het benodigde weerstandsvermogen is genormeerd op € 4.805.000.

Omdat het totaal van de geïnventariseerde risico's aan de hand van het midden scenario (€ 3.205.000) lager is dan het genormeerd benodigd weerstandsvermogen wordt bij berekening van het weerstandsvermogen uitgegaan van het genormeerd benodigd weerstandsvermogen.

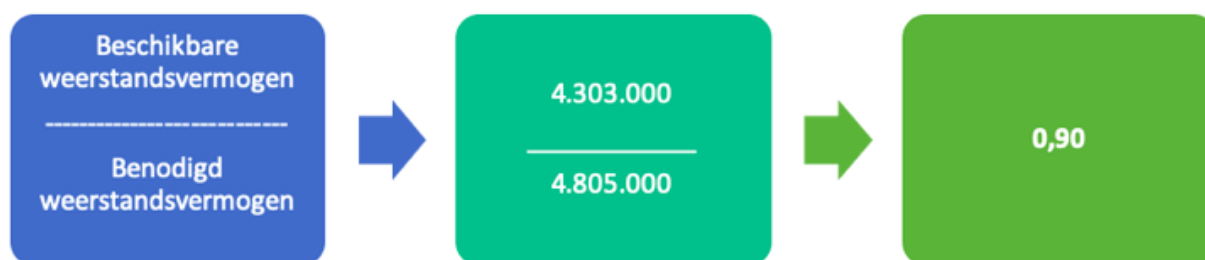
Beschikbare weerstandsvermogen Algemene dienst

Het beschikbare weerstandsvermogen voor het afdekken van de risico's bij de algemene dienst wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve (basisdeel). Het (begrote) beschikbare weerstandsvermogen voor 2020 bedraagt € 4.303.000. Dit betreft de geprognostiseerde stand van de algemene reserve; basisdeel per 31 december 2020.

Naast dit deel is voor het opvangen van risico's in het sociaal domein een afzonderlijke reserve sociaal domein ingesteld. De geprognostiseerde stand van deze reserve bedraagt per 31 december 2020: € 870.000.

Ratio weerstandsvermogen Algemene dienst

Wij drukken het weerstandsvermogen uit in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Conclusie

De ratio van 0,90 (afgerond op 2 decimalen) valt binnen de bandbreedte. Het weerstandsvermogen is toereikend.

Risico's grondexploitatie

In de Actualisatie van de diverse grondexploitaties zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van grondexploitaties.

Weerstandsvermogen Grondbedrijf

Benodigd weerstandsvermogen Grondbedrijf

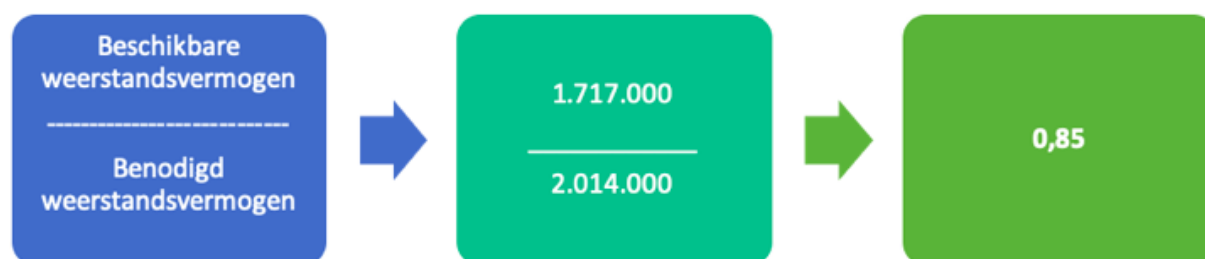
In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is beschreven hoe de norm voor het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend. Op basis van de grondexploitaties zoals opgenomen in de Actualisatie 2019 wordt het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf genormeerd op € 2.014.000.

Beschikbare weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het beschikbare weerstandsvermogen grondbedrijf wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve Grondbedrijf. De omvang van deze reserve bedraagt € 1.717.000 . Dit bedrag is na bestemming resultaat grondexploitatie jaarrekening 2018 en inclusief de geraamde toevoegingen en onttrekkingen in het jaar 2019.

Ratio weerstandsvermogen Grondbedrijf

Evenals voor de Algemene Dienst wordt ook voor het Grondbedrijf uitgegaan van een ratio van minimaal 1,0 met als toegestane bandbreedte een bovengrens van 1,2 en een ondergrens van 0,8. Komt de ratio buiten de bandbreedte dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen of te verlagen. De ratio wordt als volgt berekend:

Conclusie

Met een weerstandsratio van 0,85 is, afgezet tegen het gemeentelijke beleid zoals vastgelegd in de Nota risicomanagement & Weerstandsvermogen voldoende weerstandsvermogen aanwezig.

Kengetallen financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de rekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen.

Bij de beoordeling van de kengetallen maken we gebruik van 'zogenoemde 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+gemeenten en het gemeenschappelijk financieel toezichtskader 2020. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) horen. Wij zullen de kengetallen opnemen en indelen in onderstaande drie categorieën waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

	Signaalwaarden kengetallen		
Kengetallen:	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	< 90 %	90 -130 %	> 130 %
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 -130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20%
structurele exploitatieruimte	> 0 %	0 %	< 0 %
grondexploitatie	< 20%	20 – 35%	>35%
belastingcapaciteit	< 95%	95 – 105 %	> 105 %

Gemeente Leusden

In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende waarden alsmede het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Leusden ingegaan.

Begroting 2020				Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020		MJR 2021		MJR 2022		MJR 2023
netto schuldquote	10,8%	3,7%	29,2%		25,2%		33,5%		33,8%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	8,6%	1,3%	27,0%		22,8%		31,1%		31,4%
solvabiliteitsratio	49,6%	46,6%	41,1%		41,1%		39,5%		40,5%
structurele exploitatieruimte	-/- 1,3%	0%	0%		0%		0,4%		0,3%
grondexploitatie	13,8%	2,5 %	4,2%		0,2%		0,5%		0,5%
belastingcapaciteit	97%	87,4%	96,6%		96,6%		96,6%		96,6%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto schuldquote neemt in meerjarenperspectief toe omdat onze liquide middelen sterk afnemen door een aantal investeringsprojecten. Toch blijft de netto schuldpositie van Leusden laag en financieel gezond.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terugbetaald worden geeft dit kengetal inzicht in wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. Het aandeel doorgeleende gelden is voor Leusden relatief beperkt waardoor de uitkomst van dit kengetal niet of nauwelijks afwijkt van de netto schuldquote. Dit geeft aan dat het 'terugbetalingsrisico' gering is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen hoe gezonder de gemeente. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Leusden bevindt zich met een solvabiliteitsratio voor de begroting 2020 van 42,5% binnen deze bandbreedte. Dit betekent dat onze bezittingen zijn gefinancierd met 46,6% eigen vermogen (reserves) en 53,4% vreemd vermogen (voorzieningen, langlopende schulden en kortlopende schulden).

De solvabiliteitsratio heeft als signaleringswaarde B. Dit wordt mede veroorzaakt door het grote aandeel van onderhoudsvoorzieningen in onze balans. Wanneer rekening wordt gehouden met deze voorzieningen, door deze uit het balanstotaal van de vaste en vlottende passiva te halen, dan komt de solvabiliteitsratio uit op 52,1% voor begrotingsjaar 2020. Hieruit blijkt dat Leusden zeer goed in staat is te voldoen aan zijn financiële verplichtingen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel

beïnvloeden. Deze posten zijn tijdelijk en/of hebben een eindig doel. Met andere woorden, er is een einddatum bekend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal geeft hiermee aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Het kengetal voor de structurele exploitatieruimte heeft als signaleringswaarde B voor het begrotingsjaar 2020.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van

gemeentes. De boekwaarde van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten. Hoe lager het kengetal, hoe beter. In meerjarenperspectief neemt ons kengetal af omdat de grondexploitaties langzaam aflopen. Dit is een gunstige ontwikkeling.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Voor de begroting 2020 komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 96,6%. De belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De gemeente Leusden kent een sluitende begroting en het weerstandsvermogen is toereikend waardoor er voldoende ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen. De schuldenlast van Leusden ten opzichte van de eigen middelen is relatief laag. Hierdoor is de druk van de rentelasten en de aflossing van geldleningen op de exploitatie laag te noemen. Daarnaast kent Leusden ten opzichte van het landelijk gemiddelde een gematigde lokale lastendruk. De solvabiliteit neemt af, maar is nog steeds toereikend. Er wordt dan ook geconcludeerd dat de financiële positie van Leusden goed is. Het kengetal grondexploitatie geeft aan dat wij nog boekwaarden aan voorraad gronden hebben die door middel van verkopen moeten worden goedgeemaakt. In meerjarenperspectief neemt dit sterk af. Ook beschikken we voor onze grondexploitaties over ruim voldoende weerstandsvermogen om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Op het gebied van kapitaalgoederen worden twee fasen onderscheiden:

- Het verkrijgen (aanschaf) of vervaardiging van kapitaalgoederen;
- Het onderhoud van kapitaalgoederen.

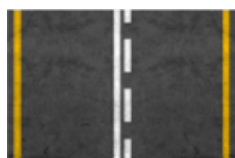
In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de actuele ontwikkelingen rond het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen, wat er in de begrotingsperiode aan uitvoering gaat plaatsvinden en welke middelen hiermee zijn gemoeid. Het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen is van groot belang voor het goed functioneren van de gemeente. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud: het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de exploitatie komen en het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste worden gebracht van de gemeentelijke onderhoudsvoorzieningen.

Evenals in voorgaande jaren zal aan het einde van de paragraaf kort worden ingegaan op een aantal projecten met betrekking tot (het verkrijgen/vervaardigen van) kapitaalinvesteringen op het beleidsterrein van Verkeer en Vervoer.

Beleidskader

Het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is in het jaar 2012 vastgelegd in de IBOR rapportage (Integraal Beheer Openbare Ruimte). Middels de rapportage Groot Onderhoud 2016-2019 zijn de diverse onderhoudsplannen per discipline financieel geactualiseerd. Eind 2019 worden de onderhoudsperspectieven geactualiseerd voor de nieuwe onderhoudsperiode 2020-2023. Bij het uitvoeren van het groot onderhoud wordt de kwaliteitsambitie 'basis' (B) nagestreefd. Het dagelijks- en het groot onderhoud van deze kapitaalgoederen vergt circa 20% van de (jaarlijkse) gemeentelijke lasten.

Kapitaalgoederen in Leusden

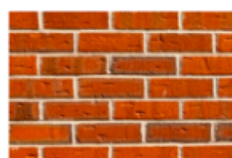
1.720.000 m² wegen

5 hectare water

1.330.000 m² groen

27.000 m² gebouwen

227 km riolering

Ontwikkelingen

Actualisatie groot onderhoud in 2019

Eind 2016 is een geactualiseerd groot onderhoudsperspectief ter besluitvorming voorgelegd aan het college voor de periode 2016-2019. De actualisatie vormt de basis voor de in de begroting opgenomen onderhoudsuitgaven. Uitgangspunt hierbij blijft, dat het groot onderhoud op de kwaliteitsambitie 'basis' uitgevoerd wordt. Naar verwachting worden in het najaar van 2019 de onderhoudsperspectieven geactualiseerd. De financiële gevolgen van de onderhoudsactualisatie worden middels de voorjaarsnota 2020 in de gemeentelijke begroting verwerkt.

Ontsparingsmaatregel onderhoudsvoorzieningen

Als onderdeel van de Kerntakendiscussie 2013 is besloten om jaarlijks minder te sparen voor groot onderhoud. Dit betreft een financieel-technische 'ontsparingsmaatregel' waarbij jaarlijks € 425.000 minder aan de onderhoudsvoorzieningen wordt toegevoegd c.q. minder gespaard wordt voor het groot onderhoud van de infrastructuur. Met deze maatregel is de onderhoudsperiode waarvoor vanuit de onderhoudsvoorziening gespaard is verkort van 16 naar circa 12 jaar. Voor het feitelijke onderhoud heeft deze technische maatregel geen gevolgen. Het betekent wel dat de gemeente na verloop van tijd extra zal moeten sparen om het noodzakelijke groot onderhoud te kunnen uitvoeren. De lasten van toekomstig onderhoud worden doorgeschoven naar toekomstige jaren. De ontsparingsmaatregel wordt na het aflopen van een periode van 12 jaar teruggedraaid. Op dat moment dient extra te worden gespaard om de omvang van de onderhoudsvoorzieningen weer aan te laten sluiten op een uitgavenperiode van 16 jaar.

Vernieuwd gemeenschappelijk toezichtkader (GTK)

Middels het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) worden aan gemeenten richtlijnen meegegeven voor het opstellen van de gemeentelijke paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Aan de hand van deze paragraaf

toetst de toezichthouder of beleid- en beheerplannen recent zijn, of aan de eisen van wet- en regelgeving en het door de raad vastgestelde beleid wordt voldaan en of de financiële effecten ervan volledig zijn verwerkt in de begroting.

Per onderhoudsdiscipline wordt in deze paragraaf het door de raad vastgestelde beleidskader vermeld. Voor de beheerplannen en de financiële doorrekening die hier op gebaseerd wordt geldt dat alle beheerplannen per eind 2019 worden geactualiseerd. De laatste actualisatie van de beheerplannen vond plaats in 2016 (verwerkt in de gemeentelijke begroting 2017). Hiermee vindt de voorgeschreven actualisatie van de beheerplannen plaats binnen de toegestane termijn van vijf jaar. De lasten van groot onderhoud worden opgevangen middels de hiertoe ingestelde onderhoudsvoorzieningen. Hierbij worden de onderhoudsvoorzieningen op een dermate niveau gebracht dat het noodzakelijke geachte onderhoud voor een periode van 12 jaar (vanaf het jaar van actualisatie) plaats kan vinden.

Onderhoudsdiscipline	Beheerplan	Actualisatiejaar
- waterbeheer	Groot onderhoud '16-'19	2019
- wegenbeheer	Groot onderhoud '16-'19	2019
- verkeersregelinstallaties	Groot onderhoud '16-'19	2019
- civiele kunstwerken	Groot onderhoud '16-'19	2019
- gebouwenbeheer	Groot onderhoud '16-'19	2019
- groenonderhoud	Groot onderhoud '16-'19	2019
- speelvoorzieningen	Groot onderhoud '16-'19	2019
- buitensportaccommodaties	Groot onderhoud '16-'19	2019
- riolering	GRP 2014-2018	2019
- openbare verlichting	Beleidsplan OVL '15 –'24	2019
- ondergrondse afvalinzameling	-	2019

Groot onderhoud jaarschijf 2020

Eind 2016 is de groot onderhoudsrapportage 2016-2019 opgesteld op basis van een uitgebreide inspectie.

In de onderhoudsactualisatie 2016 zijn ook de benodigde groot onderhoudsuitgaven voor het jaar 2020 in kaart gebracht.

Deze ramingen voor het jaar 2020 worden – vooruitlopend op de uitkomsten van de onderhoudsactualisatie per eind 2019 – in de gemeentelijke begroting 2020 gebracht. Onderstaand wordt per onderhoudsdiscipline ingegaan op de voorziene activiteiten in het jaar 2020.

Riolering

Uitvoeringsplan: Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023

Stand van zaken: In 2019 wordt een nieuw GRP vastgesteld voor de planperiode van 2019-2023. In het GRP zijn de zorgplichten voor de omgang met hemel-, grond- en afvalwater verwoord en is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel onderzoeken als vervangingen en renovaties. Ook wordt aandacht besteed aan maatregelen voor de klimaatadaptatie.

In 2020 wordt met de buurgemeenten Amersfoort, Nijkerk en Bunschoten in een aantal gezamenlijke werken riolering geïnspecteerd en vernieuwd. In 2020 worden verder voorbereidingen getroffen voor werkzaamheden aan het riool in de Burg. De Beaufortweg en in Leusden Zuid. In 2020 worden uitvoeringswerkzaamheden voor de vervanging van 3.000 meter riolering in de Hessenweg in Achterveld en het vervangen van het riool van de Ursulineweg afgerond. Daarnaast worden in 2021 diverse reliningswerkzaamheden uitgevoerd.

Water

Uitvoeringsplan: Baggerplanning stedelijk gebied Leusden 2014-2023, onderhoudsplan stedelijk water 2011-2016, Groot onderhoud 2016-2019.

Stand van zaken: Op basis van slijbmetingen in Leusden en Achterveld wordt een nieuwe baggerplanning en prioritering opgesteld. Een aantal baggerwerkzaamheden heeft vertraging opgelopen door het ontbreken van verwerkingsmogelijkheden van baggerspecie vanwege specifieke verontreinigingen. Op landelijk niveau wordt onderzocht waar deze baggerspecie verwerkt kan worden. Tot slot worden er lokaal beschoeiingen en damwanden vernieuwd. In 2019 wordt in overleg met het waterschap de baggerplanning geactualiseerd.

Wegen

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016 - 2019

Stand van zaken: Midden 2018 is er een weginspectie uitgevoerd. Deze vormt de basis voor het nieuwe grootonderhoudsplan Beheerplan Wegen 2020-2028. Dit beheerplan wordt eind 2019 afgerond.

Activiteiten 2020: In 2020 wordt het regulier groot onderhoud uitgevoerd.

- uitvoering regulier onderhoud asfalt verhardingen;

- uitvoering regulier onderhoud elementen verhardingen.

Voor regulier onderhoud staat er voor het jaar 2020 een uitgave van € 800.000 in de planning op basis van de in 2018 uitgevoerde verhardingsinspectie. De resultaten uit deze inspectie zijn de basis voor het huidige uitvoeringsprogramma. Voor asfalt en elementen wordt regulier kleinschalig onderhoud uitgevoerd. Hiervoor is circa € 80.000 benodigd. Voor de aanleg van enkele nieuwe parkeervakken en kleine reconstructies wordt een uitgave van € 30.000 benodigd. Naast eerder genoemde activiteiten staan er onderhoudswerken- en bijdragen aan diverse projecten voor 2020 genoteerd, te weten de volgende werken en locaties:

- Hart van Achterveld - Afronding reconstructie van de Hessenweg in Achterveld.
- Hart van Leusden - Afronding herinrichting openbare ruimte winkelcentrum.
- Torenakkerweg - Voorbereiding herinrichting
- Rotonde AFAS - Aanleg rotonde Zwarteweg/Olmenlaan
- Leusden Zuid - Voorbereiding herinrichting en riool vervanging
- Ursulineweg - Herinrichting en rioolvervanging.

Deze werken worden verder afgerond c.q. voorbereid en aanbesteed in het jaar 2020. Uitvoering van de werkzaamheden vindt naar verwachting hoofdzakelijk in het jaar 2020 plaats maar kent ook een gedeeltelijke overloop naar het jaar 2021. Afhankelijk van de voortgang van het werk zullen uitgavenbudgetten voor het jaar 2020 bijgesteld worden bij de voorjaarsnota of de najaarsnota.

Wegenbouwkundige Kunstwerken

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016 - 2019

Stand van zaken: In 2020 worden twee houten bruggen in de Kuperssingel vervangen. Voor 2020 staat tevens onderhoud gepland aan de parkeergarages in de Hamershof. Overige maatregelen voor het jaar 2020 komen voort uit de actualisatie van het onderhoudsperspectief per eind 2019.

Verkeersregelinstallaties

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019

Stand van zaken: Voor de verkeersregelinstallaties (VRI's) is zowel jaarlijks storingsonderhoud als grootschalig vervangings- of renovatiebeheer van belang. Het storingsonderhoud wordt gezamenlijk uitgevoerd met de buurgemeenten Amersfoort en Soest. In 2020 wordt deze samenwerking voortgezet. In 2020 wordt op globaal niveau de werking en functionaliteit van de VRI's beschouwd zodat afgewogen kan worden of er aanpassingen aan de VRI's plaats dienen te vinden of dat het aantal VRI's op termijn kan worden beperkt. In het voorjaarsdebat 2019 heeft de raad ingestemd met bezuinigingsmaatregelen a.g.v. de tekorten binnen het sociaal domein. Eén bezuinigingsmaatregel bestaat uit het verwijderen van een drietal verkeersregelinstallaties. In 2020 zal gestart worden met de implementatie van de bezuinigingsmaatregel. Tot slot zullen naar aanleiding van een uitgevoerd onderzoek naar de verwerkingscapaciteit van de verkeerslichten aan de Randweg- in 2020 de eerste aanpassingen aan de Randweg worden doorgevoerd.

Openbare Verlichting

Uitvoeringsplan: Beleidsplan Openbare Verlichting 2015 – 2024 & Groot onderhoud 2016-2019

Stand van zaken: In april 2015 is het Beleidsplan Openbare Verlichting door de raad vastgesteld. Een nieuw all-in contract voor onderhoud en vervangingswerkzaamheden is in 2016 afgesloten. De geplande grootschalige vervanging van armaturen zal in 2019 worden afgerond. Hierdoor is er een besparing van bijna 60.000Kwh aan elektraverbruik gerealiseerd (cfm. de opgave uit het beleidsplan). Het dagelijks onderhoud en beheer wordt de komende 13 jaar nog uitgevoerd door SPIE (voorheen ZIUT).

Ondergrondse afvalinzameling

Uitvoeringsplan: Vervangingsplan ondergrondse afvalinzameling 2020-2030

Stand van zaken: In 2019 is een vervangingsplan opgesteld voor de vervanging van de ondergrondse afvalcontainers en GFT zuilen. Nieuwe glascontainers worden voorzien van geluid reducerend materiaal om geluidsoverlast te verminderen. De overige GFT zuilen worden opgeknapt zodat deze weer vijf jaar mee kunnen. In de periode 2025 tot 2030 worden de overige GFT zuilen, ondergrondse papier en PMD containers vervangen. Betonputten hoeven in deze periode niet te worden vervangen. In het jaar 2019 wordt er een registratiesysteem in gebruik genomen waarmee de gemeente alle inzamelresultaten kunnen worden uitgelezen en geregistreerd kunnen worden in het kader van de DIFTAR. Inwoners kunnen vervolgens via een portal op de gemeentelijke website zien hoeveel afval er gestort is.

Gebouwen

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019

Stand van zaken: De uitvoeringsplanning voor het groot onderhoud van 2020 is gebaseerd op de uitgevoerde NEN 2767 inspectie vanuit de in 2019 uitgevoerde nulmeting op het gebouwenonderhoud door de firma PVM. De nulmeting vormt de grondslag voor de onderhoudsactualisatie welke eind 2019 zal plaatsvinden. Op basis van de uitgevoerde nulmeting zal er een aanbesteding plaatsvinden van het gemeentelijke gebouwenonderhoud. Bij panden waar een keuze tot renovatie voorligt worden geplande onderhoudsmaatregelen voorlopig uitgesteld. Onderaan deze tekst worden deze vermeld. Onderhoud wordt ook uitgesteld wanneer er voorbereidingen worden

getroffen tot het nader verduurzamen van panden.

Bij een aantal gebouwen is er een vereniging van eigenaren (VvE). Dit betreft: Huis van Leusden, MFC Atlas en MFC Antares. De VvE is bij alle drie verantwoordelijk voor het groot onderhoud van onder andere de gevels en de daken.

Belangrijke activiteiten in het jaar 2020:

- Binnen schilderwerk bij sportzaal Achterveld;
- Vervanging van de dakbedekking bij sportzaal Achterveld (gedeelte) en het kunstgebouw;
- Voorbereiding op- dan wel feitelijke renovatie van MFA de Korf, afhankelijk van besluitvorming hier over door de raad;
- Voorbereiding op- dan wel feitelijke renovatie van brandweerkazerne Leusden-Centrum;
- Voorbereiding op het aanpassing van het ventilatiesysteem van sportzaal Achterveld. Als gevolg van nieuwe regelgeving is de gemeente verplicht om een ventilatiesysteem aan te brengen in de sportzaal Achterveld. Dit doordat nieuwe regelgeving warmteterugwinning eist (per 1 januari 2017). Indien dit noodzakelijk mocht blijken zullen hiertoe aanvullend benodigde middelen bij de Raad worden aangevraagd.

Groen

Uitvoeringsplan: Groenbeleidsplan gemeente Leusden 'Groene rijkdom in beeld' (2005), Oplegnotitie Prioritering Groenbeleid gemeente Leusden, Bomenplan 2012-2021

Stand van zaken: Het groot onderhoud groen is vanaf 2015 gedeeltelijk opgenomen in het woonomgevingsbestek voor de openbare ruimte. In dit bestek is een jaarlijks bedrag van € 40.000 opgenomen voor groenrenovaties in de directe woonomgeving. Bewoners kunnen initiatieven indienen voor onderhoud en inrichting van het openbaar groen. Door middel van het beschikbaar gestelde budget kunnen plannen die door de groenaannemer en bewoners worden uitgewerkt - na gemeentelijke goedkeuring- worden uitgevoerd. Het overige budget wordt met name gebruikt voor renovaties in de groene hoofdstructuren van de gemeente Leusden. Uitgangspunt voor deze renovaties is met name het Groenbeleidsplan en de oplegnotitie prioritering Groenbeleid gemeente Leusden. Eind 2019 wordt het nieuwe groenbeheerplan afgerond. Het beheerplan geeft inzicht in de manier waarop de openbare ruimte duurzaam in stand wordt gehouden. Het beschrijft de omvang en de gewenste kwaliteit van de te beheren arealen en de (financiële) middelen die daarvoor nodig zijn.

Speelvoorzieningen

Uitvoeringsplan: Speelruimteplan 2011-2021, Groot onderhoud 2016-2019, Uitvoeringsplan Spelen 2017-2025

Stand van zaken: In maart 2012 is het Speelruimteplan 2011-2021 vastgesteld. Volgens dit plan gaat de gemeente het aantal speeltoestellen verminderen om op onderhoudskosten te besparen. Als onderdeel van het Uitvoeringsplan Spelen 2017-2025 is een systematiek ontwikkeld die als leidraad dient bij het realiseren van de bezuiniging. De bij Nieuw Beleid 2017 door de raad beschikbaar gestelde geldelijke impuls van € 25.000 per jaar wordt ingezet om zo efficiënt mogelijk speeltoestellen te vervangen. In de komende jaren zullen veel verouderde speeltoestellen vervangen moeten worden. Er is echter niet altijd een duur speeltoestel nodig om kinderen uit te dagen buiten te spelen of om mensen aan te moedigen elkaar te ontmoeten. Binnen de kaders van het Uitvoeringsplan Spelen 2017-2025 zoeken we naar mogelijkheden om invulling te geven aan de wensen van inwoners. Er wordt ingezet om meerdere speelplekken per jaar op te knappen. Hiervoor zullen aannemers worden gevraagd om in te schrijven en een plan van aanpak op te stellen. Na beoordeling hiervan door de gemeente, kan dan tot uitvoering worden overgegaan.

Sporterreinen

Uitvoeringsplan: Groot onderhoud 2016-2019: meerjarenplanning Buitensportaccommodaties

Stand van zaken: In 2016 is in samenwerking met ingenieursbureau Kybys een nieuw model opgesteld voor het onderhoud van de buitensportaccommodaties. Deze nieuwe meerjarenplanning sluit nog beter aan op de praktijksituatie en in het model zijn de meest recente (kostentechnische) inzichten meegenomen. In het nieuwe model zijn alle kosten tot en met het jaar 2040 inzichtelijk gemaakt zodat duidelijk is welke financiële middelen gereserveerd dienen te worden om alle buitensportaccommodaties duurzaam in stand te houden. Voor 2020 staan kunstgrasvelden 3 en 4 van Roda'46 in de planning voor de renovatie van de toplaag. Met Roda'46 worden de mogelijkheden verkend voor de omvorming van natuurgrasveld 2 naar een (semi)kunstgrasveld. Roda'46 dient deze wens tot omvorming zelf te bekostigen.

Budgetten

Onderstaande tabel geeft inzicht in de totale kosten voor het groot onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting. De uitgaven zijn inclusief indirecte kosten en BTW, daar waar de BTW kostprijsverhogend doorwerkt in de budgetten. De budgetten zijn gebaseerd op de groot onderhoudsactualisatie 2016-2019 van de onderhoudsvoorzieningen.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Domein Leefomgeving				
- Onderhoud wegen	2.260	2.627	3.287	2.732
- Onderhoud kunstwerken en parkeerdekken	384	115	135	163
- Openbaar Groen	129	131	132	133
- Speelvoorzieningen (incl. nieuw beleid 2017)	114	115	116	116
- Waterbeheer	103	56	57	57
- Brandweergarage	69	9	92	6
- Bibliotheek	25	2	2	5
- Binnensportaccommodaties	292	130	133	60
- Buitensportaccommodaties	408	385	243	629
- Onderhoud zwembad	424	113	172	361
- Multifunctionele Accommodaties	264	117	99	122
- Aula en Toren begraafplaats	23	17	6	1
- Jeugd- jongerencentra	52	31	4	63
- Verhuurde panden	36	17	16	63
- Verkeersregelininstallaties	108	222	226	477
- Onderwijsgebouwen	0	0	0	0
	4.691	4.087	4.720	4.988
Domein Bestuur				
- Gemeentehuis	87	87	87	87
- Gemeentewerf	82	16	13	18
- Milieustraat	37	14	1	8
	206	117	101	113
Totaal budgetten groot onderhoud	4.897	4.204	4.821	5.101

Onderhoudsvoorzieningen

Het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen wordt gedekt uit diverse onderhoudsvoorzieningen. Naar huidige inzichten zijn er voor de instandhouding van de verschillende kapitaalgoederen per 1 januari 2020 de volgende bedragen beschikbaar in de (onderhouds)voorzieningen (x € 1.000):

bedragen x € 1.000

	2020
Wegbeheer, deklagen	2.594
Wegbeheer, elementen	786
Waterbeheer	204
Gebouwenbeheer	1.281
Groenbeheer	1.619
Riolering	2.906
Sportterreinen	2.299
Totaal voorzieningen per 1-1-2020	11.689

Toevoegingen aan de voorzieningen

Via de exploitatie worden jaarlijks middelen toegevoegd aan de diverse onderhoudsfondsen.

De structurele toevoeging aan de onderhoudsvoorziening (exclusief riolering) loopt in de meerjarenbegroting op naar € 3,4 miljoen in het jaar 2023. De jaarlijkse dotatie is hierbij verlaagd met € 425.000 als gevolg van de eerder vermelde technische maatregel uit de kerntakendiscussie 2013 waarbij jaarlijks minder wordt gereserveerd ten behoeve van toekomstig groot onderhoud.

Kapitaalinvesterings beleidsplan Verkeer en Vervoer

Het vigerende Beleidsplan verkeer en vervoer is gedateerd. Dat geldt ook voor het uitvoeringsprogramma dat daarop gebaseerd is. Daarom is in 2019 gestart met het opstellen van een nieuw Mobiliteitsplan. Ook dit plan krijgt een uitvoeringsprogramma waarin staat welke maatregelen nodig zijn om Leusden op langere termijn bereikbaar, leefbaar en veilig te houden. Daarbij wordt ook ingezoomd op het onderwerp duurzaamheid. Aan de hand van het nieuwe Mobiliteitsplan wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn, op welk moment en in welke volgorde deze uitgevoerd moeten worden.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- De ontsluitingswegen moeten voldoende capaciteit hebben om het verkeersaanbod te kunnen verwerken om daarmee sluipverkeer door woonwijken zoveel mogelijk te beperken;
- Voor verplaatsingen tot 15 km is de (elektrische) fiets een prima en ook nog eens gezond alternatief voor de auto;
- De technische mogelijkheden om de doorstroming te waarborgen worden geoptimaliseerd, bijvoorbeeld door een 'slimme' afstelling van verkeerslichten;
- Pas wanneer technische mogelijkheden niet toereikend zijn om de groei van het autoverkeer op te vangen, kan worden gedacht aan uitbreiding van de beschikbare capaciteit. Dit komt neer op het aanbrengen van extra asfalt;
- De mogelijkheden en toegevoegde waarde van het openbaar vervoer worden meegenomen in het Mobiliteitsplan
- De infrastructuur die nodig is om de groei van het elektrisch wagenpark te kunnen bijbenen moet snel worden uitgerold.

De uitvoeringsmaatregelen uit het nieuwe Mobiliteitsplan worden in eerste instantie gedekt vanuit de nog binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen vrij aanwendbare middelen. Hierop aanvullend is in het CUP 2018 – 2022 een extra investeringsvolume opgenomen van € 3,75 mln. (€ 0,75 mln. per jaar). Nieuwe initiatieven en projecten vanuit het Mobiliteitsplan zullen vanuit de beide dekkingsbronnen worden bekostigd. Vooruitlopend op het Mobiliteitsplan geven wij een overzicht van de projecten die inmiddels zijn opgestart of die komend jaar in gang worden gezet.

Herinrichting noordelijk deel van de Zwarteweg

In het derde kwartaal van 2020 willen we starten met de herinrichting van de Zwarteweg (gedeelte tussen Randweg en Larikslaan). Belangrijkste ingreep is de aanleg van een rotonde op de kruising Zwarteweg-Olmenlaan-Ruigeveldsdreef).

Daarbij wordt de grens van het 30 km-gebied in noordelijke richting opgeschoven. Deze komt nu tussen Randweg en de Olmenlaan te liggen. Dit betekent dat de rotonde en de aansluitende weggedeelten binnen een 30 km-gebied komen te liggen. Door deze maatregelen wordt niet alleen de verkeersveiligheid verbeterd; ook de doorstroming zal hierdoor beter zijn.

En dat is nodig omdat het nieuwe hoofdkantoor van AFAS in januari 2012 in gebruik wordt genomen. Dit kan worden gedekt uit de Reserve bovenwijkse voorzieningen.

Herinrichting Torenakkerweg

De aansluiting/kruising Torenakkerweg-Asschatterweg wordt door velen als een onoverzichtelijke en daardoor onveilige locatie ervaren. Wij zijn voornemens deze gecompliceerde aansluiting om te vormen tot een gelijkwaardige eenvoudige T-aansluiting (zonder ingewikkelde oversteekvoorzieningen voor fietsverkeer). Om dit te kunnen realiseren moet in ieder geval het noordelijk deel van de Torenakkerweg in de uitwerking worden meegenomen. Maar omdat de kwaliteit van de rijbaan en die van de vrijliggende fietspaden ook te wensen overlaat, willen wij ook het resterende deel van de Torenakkerweg herinrichten. Bedoeling is dat deze weg wordt omgevormd tot een 30 km-gebied. Dit houdt in dat de rijbaan wordt versmald, de asfaltverharding wordt vervangen door klinkers en de fietsers de rijbaan met het autoverkeer moeten delen. De vrijkomende ruimte wordt vervolgens gebruikt om dit gebied een parkachtige uitstraling te geven.

Deze werkzaamheden kunnen worden betaald uit de middelen die gereserveerd zijn voor groot onderhoud.

Fietsplan Leusden

De Leusbroekerweg is nu ook opgenomen in het regionaal fietsnetwerk van de provincie. We zijn met de provincie in overleg over een subsidie voor de aanleg van rode fietsstroken. Om uiteenlopende redenen is de

Gemeente Leusden

aanleg van een vrijliggend fietspad hier niet haalbaar. Rode fietsstroken bieden de fietsers ook bescherming en enig comfort. Wat ons betreft worden deze fietsstroken aangebracht op het hele wegvak tussen het Valleikanaal en de Arnhemseweg. Als de subsidieaanvraag wordt gehonoreerd betaalt de provincie 50 % van de kosten.

Aanvullende maatregelen Randweg

De Randweg is een van de belangrijkste ontsluitingswegen. Op sommige momenten van de dag is hier sprake van een minder soepele doorstroming. En daardoor kan het gebeuren dat de vrije doorgang op de kruising Randweg-Groene Zoom-Plesmanstraat soms geblokkeerd wordt. De belangrijkste oorzaak daarvan blijkt te liggen rond de kruising Randweg-Zwarteweg-Flankement. Daarom willen wij daar een aantal maatregelen treffen, waaronder de aanleg van een aparte rechtsafstrook op de Zwarteweg en het verwijderen van de versmalling op de Randweg zelf. Uit onderzoek is gebleken dat dit voor de korte termijn weer voldoende lucht geeft. De kosten hiervan kunnen worden gedekt uit de Reserve bovenwijkse voorzieningen.

Ook op het meest westelijk deel van de Randweg (tussen A28 en Groene Zoom) is soms sprake van filevorming. Dit speelt met name tijdens de ochtendspits. Dit probleem kan worden verminderd door een verlenging van zowel de opstelstrook richting Plesmanstraat als die van de 'rechtsaffer' richting Groene Zoom. De hiermee samenhangende kosten worden begroot op € 185.000. Ook deze uitgaaf kan uit de reserve bovenwijkse voorzieningen worden gedekt.

Paragraaf D Financiering

Treasury-functie

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) en de Treasuryverordening 2016.

Financieringsbeleid

De gemeente zet de overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen externe middelen in de vorm van projectfinanciering worden aangetrokken.

Financieringspositie

Om de financieringsbehoefte te bepalen wordt gekeken in welke mate de boekwaarde van de vaste activa en de bouwgrondexploitaties worden gefinancierd met eigen vermogen (reserves) en lang vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende leningen). Hierbij is rekening gehouden met geplande projectfinanciering voor De Korf, IKC Berkelwijk (deel 't Ronde inclusief BSO) en IKC Groenhouten. De berekening wordt in onderstaande tabel weergegeven. Uit de tabel blijkt dat er de komende jaren geen aanvullende financieringsbehoefte is.

x € 1.000	2020	2021	2022	2023
1. Financieringsbehoefte (boekwaarde)	67.772	63.202	66.670	64.381
2. Financieringsmiddelen (eigen en vreemd vermogen)	70.748	68.104	69.960	66.282
3. Financieringsbehoefte (1-/-2); overschot	-/- 2.976	-/- 4.902	-/- 3.290	-/- 1.901

Indicatoren

Om vooral de financieringsrisico's (renterisico's) te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast is met het schatkistbankieren een drempelbedrag bepaald. De provincie toetst of de gemeente aan deze normen voldoet.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een spreiding binnen de langlopende lening portefeuille te komen zodat het renterisico wordt beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

De jaarlijks verplichte aflossingen van de reeds aangetrokken leningen vallen ruim binnen de gestelde norm. De aangetrokken leningen hebben een vast afgesproken rentepercentage voor de gehele looptijd, renteherziening is hierop niet van toepassing.

Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Gemeenten mogen hun financieringsbehoeften slechts voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) financieren. In

de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar) per kwartaal de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De norm is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

De Gemeente Leusden heeft op dit moment geen schulden met een looptijd korter dan een jaar (kort geld).

Drempelbedrag schatkistbankieren

De lagere overheden zijn verplicht overtollige middelen aan te houden bij het Ministerie van Financiën (schatkist). Om het dagelijkse kasbeheer doelmatig uit te kunnen voeren is een drempelbedrag bepaald wat buiten de schatkist mag worden gehouden: een bedrag van 0,75% van het begrotingstotaal. Wij mogen in 2020 een positief rekening-courantsaldo bij de banken hebben van € 453.000; al het meerdere zal dagelijks naar de schatkist worden overgemaakt.

x € 1.000	2020	2021	2022	2023
1. Begrotingstotaal (incl. grondbedrijf)	60.341	59.380	58.694	58.824
2. Renterisiconorm 20% (van 1)	12.068	11.876	11.739	11.765
3. Verplichte aflossing leningen	641	641	641	641
4. Kasgeldlimiet 8,5% (van 1)	5.129	5.047	4.989	5.000
5. Drempelbedrag schatkistbankieren 0,75% (van 1)	453	445	440	441

Rente en beleggingsvolume

Rentebeleid

In lijn met de BBV-richtlijnen verantwoorden we in de begroting alleen de (verwachte) werkelijk te betalen en te ontvangen rente.

Op het taakveld Treasury wordt de te betalen rente over de investeringen meerjarig geraamd op basis van de aangetrokken leningen. Aan activa worden de werkelijke rentelasten van externe leningen toegerekend. In de Leusdense begroting is dit alleen het geval bij de rente van projectfinanciering (zie hierna bij 'Betaalde rente leningenportefeuille'). Voor de overige activa zijn geen leningen aangetrokken, waardoor er geen rentelasten maar alleen afschrijvingslasten worden toegerekend.

De te ontvangen rente wordt geraamd op basis van de opgestelde liquiditeitsprognose.

Betaalde rente leningenportefeuille

- De Gemeente Leusden heeft de afgelopen jaren 3 geldleningen aangetrokken voor de financiering van de projecten MFC Atria, Hart van Leusden en IKC Berkelwijk. De verplichte aflossingen en verschuldigde rentelasten zijn hieronder opgenomen. De rentelasten van deze geldleningen worden toegerekend aan de betreffende projecten.
- In de begroting 2020 is ook gerekend met een 25-jarige lening van € 300.000 voor het voorbereidingskrediet voor IKC Groenhouten per 01-01-2023 met een rentepercentage van 2%. Het daadwerkelijk aantrekken van deze lening wordt meegenomen in de totale investering voor IKC Groenhouten en is afhankelijk van het besluit over het uitvoeringskrediet, renteontwikkelingen en de beschikbaarheid van eigen financieringsmiddelen.

Aflossingen leningen

x € 1.000	2020	2021	2022	2023
2015; BNG – MFC Atria 25-jarige lening € 6 mln.	240	240	240	240
2018; BNG – Hart van Leusden 25-jarige lening € 5,7 mln.	228	228	228	228
2019; BNG – IKC Berkelwijk 25-jarige lening € 4,3 mln	173	173	173	173
25 jarige lening IKC Groenhouten-voorbereidingskrediet				12
Totaal aflossingen	641	641	641	653

Rentelast leningen

x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Rente BNG – MFC Atria lening € 6 mln. 1,705%	84	80	76	72
Rente BNG – Hart van Leusden lening € 5,7 mln. 1,455%	76	73	70	66
Rente BNG – IKC Berkelwijk lening € 4,3 mln 1,278%	53	51	49	47
Rente lening IKC Groenhouten (raming 2%)-voorbereidingskrediet				6
Totaal rente	213	204	195	191

Rentevisie

De rente blijft dalen en lijkt maar geen bodem te vinden. In het rentebesluit van eind juli 2019 benadrukte de Europese Centrale Bank (ECB) dat de eurozone een 'significante monetaire stimulus' nodig heeft. De ECB verklaarde dat de rente zolang als nodig is zal blijven op het huidige lage niveau, en voegde hieraan toe dat een nog lager niveau van de rente niet wordt uitgesloten. Ook sluit de ECB een hernieuwd opkoopprogramma van obligaties niet uit, mocht dat nodig zijn om de economie en inflatie verder aan te jagen.

Voorlopig verwachten wij dan ook geen belangrijke rentestijgingen.

Korte rente begin september 2019 : 6-maands rente -/- 0,44% (sept 2018 -/- 0,27%)

Lange rente begin september 2019: 10-jaars rente -/- 0,28% (sept 2018 0,48%)

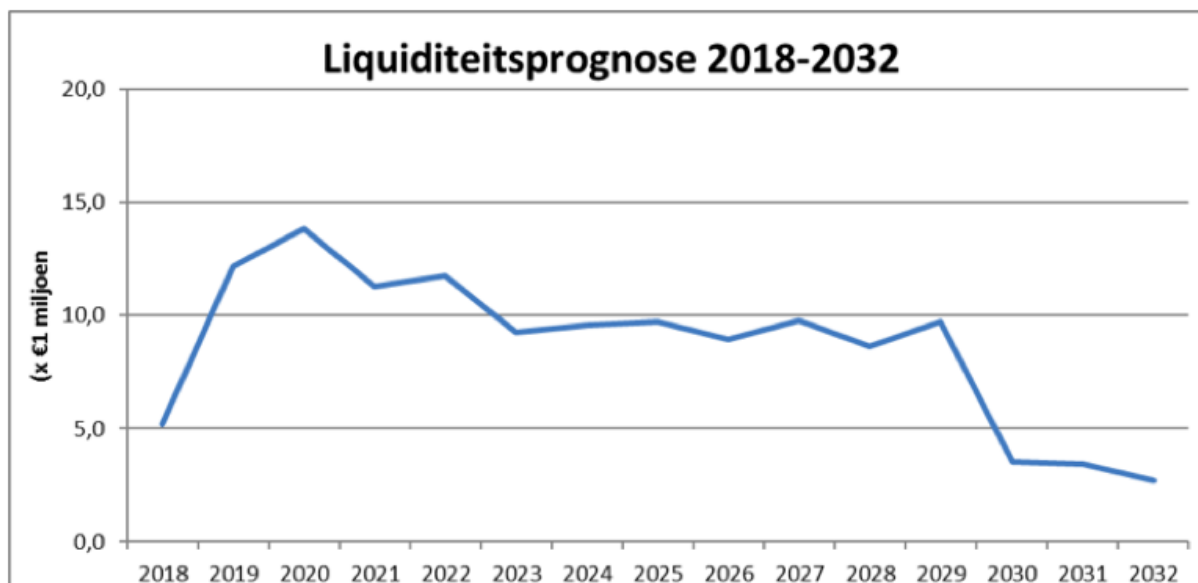
Bij de invoering van schatkistbankieren gingen we uit van een structureel rendement van 1%. Door de rendementsontwikkelingen staat dit uitgangspunt onder druk, zeker voor de korte termijn. Wat betreft de rentebaten gaan we in de begroting 2020, net als in de voorgaande jaren uit van een rendement van 0,5%. Dit is conform de Kaderbrief 2019. In meerjarenperspectief handhaven we het rendement op 1%.

Liquiditeitsprognose en projectfinanciering (aantrekken geldlening)

Uitgaande van de investeringsplanning maken we een liquiditeitsprognose waarmee, op basis van het gekozen rendement, een opbrengstraming in de begroting wordt opgenomen. Het belang van de liquiditeitsprognose is toegenomen omdat we geen bespaarde rente meer rekenen over onze reserves. Er valt dus geen last (de bespaarde rente) meer vrij in onze begroting indien een reserve wordt aangewend om een investering te dekken. Er is alleen sprake van een wegvallende renteopbrengst. Daarom is het van belang dat elke investering wordt opgenomen in de liquiditeitsprognose en de planning regelmatig wordt bijgesteld.

Op basis van de door de raad genomen besluiten over investeringen en andere geplande investeringen is de liquiditeitsprognose geactualiseerd. Hierin is gerekend met het aantrekken van externe projectfinanciering voor de volgende geplande projecten:

- De Korf € 4,0 miljoen (volgens raming 2020)
- IKC Berkelwijk – deel 't Ronde incl BSO € 3,0 miljoen (volgens raming 2020)
- IKC Groenhouten € 5,1 miljoen totaal (volgens raming 2022)

Liquiditeitsprognose 2018-2032 inclusief geplande externe projectfinanciering

Beleggingsvolume en –opbrengst

Het totaal aan liquide middelen bij schatkist en banken bedraagt per ultimo 2020 naar verwachting € 13,8 miljoen. In de begroting 2020 wordt uitgegaan van een beleggingsopbrengst van € 69.000. Gerelateerd aan het beleggingsvolume van € 13,8 miljoen is dit een verwacht rendement van 0,5%.

x € 1.000	2020	2021	2022	2023
1. Beleggingsvolume	13.800	11.300	11.700	9.300
2. Rendement	0,5 %	1 %	1 %	1 %
3. Beleggingsopbrengst	69	113	117	93

Beleggingsstrategie

Op basis van liquiditeitsprognose en rentevisie worden geen overtollige liquide middelen voor korte of (middel)lange termijnen in deposito bij de Staat (schatkist) weggezet.

Renteschema

In onderstaand schema wordt uiteen gezet hoe de rentetoerekening in de begroting 2020 plaatsvindt:

a.	externe rentelasten over korte en lange financiering	214.000
b.	externe rentebaten - beleggingsopbrengst	69.000
	minder rentebaten door financiering van CUP uitgaven	-8.100
	Saldo rente lasten en rentebaten	€ 153.100
c1.	rente die aan grondexploitatie wordt doorberekend	0
c2.	rente van projectfinanciering die aan betreffende taakvelden moet worden doorberekend	214.000
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	60.900
d1	rente over eigen vermogen	-
d2	rente over voorzieningen	-
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 60.900
e	aan taakvelden toegerekende rente	-
	Positief renteresultaat op het taakveld treasury	€ 60.900

De externe rente lasten (a.) betreffen de rentelasten van de leningen die zijn aangetrokken voor de financiering van de projecten MFC Atria, Hart van Leusden en IKC Berkelwijk. Dit betreft projectfinanciering die wordt toegerekend aan de betreffende taakvelden (c2). Aangezien Leusden geen andere leningen heeft wordt er geen rente doorberekend aan de grondexploitaties (c1) en ook niet aan de overige taakvelden (e). Conform het vernieuwde rentebeleid wordt er geen rente meer berekend over reserves en voorzieningen.

Overig

Starters- en Duurzaamheidsleningen

Gemeente Leusden

De gemeente Leusden heeft voor startersleningen € 701.700 beschikbaar gesteld. Dit bedrag bestaat uit een 1e tranche van € 159.000 welke in 2007 beschikbaar is gesteld, een 2e tranche van € 392.700 in 2009 en een 3e jaarschijf van € 150.000 in 2014. Deze bedragen zijn zogenaamd 'eeuwig' revolverend; rente en aflossing worden opnieuw beleend totdat de raad besluit dat de middelen terug moeten vloeien naar de gemeente.

Voor duurzaamheidsleningen is in 2010 € 75.000 beschikbaar gesteld (eeuwig revolverend). Deze leningen zijn in 2011 met € 125.000 uitgebreid (tot totaal € 200.000) en waren revolverend tot 2016. Bij behandeling van de kaderbrief 2017 is besloten deze leningen met € 200.000 verder uit te breiden (tot totaal € 400.000) en het totale bedrag revolverend te maken t/m 2030 (looptijd van de duurzaamheidsagenda).

Garantstelling geldleningen

De gemeente Leusden heeft zich door de jaren heen garant gesteld voor geldleningen die diverse stichtingen en verenigingen hebben aangetrokken. Per 1 januari 2020 zijn er tien lopende gemeentegaranties met een geborgd volume van afgerond € 2,5 miljoen. De meest omvangrijke borgstelling - qua bedrag - werd in 2018 verstrekt aan de Vereniging van Eigenaren van bewoners in het Hoofdcentrum in Leusden, voor een lening van € 1,7 miljoen in verband met het renoveren en verduurzamen van 97 woningen in de Hamershof. In 2019 is er een nieuwe garantie bijgekomen. Deze is verstrekt aan LTV Lockhorst voor een lening van € 150.000 die o.a. gebruikt is voor de vervanging van de blaashal. Bij deze garantie heeft de Stichting Waarborgfonds Sport zich ten opzichte van de gemeente voor 50% mede borg gesteld.

Achtervang sociale woningbouw

De leningen van in Leusden werkzame woningbouwcorporaties worden in eerste aanleg geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). In totaal gaat het om een leningsbedrag van € 105 miljoen. De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervangpositie in het WSW, en staat daardoor op indirecte wijze garant.

Eigen woningbezit

De Nationale Hypotheekgarantie is een borgstellingsinstrument dat wordt uitgevoerd door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Per 2011 is de achtervangpositie van de gemeente Leusden in het WEW beëindigd voor nieuwe hypotheekgaranties. Sindsdien neemt het Rijk de volledige achtervang voor nieuwe hypotheekgaranties op zich. Voor de tot en met 2010 verstrekte, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. In Leusden gaat het om 733 hypotheekgaranties van in totaal € 135 miljoen.

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Doel en inleiding

De gemeente is er voor haar inwoners. Voor de samenleving “Leusden” betekent dat veel organiseren en veel regelen. Dat zien we terug in de taken (bijvoorbeeld ophalen huisvuil), de verantwoordelijkheden (bijvoorbeeld sociale zorg) en de (nieuwe) doelstellingen op de programma's voor dat jaar. Om al die taken uit te kunnen voeren en om onze plannen en ambities te realiseren is het van belang dat de organisatie goed is toegerust. Daarvoor is een goede bedrijfsvoering nodig.

Bedrijfsvoering gaat over mensen, middelen en mogelijkheden om de gemeente goed te laten functioneren en over de randvoorwaarden die onze ambities, plannen en voornemens helpen realiseren. Onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn: personeel, organisatie, automatisering, huisvesting, financiën enzovoorts.

De paragraaf bedrijfsvoering geeft op hoofdlijnen inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering in onze gemeente voor het jaar 2020.

Beleidskaders

Voor beleid van de bedrijfsvoering geldt een aantal kaders:

- Informatieplan
- Vernieuwing P&C

Bedrijfsvoering 2020 : “inzet op het uitwerken van nieuwe ontwikkelingen”

In de Kaderbrief 2020 bent u geïnformeerd over de zorgen die wij hebben als het gaat om een aantal ontwikkelingen in de organisatie, zoals het hoge ziekteverzuim, de ervaren werkdruk en de verminderde integraliteit. In de zomer zijn deze ontwikkelingen nader onderzocht en in september is een analyse gemaakt. Op basis van deze analyse worden ontwikkelingen geformuleerd. Deze ontwikkelingen zullen in 2020 worden uitgewerkt.

Personeel en organisatie

Organisatiedoelstellingen

De wereld van nu is niet meer te vergelijken met de wereld van enkele jaren geleden. Ook als gemeentelijke dienstverlener staan we niet stil. We willen een wendbare en flexibele organisatie zijn die voorbereid is op de toekomst en kan inspelen op veranderingen. De continue doorontwikkeling van Samenleving Voorop is voor ons leidend. Dit komt tot uiting in de nieuwe missie Samen Vooruit. In 2020 geven we hier concreet invulling en uitvoering aan.

Kengetallen organisatie

BBV indicatoren bedrijfsvoering

Naast de verplichten BBV indicatoren die zijn opgenomen op waarstaatjegemeente.nl zijn er ook vijf indicatoren voor het onderdeel bestuur en organisatie die door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden. De indicator voor de overhead hebben wij opgenomen bij het onderdeel overhead. De overige vier indicatoren zijn hieronder opgenomen:

Indicator	Eenheid	Leusden 2020
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,625
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,492
Externe inhuur	Kosten externe inhuur als % van totale loonsom	6,92%
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 465,69

Het verschil tussen formatie en bezetting betreft voornamelijk een verschil ten gevolge van vacatures.

Sturing en verantwoording

Bestuurlijke planning en control

In 2019 is start gemaakt om samen met de raadswerkgroep Financiële Verantwoording de bestaande Planning & Control instrumenten te evalueren. De Kaderbrief en Voorjaarsnota zijn langs criteria als inzichtelijkheid, heldere keuzes en besluiten, hoofd- bijzaken gelegd. In een vervolgssessie komen de andere P&C instrumenten aan bod. De evaluatie moet leiden tot een effectievere en efficiëntere inzet van de instrumenten. Instrumenten die beter scoren op transparantie, inzichtelijkheid en leesbaarheid. Doel is de verbeteringen in de cyclus van de begroting 2021 in te voeren.

Om de transparantie en het inzicht te verbeteren is het CUP 2018-2022 ook opgenomen dat er een monitoringsinstrument moet worden ontwikkeld dat actuele informatie over de financiële positie verschaft. Hiermee kan de grip op de gemeentefinanciën worden verstevigd. In het najaar 2019 gaan we met deze opdracht aan de slag. Hierbij zien we overigens een sterke link naar het proces van de evaluatie van de P&C-instrumenten.

De digitale begroting heeft in 2019 een update gekregen. Diverse wensen van de raad zoals een verbeterde zoekfunctie en verbeterde navigatie zijn gehonoreerd. Dit komt de leesbaarheid van onze instrumenten ten goede. Ook in 2020 blijven we inzetten op verbetering van de begrotingsapp. Eén van de ontwikkelingen waar de leverancier mee bezig is, is de mogelijkheid om notities vast te leggen in de begrotingsapp. Een belangrijke stap in het gebruik van de app tijdens de bestuurlijke behandeling.

Intergemeentelijke samenwerking bedrijfsvoering

Algemeen

Per 1 januari 2017 werken de gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten samen op het gebied van bedrijfsvoering. De samenwerking is aangegaan omdat er voordelen en resultaten kunnen worden behaald op de zogenaamde 4K's:

- een betere kwaliteit van dienstverlening;
- een minder kwetsbare positie bij een toenemend takenpakket en de eisen die daaraan gesteld worden;
- een kostenbesparing door gezamenlijke inkoop, standaardisatie en harmonisatie van werkzaamheden;
- een grotere kans voor het personeel in (door-) ontwikkeling en breedte en diepte in het takenpakket.

Samenwerking vindt plaats op de volgende taakvelden Financiën, Informatisering/automatisering, P&O en Juridisch.

Financiën

De samenwerking op het taakveld financiën heeft zich tot nu toe voornamelijk gericht op de administratie. We werken met één rekeningschema in een gezamenlijke financiële applicatie waardoor we beter in staat zijn om processen te harmoniseren en de financiële administratie gezamenlijk uit te voeren. De applicatie draait inmiddels voor de vier gemeenten in de cloud. Vanaf april 2019 is het voor de BNLP gemeenten mogelijk om e-facturen te verwerken.

Ook op andere financiële taken wordt de samenwerking gezocht waarbij op dit moment veel wordt ingezet op kennisdeling waardoor de kwaliteit wordt verhoogd. De focus binnen het taakveld moet van werken voor één gemeente naar werken voor vier gemeenten. Concrete resultaten die in 2020 moeten worden behaald zijn:

- Uitvoering geven aan het gezamenlijke interne controle plan waarbij reviews en controles bij elkaar worden uitgevoerd
- Financiële administratie op orde houden
- Samenstellen P&C producten op elkaar afstemmen en processen waar mogelijk harmoniseren
- Beleidsontwikkelingen en wetgeving die van invloed is op het financiële beleid en beheer gezamenlijk oppakken

Informatisering en automatisering

Informatievoorziening

De transformatie van de digitaliserende samenleving is door de snelle technologische ontwikkelingen een proces waarbij de verwachtingen van de gemeentelijke dienstverlening en informatievoorziening ook snel veranderen. Digitalisering vereist een gemeentelijke organisatie die daarop inspeelt en de digitale dienstverlening aan de inwoners en ondernemers optimaal inricht. Dit vraagt om een goede basis, dat wil zeggen een ICT-infrastructuur en informatievoorziening die het gevraagde kan leveren. Dit gaan wij steeds meer gezamenlijk in BLNP verband oppakken (zie onderdeel intergemeentelijke samenwerking bedrijfsvoering). Daartoe wordt het herziene BLNP Informatieplan opgesteld en zullen o.a. onderstaande lokale en gezamenlijke projecten daar deel van uitmaken.

Het zijn o.a. de volgende projecten:

Gemeente Leusden

1. Implementatie van een digitaal loket voor de Omgevingswet.
2. Formaliseren beheer en inrichting Basisregistratie Ondergrond(BRO).
3. Starten met inrichten datagedreven werken.
4. Basisregistratie Grootchalige Topografie(BGT) uitfasen bij de gemeente Barneveld en onderbrengen bij een marktpartij.
5. Doorontwikkeling professionalisering i-organisatie en i-voorziening.

Gegevensbescherming / Privacy

De gemeenten Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten (BLNP) zijn in 2018 gestart met de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De vier gemeenten werken hierbij nauw samen op basis van een BLNP-breed door de vier colleges vast te stellen privacybeleid, waaraan een governancestructuur is gekoppeld.

Door middel van risico gebaseerd werken is er een jaarplanning opgesteld om de bescherming van persoonsgegevens te borgen. Zo zijn we bezig met het opstellen van diverse protocollen, zoals voor de rechten van betrokkenen, het uitvoeren van een gegevens-beschermings-effectbeoordeling (PIA) en melding datalekken. Verder hanteren we de standaard verwerkersovereenkomst en hebben we verschillende PIA's uitgevoerd. In 2020 zetten we de acties voort om de AVG te borgen en bewustwording onder medewerkers te vergroten.

ENSIA en informatieveiligheid

Door de toenemende digitalisering wordt zorgvuldig omgaan met gegevens van burgers en organisaties steeds belangrijker. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid voor Gemeenten, Rijk, Waterschappen en Provincies. Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid.

Binnen BLNP werken we op het thema informatieveiligheid zo veel mogelijk samen. Samen bereiden wij de overgang naar de BIO voor. Volgens het communicatieplan voeren wij diverse acties uit om de kennis en bewustzijn van medewerkers te vergroten. Het gedrag van de mens is bepalend voor het borgen van informatieveiligheid. Tevens laten we een penetratietest uitvoeren op ons gemeentelijk netwerk voor het oplossen van eventuele technische kwetsbaarheden. Ook in 2020 leggen we verantwoording af over de kwaliteit van onze informatieveiligheid via de verplichte Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

Personeel en Organisatie

Ook in 2020 wordt op het taakveld HRM de samenwerking in BLNP voortgezet. De invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, zit in in het 1e kwartaal 2020 in de afrondende fase. We zijn voornemens het project harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden vorm en inhoud te geven. In eerste aanleg zal het project zich concentreren op de harmonisatie van die regelingen met een financiële component, met de intentie om de geharmoniseerde regelingen met ingang van 1 januari 2021 te gaan invoeren en uitvoeren.

Het in 2019 uitgestelde project aanbesteding van de Arbodienstverlening zal weer worden opgepakt in 2020, leidend tot één Arbodienstverlener voor de 4 deelnemende gemeenten per 01-01-2021.

Ook het huidige project doorontwikkeling Personeel- en Salarisadministratie zal een nieuwe fase in gaan. Intensiever dan nu zal er vanuit de gastheergemeente gewerkt gaan worden onder het mom van één workload, één team, één locatie en één (aan)sturing. Tegelijkertijd zal de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten op het huidige niveau moeten blijven. De wijze waarop de dienstverlening wordt aangeboden is wel onderwerp van gesprek tussen de deelnemende gemeenten.

Eveneens zal er onderzocht worden wat de huidige functiewaarderingsmethodieken zijn binnen de deelnemende gemeente, hoe de opzet is van de afzonderlijke functiehuisen en er zal een advies gegeven worden of en welke functiewaarderingsmethodiek gehanteerd zal kunnen gaan worden in BLNP-verband.

Juridisch

Ieder vakgebied/team binnen BLNP voert een aantal vast omschreven taken uit voor de vier gemeenten. Deze zijn beschreven in de Regeling zonder meer BLNP. Het team Juridische Zaken voert de volgende werkzaamheden uit:

- Juridische advisering
 - advisering aan bestuurders en ambtenaren, hierbij wordt gebruik gemaakt van een digitale applicatie waarin het team benaderd kan worden en waarin een kennisbank wordt opgebouwd
 - coördinatie WOB verzoeken
 - ondersteuning bij behandeling van klachten en contact met de gezamenlijke gemeentelijke ombudsman voor Bunschoten, Nijkerk en Putten

- coördinatie inzet externe juridische capaciteit (huisadvocaat) waar nodig
- Secretariaat commissie bezwaarschriften
 - Het voeren van het secretariaat en de behandeling van bezwaarschriften
- Juridische kwaliteitszorg
Op basis van een jaarplan worden activiteiten uitgevoerd gericht op het verhogen van de juridisch kwaliteit van producten en werkzaamheden voor de vier gemeenten. Voor het jaarplan wordt input opgehaald bij de burgemeesters en secretarissen. De activiteiten bestaan onder meer uit het geven van cursussen, organiseren van expertmeetings, ontwikkelen van handreikingen en het uitvoeren van onderwerp gerichte audits.

De werkzaamheden genoemd onder 1. en 2. zijn grotendeels niet planbaar en afhankelijk van het aanbod.

Lasten en baten bedrijfsvoering

Totale apparaatskosten 2020			€ 14.146.200		
Primaire proces	Domein	Personeel	ICT	Huisvesting	Inhuur
	1. Bestuur	€ 1.302.600	€ 51.900		€ 38.500
	2. Leefomgeving	€ 1.970.900	€ 25.400	€ 49.700	€ 40.000
	3. Samenleving	€ 1.257.500	€ 98.700		€ 20.000
	4. Ruimte	€ 1.863.700	€ 92.000		€ 212.250
		€ 6.394.700	€ 268.000	€ 49.700	€ 310.750
	Totale kosten primaire proces		€ 7.023.150		
Overhead	voor specificatie van de kosten zie domein Overhead				
	Totale kosten overhead		€ 7.123.050		

Apparaatskosten zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van onder andere personeel, organisatie, automatisering (ICT), huisvesting, externe inhuur en dergelijke voor de uitvoering van organisatorische taken. Het zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. In bovenstaande tabel staan de totale apparaatskosten vermeld. Hierin is een onderverdeling gemaakt van kosten voor het primaire proces en de overhead. De kosten van de overhead worden toegelicht bij het betreffende onderdeel binnen de begroting. De kosten van het primaire proces zijn verdeeld over de domeinen.

De totale apparaatskosten zijn met € 313.000 gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Binnen het primaire proces is de kostenstijging € 187.000 voor de overhead is dit € 126.000.

Apparaatskosten	2019	2020	Vershil
Primaire proces	€ 6.835.966	€ 7.023.150	€ -187.184
Overhead	€ 6.997.185	€ 7.123.050	€ -125.865
Totaal	€ 13.833.151	€ 14.146.200	€ -313.049

Binnen het primaire proces wordt de kostenstijging met name veroorzaakt door hogere ICT en personeelskosten in het domein Samenleving. Met vaststelling van het beleidskader sociaal domein 2019-2022 is het budget voor monitoring/ICT sociaal domein structureel verhoogd met € 100.000. Daarnaast is het beschikbare ICT budget sociaal domein ad. € 62.000 binnen de begroting verschoven van het uitvoeringsbudget naar de apparaatskosten. De kostenstijging binnen de overhead wordt met name veroorzaakt door hogere personeelskosten die in de vorige begroting stonden geraamd op een stelpost.

De totale externe inhuur in 2020 bedraagt € 742.000. Hiervan is € 310.000 voor inzet binnen het primaire proces en betreft € 430.000 inzet vanuit de overhead. In totaal zijn de inhuurkosten € 380.000 hoger ten opzichte van

Gemeente Leusden

voorgaand jaar. Dit is een stijging van 3,58 %. De inzet binnen het primaire proces is voor € 212.000 binnen het domein Ruimte. In dit domein zijn ook de projecten van het Grondbedrijf opgenomen. De inzet is volledig voor deze projecten en daarmee toe te rekenen aan deze projecten.

Bij de overhead was voorzien dat door vaste formatie flexibel in te zetten minder externe inhuur benodigd zou zijn, echter door diverse capaciteitsknelpunten is externe inhuur nog benodigd. Hierdoor vindt een budgettair neutrale verschuiving plaats van € 408.000 van formatie naar externe inhuur.

Paragraaf F Verbonden Partijen

Algemeen

Belang van samenwerken met andere partners

De gemeente Leusden wil beoogde doelen uit kadernota's en programmabegrotingen optimaal realiseren. Een optimale borging van het publieke belang is daarbij essentieel. Soms realiseert de gemeente daarbij zelfstandig taken en resultaten, en in andere gevallen zoekt ze samenwerking met derden (bijvoorbeeld andere gemeenten), of belegt de uitvoering extern via subsidiëring of inkoop.

Een specifieke vorm van externe uitvoering is de verbonden partij. Soms volgt dit uit wetgeving, bijvoorbeeld bij de Veiligheidsregio's en de Regionale Uitvoeringsdiensten. Soms nopen de ontwikkelingen van schaalvergroting en nieuwe gemeentelijke taken tot regionale samenwerking voor de uitvoering van deze taken.

Financieel en bestuurlijk belang verbonden partijen

Verbonden partijen zijn derde rechtspersonen waarin de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Dit betreft enerzijds de publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen en anderzijds privaatrechtelijke deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen.

Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of wanneer de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Als de financiële relatie alleen bestaat uit gemeentelijke bijdragen in de vorm van inkomens- of vermogensoverdrachten zoals een subsidie, dan is er geen sprake van een financieel belang. Deze relaties zijn daarom niet in deze paragraaf opgenomen.

Rol en taak verbonden partijen

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de (beleids)programma's. De functie van deze paragraaf verbonden partijen is om hier inzicht in te bieden.

Lokale en regionale sturing op Verbonden Partijen

Het laten uitvoeren van gemeentelijke taken door Verbonden Partijen heeft het risico dat de democratische controle niet optimaal is. Bij de realisering van beoogde gemeentelijke doelen is een optimale borging van het publieke belang echter essentieel. Sinds 2015 is (op initiatief van de Leusdense raad) daarom een regionale werkwijze voor de sturing en controle op verbonden partijen van kracht. Deze werkwijze is ook beschreven in de Nota Verbonden Partijen (2013). De werkwijze is in 2014 regionaal opgenomen in het Manifest Verbonden Partijen, dat is ondertekend door 10 gemeenteraden uit de regio Zuid-Oost Utrecht. De werkwijze haakt in op de aangescherpte Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) 2015. Krachtens de Wgr dienen verbonden partijen jaarlijks vóór 15 april een kadernota met algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de raad aan te bieden. Dit is vooral van groot belang bij voorgenomen inhoudelijke of financiële wijzigingen. In de regionale werkwijze worden de verbonden partijen verzocht hun kadernota uiterlijk op 31 januari in te dienen, zodat de raad nog een zienswijze op voorgestelde wijzigingen kan indienen vóórdat het AB van de verbonden partij de concept-begroting vaststelt. Zo wordt het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus geplaatst.

De raad heeft per verbonden partij twee "rapporteurs" benoemd. Zij volgen namens de hele raad de ontwikkelingen bij de verbonden partij nauwgezet en informeren de raadsfracties.

Gemeentelijk vindt geregeld overleg plaats tussen de accounthouders (beleidsadviseurs), de financiële adviseurs en de procescoördinator Verbonden Partijen. Zij toetsen het vastgestelde afsprakenkader rondom sturing en controle aan de praktijk en bespreekt nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De gemeente monitort de verbonden partijen door het beoordelen van management- en bestuursrapportages en de begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Het college rapporteert de raad gedurende het jaar in de P&C-documenten over relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen, nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken.

Het Coalitieakkoord 2018-2022 en de Nota Verbonden Partijen zijn daarbij kaders.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen 2020

Naam verbonden partij	Programma begroting	Juridische rechtsvorm	Bijdrage 2019 (begroting)	Bijdrage 2020 (begroting)
1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Bestuur	Gemeenschappelijke regeling	€ 1.506.000	€ 1.550.000
2. GGD regio Utrecht (GGDrU)	Bestuur en Samenleving	Gemeenschappelijke regeling	€ 975.000	€ 1.003.363
3. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)	Leefomgeving	Gemeenschappelijke regeling	€ 742.166	€ 763.355
4. GBLT (belastingen)	Bestuur	Gemeenschappelijke regeling	€ 416.000	€ 463.000
5. Regionale uitvoeringsdienst (RUD)	Bestuur en Leefomgeving	Gemeenschappelijke regeling	€ 301.000	€ 338.000
6. Reg. Werkvoorziening Amersfoort e.o.	Samenleving	Gemeenschappelijke regeling	€ 247.000	€ 231.000
7. Amfors Holding BV	Samenleving	Vennootschap (BV)	€ 0	€ 0
8. Inkoopbureau Midden Nederland	Bestuur	Stichting	€ 89.914	€ 86.456
9. Samenwerking Bedrijfsvoering BLNP	Bestuur	Regeling zonder meer	€ 0	€ 0
10. Vitens	Bestuur	Vennootschap (NV)	€ 0	€ 0
TOTAAL BIJDRAGEN 2020			€ 4.277.080	€ 4.435.174

Financieel belang

In totaal zal in 2020 door Leusden een deelnemersbijdrage aan de verbonden partijen van € 4,4 miljoen worden betaald. Dit is circa 7,4 % van de totale gemeentebegroting. Het grootste deel van deze bijdrage is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van het aantal inwoners of woningen.

Het financiële belang van de gemeente Leusden in de verschillende Verbonden Partijen varieert tussen 0,5% en 8%, afhankelijk van het aantal en de omvang van de andere deelnemers in een Verbonden Partij.

Coalitieakkoord 2018-2022

In 2018 is een nieuw Coalitieakkoord opgesteld. In het coalitieakkoord 2018-2022 zetten we, waar dat bewezen de best denkbare vorm is, ook in de regio in op samenwerking en partnerschap. We zoeken op alle mogelijke terreinen naar schaalvoordeel en we willen samen werken om de efficiency en innovatie van beleid en uitvoering te verbeteren. Onze eigen effectief gebleken werkmethode (best practices) delen wij met onze partners in en buiten de regio.

Gegevens en ontwikkelingen per verbonden partij

1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Eenheid Midden Nederland is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Burgemeester G.J. Bouwmeester
<i>Doel deelname:</i>	Uitvoering brandweezorg, organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij rampen en noodhulpverlening in de regio Utrecht.
<i>Openbaar belang:</i>	Adequate brandweezorg, rampen- en crisisbestrijding.

	
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Alle burgemeesters van de 26 Utrechtse gemeenten hebben zitting in het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Geen actuele ontwikkelingen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 1.550.000
<i>Financieel belang:</i>	Jaarlijkse inwonersbijdrage op basis van verhoudingen van budgetten binnen het gemeentefonds, de zgn. "ijkpuntscores".
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	1,91%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 0, i.c. sluitende begroting na bijdragen deelnemende gemeenten
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 9.684.000, incl. nog te bestemmen resultaat (eind 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 49.192 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Frictie- en ontvlechtingskosten die door de overgang naar een landelijke meldkamer achterblijven bij de VRU. Formatie en/of frictiekosten door de komst van de Omgevingswet. Financiële consequenties Invoering WNRA nog onzeker.

2. GGD regio Utrecht (GGDrU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zeist
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke Regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder P. Kiel.

<i>Doel deelname:</i>	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeente op het gebied van openbare gezondheidszorg. De dienst voert wettelijke "basistaken" en op lokaal beleid gebaseerde "keuzetaken" uit.
<i>Openbaar belang:</i>	Invulling geven aan de wettelijke rol bij crises en rampen. Bevorderen van een goede basisgezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de inwoners, onder meer door preventie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en (met uitzondering van gemeente Utrecht) ook in de bestuurscommissie. Het AB benoemt het DB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

De bestuursagenda 2019-2023 legt inhoudelijke accenten op de werkzaamheden die we vanuit onze maatschappelijke opgave (zoals uit de Wet publieke gezondheid) doen. De inhoudelijke prioriteiten zijn gericht op gezond opgroeien, gezonde leefomgeving, positieve gezondheid en eigentijds besturen.

De uitvoering van de acties uit het actieprogramma worden uitgevoerd binnen het bestaande financiële kader van GGDrU. De acties worden namelijk deels opgepakt door slimme inzet en herschikking van reguliere taken binnen de bestaande begroting en deels via maatwerkafspraken met die gemeenten die specifieke ambities delen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 1.003.363
<i>Financieel belang:</i>	De kosten van de wettelijke basistaken worden bij alle deelnemers in rekening gebracht; keuzetaken/maatwerk alleen bij de gemeenten waarvoor de taken zijn uitgevoerd. Een voordelig of nadelig saldo over het begrotingsjaar wordt over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van het aantal inwoners per 1 januari van dat jaar.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	ca 2,7%
<i>Financieel resultaat VP:</i>	-/- € 336.000 dekking vanuit het Eigen Vermogen
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 2.756.000 (stand ultimo 2020)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 13.185.000 (stand ultimo 2020)

<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De verhouding tussen de vaste (inwoner)bijdrage en de maatwerk- opbrengsten moet zodanig zijn, dat de GGDrU in de financieringsstructuur een eventuele daling van maatwerkinkomsten zelf kan opvangen. Afwentelen overhead als gevolg van bezuinigingen op overige deelnemers.
---	---

3. Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Soest
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder E. van Beurden.
<i>Doel deelname:</i>	Zorgdragen voor een goede, reguliere en milieuverantwoorde verwijdering van door de Utrechtse gemeenten ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen.
<i>Openbaar belang:</i>	Zorgen voor overslag, transport en hoogwaardige verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen; de contractvorming en het - beheer hiertoe; monitoring van de samenstelling van het huishoudelijk restafval; Advisering en communicatieve (campagnes) en beleidsmatige ondersteuning van de deelnemende gemeenten.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Het AB bestaat uit één lid uit elke gemeente.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

AVU werkt samen met Circulus-Berkel en ROVA in "CirkelWaarde", een samenwerking waarmee de drie organisaties de circulaire economie, - met name op het gebied van de circulaire verwerking van grondstoffen uit het afval -, willen stimuleren.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2019:</i>	€ 763.355
<i>Financieel belang:</i>	Baten en lasten worden 100% aan de deelnemers doorberekend. De GR heeft een 100% belang in de NV Afvalverwijdering Utrecht (en is zo hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele omzetbelastingsschulden van de NV), en een minderheidsbelang in de NV Rova Holding.

<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	2,2%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 0
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 648.556 (eind 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 13.844.156 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Normale bedrijfsrisico's zoals rente-, krediet-, debiteuren- en investeringsrisico's

4. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zwolle
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Vijf waterschappen en zes gemeenten, te weten Bunschoten, Dalfsen, Dronten, Nijkerk, Leusden en Zwolle.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder W. Vos
<i>Doel deelname:</i>	Een efficiënte en effectieve heffing en invordering van gemeentelijke belastingen (en waterschapsbelastingen) en uitvoering van WOZ-taken op een hoog kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten.
<i>Openbaar belang:</i>	Juiste en klantgerichte uitvoering van gemeentelijke belastingverordening en kwijtscheldingsregels en waardering onroerende zaken.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemer heeft met één bestuurslid zitting in het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Met de deelnemers vindt een oriëntatie op de strategie plaats. Voorstellen die vanuit dat proces komen zullen worden verwerkt in de Kadernotitie 2021.

<i>Programma in gemeentebegroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerking
--	---

<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 463.000
<i>Financieel belang:</i>	De grondslagen voor de gemeentelijke bijdrage zijn ontleend aan de Basisregistratie Personen en de WOZ-basisregistratie (aantallen inwoners en WOZ-objecten).
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	2,4%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 1.460.000
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0 (eind 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 4.282.000 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Geen bijzondere risico's. GBLT beschikt in principe niet over eigen (weerstand-)vermogen. Financiële resultaten worden verrekend met de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

5. Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling gevestigd te Utrecht
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht, Woudenberg, alsmede de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder E. van Beurden
<i>Doel deelname:</i>	Uitvoeren van milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving voor de deelnemende gemeenten
<i>Openbaar belang:</i>	Het behartigen van de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het zorgdragen van een goede, klantvriendelijke en efficiënte uitvoering van de opgedragen milieutaken.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemende gemeente heeft een zetel in het Algemeen Bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

De RUD Utrecht is per 2018 overgegaan op een systematiek van output financiering. De gemeente Leusden heeft een op deze systematiek gebaseerd nieuwe dienstverleningsovereenkomst 2018-2021 met de RUD Utrecht gesloten. De dienstverleningsovereenkomst moet worden aangevuld, omdat de RUD Utrecht vanaf 2020 een aantal asbesttaken voor de gemeente gaat uitvoeren.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 338.000
<i>Financieel belang:</i>	De gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit een vaste bijdrage in de overhead (o.b.v. aandeel in de RUD) en variabele kosten op basis van de dienstverleningsovereenkomst. Afrekening vindt voor het variabele deel plaats op basis van de werkelijke productie.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	2,4%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€11.000
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 1.117.000 (eind 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 2.262.000 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Outputfinanciering (productie, kengetallen en innovatie), ziekteverzuim, bedrijfsvoering.

6. Regionale werkvoorziening Amersfoort e.o. (RWA)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder P. Kiel
<i>Doel deelname:</i>	Het uitvoeren van alle gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.
<i>Openbaar belang:</i>	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.

	
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemende gemeente is in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Werk en inkomen.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

De transitie naar een mensontwikkelbedrijf is in volle gang, waarbij de focus is komen te liggen op het realiseren van passend werk voor alle SW-medewerkers. De vergrijzing van het personeelsbestand betekent een toename van de ondersteuningsbehoefte. Door innovatie en aandacht voor duurzame inzetbaarheid en vitaliteit blijven ook de oudere medewerkers zo lang mogelijk aan het werk.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 231.000
<i>Financieel belang:</i>	De gemeente stelt het deel van het Participatiebudget, dat kan worden toegerekend aan de WSW, volledig ter beschikking aan RWA. Daarnaast draagt elke gemeente naar rato bij in een eventueel negatief exploitatieresultaat. eventueel negatief exploitatiesaldo.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	6,21%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	Begroot exploitatietekort € 5.774.000, gedekt door Amfors met € 2.055.000 en door gemeenten met € 3.719.000.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0,-
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 15.515.000 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De uitstroom van SW-medewerkers loopt niet synchroon met de afname van de rijksbijdrage. Hierdoor blijft een negatief subsidieresultaat, dat echter in de komende jaren minder negatief zal worden. Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door het netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage. Landelijke wijziging rondom het lage inkomensvoordeel en de CAO van SW-medewerkers maken hier onderdeel van uit.

Gemeente Leusden

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Besloten Vennootschap (met gemeentelijke deelneming)
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder P. Kiel
<i>Doel deelname:</i>	Instandhouding van werkbedrijven waarheen werknemers van RWA gedetacheerd worden om te (leren) werken.
<i>Openbaar belang:</i>	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De portefeuillehouders Financiën uit de deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van Amfors Holding. Zij controleren begroting, jaarrekening en beleidsplannen. Daarnaast is er een Raad van Commissarissen bestaande uit personen zonder bestuurlijke binding met de gemeenten.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Zie verbonden partij 'RWA' (nummer 6).

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 0
<i>Financieel belang:</i>	De gemeente Leusden bezit aandelen Amfors.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	6,39% (2019)
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	Exploitatieoverschot van € 2.055.000 en na aanzuivering tekort aan RWA met € 2.055.000 een financieel resultaat van € 0.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 2.500.000 (eind 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 4.526.000 (eind 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De uitstroom van SW-medewerkers loopt niet synchroon met de afname van de rijksbijdrage. Hierdoor blijft een negatief subsidieresultaat, dat echter in de komende jaren minder negatief zal worden. Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door een hoger het netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage. Landelijke wijziging rondom het lage inkomensvoordeel en de CAO van SW-medewerkers maken hier onderdeel van uit. De gemeente is erg afhankelijk van het behalen van de operationele resultaten van Amfors, die ter aanvulling van het negatief subsidieresultaat RWA nodig is om zodoende de gemeente niet meer te laten bijdragen.

8. Inkoop Bureau Midden Nederland

<i>Vestigingsplaats:</i>	Vianen
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Stichting
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten IJsselstein, Leusden, Molenlanden, Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg en Vijfheerenlanden.
<i>Doel deelname:</i>	Het behalen van financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen door de leden, door inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.
<i>Openbaar belang:</i>	Professionalisering inkoopproces voor deelnemende gemeenten.
<i>Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:</i>	In het bestuur van de stichting wordt de gemeente vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris. Voor Leusden neemt directeur-gemeentesecretaris W.H. de Graaf-Koelewijn deel aan het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Geen actuele ontwikkelingen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerking
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 86.456
<i>Financieel belang:</i>	Op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst wordt een vaste bijdrage en een garantieafname vergoed, daarnaast worden de meer uren op basis van feitelijke afname vergoed aan het IBMN.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	De gemeente Leusden draagt circa 13% bij in de totale begroting van het IBMN (begroting 2020).
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 77.555 (jaarrekening 2018)
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 323.697 (jaarrekening 2018)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 59.496 (jaarrekening 2018)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Niet realiseren van doelstelling van kostendekkendheid organisatie IBMN (regulier bedrijfsvoeringsrisico IBMN).

9. Samenwerking Bedrijfsvoering BLNP

<i>Vestigingsplaats:</i>	Bij gastgemeente (Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten), dit is wisselend afhankelijk van het onderwerp.
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Regeling zonder meer
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Burgemeester G.J. Bouwmeester
<i>Doel deelname:</i>	Doel is om op een aantal bedrijfsvoeringsgebieden (Financiën, Juridische Zaken, HRM en ICT) structureel samen te werken
<i>Algemeen belang:</i>	Ondersteuning van een passende dienstverlening voor de deelnemende gemeenten.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De Regeling zonder meer heeft geen eigen rechtspersoonlijkheid, bestuur en begroting. Wel kent de organisatie een stuurgroep waarin de burgemeesters zitting hebben en een regiegroep waarin de gemeentesecretarissen deelnemen.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Zie voor een uiteen werking hiervan de paragraaf Bedrijfsvoering in deze begroting.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerken
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 0
<i>Financieel belang:</i>	De verdeelsleutel voor de BLNP-samenwerking is de verhouding van de optelsom van de omvang van het begrotingsdeel in hun huidige gemeentelijke begroting op de vier samenwerkingstaken ten aanzien van personeelskosten, kosten inhuur derden en ICT-kosten.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	Zie de toelichting bij financieel belang. De verdeelsleutel voor Leusden is 28,95%. Dit percentage geldt als aandeel in de kosten van investeringen, jaarlijkse lasten en op te realiseren besparingen binnen de samenwerking.
<i>Financieel resultaat VP:</i>	De samenwerking geschiedt in de vorm van een Regeling zonder meer. Deze vorm kent geen eigen begroting en rekening. Daarom is er geen sprake van een financieel resultaat zoals dat wordt bedoeld bij verbonden partijen.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	De samenwerking heeft geen eigen vermogen, hiervoor dient het eigen vermogen van de afzonderlijke gemeente.
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	De samenwerking heeft geen rechtspersoonlijkheid, kan daarom geen geldleningen sluiten en er is dus geen sprake van vreemd vermogen.
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	In de samenwerking zijn voor de vier taakvelden businesscases opgesteld. Voor Leusden is een besparing becijferd van € 100.000. Bij de Najaarsnota 2018 is aan de raad gerapporteerd dat de ingeboekte besparingen niet volledig worden gerealiseerd. De taakstelling is met € 32.600 verlaagd.

10. Vitens NV

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zwolle
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Naamloze Vennootschap
<i>Deelnemers:</i>	Vitens heeft honderdtien aandeelhouders, die gezamenlijk € 5.777.247 aandelen bezitten.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder W. Vos
<i>Doel deelname:</i>	Zeggenschap op basis van het aantal aandelen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
<i>Openbaar belang:</i>	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland en verzorgt de levering van drinkwater aan haar 5,7 miljoen klanten waaronder de gemeente Leusden. Vitens wil daarbij op duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met de daarbij behorende dienstverlening. drinkwaterbedrijven.
<i>Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:</i>	De gemeente is aandeelhouder. Wethouder W. Vos is aandeelhouder namens de gemeente Leusden.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Door veranderende externe omstandigheden neemt het risicoprofiel van Vitens de komende jaren toe (klimaatextremen, drukte in de ondergrond en fysieke- en cyberbeveiliging). De komende jaren worden, op basis van het Investeringsplan (IP) 2019-2023, fors hogere investeringen verwacht die noodzakelijk zijn om de effecten van klimaatverandering op te kunnen vangen en om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. Om dit te kunnen realiseren wordt het financieel beleid aangescherpt met als uitgangspunt het waarborgen van de continuïteit. Dit wordt de komende 3 jaren vormgegeven door o.a. het verbeteren van de solvabiliteit een lichte stijging van de drinkwatertarieven en een aanpassing van het beleid rondom dividend- uitkeringen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerken
<i>Gemeentelijke bijdrage 2020:</i>	€ 0
<i>Financieel belang:</i>	Gemeente Leusden heeft sinds 2006 een aandelenportefeuille van 25.902 aandelen € 1,00 Vitens.
<i>Financieel belang in % Leusden</i>	Ongeveer 0,5%

Gemeente Leusden

<i>Financieel resultaat VP:</i>	€ 14.000.000 (verwacht over 2019) 40% van het behaalde financieel resultaat wordt in het daarop volgende dienstjaar als dividend aan de aandeelhouders uitgekeerd. Het verwacht dividend over 2018 (uitbetaald in 2019) bedraagt € 3,30 per aandeel, dus voor Leusden ongeveer € 85.600.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 552.900.000 (verwacht eind 2019)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 1.294.000.000 (verwacht eind 2019)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De financiële risico's zijn zeer beperkt. Er is geen verplichte afdekking van een eventueel tekort; aandeelhouders van een NV zijn niet aansprakelijk voor de schulden van een NV.

Paragraaf G Grondbeleid

Belang en doelstelling paragraaf

De paragraaf grondbeleid heeft tot doel te informeren over het beleid rondom de ontwikkeling van grond binnen de gemeente. Met grondbeleid wordt bedoeld de beleidsafweging aangaande de grondproductie en de keuze in het daarbij wettelijke en gemeentelijke instrumentarium. Daarbij wil de gemeente transparant zijn over haar handelen en de juiste instrumenten bieden voor de realisatie van de ruimtelijke programma's die al zijn vastgesteld. Hoe de gemeente invulling geeft aan het grondbeleid is verder uitgewerkt in de Nota Grondbeleid 2013-2017.

In de planning-en-controlcyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks drie keer geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Leusden. Dat is op de volgende momenten:

1. In november via de paragraaf grondbeleid in de programmabegroting
2. In juni via de Actualisatie Grondexploitaties
3. In juli via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening

Beleidskaders

De Nota Grondbeleid 2013-2017 geeft kaders die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid. Dit gelet op de ontwikkeling van Leusden en de rol en positieneming van de gemeente Leusden in de samenleving, in het bijzonder het ruimtelijk domein. De huidige Nota Grondbeleid is geschreven in een periode van financiële crisis en recessie (2008-2014) en geeft kleuring aan de context en het geformuleerde beleid. Op dit moment is juiste sprake van een groeiende economie en een grote vraag naar woningen. In die zin sluit de positionering van de huidige Nota Grondbeleid niet meer helemaal aan bij de actuele situatie. Ook is er nieuwe wetgeving, zijn er nieuwe beleidskaders en spelen er landelijke en lokale ontwikkelingen, die een relatie hebben met de Nota Grondbeleid. Bij het actualiseren van het grondbeleid streven we naar een integraal document, waarin naast de algemene kaders ook de financiële uitgangspunten zijn opgenomen. Dat vraagt om een nieuwe Nota Grondbeleid met een meer dynamisch en situationeel karakter. Eind 2019 / begin 2020 verwachten wij een nieuwe Nota Grondbeleid aan de raad te kunnen aanbieden.

In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

Sturing Grondbeleid		
Kaders	Nota grondbeleid 2013 - 2017	Nota financiële beleidskaders Grondbedrijf (2015)
	Kaderbrief Grondprijnsbeleid	Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2010)
	Nota Kostenverhaal 2019	
Uitvoering	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	Prijzenbrief Kostenverhaal 2019
	Raadsbesluit 'Gevolgen wijziging BBV grondexploitaties en vennootschapsbelastingplicht grondbedrijf'	Grondprijzenbrief

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking. Met de komst van de Omgevingswet zal veel veranderen. De wet bundelt 26 bestaande wetten voor onder meer ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Dat betekent dat we ons, net als de afgelopen jaren, in 2020 verder voorbereiden op de invoering van deze wet. Voor het grondbeleid moet bijvoorbeeld het wettelijk instrumentarium uit de Aanvullingswet grondeigendom worden getoetst op de consequenties voor ons grondbeleid.

Notitie Grondbeleid

Sinds de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2016 heeft de commissie BBV diverse uitingen gedaan en een veelheid aan vragen beantwoord over grondexploitatie en grondbeleid. Ten behoeve van een goed overzicht heeft de commissie besloten om de verschillende uitingen samen te voegen in één document: een notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken. De notitie is op 31 juli 2019 gepubliceerd, geldt met ingang van begrotingsjaar 2019 en vervangt de volgende notities en uitingen:

- Notitie Grondexploitaties 2016 (maart 2016)

- Notitie Faciliterend grondbeleid (maart 2016)
- Aanvulling Tussentijds winst nemen grondexploitaties (maart 2018)
- Verwerken onderhandenwerk grondexploitatie (februari 2008)

In de nieuwe notitie is geen sprake van nieuwe beperkende regelgeving, maar wel van enkele aanscherpingen, vereenvoudigingen en aanbevelingen. Daarnaast is een hoofdstuk toegevoegd dat is gericht op raadsleden. Ten behoeve van de eerstvolgende jaarrekening vertaalt de gemeente de nieuwe notitie naar haar grondexploitaties en neemt zij positie in ten aanzien van enkele aanbevelingen waar de gemeente een bepaalde mate van keuzevrijheid heeft.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Per 1 januari 2016 is vennootschapsbelastingplicht voor overheden effectief in werking getreden. Uit een analyse blijkt dat de gemeente Leusden voor het grondbedrijf met ingang van 2016 vennootschapsbelastingplichtig is. Een raming voor de Vpb-last voor het grondbedrijf is opgesteld. Voor de jaren 2020-2022 is een totale Vpb-last geraamd van ongeveer € 81.000, hiervan is € 66.500 geraamd in 2020.

Daarnaast is de gemeente, ondersteund door EFK Belastingadviseurs, in gesprek met de Belastingdienst. Het doel hiervan is het sluiten van een vaststellingsovereenkomst (VSO) waarin onder meer afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop de fiscale openingsbalanswaarde moet worden bepaald. Als met de Belastingdienst tot overeenstemming wordt gekomen dan kan dat leiden tot een lagere Vpb-last dan oorspronkelijk was geraamd. Op het moment dat meer duidelijkheid bestaat over het oordeel van de Belastingdienst en de financiële gevolgen voor de gemeente, zal de raad hierover geïnformeerd worden.

Relaties met programma's

Het grondbeleid van de gemeente Leusden houdt nauw verband met de diverse programma's in de begroting en jaarrekening.

Tabel – Relatie met grondbeleid	
Hoofdstuk	Relatie met grondbeleid
Programma Ruimte	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.
Programma Ruimte	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.
Programma Ruimte	De doelstellingen op het gebied van Ruimte en Wonen houden nauw verband met grondbeleid.

Begroting 2020 Grondbedrijf

De begroting 2020 van het grondbedrijf bestaat uit:

- De jaarschijven 2020 uit de grondexploitaties, zoals vastgesteld bij de Actualisatie Grondexploitaties 2019 (Raad 6 juni 2019). De geraamde mutaties binnen de grondexploitaties worden als vermeerdering of vermindering bijgeschreven op de (balans-)boekwaarde en vormen daarom geen toe- of afname op het begrotingsresultaat van de gemeente.
- Een raming van Algemeen beheer Grondbedrijf, bestaande uit interne doorbelaste uren van ambtelijk personeel en advieskosten derden. Deze mutaties worden verrekend met de Algemene Reserve Grondbedrijf.

De raming van de Vpb-last is niet opgenomen in de exploitatiebegrotingen. Deze maakt onderdeel uit van de begroting van de Algemene Dienst en zal worden gedekt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Actuele prognose resultaat en winstneming

In deze paragraaf grondbeleid is de uitkomst van de projecten gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019. In onderstaande overzichten is de prognose weergegeven van de balansposten en de verwachte resultaten zoals deze voortkomen uit de Actualisatie Grondexploitaties 2019.

De voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties zijn gewaardeerd tegen de netto contante waarde. Het effect ten opzichte van de waardering op nominale waarde op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als positieve grondexploitaties is hieronder toegelicht. De hieronder genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019.

Te verwachten resultaten actief grondbeleid

Gemeente Leusden

De gemeentelijke activiteiten inzake grondexploitatie zijn te onderscheiden in zogenoemd actief en faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen van de grondexploitatie uit: van de aankoop van de gronden en eventuele opstellen, sloop, bouwrijp en woonrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van de bouwkaavel. De gemeente heeft de te ontwikkelen grond in eigen bezit.

Tabel - Verwachte resultaten actieve grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie)						(bedrag x € 1.000)
Complex	Boekwaarde 1-1-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Buitenplaats	3.999	1.201	4.764	-436	-434	31-12-2021
Larikslaan	1.094	400	1.517	23	7	31-12-2021
Leusden-Zuid	1.688	388	2.383	307	286	31-12-2020
Hamersveldseweg	730	191	1.112	191	176	31-12-2021
De Biezenkamp	2.177	800	3.004	27	23	31-12-2020
Valleipark	-681	1.683	1.072	70	17	31-12-2022
Groene Zoom	-11	11	0	0	0	31-12-2020
	8.996	4.674	13.852	182	75	

Boekwaarde 1-1-2019	8.996
Nog te verwachten opbrengsten actieve grondexploitaties	13.852
Nog te verwachten kosten actieve grondexploitaties	4.674
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2019 (negatief = verlies))	182
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 1-1-2019	434
Te verwachten te nemen winst 2019 en verder	616

De huidige boekwaarde ad. € 9,0 miljoen zal in de toekomst terugverdiend moeten worden door het genereren van de hierboven genoemde opbrengsten. Bij afronding van de projecten wordt naar verwachting een nominaal positief resultaat op de exploitaties gerealiseerd van in totaal € 182.000. Voor de projecten de Buitenplaats en de Biezenkamp is reeds een voorziening getroffen ter hoogte van het verwachte verlies ad. € 434.000 tegen netto contante waarde.

De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren € 616.000 (nominaal) bedraagt voor de actieve grondexploitaties. Het genoemde verlies is reeds in 2018 en eerdere jaren verwerkt in het resultaat.

Te verwachten resultaten faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwkaavel in het bezit van een private partij (ontwikkelaar, particulier, etc.) en wordt deze door die partij ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Tabel - Verwachte resultaten passieve grondexploitaties (faciliterend)						(bedrag x € 1.000)
Complex	Boekwaarde 1-1-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Plantage	219	248	969	502	457	31-12-2022
Biezenkamp	1.240	1.204	0	-2.444	-2.361	31-12-2020
Groot Agteveld	-245	1.166	731	-190	-188	31-12-2022
	1.214	2.618	1.700	-2.132	-1.716	

Boekwaarde 1-1-2019	1.214
Nog te verwachten opbrengsten passieve grondexploitaties	1.700
Nog te verwachten kosten passieve grondexploitaties	2.618
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2019) (negatief = verlies)	-2.132
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 1-1-2019	-2.549
Te verwachten te nemen winst 2019 en verder	417

De hierboven genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde passieve grondexploitaties per 1 januari 2019. Bovenstaande betekent dat de huidige boekwaarde volgens de verwachting niet volledig terug zal worden verdiend. Voor het verwachte verlies is binnen de exploitaties Biezenkamp en Groot Agteveld een voorziening getroffen per 1 januari 2019 tegen netto contante waarde.

De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren € 417.000 (nominaal) bedraagt voor

de faciliterende grondexploitaties. De genoemde verliezen zijn reeds in 2018 en eerdere jaren verwerkt in het resultaat.

Algemene reserve grondexploitatie (weerstandsvermogen)

In de vorige alinea is weergegeven dat de grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Om mogelijke risico's af te dekken, wordt er een buffer gevormd in de vorm van de algemene reserve grondexploitaties.

Tabel – Mutaties Algemene Reserve Grondbedrijf (bedrag x € 1.000)				
	Stand 1-1-2019	Geraamde toevoegingen	Geraamde onttrekkingen	Stand 31-12-2019
Algemene Reserve Grondbedrijf	2.751	1.244	2.278	1.717
Totaal reserves grondbedrijf	2.751	1.244	2.278	1.717

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' van deze begroting, bedraagt de actuele weerstandratio van het grondbedrijf 0,85. Dit valt binnen de bandbreedte van 0,8 - 1,2, welke in het voornoemde beleidskader is vastgelegd. Voor een toelichting op de actuele ratio weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'.

Voorzieningen grondexploitaties

Tabel - Stand voorzieningen grondexploitaties (bedragen x € 1.000)		
	Stand 1-1-2019	Stand 1-1-2018
Voorz. De Biezenkamp (faciliterend)	2.413	2.562
Voorz. De Buitenplaats	434	1.354
Voorz. Groot Agteveld	188	202
Voorz. Afgesloten complexen	19	19
Totaal voorzieningen	3.054	4.137

Voorziening De Biezenkamp

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Biezenkamp. Het saldo van de voorziening is in 2018 aangepast aan de hand van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2019. Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2020.

Voorziening De Buitenplaats

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Buitenplaats. Het saldo van de voorziening is in 2018 aangepast aan de hand van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2019. Naar verwachting zal de onttrekking ten laste van deze voorziening plaatsvinden in 2021.

Voorziening Groot Agteveld

Deze voorziening dient ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie Groot Agteveld van € 188.000 nadelig (Actualisatie Grondexploitaties 2019).

Voorziening afgesloten complexen

Het project De Schammer is per 31 december 2014 afgesloten. Voor de resterende werkzaamheden in 2017 en verder is een bedrag van € 19.000 gereserveerd ten laste van het project De Schammer. Dit bedrag is gestort in de voorziening afgesloten complexen.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex wordt verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2019, welke in het voorjaar van 2019 ter vaststelling aan de raad is aangeboden. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties.

Paragraaf H Toezicht en verantwoording

Algemeen

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan toezicht & verantwoording over de onderwerpen toezichtinformatie, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Naar deze onderwerpen wordt gestructureerd onderzoek verricht of verantwoording gegeven door verschillende actoren en kan schematisch als volgt worden weergegeven:

	Onderzoek door	Rapportage aan:	Op basis van:
Rechtmatigheid	rekenkamer accountant eigen organisatie	raad raad college	art. 182 Gw art. 213 Gw
Doelmatigheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Doeltreffendheid	rekenkamer eigen organisatie	raad college	art. 182 Gw art. 213a Gw
Toezichtinformatie	eigen organisatie	raad provincie	Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

Rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand

Het onderzoek door de rekenkamer is gericht op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. Ofwel: heeft het beleid de gewenste resultaten opgeleverd en is dit tegen zo min mogelijk kosten tot stand gekomen? De rekenkamer kan ook de rechtmatigheid onderzoeken. Ten aanzien van de afgeronde onderzoeken geldt dat de rekenkamer na een periode van circa anderhalf à twee jaar nagaat hoe de aanbevelingen door de gemeente in praktijk zijn gebracht en welke uitwerking zij hebben. In de begroting is voor rekenkameronderzoek € 31.000 geraamd.

Rechtmatigheid en accountantscontrole

Bij rechtmatigheid gaat het om het beantwoorden van de vraag of bij de uitvoering van beleid en taken aan wettelijke kaders en regelgeving wordt voldaan. Op het gebied van rechtmatigheid is eveneens de accountant actief. Deze toetst de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie. De raad stelt jaarlijks het controleprotocol met het bijhorende normenkader (alle relevante wet- en regelgeving) vast. Het normenkader fungeert als belangrijkste uitgangspunt voor de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant geeft jaarlijks door middel van de rechtmatigheidsverklaring een oordeel over de mate waarin de gemeente Leusden (financieel) rechtmatig handelt. Bij het beoordelen van de rechtmatigheid baseert de accountant zich voor een belangrijk deel op de uitkomsten van de gemeentelijke verbijzonderde interne controle (VIC). In de begroting is € 57.800 geraamd voor accountantscontrole.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Het college verricht onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur op grond van artikel 213a van de Gemeentewet. In de Verordening Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Leusden is bepaald dat bij dit 'zelfonderzoek' van het college naar het gevoerde bestuur het accent op de doelmatigheid wordt gelegd. Voor de uitvoering kiezen we voor de pragmatische insteek dat regulier te houden onderzoeken dan wel audits als collegeonderzoek worden aangemerkt. In de begroting zijn geen middelen geraamd voor onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid.

Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak van de provincie waarbij zij toezicht houdt op de taakuitoefening door gemeenten. Het wettelijke uitgangspunt is dat de provincie voor alle beleidsterreinen de toezichthouder op gemeenten is met uitzondering van de terreinen waarop de provincie geen taken heeft. Het specifieke toezicht vormt hierop een uitzondering, waarbij met name het financieel toezicht integraal, op alle gemeentelijke domeinen, van toepassing is. De verantwoording van de toezichtgebieden wordt in de begroting en de jaarrekening opgenomen. Het proces verloopt als volgt: In de jaarrekening worden de resultaten benoemd van de toezichtgebieden. De provincie beoordeelt of de gemeente het goed of slecht doet op de verschillende onderdelen. In de begroting die daarop volgt komen de verbeteracties aan de orde op die punten waarvan in de

jaarrekening is gebleken dat verbeteringen noodzakelijk zijn. Het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie betreft de volgende toezichtgebieden:

Huisvesting Statushouders

Gemeenten geven uitvoering aan de wettelijke taak om verblijfsgerechtigden te huisvesten. In de halfjaarlijkse taakstelling wordt door het Rijk het aantal verblijfsgerechtigden vastgesteld dat in Leusden gehuisvest moet worden. De provincie monitort de resultaten vanuit haar toezichthoudende rol.

WABO (Bouwen en Milieu)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor uitvoering van toezicht en handhaving (Milieu en bouwen) en deugdelijke kwaliteit van het nalevingstoezicht. De provincie toetst of de wettelijk verplichte documenten, als basis voor het systematisch en programmatisch uitvoeren van toezicht en handhaving, aanwezig zijn. Het betreft hier onder andere een actueel beleidsplan, een jaarlijks uitvoeringsprogramma en een jaarverslag over de uitvoering van toezicht en handhaving in het voorgaande kalenderjaar. De provincie toetst niet de werkelijke uitvoering van toezicht en handhaving in de dagelijkse praktijk.

Ruimtelijke Ordening

De gemeenteraad stelt, ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente, een of meer structuurvisies en bestemmingsplannen vast. Door de provincie wordt getoetst of gemeenten actuele en gebiedsdekkende bestemmingsplannen hebben en of de gemeente bij deze bestemmingsplannen de algemene regels van het Rijk in acht neemt. En of in de bestemmingsplannen voldoende rekening wordt gehouden met de beheersing van risico's voor de veiligheid en gezondheid van mensen.

Erfgoedwet 2016

Ten aanzien van bescherming van archeologische waarden en monumenten is er toezicht op gemeentelijke ruimtelijke plannen en op vergunningverlening en handhaving. Het belangrijkste risico van inadequate uitvoering of borging van de wettelijke taken op dit gebied is het verloren gaan van onroerend cultureel erfgoed: cultuurhistorie, archeologie en monumenten. Door de provincie wordt getoetst of het erfgoedbelang afdoende is geborgd in de gemeentelijke bestemmingsplannen, de advisering door monumentencommissies goed functioneert en voldoende rekening gehouden wordt met archeologie in het vergunningentrajec.

Archieftoezicht

Het doel van het toezicht op archief- en informatiebeheer is te komen tot een betrouwbare informatievoorziening waardoor verantwoording kan worden afgelegd aan burgers en anderen. Het oordeel van de provincie over de uitvoering van het informatie- en archiefbeheer in 2017-2018 is 'redelijk adequaat'. Dit betekent dat het informatiebeheer deels voldoet aan de wettelijke vereisten. Verbeterpunten zijn:

- De archiefwettelijke kaders voor het digitaal archiveren zijn nog niet vastgesteld en geïmplementeerd.
- Informatie bevindt zich niet alleen in het zaakstelsel, maar ook op de netwerkschijven, vak applicaties en e-mailboxen. Deze informatie wordt niet centraal beheerd.
- Er is nog geen compleet, logisch en samenhangend overzicht van analoge en digitale informatie binnen de organisatie.
- Een metadataschema ontbreekt.
- De borging van de kwaliteitscontrole van het kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer zoals bedoeld in de Archiefregeling (artikel 16), is nog niet belegd bij een functie als gevolg van capaciteit problemen. Er wordt in Q3 2019 onderzocht wat hiervoor de beste oplossing is.
- Informatiebeheer regelen bij samenwerking/verbonden partijen.
- Vervanging totaal doorvoeren, ook met het oog op de archiefwettelijke kaders.
- Vervroegd overbrengen is gestart (a.g.v. ontbreken archiefruimte).

Naar aanleiding van het jaarverslag van Archief Eemland en de beoordeling van de provincie, wordt een onderzoek uitgevoerd om de aandachtspunten op te pakken. Dit is niet de totaal oplossing voor alle geconstateerde knelpunten maar wel een goede basis om van hieruit een verbeterplan op te stellen. (Een uitgebreide analyse van het archief- en informatiebeheer is te vinden in het jaarlijkse Toezichtverslag van de gemeentearchivaris.)

Financieel toezicht

De provincie beoordeelt de gemeentelijke begroting aan de hand van het criterium "structureel en reëel evenwicht". De toezichthouder let er op dat de begroting materieel in evenwicht is: de structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten. Het financieel toezicht is een continue proces dat zich steeds meer kenmerkt door een risicogerichte aanpak. De begrotings- en jaarstukken die de gemeente indient worden niet losstaand beoordeeld, maar in samenhang met elkaar en vanuit een historisch besef. Dit betekent dat de begroting 2020 in evenwicht moet zijn en als dat niet zo is dient de meerjarenraming aannemelijk te maken, dat in de eerstvolgende jaren een structureel en reëel evenwicht tot stand zal worden gebracht. Daarnaast toetst de provincie ook of de jaarrekening in evenwicht is. Het financieel toezicht is in beginsel repressief (achteraf). Preventief toezicht komt alleen voor bij hoge uitzondering. Voor de begroting 2029 voldoen we aan de

Gemeente Leusden

toetsingscriteria. Daarnaast is onze netto schuldpositie zeer laag en ons weerstandsvermogen op peil.

Leusden zal naar verwachting ook in 2020 voor repressief toezicht in aanmerking komen. Dit betekent dat we de begroting en begrotingswijzigingen direct kunnen uitvoeren zonder dat we afhankelijk zijn van de voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

Paragraaf I Taakstellingen

Paragraaf taakstellingen

Met ingang van deze begroting nemen wij een paragraaf taakstellingen op. In deze begroting zijn diverse taakstellingen opgenomen die moeten bijdragen aan een meerjarig sluitende begroting. Het is uiteraard niet nieuw dat er taakstellingen zijn opgenomen in de begroting van Leusden. Voorheen namen we hiervoor een onderdeel 'monitor bezuinigingen' op bij uiteenzetting financiële positie. Wij vinden het inzichtelijker en transparanter om hiervoor een aparte paragraaf op te nemen. Daarnaast adviseren de provinciaal toezichthouders in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK2020) de gemeenten om de taakstellingen, bezuinigingen en ombuigingen in een afzonderlijke paragraaf te presenteren. In deze paragraaf kan ook aandacht worden besteed aan de voortgang van de uitvoering van de maatregelen. Met het instellen van de paragraaf volgen wij dit advies dus op.

Maatregelen scenario's dekking begrotingstekort

In de Kaderbrief 2020 heeft de raad ingestemd met de kaders om de begroting 2020-2023 weer sluitend te maken. Binnen drie scenario's zijn maatregelen getroffen die in totaal € 1,5 miljoen ruimte binnen de meerjarenbegroting moet bewerkstellingen:

Scenario 1. Uitvoeren van kostenbesparende maatregelen die moeten leiden tot een structurele verlaging van het uitgavenniveau in het Sociaal Domein.

Scenario 2. Bezuinigen op andere taakvelden c.q. het opstarten van een nieuwe bezuinigingsoperatie.

Scenario 3. Het verhogen van de OZB waarbij we een solidaire bijdrage vragen van inwoners en/of bedrijven.

Onderstaand geven wij een overzicht van de maatregelen en worden deze kort toegelicht. De taakstellingen zijn functioneel geraamd in deze begroting. Bij de toelichting is aangegeven op welk taakveld de maatregel in deze begroting is verantwoord.

In de komende begrotingen, bestuursrapportages en jaarrekeningen zullen wij rapporteren over de voortgang in de uitvoering.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Scenario 1				
1.1 Besparing op zorgkosten	420,0	420,0	420,0	420,0
1.2 Uitvoeringskosten Sociaal Domein	150,0	150,0	150,0	150,0
1.3 Levensbeschouwelijk onderwijs	5,7	5,7	5,7	5,7
1.4 Lokale regelingen	30,0	30,0	30,0	30,0
1.5 Herijking welzijnsaccommodaties	0,0	50,0	50,0	50,0
1.6 Investerings Sociaal Domein	-200,0	-250,0	-250,0	-250,0
Scenario 2				
2.1 Rattenbestrijding	5,0	5,0	5,0	5,0
2.2 Openbare ruimte; afschaffen consignatiedienst	20,0	20,0	20,0	20,0
2.3 Openbare ruimte; verkoop groenstroken	50,0	50,0	50,0	50,0
2.4 Openbare ruimte; verwijderen twee VRI's	10,0	10,0	10,0	10,0
2.5 Subsidie De Groene Belevens	15,0	15,0	15,0	30,0
2.6 Niet-indexeren van subsidies	93,3	186,5	186,5	186,5
2.7 Elektriciteitskosten bij standplaatsen	6,0	6,0	6,0	6,0
2.8 Faciliteren ruimtelijke initiatieven; verdere differentiatie tarieven	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2.9 Leges informatie bouwwerkzaamheden	80,0	80,0	80,0	80,0
2.10 Niet-indexeren gemeentelijke budgetten	61,8	123,5	123,5	123,5
Scenario 3				
3.1 Verhoging OZB	583,3	583,3	583,3	583,3
Totaal maatregelen	1.330,0	1.485,0	1.485,0	1.500,0

Ad 1.1 Besparing op zorgkosten (Domein Samenleving, taakveld 6.72)

De inzet is een besparing van € 420.000 op het zorgbudget 2019 te realiseren. De bezuinigings-taakstelling is gebaseerd op het vastgestelde inkoopkader 2019 (6,5% van € 6.450.000). Invulling wordt gezocht via diverse concrete maatregelen die zijn ondergebracht in de volgende 7 zoekrichtingen:

1. Casusanalyse; € 146.000
2. Scan WLZ en woonplaatsbeginsel; € 10.000
3. Kostenbewuste uitvoering; € 40.000
4. Accountmanager; € 75.000
5. Onderwijs; € 10.000
6. Betere benutting voorliggende voorzieningen; € 95.000
7. Samenwerking huisartsen (terugdringing J-GGZ), € 44.000
8. Communiceren over normaliseren. p.m.

Totaal taakstelling zorgkosten € 420.000

De bedragen die zijn gekoppeld aan de zoekrichtingen zijn indicatief en worden projectmatig verder uitgewerkt. Daarbij worden de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden gesteld: daadwerkelijk te realiseren besparingen kunnen in de praktijk nog gaan afwijken van de hierboven genoemde bedragen per zoekrichting. De € 420.000 is echter taakstellend: mocht blijken dat een zoekrichting minder oplevert dan verwacht dan zal dit moeten worden gecompenseerd vanuit de andere zoekrichtingen dan wel via aanvullende /alternatieve maatregelen binnen het Sociaal Domein. Mogelijke besparingsverliezen worden gedekt vanuit de reserve Sociaal Domein.

Ad 1.2 Uitvoeringskosten Sociaal Domein (Domein Samenleving, taakveld 6.2)

Door het Overhevelen van de zorgadministratie van gemeente Amersfoort naar een marktpartij (SDO-support) is een aanbestedingsvoordeel ontstaan van € 150.000 op de uitvoeringskosten. De aan Amersfoort te betalen frictiekosten bedragen € 324.000 en zijn incidenteel gedekt vanuit de Algemene reserve basisdeel.

Ad 1.3 Levensbeschouwelijk onderwijs (Domein Samenleving, taakveld 4.3)

Bij de Kerntakendiscussie is besloten om de gemeentelijke bijdrage voor het geven van levensbeschouwelijk

onderwijs op scholen stop te zetten. In de begroting resteert nog een deel van het budget dat voor deze taak geraamd was. Dit budget kan vrijvallen ten gunste van de taakstelling.

Ad 1.4 Lokale regelingen (Domein Samenleving, taakveld 6.1)

Bij de decentralisaties zijn ook de rijksmiddelen voor mantelzorgers en Chronisch zieken (WtcG) aan de gemeenten beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn hier lokale regelingen voor vastgesteld en heeft op onderdelen inmiddels ook een ruimhartiger invulling plaatsgevonden (verbreden van doelgroep en verhoging vergoeding). In het kader van "goed is goed genoeg", kunnen de nog in de begroting resterende middelen vrijvallen zonder dat daarbij een versobering van het beleid wordt doorgevoerd.

Ad 1.5 Herijking welzijnsaccommodaties (Domein Samenleving, taakveld 6.1)

Door een meer efficiënte indeling en benutting van de bestaande gemeentelijke welzijnsaccommodaties is het mogelijk om vanaf 2021 een besparing van € 50.000 te realiseren. Het gaat daarbij onder meer om herschikking van de huisvesting van de Algemene Voorziening voor jongeren in Fort 33, facilitering van de St. Cultuurpodium in de huisvestingskosten en mogelijk herhuisvesting van Scholen in de Kunst waardoor het gemeentelijk pand aan de Eikenlaan (het kunstgebouw) vrij komt te staan.

Ad 1.6 Investerings Sociaal Domein (Domein Samenleving, taakveld 6.1/6.2)

Om de besparingen op de zorgkosten ook daadwerkelijk te kunnen realiseren verwachten we dat er de komende jaren € 250.000 extra moet worden geïnvesteerd. ***nog aanvullen Henk***

Ad 2.1 Rattenbestrijding (Domein Leefomgeving, taakveld 7.4)

Het budget wordt al enkele jaren onderschreden omdat rattenbestrijding nauwelijks meer mogelijk is vanwege het niet meer toestaan van rattenbestrijdingsmiddelen. Wanneer overlast van ongedierte ontstaat dan zal toch gehandeld moeten worden. In dat geval zullen kosten incidenteel worden bijgeraamd.

Ad 2.2 Openbare ruimte; afschaffen consignatiedienst (Domein Leefomgeving, taakveld 2.1)

De consignatiedienst voorziet nu in (klein) calamiteiten onderhoud buiten normale werktijden. Afschaffen van de consignatiedienst levert een structurele besparing van € 20.000 op.

Ad 2.3 Openbare ruimte; verkoop groenstroken (Domein Leefomgeving, taakveld 5.7)

Voor verkoop van groenstroken hebben we geen structurele opbrengst in de begroting geraamd. Opbrengsten worden als incidentele meevaller geraamd. Er is nog potentie in de verkoop van groenstroken. Door actief in te zetten op verkoop is een structurele opbrengst van € 50.000 reëel (opbrengst afgelopen jaren € 100.000 - € 150.000). Potentie van verkoopbare vakken en belangstellende bewoners is wel eindig; opbrengsten zullen derhalve in de loop der jaren dalen.

Ad 2.4 Openbare ruimte; niet vervangen van twee VRI's (Domein Leefomgeving, taakveld 2.1)

Twee verkeersregelininstallaties, zijnde één installatie op de Cohensteeg-Burgemeester van der Postlaan en één installatie op de locatie Plesmanstraat-Fokkerstraat hoeven niet te worden vervangen na beperkte aanpassing van de situatie ter plaatse. Herinrichtingskosten worden betaald vanuit bestaande onderhoudsbudgetten

Ad 2.5 Subsidie De Groene Belevens (Domein Leefomgeving, taakveld 7.4)

In februari 2019 heeft de raad op basis van een evaluatie besloten De Groene Belevens structureel in stand te houden. Wel heeft dit een verlaging van het subsidie met structureel € 30.000 tot gevolg gehad. Een deel van deze middelen (€ 15.000) wordt voor drie jaar (2020-2022) ingezet voor de duurzaamheidsagenda.

Ad 2.6 Niet-indexeren van subsidies (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, taakveld 0.8)

Voor de begrotingsjaren 2020 en 2021 wordt voor de inflatiecorrectie de nullijn toegepast. Dit houdt in dat de subsidies voor twee jaar worden bevroren. Gesubsidieerde instellingen zullen hun loon- en kostenstijgingen binnen hun begroting moeten opvangen.

Ad 2.7 Elektriciteitskosten bij standplaatsen (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, taakveld 0.64)

In 2018 is het besluit genomen om de markt in de Biezenkamp te verzelfstandigen. Door de stichting Weekmarkt Leusden worden de elektriciteitskosten aan de gemeente vergoed. Analooq hieraan zullen de kosten voor elektriciteit bij standplaatsen die in de gemeente worden ingenomen in rekening worden gebracht. Voorstel is dit te doen door te werken met verschillende tarieven afhankelijk van de zwaarte van de elektriciteitsvraag. Hierdoor zijn geen grote investeringen vooraf nodig.

Ad 2.8 Faciliteren ruimtelijke initiatieven; verdere differentiatie tarieven (Domein Ruimte, taakveld 8.1)

Na de economische recessie is het aantal ruimtelijke initiatieven fors toegenomen en ook de ambtelijk inzet die nodig is om deze te faciliteren. In de Nota Kostenverhaal die voor de raad in juni is aangeboden, zijn de tarieven voor kostenverhaal enigszins verhoogd op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren. Dit betreft de standaard initiatieven. We merken echter ook dat steeds meer initiatieven complex van aard zijn. Ze vragen meer begeleiding van de zijde van de gemeente en vooraf is minder goed in te schatten hoeveel tijd er mee gemoeid is. Om die reden is in de Nota voorgesteld om bij dergelijke initiatieven de kosten niet via vastgestelde tarieven te verhalen, maar op basis van werkelijk gemaakte kosten. Deze werkwijze leidt tot een verhoging van de te verhalen kosten per initiatief, maar mogelijk ook tot minder initiatieven. De mogelijke structurele verhoging van de inkomsten moet daarom verder onderzocht worden om een uitspraak over de omvang te kunnen doen.

Ad 2.9 Leges informatie bouwwerkzaamheden (Domein Ruimte, taakveld 8.3)

Het komt steeds meer voor dat bouwwerkzaamheden vergunningsvrij zijn of in de nabije toekomst gaan worden. Regelmatig krijgen wij hier vragen, mailberichten en verzoeken over van bewoners en bedrijven. Tot nu toe heffen we daarover geen leges. Naburige gemeentes en omgevingsdiensten heffen daarvoor inmiddels wel leges van rond de € 200 per vraag of het wel of niet vergunningsplichtig is. We gaan uit van 400 vragen op jaarbasis.

Ad 2.10 Niet-indexeren gemeentelijke budgetten (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, taakveld 0.8)

Evenals bij de subsidies (zie maatregel 2.6) zal in de begroting voor de jaren 2020 en 2021 de nullijn worden gehanteerd voor prijsstijgingen. Dit betekent dat de budgetten voor twee jaar worden bevroren. Prijsstijgingen dienen binnen de budgetten te worden opgevangen. Dit levert een structurele ruimte op van € 247.000. Een aantal prijsstijgingen is onontkoombaar vanwege contractuele verplichtingen of verbonden partijen. Daarom wordt 50% ingeboekt.

Ad 3.1 Verhoging OZB (Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, taakveld 0.61/0.62)

Om een opbrengst van € 583.300 te genereren worden de tarieven voor woningen en niet-woningen met 8,5% verhoogd. Besluitvorming over de verhoging vindt plaats bij de vaststelling van de belastingverordeningen in de raad van december 2019. Daarmee is de taakstelling gerealiseerd.

Openstaande bezuinigingstaakstellingen

In de begroting staat nog een bezuinigingstaakstelling open uit de Kerntaken Discussie 2013.

Vanaf het jaar 2017 is een structurele besparing ad. € 100.000 p/j in de gemeentelijke begroting opgenomen als besparingsopgave op de gemeentelijke accommodaties. Op basis van de volgende maatregelen zouden de gebouw gebonden kosten kunnen worden gereduceerd:

- (rendabele) investeringen te plegen bedoeld om de exploitatie kosten sterk terug te dringen;
- het afsluiten van prestatiecontracten om de exploitatie terug te dringen;
- samen met huurders/gebruikers kijken hoe de bezetting verbeterd kan worden.

In een eerder stadium zijn besparingen gerealiseerd door energie (gas) centraal in te kopen door een betere bezetting van gemeentelijke accommodaties (verplaatsing van bibliotheek Achterveld en een peuterspeelzaal St. Jozef en het afstoten noodlokaal Pelgrimshoeve).

In de voorjaarsnota 2017 is de haalbaarheid van de taakstelling tussentijds geëvalueerd en is de raad voorgesteld een bedrag van € 31.900 af te boeken ten laste van het begrotingsresultaat. Het nu nog resterende saldo van de bezuinigingsopgave bedraagt € 35.500 p/j. De taakstelling kan naar verwachting gerealiseerd worden vanuit de aanbestedingsvoordeel op het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De voorbereiding op de aanbesteding zijn gaande. Naar verwachting bestaat er eind 2019 inzicht in de aanbestedingsresultaten op het onderhoud van de gemeentelijke panden.

Gemeente Leusden

Financiële begroting

Gemeente Leusden

Uiteenzetting financiële positie

Begrotingsresultaat 2020-2023

Gemeente Leusden

In onderstaande tabel geven wij u de uitkomsten van de begroting 2020-2023 waarbij als startpositie is genomen de Voorjaarsnota 2019.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Resultaat Voorjaarsnota 2019	-1.784	-1.849	-1.345	-1.093
Maatregelen scenario's	1.330	1.485	1.485	1.500
Resultaat na scenario's	-454	-364	140	407
Meicirculaire 2019	448	180	-119	-567
Resultaat na meicirculaire	-6	-184	21	-160
Extra verhoging OZB	-	60	120	180
Resultaat Kaderbrief 2020	-6	-124	141	20
Ontwikkelingen na Voorjaarsnota 2019	-433	-628	-689	-540
Septembercirculaire 2019	257	672	763	666
	-182	-80	215	146
Dekking begrotingstekort				
Schrappen investeringsvolume	135			
Verlagen budgetten 2020	50			
Algemene reserve; basisdeel		80		
Resultaat begroting	3	0	215	146

Maatregelen scenario's

De begrotingspositie van Leusden staat flink onder druk. De tekorten in het Sociaal Domein vragen om structurele maatregelen om de begroting weer sluitend te krijgen. In het eerste half jaar van 2019 is hiervoor een bezuinigingsoperatie uitgevoerd die heeft geleid tot het in de Kaderbrief 2020 vaststellen van een aantal maatregelen verdeeld over drie scenario's met als resultaat een structurele besparing van € 1,5 miljoen (in 2023):

Scenario 1. Uitvoeren van kostenbesparende maatregelen die moeten leiden tot een structurele verlaging van het uitgavenniveau in het Sociaal Domein (€ 405.700)

Scenario 2. Bezuinigen op andere taakvelden (€ 511.000)

Scenario 3. Het verhogen van de OZB waarbij we een solidaire bijdrage vragen van inwoners en/of bedrijven € 583.300)

Voor een toelichting op deze maatregelen verwijzen wij naar de paragraaf taakstellingen in deze begroting.

Meicirculaire 2019

In de Kaderbrief 2020 hebben we ook de meicirculaire 2019 verwerkt. De meicirculaire gaf goed en slecht nieuws. Het goede nieuws was dat er voor de jaren 2019, 2020 en 2021 extra middelen voor de jeugdzorg door het Rijk zijn vrijgemaakt. Het gaat om een bedrag van € 1,1 miljard maar het zijn voornamelijk geen structurele middelen. Wel mogen de gemeenten in afwachting van een nader onderzoek deze middelen als structureel dekkingsmiddel in de begroting opnemen. Voor Leusden gaat het om een bedrag van € 315.000 waarvoor we vanaf 2022 een stelpost in de begroting hebben opgenomen.

Het slechte nieuws betrof het voorschot BTW-Compensatiefonds (Bcf) en de daling van de accressen. De meicirculaire geeft de gemeenten nieuwe richtlijnen hoe om te gaan met het vervallen voorschot Bcf. De gemeenten mogen in hun begroting een stelpost opnemen die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond Bcf. Op grond van deze richtlijn hebben we de stelpost in de begroting met structureel € 418.000 moeten verlagen. In de meicirculaire zijn de accressen behoorlijk neerwaarts bijgesteld. Belangrijkste verklaring is de bijstelling van de groeicijfers en daarmee ook een bijgestelde prognose voor loon- en prijsontwikkeling. Op grond hiervan zijn ook de stelposten in de begroting naar beneden bijgesteld. Per saldo resteerde er echter wel een structureel nadeel. Bij algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien geven wij een nadere onderbouwing en toelichting op deze ontwikkelingen.

Extra verhoging OZB

Met het invullen van de scenario's hadden we een meerjarig sluitende begroting met in de jaren 2022 en 2023 zelfs weer begrotingsoverschotten. De hiervoor toegelichte meicirculaire zorgde echter weer voor nieuwe tekorten. Die maakte het noodzakelijk om in de Kaderbrief een extra OZB-verhoging op te nemen. Het betreft een gefaseerde verhoging (€ 60.000 - € 120.000 - € 180.000) die ingaat vanaf 2021. Realisering van deze maatregel is afhankelijk van de ontwikkeling van de begrotingspositie. Bij het onderdeel 'dekking tekort' gaan wij hier nader op in.

Ontwikkelingen na Voorjaarsnota

Ten opzichte van de Voorjaarsnota is er sprake van een verslechtering van de begrotingspositie in 2020 en vanaf 2021 een verbetering. Belangrijkste ontwikkelingen zijn de nieuwe cao gemeenteambtenaren, de wijziging abonnementstarief en de septembercirculaire 2019.

Gemeente Leusden

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Cao gemeentebestuurders	-162	-362	-362	-362
Wijziging abonnementstarief	-330	-330	-330	-330
Septembercirculaire 2019	257	672	763	666
Overige ontwikkelingen	59	64	3	152
Ontwikkelingen na Voorjaarsnota	-176	44	74	126

Cao gemeentebestuurders

Recent hebben de bonden en VNG een principeakkoord gesloten met een loonstijging van 3,25% in 2019 en 3% in 2020. De kosten van deze cao kunnen niet volledig worden opgevangen binnen de hiervoor gereserveerde middelen. Structureel komen we € 362.000 tekort. Er is sprake van een uitzonderlijke ruime cao die boven het inflatieniveau ligt. In de begroting gaan we uit van het inflatieniveau. Complicerende factor hierbij is dat in de meicirculaire 2019 de accressen door het Rijk neerwaarts zijn bijgesteld op grond van lagere inflatiecijfers. Om deze tegenvaller op te vangen hebben wij toen de stelpost loon- en prijsstijgingen ook verlaagd naar het in de circulaire door het CPB geraamd inflatieniveau van 1,5% voor 2019 en 1,4% voor 2020. Hierbij is dus onvoldoende rekening gehouden met de effecten van de cao.

Wijziging abonnementstarief

Vanaf 1 januari 2020 geldt een eigen bijdrage van maximaal € 19,00 per maand voor zowel maatwerk als ook de Algemene Voorzieningen (AV) Huishoudelijke Hulp: het abonnementstarief. Bij de voorjaarsnota 2019 hebben wij dit als risico vermeld omdat op dat moment nog geen besluit was genomen over de invoering en er in "het Haagsche" ook nog veel politieke weerstand tegen dit voornemen bestond. Inmiddels is duidelijk geworden dat de maatregel onverkort wordt doorgevoerd en de financieel nadelige gevolgen van deze rijksmaatregel voor de gemeenten onontkoombaar zijn. De invoering van het abonnementstarief leidt voor Leusden tot een toename van € 330.000 aan kosten Huishoudelijke Hulp. Er is onderzocht of de kosten omlaag kunnen worden gebracht door een her-indicering van het totale bestand AV cliënten dan wel door het differentiëren van het gehanteerde tarief in een goedkoper schoonmaaktarief en een duurder tarief voor mensen zonder regiemogelijkheden. Beide opties zijn vanuit financieel dan wel juridisch oogpunt bekeken en zullen niet leiden tot lagere zorgkosten. Alternatief is een aanscherping van het gehanteerde normenkader voor maatwerk HH1 waarmee een volumereductie van het aantal afgenomen uren HH kan worden gerealiseerd (zie ook onderdeel Sociaal Domein).

Septembercirculaire 2019

Op Prinsjesdag is de septembercirculaire 2019 verschenen. Ten opzichte van de meicirculaire is er sprake van een flinke positieve ontwikkeling. Vanaf 2020 stijgen de accressen over alle begrotingsjaren. Dit is een gevolg van enerzijds uitgestelde investeringen (2019 geeft wel een lager accres) en anderzijds de extra uitgaven voor het pensioenakkoord en het woningmarktpakket. Voor Leusden betekent dit een meevaller van € 257.000 die de komende jaren nog oploopt tot € 666.000. De septembercirculaire kwam te laat om integraal te verwerken in deze begroting. Het resultaat hebben wij wel opgenomen op een stelpost en zorgt voor dekking van de hiervoor vermelde kostenstijgingen.

De overige ontwikkelingen worden op hoofdlijnen per domein toegelicht bij het onderdeel overzicht lasten en baten.

Dekking tekort

De uitkomsten van de begroting geven voor 2020 en 2021 tekorten en voor 2022 en 2023 overschotten. Wij stellen voor de tekorten als volgt te dekken:

- In het CUP is een investeringsvolume van 5 x € 750.000 opgenomen. Hiervoor is vanaf 2018 structurele ruimte in de begroting geraamd. Hieruit worden de kapitaallasten van de investeringen gedekt. Voor 2020 bedraagt die ruimte € 135.000. Aangezien er nog geen investeringen hebben plaatsgevonden valt dit bedrag in 2020 vrij en kan worden geschrapt.
- We hebben gekeken naar budgetten die naar verwachting in 2020 een onderuitputting zullen geven. Dit levert een verlaging op van drie budgetten met een totaal van € 50.000
- Voor 2021 resteert een incidenteel tekort van € 80.000 dat kan worden gedekt ten laste van de algemene reserve basisdeel.

Voor de jaren 2022 en 2023 ramen we begrotingsoverschotten. Op zich is dat positief maar wij kwalificeren dit begrotingsresultaat als een wankel evenwicht: tekorten in de eerste twee jaar die omslaan in bescheiden overschotten in de laatste twee jaar. Deze begroting biedt ons inziens dan ook nog geen ruimte om maatregelen die in de Kaderbrief zijn opgenomen nu te herzien. Vooralsnog houden we dus vast aan de in de scenario's opgenomen maatregelen. Een eventuele heroverweging kan ons inziens pas plaatsvinden bij de Kaderbrief 2021 waarbij we op basis van een actueel meerjarenperspectief een nieuwe integrale afweging kunnen maken tussen ambities en financiële ruimte.

Sociaal Domein

Met het vaststellen van het beleidskader Sociaal Domein "Focus en transparantie" 2019-2022 heeft de raad de kaders voor de komende jaren (2019-2020) vastgelegd. Vanuit financieel oogpunt komt de focus daarbij te liggen op meer transparantie en grip op de uitvoering van de zorg. Dit zal moeten leiden tot verdere normalisering en afname van duurdere zorgvormen. Om meer congruentie te krijgen met de programmabegroting is de reikwijdte van de begroting Sociaal Domein verder verbreed waarbij onderdelen als Volksgezondheid, Sport en Cultuur ook

aan het Sociaal Domein zijn toegevoegd. De begroting Sociaal Domein komt daarmee op 20,9 miljoen en beslaat 36% van de gemeentelijke begroting. Op een aantal terreinen binnen het Sociaal Domein doen zich in 2019/ 2020 relevante ontwikkelingen voor die hun weerslag (zullen) hebben op deze Meerjarenbegroting:

1. De meest recente cijfers vanuit de zorgadministratie laten een verdere toename van de zorgkosten voor de nieuwe taken WMO en Jeugd zien. De vraag is of deze stijging binnen de totale begroting Sociaal Domein en de aanwezige stelposten voor volume- en prijsstijgingen kan worden opgevangen. Bij de najaarsnota 2019 zullen we daar een beter beeld van hebben. De extra middelen jeugdzorg die we bij de meicirculaire hebben ontvangen voor 2019 t/m 2022 hebben we moeten inzetten ter verbetering van onze begrotingspositie omdat we als gevolg van de tekorten jeugd al een taakstelling van 1,5 miljoen in de begroting hebben moeten verwerken.
2. Inmiddels is duidelijk dat het Rijk vanaf 2020 de 2^e tranche van het abonnementstarief zal invoeren. Daarbij zal de Algemene Voorziening voor Huishoudelijke Hulp noodgedwongen moeten worden afgeschaft. Bij deze in Leusden succesvol toegepaste voorziening betaalt de gemeente een bedrag van € 13,30 per uur mee en wordt de rest (€ 12,50) betaald door de cliënt. Vanaf 2020 stromen circa 300 cliëntendoor naar de maatwerkvoorziening waarbij de gemeente nog maar maximaal € 19 per maand mag vragen. De extra kosten die met deze wijziging gepaard gaan hebben wij berekend op € 330.000 structureel. Vooralsnog biedt het rijk geen aanvullende compensatie voor het vervallen van de Algemene Voorziening. Wel zal het Rijk de ontwikkeling van de kosten gaan monitoren om de effecten van de maatregel goed in beeld te krijgen.
3. Data-gestuurde beleidsuitvoering zal leiden tot meer grip op de kosten. De monitoring van data en financiën binnen het Sociaal Domein is voortvarend opgepakt en wordt komend jaar verder uitgewerkt. Door het aanwenden van de bij het beleidsplan SD beschikbaar gestelde € 100.000 wordt extra ingezet op informatiemanagement en accounthouderschap. Het college wordt maandelijks door de werkgroep Actie Verdieping en Analyse (AVA) geïnformeerd over de besteding van de zorgbudgetten en de mogelijkheden die er zijn om hierop (tijdig) te kunnen sturen. Ook de vanaf 2020 openstaande taakstelling van € 420.000 zal worden gemonitord als het gaat om de realisatie daarvan. Eventuele incidentele besparingsverliezen worden daarbij gedekt vanuit de reserve Sociaal Domein.
4. Ook binnen de regio wordt de focus gelegd op een verbeterde monitoring en sturing als onderdeel van de 7 regionale opgaven waaraan het komende jaar verder zal worden gewerkt. Het vanaf 2019 ingevoerde nieuwe inkoopmodel waarbij circa 60% van de ingekochte zorg via het model van resultaatfinanciering loopt maakt het ook noodzakelijk dat beter wordt gemonitord op de verantwoording van de door de Breedspectrum aanbieders geleverde zorg. De Breed Spectrum Aanbieders hebben het signaal afgegeven dat het budget onder druk staat. De voorgestane transformatie komt nog niet goed uit de verf en er is vanuit de regio versneld ingezet op deze transformatie door vanuit de regionaal verkregen middelen uit het transformatiefonds (3 x € 671.000 voor de jaren 2018 t/m 2020), 2 fte in te zetten om dit verder te kunnen realiseren.
5. Het effect van de gewijzigde regionale risicovereeniging zal begin volgend jaar zichtbaar worden. Risicovereeniging is een vorm van onderlinge solidariteit op financieel gebied met betrekking tot de taakgerichte bekostiging (breed spectrum aanbieders), Landelijke Transitie Arrangementen en Save/ Veilig Thuis 18. De kosten per cliënt zijn hierbij gemiddeld hoger en het aantal cliënten is relatief klein. Ook is de invloed van de gemeenten op deze zorg beperkter. De kosten worden vanaf 2019 verdeeld op basis van een 50-50 mix van profijt- en solidariteitsbeginnel. Van de totale lasten voor onze regio verevenen we 50% via de verdeelsleutel integratie-uitkering jeugd uit de septembercirculaire 2018 en de andere 50% van de lasten 2019 verdelen op basis van realisatie in 2018. Welke financiële effecten dit voor Leusden zal hebben weten we in het voorjaar 2020 (jaarrekening 2019), maar gelet op het feit dat Leusden in 2016 t/m 2018 een ontvangende gemeente was is hier wel een financieel risico. Voor afdekken van dit risico hebben we vanaf 2019 een stelpost van € 350.000 in onze begroting opgenomen.
6. Bij de vaststelling van het beleidskader is besloten om de Reserve Sociaal Domein in stand te houden en deze aan te zuiveren met een bedrag van € 800.000. De reserve is bedoeld voor het incidenteel opvangen van stijgende zorgkosten voor zo ver deze niet vanuit de reguliere begroting SD opgevangen kan worden en eventueel optredende besparingsverliezen vanuit de opgenomen kosten beheersende maatregelen Sociaal Domein (taakstelling € 420.000).
7. Naast bovenstaande is er nog een aantal ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein dat de komende jaren een financiële impact op de begroting zal hebben. Het gaat dan om de intrede Verplichte wet GGZ (2020), Nieuwe wet inburgering en wijziging woonplaatsbeginnel waarbij wordt aangesloten op de Basisregistratie Personen (2021) en de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang van centrumgemeenten naar lokale gemeenten (2022). Of deze effecten positief dan wel negatief zullen zijn en om welke bedragen het daarbij gaat is in dit stadium nog niet in te schatten.

Nieuw beleid

In de Kaderbrief is de ruimte voor nieuw beleid ingevuld. De structurele ruimte is ingevuld met budgetten voor basisregistratie ondergrond, de installatieverantwoordelijkheid van VRI's en extra middelen voor peuteropvang en vroeg- en voorschoolse educatie. De incidentele ruimte is ingevuld met een budget voor een proef met biologische bestrijding van de eikenprocessierups, revitalisering groen en infrastructuur begraafplaats Oud Leusden, een publieksversie van de cultuurhistorische waardekaart en het digitaal invoeren van bodemonderzoeken. Een toelichting op de budgetten geven we in bijlage A.

Het overzicht van de budgetten nieuw beleid en CUP 2018-2022 is per domein bij 'Wat mag het kosten?' weergegeven. In onderstaande tabel hebben we deze budgetten samengevat en geven hiermee inzicht in de uitgaven voor bestaand en nieuw beleid in deze begroting.

bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Uitgaven bestaand beleid	56.860	57.468	57.501	57.957
Uitgaven nieuw beleid				
- CUP incidenteel	489	307	158	0
- Nieuw beleid incidenteel	62	0	0	0
- CUP structureel	518	722	767	757
- Nieuw beleid structureel	50	50	50	50
	1.119	1.079	975	807
Totaal uitgaven begroting excl grondexploitatie	57.979	58.547	58.476	58.764

Financiering en rente

In de begroting van Leusden worden alleen de werkelijke rentekosten en –baten opgenomen. Sinds 2017 zijn de fictieve rentesoorten vervallen. Er wordt geen bespaarde rente meer gerekend over investeringen en aan investeringen waar geen geldening voor is aangetrokken wordt ook geen rente meer toegerekend. Door alleen de werkelijke rentebaten en –lasten te ramen is de begroting ook transparanter geworden en is de administratieve last aanzienlijk verminderd.

De rentebaten zijn de opbrengsten uit het schatkistbankieren. Het rendement is nog steeds historisch laag. In de begroting gaan we uit van een meerjarig rendement van 1% maar dat wordt op dit moment niet gehaald. Voor het begrotingsjaar 2020 ramen we een rendement van 0,5%. Recente verdere daling van de marktrente waarbij zelfs een negatieve rente niet ondenkbaar is maakt deze in de Kaderbrief opgenomen uitgangspunten onhoudbaar. Wij zullen deze uitgangspunten in de komende Kaderbrief heroverwegen.

Voor grote investeringen wordt onder bepaalde voorwaarden projectfinanciering aan getrokken. Dit is tot nu toe gedaan voor MFC Atria (€ 6 miljoen, 1,705%), Hart van Leusden (€ 5,7 miljoen, 1,455%) en IKC Berkelwijk (€ 4,3 miljoen, 1,278%). Afhankelijk van de liquiditeitspositie en de ontwikkeling van de marktrente kunnen daar nog leningen bijkomen voor IKC Groenhouten en de vernieuwing van scholen in Achterveld.

Het conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven renteoverzicht is opgenomen in de paragraaf financiering.

Reserves en voorzieningen

Gemeente Leusden

De reserves en voorzieningen zijn te beschouwen als het fundament voor de Leusdense financiële positie. Door onze reserves en voorzieningen zijn wij in staat om nieuwe beleidsvoornemens te realiseren en de infrastructuur in stand te houden (onderhoudsvoorzieningen). De stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2020 en de prognose in meerjarenperspectief is als volgt:

bedragen x € 1.000

einde boekjaar	2020	2021	2022	2023
Algemene reserves				
Algemene reserve				
- Basisreserve	4.303	4.223	4.223	4.436
- Toevoeging exploitatie	4.628	4.390	4.266	4.266
- Flexibel inzetbaar	636	618	618	618
- Middelen met aangewezen bestemming	4.192	4.231	4.312	4.394
- Fonds maatschappelijke vraagstukken	0	0	0	0
Algemene reserve grondbedrijf	1.744	1.688	1.082	1.021
Bestemmingsreserves				
Dekking kapitaallasten economisch nut	5.742	5.334	4.932	4.563
Dekking kapitaallasten maatschappelijk nut	10.579	10.156	9.737	9.320
Reserve Sociaal Domein	870	835	800	800
Reserve bovenwijkse voorzieningen	77	237	1.281	1.281
Reserve rente starters- en duurzaamheidsleningen	759	756	752	749
Reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting	1.178	1.181	1.190	1.194
Totaal reserves	34.708	33.649	33.193	32.642
Voorzieningen				
Voorziening onderhoud infrastructuur	10.096	9.364	8.126	6.306
Voorziening diverse complexen grondbedrijf	2.596	2.596	2.596	2.596
Voorziening egalisatie reinigingsrechten	0	0	0	0
Voorziening arbeidsvoorwaarden gerelateerde verplichtingen	2.838	2.905	2.973	3.041
Totaal voorzieningen	15.530	14.865	13.695	11.943
Totaal reserves en voorzieningen	50.238	48.514	46.888	44.585

Uit het overzicht blijkt dat de totale vermogenspositie in meerjarenperspectief per saldo met € 5,6 miljoen afneemt. Onderstaand lichten wij de voornaamste mutaties toe:

Reserves

- Algemene reserve basisdeel

De afname van € 80.400 in 2021 betreft de dekking van het begrotingstekort in dat jaar.

- Algemene reserve toevoeging exploitatie

De afname van de reserve wordt met name veroorzaakt voor dekking van het CUP. In de periode 2019-2021 wordt € 1,1 miljoen vanuit deze reserve ingezet.

- Algemene reserve; flexibel inzetbaar

De toename van de reserve in 2020 wordt met name veroorzaakt door een opbrengst van de grondverkoop in de Fliert.

- Reserve egalisatie kapitaallasten economisch en maatschappelijk nut

Investerings met een economisch nut als ook investeringen met een maatschappelijk nut dienen te worden geactiveerd. Gedurende de toekomstige gebruiksduur wordt de investering afgeschreven en de kapitaallasten in de exploitatie opgenomen. De dekking van de kapitaallasten vindt gedeeltelijk plaats door een onttrekking uit een reserve egalisatie kapitaallasten met economisch nut of de reserve egalisatie kapitaallasten met maatschappelijk nut. Op deze wijze wordt de lasten van investeringen met economisch- en een maatschappelijk nut (gedeeltelijk) gedekt uit reserves en kostenneutraal verantwoord in de exploitatie.

- Reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve wordt de komende jaren nog beperkt versterkt door bijdragen vanuit de grondexploitaties. De in de reserve resterende middelen worden aangewend voor (gedeeltelijke) dekking van majeure infrastructurele projecten. Prioritering van middelen vindt plaats middels het Mobiliteitsplan dat nog aan de raad ter besluitvorming zal worden voorgelegd. In het CUP is voor deze raadsperiode € 3,75 miljoen opgenomen voor investeringen in de infrastructuur.

Voorzieningen

- Voorziening onderhoud infrastructuur

De voorziening onderhoud infrastructuur neemt per saldo de komende jaren af met € 3,8 mln. De belangrijkste oorzaken zijn onderhoud wegen € 1,5 mln., onderhoud gebouwen € 0,8 mln., onderhoud sportterreinen € 0,3 mln. en onderhoud

Gemeente Leusden

groenvoorziening € 0,4 mln. Op basis van het GRP 2015- 2018 neemt het saldo van de voorziening egalisatie rioolbeheer toe teneinde te voorzien in toekomstige onderhouds-, vervangings- en renovatie opgaven. Het nieuwe GRP 2019-2023 wordt eind 2019 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Meerjarig investeringsplan (MIP)

Gemeente Leusden

Alle vervangingsinvesteringen worden bijeengebracht op het Meerjarig Investeringsplan (MIP). In bijlage B is een overzicht opgenomen van het complete MIP, waarbij de investeringen per programma zijn weergegeven. In de tabel hierna geven wij u een samenvatting van de geplande investeringen.

bedragen x € 1.000

		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
	e/m/o	Investeringslasten				Structurele lasten			
A1. Vervangingsinvesteringen	e/m/o	105	95	116	0	0	3	7	11
A2. Openbare verlichting	o	1.034	0	0	0	173	258	255	252
A3. Hart van Leusden	m	77	161	1.044	0	0	3	1	42
B1. Verkeer en vervoer	m	7.380	0	5.100	0	0	303	300	506
B2. Onderwijshuisvesting	e/m/o	4.465	3.794	4.592	4.445	0	0	0	0
C1. Groot onderhoud	o	408	385	243	629	0	0	0	0
C2. Sportterreinen	o	131	107	131	581	0	0	0	0
C3. GRP	e/o	1.553	315	108	0	0	0	0	0
D1. Grondexploitatie	e	-830	-3.154	0	0	0	0	0	0
D1. Grondverkoop	e	14.862	2.528	11.650	6.431	212	741	857	1.207
		29.184	4.231	22.985	12.085	385	1.307	1.420	2.017

e = investeringen met economisch nut / m = investeringen met maatschappelijke nut / o = onderhoud aan kapitaalgoederen

De onderdelen van het MIP lichten wij nader toe:

A. Investerings die door middel van activering en afschrijving t.l.v. de exploitatie worden gebracht	A1	Vervangingsinvesteringen, dit betreft geplande investeringen op basis van de diverse vervangingsplannen.
	A2	Investerings Openbare Verlichting, geplande investeringen conform het beleidsplan openbare verlichting
	A3.	Investerings openbare ruimte, welke geactiveerd worden, maar deels ten laste van reserves worden gebracht
B. Investerings die t.l.v. reserves worden gebracht	B1.	Investerings uitvoeringsplan verkeer en vervoer (maatschappelijk nut), dekking uit reserve infrastructuur/ bovenwijkse voorzieningen, de genoemde bedragen zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde uitgavenprioritering binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen.
	B2.	Onderwijshuisvesting, investering wordt hoofdzakelijk vanuit reserve onderwijshuisvesting bekostigd.
C. Investerings die t.l.v. voorzieningen worden gebracht (karakter: groot onderhoud en vervanging zonder levensduurverlenging)	C1.	Investerings IBOR, gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen voor wegen, water, groen en gebouwen dekking uit voorzieningen onderhoud infrastructuur op basis van inspecties worden de definitieve onderhoudsmaatregelen in jaarplannen verwerkt.
	C2.	Investerings onderhoudsplan sportterreinen, dekking uit voorziening onderhoud sportterreinen.
	C3.	Investerings Gemeentelijk Rioleringsplan, dekking uit equalisatievoorziening rioolbeheer.
D. Investerings die t.l.v. de grondexploitatie worden gebracht	D1.	Investerings o.b.v. grondexploitatieopzetten, zoals grondaankoop en bouwrijp maken. Een negatief bedrag betekent grondverkoop.

Budgetautorisatie

Ter vereenvoudiging van de besluitvorming zijn de vervangingsinvesteringen van rubriek A voor de jaarschijf 2020 functioneel in de primitieve begroting geraamd. Ditzelfde geldt voor de investeringen uit rubriek C. Hierbij wordt aangetekend dat het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) eens in de vijf jaar aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. In het raadsvoorstel wordt inzicht gegeven in de ophanden zijnde investeringen in de komende planperiode. Voor investeringen uit de categorie B worden u afzonderlijke besluiten ter vaststelling voorgelegd. De in rubriek D genoemde investeringen zijn overeenkomstig de laatste door de raad vastgestelde actualisering van de grondexploitatie. Een specificatie van de voor 2020 geraamde investeringen is opgenomen in bijlage B.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op grond van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) is een gemeente verplicht om afzonderlijk in te gaan op de zogenoemde 'jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume'. Bij deze arbeidskosten gerelateerde verplichtingen is het doorslaggevend of het verloop van de uitgaven gedurende een aantal begrotingsjaren - in de regel betreft dit de begrotingsperiode van vier jaar - gelijkmatig dan wel ongelijkmatig is. Bij een gelijkmatig verloop zoals bijvoorbeeld lonen, premies en vakantiegeld moeten de uitgaven in de begroting worden geraamd. Is er sprake van een sterke omvangwisseling in het uitgavenpatroon dan moeten de uitgaven ten laste van een voorziening worden gebracht. De kosten van voormalig personeel en wethouderspensioenen worden gedekt uit voorzieningen omdat hier sprake is van een ongelijk volume.

De hoogte van de voorzieningen (per 1 januari 2020 € 2.767.000) dient te zijn afgestemd op de achterliggende verplichtingen. Jaarlijks vindt er daarom een doorrekening plaats. Deze heeft laatstelijk plaatsgevonden bij het opstellen van de Jaarrekening 2018. De eerstvolgende actualisering vindt plaats bij de jaarrekening 2019.

Meerjarenbalans 2018-2023

Het BBV schrijft voor dat in de begroting een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Met deze meerjarenbalans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Hieronder is de meerjarenbalans 2018-2023 opgenomen. We benadrukken dat het voor de aangegeven begrotingsjaren een prognose is. In de balans zijn de belangrijkste ontwikkelingen verwerkt zoals we die op dit moment kennen. Door toekomstige besluitvorming en (financiële) dynamiek die er nu eenmaal altijd is bij gemeenten – zullen de hieronder vermelde cijfers in werkelijkheid gaan afwijken. Dit maakt dat de meerjarenbalans een behoorlijke mate van onzekerheid in zich heeft.

bedragen x € 1.000	werkelijk			Begroot		
einde boekjaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Activa						
Immateriële vaste activa	261	261	261	261	261	261
Materiële vaste activa	56.524	57.536	63.590	61.408	64.749	62.460
Financiële vaste activa	1.392	1.392	1.392	1.392	1.392	1.392
Voorraden	8.566	1.493	2.529	141	268	268
Uitzettingen	12.933	17.060	13.107	15.041	14.143	12.937
Liquide middelen	351	450	453	445	440	441
Overlopende activa	3.216	3.216	3.216	3.216	3.216	3.216
	83.243	81.408	84.548	81.904	84.469	80.975
Passiva						
Reserves (eigen vermogen)	40.913	37.483	34.708	33.649	33.192	32.642
Resultaat boekjaar	318	0	2	0	215	147
Voorzieningen	18.813	17.052	15.530	14.866	13.696	11.943
Langlopende schulden	10.769	14.443	20.508	19.588	23.564	22.440
Vlottende passiva	12.430	12.430	13.800	13.800	13.802	13.803
	83.243	81.408	84.548	81.904	84.469	80.975

De vaste activa zijn voor deze meerjarenbalans geactualiseerd met de geplande grote investeringen waarover besluiten zijn genomen ten tijde van het opstellen van deze begroting. In de meerjarige ontwikkeling van de voorraden, waar de boekwaarden van de grondexploitaties onder zijn opgenomen, is te zien dat de voorraad bouwgrond in exploitatie afneemt. De post langlopende schulden betreft de lening die als projectfinanciering voor MFC Atria is aangetrokken en in 25 jaar wordt afgelost. In 2019 is een stijging te zien. Dit is de projectfinanciering voor Hart van Leusden. Naar verwachting wordt er in 2020 en 2022 projectfinanciering aangetrokken voor IKC Berkelwijk en IKC Groenhouten.

Structureel evenwicht

Onder begrotingsresultaat en in de aanbieding is het resultaat weergegeven van alle lasten en baten in deze begroting. De begroting bevat structurele lasten en baten, incidentele lasten en baten en lasten en baten die worden gedekt ten laste van reserves. Het BBV schrijft voor dat inzichtelijk moet worden gemaakt of er sprake is van een structureel evenwicht. De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Indien de incidentele baten en lasten buiten beschouwing worden gelaten is het structureel evenwicht voor deze begroting als volgt:

bedragen x € 1.000

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Saldo van baten en lasten	-385	-1.061	-242	-618
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	388	1.061	457	764
Begrotingssaldo na bestemming	3	0	215	146
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-14	6	-8	0
Structureel begrotingssaldo	-11	6	207	146

Een specificatie van de incidentele baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves is opgenomen in het onderdeel overzicht baten en lasten.

EMU-saldo

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de begroting een meerjarige berekening van het EMU-saldo opnemen. Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te bepalen. De overheden mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). In dit tekort van 3% hebben, naast de rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Het aandeel voor de gezamenlijke gemeenten is tot en met 2022 genormeerd op 0,27%. Om aan afzonderlijke gemeenten een beeld te geven wat dit voor hen betekent publiceert het Ministerie van BZK jaarlijks een lijst met individuele referentiewaarden. Voor Leusden wordt in 2020 een referentiewaarde van € 2,2 miljoen vermeld. Dit bedrag is geen norm, maar geeft een indicatie voor het aandeel in de gezamenlijke tekortnorm. De berekening van het EMU-saldo is als volgt.

bedragen x € 1.000

	2019	2020	2021	2022	2023
1. (+) Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	- 3.748	-386	- 1.060	-241	-617
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	1.012	6.054	- 2.182	3.341	- 2.289
3. (+) Mutatie voorzieningen	- 1.761	- 1.522	-664	- 1.877	- 1.936
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 7.073	- 1.036	- 2.388	127	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	552	- 8.998	2.846	- 5.586	-264
Referentiewaarde gem. Leusden	- 2.103	- 2.199	- 2.199	- 2.199	- 2.199
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde	2.655		5.045		1.935
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde		- 6.799		- 3.387	

Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar van ontvangsten en uitgaven op basis van transacties binnen een begrotingsjaar. Het ene jaar kan het EMU-saldo van de gemeente daardoor een tekort vertonen en het andere jaar een overschot. Dit komt door schommelingen in de hoogte van de investeringen en het aan- en verkopen van bouwgronden. Alle plussen en minnen van de gezamenlijke gemeenten bij elkaar opgeteld geeft normaal geen probleem met het EMU-tekort. Pas wanneer nationaal de 3% norm dreigt te worden overschreden en blijkt dat gemeenten hun plafond gaan overschrijden, kan van gemeenten worden gevraagd om het individuele EMU-tekort van de lopende begroting te verminderen. Van deze situatie is geen sprake. Het CPB verwacht voor de Nederlandse overheid in 2020 een begrotingsoverschot van 0,8%.

Gemeente Leusden

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023
Domein Bestuur						
Lasten	-5.067	-4.757	-4.726	-4.720	-4.692	-4.718
Baten	648	476	439	439	416	404
Saldo	-4.419	-4.281	-4.287	-4.281	-4.276	-4.314
Domein Leefomgeving						
Lasten	-15.301	-14.849	-15.059	-15.482	-15.550	-15.606
Baten	9.820	7.471	8.124	7.359	7.359	7.359
Saldo	-5.481	-7.378	-6.935	-8.123	-8.191	-8.247
Domein Samenleving						
Lasten	-25.132	-26.134	-26.551	-26.454	-26.394	-26.241
Baten	5.006	4.574	5.046	5.096	5.146	5.206
Saldo	-20.126	-21.560	-21.505	-21.358	-21.248	-21.035
Domein Ruimte						
Lasten	-7.546	-5.577	-5.033	-3.536	-2.916	-2.756
Baten	6.637	2.601	3.262	1.659	1.348	680
Saldo	-909	-2.976	-1.771	-1.877	-1.568	-2.076
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Lasten	-531	-1.002	-1.242	-1.441	-1.363	-1.748
Baten	39.210	40.492	42.539	43.299	43.760	44.169
Saldo	38.679	39.490	41.297	41.858	42.397	42.421
Overhead						
Lasten	-8.225	-7.565	-7.668	-7.687	-7.718	-7.694
Baten	866	583	545	468	424	389
Saldo	-7.359	-6.982	-7.123	-7.219	-7.294	-7.305
Onvoorzien						
Lasten	0	-61	-61	-61	-62	-62
Saldo van baten en lasten	385	-3.748	-385	-1.061	-242	-618
Toevoeging aan reserves						
Domein Bestuur	0	0	0	0	0	0
Domein Leefomgeving	-4.282	-1.579	-1.604	-833	-825	-818
Domein Samenleving	-176	11	0	0	0	0
Domein Ruimte	-647	20	-375	-355	-1.557	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-6.856	0	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	-11.961	-1.548	-1.979	-1.188	-2.382	-818
Onttrekking aan reserves						
Domein Bestuur	52	37	25	29	8	8
Domein Leefomgeving	2.294	1.807	1.408	1.580	1.547	1.508
Domein Samenleving	1.367	1.689	87	38	38	3
Domein Ruimte	682	646	215	254	1.107	63
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	6.856	1.087	632	348	139	0
Overhead	643	30	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	11.894	5.296	2.367	2.249	2.839	1.582
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen	-67	3.748	388	1.061	457	764

Gemeente Leusden

Gerealiseerd saldo van baten en lasten	318	0	3	0	215	146

Toelichting verschillen

Domein Bestuur

Binnen het Domein Bestuur neemt het saldo ten opzichte van het begrotingsjaar 2019 af met € 0,06 mln.

De lasten binnen dit domein nemen toe met circa € 0,03 mln. en wordt met name veroorzaakt door:

- Stijging van de gemeentelijke bijdrage voor de VRU ad. € 0,05 mln.
- Geen verkiezingen in 2020 daling van de lasten ad. € 0,08 mln.

De baten binnen het Domein Bestuur dalen met circa 0,04 mln. Deze afname wordt veroorzaakt door lagere legesinkomsten voor reisdocumenten als gevolg van de invoering van de tienjarige geldigheidsduur en minder aanvragen voor rijdocumenten op basis van de RDW prognose.

Domein Leefomgeving

Binnen het Domein Leefomgeving nemen de lasten ten opzichte van het begrotingsjaar 2019 toe met circa € 0,2 mln.

De lastentoename binnen het Domein worden op hoofdlijn verklaard door de volgende ontwikkelingen:

- € 0,40 mln. hogere uitgaven binnen de afvalbegroting (exclusief btw);
- € 0,13 mln. hogere dotatie in gemeentelijke onderhoudsvoorzieningen;
- € 0,03 mln. lagere uitgaven aan de Groene Belevnis;
- € 0,06 mln. lagere uitgaven onderzoekskosten de Korf (in 2019 in primaire begroting opgenomen)
- € 0,10 mln. lage uitgaven sloopkosten sportzaal Groenhouten (in 2019 incidenteel budget in begroting opgenomen)
- € 0,10 mln. lagere uitgaven sloopkosten scholen Berkelwijk (incidenteel budget in 2019).

Ten opzichte van het begrotingsjaar 2019 nemen de baten binnen het Domein Leefomgeving toe met circa

€ 0,65 mln. per jaar. Deze toename van baten in het jaar 2020 wordt met name veroorzaakt door:

- € 0,75 mln. hogere opbrengsten afvalstoffenheffing;
- € 0,20 mln. lagere opbrengsten uit inzameling PMD en papier;
- € 0,05 mln. hogere bate uit verkoop groenstroken.

Domein Samenleving

Binnen het domein Samenleving neemt het (negatieve) saldo 2020 ten opzichte van 2019 af met € 0,05 mln. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van de baten met € 0,47 mln. Deze toename is voor € 0,57 mln. als gevolg van toenemende BUIG inkomsten. De lasten nemen met € 0,41 mln. toe. De toename van lasten wordt met name veroorzaakt door:

- Opnemen stelpost taakstelling zorgkosten Sociaal Domein € 0,42 mln.;
- Vrijval frictiekosten overgang zorgadministratie € 0,44 mln.;
- Verhoging zorgbudgetten nieuwe taken WMO en Jeugd ad. € 0,7 mln.;
- Verhoging abonnementstarieven huishoudelijke hulp ad. € 0,3 mln.;
- Toename bijstandslasten ad. € 0,19 mln.;

Domein Ruimte

Binnen het Domein Ruimte nemen de lasten ten opzichte van het begrotingsjaar 2019 af. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- Mutaties in grondexploitaties. Deze worden echter budgettair neutraal in de begroting geraamd.
- Een in 2019 incidenteel geraamd budget voor implementatie van de omgevingswet.
- Verwerking van een aantal CUP opdrachten ad. € 0,2 mln.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Binnen het Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien nemen de baten ten opzichte van 2019 toe tot een bedrag van € 3,7 miljoen in 2023. Voornaamste oorzaak voor deze toename zijn de stijgende accressen van de Algemene Uitkering Gemeentefonds. Deze stijging zet zich ook de komende jaren door tot een bedrag van € 2,1 miljoen in 2023 ten opzichte van 2019. Hiernaast stijgen de OZB inkomsten met € 1,2 miljoen.

De lasten op dit onderdeel stijgen in 2020 ten opzichte van 2019 met € 0,2 miljoen. Voornaamste oorzaak van deze stijging zijn de hoger geraamde stelposten voor taakmutaties Algemene Uitkering. Voor een verdere specificatie van- en inhoudelijke toelichting op de bedragen verwijzen wij u naar het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Overhead

Binnen de overhead neemt het saldo 2020 ten opzichte van het begrotingsjaar 2019 af met 0,14 mln. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar het domein Overhead en de paragraaf E Bedrijfsvoering.

Het overzicht baten en lasten taakvelden 2020-2023 is als bijlage opgenomen onder de "Meerknop"

Grondslag van de begrotingsramingen

	2020	2021	2022	2023
Loon- en prijspeil:				
- prijsstijgingen*	0%	0%	1,7%	1,8%
- loonstijgingen*	0%	0%	1,7%	1,8%
- loonpeil salarissen	1-9-2019			
- gesubsidieerde instellingen*	0%	0%	1,7%	1,8%
Rentepercentages:				
- rendement beleggingen	0,5%	1%	1%	1%
Woningbouw en inwoners:				
- woningen per 1 januari	13.138	13.295	13.599	13.700
- inwoners per 1 januari	30.377	30.541	31.035	31.060
Geplande woningbouw (telt mee per 1 januari van volgend jaar):				
- Mastenbroek II			34	33
- Princenhof		35		
- Tabaksteeg			28	
- Valleipark	11			
- Maanweg/Maanwijk		118		
- Groot Agteveld	63	65		
- Rossenberg	11			
- Klimrakker		15		
- SBBO	31			
- Hamersveldseweg		17		
- Lisidunahof	33	34	34	
- Voormalige schoollocaties / Berkelwijk		15		
- Inbreidingslocaties Leusden	5	5	5	5
- De Plantage	3			
Algemene uitkering:				
- circulaire	mei 2019	mei 2019	mei 2019	mei 2019
- uitkeringsfactor	1,606	1,632	1,663	1,706
Belastingen en rechten:				
- inflatiecorrectie op alle tarieven exclusief afvalstoffenheffing	2%			

* Conform de maatregelen vanuit de scenario's ter dekking van het begrotingstekort wordt voor de inflatiecorrectie van de gemeentelijke budgetten en de subsidies voor de begrotingsjaren 2020 en 2021 de nullijn toegepast.

Overzicht incidentele baten en lasten

Gemeente Leusden

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken en om projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. een eindig doel hebben.

In onderstaande tabellen wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten per programma. In de eerste tabel worden de zich in de jaarbudgetten voordoende incidentele baten en lasten weergegeven. Teneinde een totaalbeeld te geven van de incidentele baten en lasten binnen de gemeentelijke begroting wordt vervolgens inzicht gegeven in de zich binnen de gemeentelijke begroting voordoende reserve mutaties (zowel incidenteel als structureel van aard).

bedragen x € 1.000

		Domein	2020	2021	2022	2023
Incidentele lasten						
1.	Samenwerking BLNP	Bestuur	10	0	0	0
2.	Weekmarkten	Ruimte	5	0	0	0
3.	formatie Sociaal Domein	Samenleving	0	40	0	0
4.	Signalering armoede	Samenleving	21	0	0	0
Incidentele baten						
5.	Afbouw rente grondbedrijf	Alg.dekk.mid	-21	-22	-8	0
6.	Opbrengst reclamadragers	Ruimte	-29	-12	0	0
Saldo incidentele baten en lasten exploitatie			-14	6	-8	0

Toelichting:

1. Voor de samenwerking BLNP is er nog één jaar een budget beschikbaar voor een juridische kennisbank en opleidingen.
2. Bij de verzelfstandiging van de weekmarkt is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de stichting die de exploitatie van de gemeente overneemt.
3. De tijdelijke formatieuitbreiding voor het sociaal domein is later gestart. Het budget is doorgeschoven en levert voor 2021 een incidentele last.
4. Er is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de signalering van armoede en het bekend maken van de mogelijkheden voor (financiële) ondersteuning.
5. Er vindt jaarlijks een onttrekking uit de Algemene reserve Grondbedrijf plaats. Dit betreft de afbouw van de rente.
6. De opbrengst reclamadragers wordt de komende jaren verminderd en zorgt voor 2020 en 2021 voor een incidentele baat.

Voor de jaren 2020-2023 worden de onderstaande incidentele baten en lasten verrekend met een reserve. Van de vermelde reserve mutaties wordt per Domein toegelicht met welke gemeentelijke reserve de incidentele baten of last wordt verrekend en met welke motivatie.

bedragen x € 1.000

- = toevoeging reserve en + = onttrekking reserve		2020	2021	2022	2023	S/I
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
1.	Dekking afbouw rente grondbedrijf	21	22	8	0	I
2.	Dekking VPB grondexploitaties	67	7	8	0	I
3.	Dekking CUP	432	239	123	0	I
4.	Dekking nieuw beleid 2020	112	0	0	0	I
5.	Dekking begrotingstekort 2021	0	80	0	0	
Domein Bestuur						
6.	Dekking loonkosten contentmanager	17	0	0	0	I
7.	Dekking capaciteit formatie veiligheid	0	21	0	0	I
8.	Dekking kpl nieuwbouw brandweergarage	8	8	8	8	S
Domein Leefomgeving						
9.	Dotatie terugverdieninvesteringen MFC'en duurzaamheid	-86	-86	-86	-86	S

Gemeente Leusden

10.	Dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting	584	705	691	689	S
11.	Dotatie reserve dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting	-716	-710	-702	-696	S
12.	Dotatie grondverkoop de Fliert	-765	0	0	0	I
13.	Dekking uitgaven beheer de Schammer	19	19	19	19	S
14.	Dekking bijdr. energieakkoord buitengebied	10	10	0	0	I
15.	Dekking OZB MFC Atlas	22	22	22	22	S
16.	Dotatie vernieuwingsinvesteringen zwembad	-37	-37	-37	-37	S
17.	Dekking beheerkst. duurzaamheidsleningen	1	1	1	1	S
18.	Dekking kpl inv. economisch nut	400	400	394	361	S
19.	Dekking kpl inv. maatschappelijk nut	253	253	253	253	S
20.	Dekking kpl Hart van Leusden	119	170	167	164	S
Domein Samenleving						
21.	Dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting	3	3	3	3	
22.	Dekking stimulering wijkactiviteiten MFC Antares	10	0	0	0	I
23.	Dekking loonkosten projectleider SD	39	0	0	0	I
24.	Dekking CUP project positieve gezondheid	35	35	35	0	I
Domein Ruimte						
25.	Dekking kosten verkeerstellingen	0	18	0	0	I
26.	Dekking kosten projectleider omgevingswet	30	0	0	0	I
27.	Dekking kosten beleidsadviseur recreatie	0	12	0	0	I
28.	Dekking beheerskst. Startersleningen	2	2	2	2	S
29.	Dekking kosten algemeen beheer GB	106	61	61	61	S
30.	Dotatie winstneming grondexploitatie	-298	-194	-513	0	I
31.	Onttrekking AR GB tbv bovenwijkse voorzieningen	77	161	1.043	0	I
32.	Dotatie reserve bovenwijkse voorzieningen	-77	-161	-1.043	0	I
Saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves		388	1.061	457	764	

Toelichting:

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

1. Dekking afbouw rente grondbedrijf

Vanaf 2017 is het niet meer toegestaan om rente door te berekenen aan de grondexploitaties als geen externe financiering is aangetrokken voor dit doel. De wegvallende rentelasten voor de algemene dienst worden gefaseerd (afbouw in 7 stappen) onttrokken aan de algemene reserve grondbedrijf.

2. Dekking VPB grondexploitaties

De lasten in relatie tot de vennootschapsbelasting grondbedrijf wordt onttrokken aan de algemene reserve grondbedrijf.

3. Dekking CUP

Het CUP wordt grotendeels gedekt uit de algemene reserve, toevoeging exploitatie.

4. Dekking nieuw beleid 2020

De incidentele kosten met betrekking tot nieuw beleid 2020 worden onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve, flexibel inzetbaar.

5. Dekking begrotingstekort 2021

Domein Bestuur

6. Dekking loonkosten content manager

De loonkosten voor de content manager worden gedekt uit de algemene reserve, flexibel deel.

7. Dekking capaciteit formatie veiligheid

Er is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor capaciteitsuitbreiding ten behoeve van het CUP 2.1 veiligheid.

8. Dekking kapitaallasten nieuwbouw brandweergarage

Een deel van de kapitaallasten brandweerkazerne Achterveld wordt onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten investeringen met economisch nut.

Gemeente Leusden

Domein Leefomgeving

9. Dotatie terugverdieninvesteringen MFC en duurzaamheid

Jaarlijks wordt een bedrag gestort in de algemene bedrijfsreserve met aangewezen bestemming als gevolg van terugverdieninvesteringen in mfc's en duurzaamheid.

10. Dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting

De geboekte kapitaallasten worden onttrokken aan de reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting.

11. Dotatie reserve dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting

De ontvangen rijksmiddelen worden gestort in de reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting.

12. Dotatie grondverkoop de Fliert

De opbrengst van de grondverkoop wordt toegevoegd aan de algemene reserve, flexibel deel.

13. Dekking uitgaven beheer de Schammer

De structurele onderhoudslasten aan de Schammer worden onttrokken aan de algemene reserve, aangewezen bestemming.

14. Dekking CUP 4.1 bijdrage energieakkoord buitengebied

Er is incidenteel budget beschikbaar voor de bijdrage energieakkoord buitengebied.

15. Dekking OZB MFC Atlas

De kosten van de OZB voor MFC Atlas worden onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve met aangewezen bestemming.

16. Dotatie vernieuwingsinvesteringen zwembad

Jaarlijks wordt een bedrag gestort in de algemene bedrijfsreserve met aangewezen bestemming ten behoeve van toekomstige vernieuwingsinvesteringen zwembad de Octopus.

17. Dekking beheerkosten duurzaamheidsleningen

De beheerskosten (inzet SVN) voor het verstrekken van duurzaamheids- en startersleningen worden gedekt uit de bestemmingsreserve rente starters- en duurzaamheidsleningen.

18. Dekking kapitaallasten investeringen met een economisch nut

De geboekte kapitaallasten van investeringen met een economisch nut worden onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten met een economisch nut.

19. Dekking kapitaallasten investeringen met een maatschappelijk nut

De overige investeringen met een maatschappelijk nut worden onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten met een maatschappelijk nut.

20. Dekking kapitaallasten Hart van Leusden

De kapitaallasten voor de investering het Hart van Leusden worden onttrokken aan de reserve dekking kapitaallasten met een maatschappelijk nut.

Domein Samenleving

21. Dekking kapitaallasten onderwijshuisvesting

De geboekte kapitaallasten worden onttrokken aan de reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting.

22. Dekking stimulering wijkactiviteiten MFC Antares

De projectsubsidie voor ondersteuning wijkactiviteiten wordt incidenteel onttrokken aan de egaliseringsreserve Sociaal Domein

23. Dekking loonkosten projectleider Sociaal Domein

De loonkosten voor de projectleider Sociaal Domein wordt onttrokken uit de egaliseringsreserve Sociaal Domein.

24. Dekking CUP project positieve gezondheid

Er is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het ondersteunen van lokale initiatieven.

Domein Ruimte

25. Dekking kosten verkeerstellingen

Eén keer in de drie jaar wordt een meer grootschalige verkeerstelling gehouden. Dekking vindt plaats uit de algemene bedrijfsreserve, flexibel deel.

26. Dekking kosten projectleider omgevingswet

De loonkosten van de projectleider omgevingswet worden gedekt uit de algemene bedrijfsreserve met aangewezen bestemming.

27. Dekking kosten beleidsadviseur recreatie

Er is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor capaciteit ten behoeve van het CUP 9.5 Leusden op de kaart.

28. Dekking beheerskosten Startersleningen

De beheerskosten (inzet SVN) voor het verstrekken van duurzaamheids- en startersleningen worden gedekt uit de bestemmingsreserve rente starters- en duurzaamheidsleningen.

29. Dekking kosten algemeen beheer grondbedrijf

De beheerslasten financiële administratie grondbedrijf worden onttrokken aan de algemene reserve grondbedrijf.

30. Dotatie winstneming grondexploitatie

Toevoeging van het tussentijdse winstneming of afgesloten grondexploitaties aan de algemene reserve grondbedrijf.

31. Onttrekking algemene reserve grondbedrijf tbv bovenwijkse voorziening

De dotatie reserve bovenwijkse voorziening wordt gedekt uit de algemene reserve grondbedrijf.

32. Dotatie reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve wordt gedoteerd door onttrekking uit de algemene reserve grondbedrijf.

Gemeente Leusden